

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПРОБЛЕМ ВИХОВАННЯ НАПН УКРАЇНИ

Е. А. ЄРЬОМЕНКО

ЗАСОБИ НАВЧАННЯ В БОЙОВОМУ ХОРТИНГУ

МОНОГРАФІЯ

*Прийнято на засіданні Президії
Громадської спілки «Національна федерація бойового хортингу України»
(Рішення Президії ГС «НФБХУ» № 1 від 02.01.2023 р.)*

Київ – 2023 р.

УДК 373.3.015.31:179.9:796.034.2

ББК 75.715(4Укр)я7

€80

Монографію схвалено до друку науково-методичною колегією Громадської спілки «Національна федерація бойового хортингу України». Затверджено рішенням Президії ГС «НФБХУ» №1 від 02.01.2023 р., протокол №1 від 02.01.2023 р.

Автор:

Єрмоєнко Едуард Анатолійович – професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, начальник відділу спеціалізованої та професійної підготовки фахівців з фінансових розслідувань Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, член кафедри ЮНЕСКО превентивної освіти і соціальної політики, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, кандидат педагогічних наук, президент Всесвітньої федерації бойового хортингу та Національної федерації бойового хортингу України, майстер спорту України міжнародного класу, Заслужений тренер України. голова Союзу ветеранів війни і Збройних Сил України, майор десантно-штурмових військ Збройних Сил України, учасник бойових дій, кавалер бойових державних нагород.

Рецензенти:

Бех І. Д. – академік, доктор психологічних наук, професор, директор Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України, Заслужений діяч науки і техніки України;

Оржеховська В. М. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри ЮНЕСКО превентивної освіти і соціальної політики Міністерства закордонних справ України, завідувач лабораторії превентивного виховання Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України;

Федорченко Т. Є. – доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії превентивного виховання Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України;

Болтівець С. І. – доктор психологічних наук, професор, завідувач відділу розвитку молодіжної політики Державного інституту сімейної та молодіжної політики України;

Чмелюк В. В. – кандидат юридичних наук, проректор з питань підготовки кадрів податкової міліції – начальник Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, учасник бойових дій;

Гришук В. Л. – кандидат юридичних наук, начальник кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, підполковник податкової міліції, майстер спорту України з хортингу, учасник бойових дій.

Е. А. Єрмоєнко

€80 **Засоби навчання в бойовому хортингу** : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – Київ: ГС «НФБХУ», 2023. – 519 с.

ISBN 978-966-437-568-6.

Монографія «Засоби навчання в бойовому хортингу» містить практичний матеріал із застосування засобів і методів тренування і виховання спортсменів бойового хортингу різних вікових груп у закладах освіти, рекомендації щодо навчально-тренувальної і виховної роботи з юними спортсменами, опис загальнорозвивальних, спеціальних вправ, ігор, елементів базової техніки, імітаційних вправ, тактичної підготовки, інструкторської та суддівської практики, а також методичні поради щодо всебічного особистісного виховання дітей та молоді на культурних, оздоровчих і бойових традиціях українського народу. Метою монографії є надання методичного та практичного матеріалу для здійснення навчально-тренувальної роботи щодо підготовки спортсменів, зміцнення здоров'я, всебічної фізичної підготовки, формування морально-етичних якостей і патріотичного виховання підростаючого покоління засобами бойового хортингу. Видання має міждисциплінарний характер і поєднує в собі педагогічний, спортивно-підготовчий, методично-фізіологічний, медико-психологічний, соціальний та виховний компоненти.

Монографія адресована фахівцям і любителям, педагогам з бойового хортингу, керівникам закладів освіти, вчителям фізичної культури та викладачам фізичного виховання, керівникам спортивних секцій бойового хортингу, тренерам-викладачам закладів вищої освіти, дитячо-юнацьких спортивних шкіл, клубів фізкультурно-оздоровчого, військово-спортивного та національно-патріотичного напрямку.

УДК 373.3.015.31:179.9:796.034.2

ББК 75.715(4Укр)я7

Друкується в авторській редакції.

Відповідальність за достовірність наданого для видання матеріалу несе автор.

Будь-яке відтворення тексту без згоди автора та видавництва забороняється.

ISBN 978-966-437-568-6

© Єрмоєнко Е. А., 2023

© Видавець ГС «НФБХУ», 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. БОЙОВЕ КОРЕННЯ І СУЧАСНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ ШКОЛИ БОЙОВОГО ХОРТИНГУ	21
1.1. Передумови виникнення та філософське підґрунтя бойового хортингу	21
1.2. Витоки та історія розвитку бойового хортингу в Україні і за кордоном	52
1.3. Бойовий хортинг як засіб військової підготовки та явище бойової культури українців	65
1.4. Бойове коріння і сучасне призначення бойового хортингу	82
1.5. Бойовий хортинг як спорт – фактор миру та дружби між народами	145
1.6. Декларація Всесвітньої федерації бойового хортингу	148
1.7. Соціально-біологічні основи бойового хортингу	150
1.8. Основні засади оздоровчої програми бойового хортингу	153
1.9. Організм спортсмена бойового хортингу як єдина саморегульована біологічна система	161
1.10. Біологічний потенціал спортсмена та соціальні умови його здоров'я	164
1.11. Складові здорового способу життя спортсмена бойового хортингу	184
1.12. Взаємозв'язок між загальною культурою спортсмена бойового хортингу і рівнем його досягнень	215
1.13. Популяризація здорового способу життя у середовищі бойового хортингу	219
1.14. Медико-педагогічні аспекти впливу бойового хортингу на організм спортсмена	228
РОЗДІЛ 2. БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ЯК ЕФЕКТИВНА СИСТЕМА ВДОСКОНАЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ БОЙОВОГО ХОРТИНГУ	237
2.1. Теорія і методика бойового хортингу як наукова і навчальна дисципліна ...	237
2.2. Зміст програми теоретичних занять з бойового хортингу	243
2.3. Основні аспекти бойового хортингу як професійно-прикладного виду єдиноборства	258
2.4. Поясна система Всесвітньої федерації бойового хортингу та атестація на кваліфікаційні ступені	269
2.5. Врахування вікових особливостей учнів під час атестації з бойового хортингу	283
2.6. Багаторічна підготовка атестованих спортсменів	285

РОЗДІЛ 2. БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ЯК ЕФЕКТИВНА СИСТЕМА ВДОСКОНАЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ БОЙОВОГО ХОРТИНГУ

2.1. Теорія і методика бойового хортингу як наукова і навчальна дисципліна

Теорія і методика бойового хортингу – це система основних ідей у галузі бойового хортингу, що дає цілісне уявлення про закономірності взаємозв'язків між предметами, явищами, процесами розвитку виду спорту.

Теорія і методика бойового хортингу (ТМБХ) як наукова дисципліна являє собою узагальнену систему наукових знань про сутність бойового хортингу і закономірності його використання для фізичного вдосконалення людини.

З історії можна зазначити, що розвиваючись під впливом праці, а також у процесі своєї ігрової, пізнавальної, комунікативної діяльності, людина впливала на природу, на навколишнє середовище за допомогою своїх фізичних сил і рухових дій. Її фізичні здібності спочатку удосконалювалися у ході природного біологічного розвитку і праці. Поступово людина стала усвідомлювати, що існує залежність між підготовкою до праці та її результатами.

Виникають первісні, стихійні основи навчання і виховання як необхідні умови підготовки до життя, до праці, до багатогранної діяльності. З цього складного процесу первісної педагогіки поступово, у міру історичного розвитку суспільства, виділяються і зачатки фізичної культури як області спеціальної діяльності, в якій вирішуються завдання власне фізичної підготовки людей до різних вимог життя.

У ході розвитку людини і суспільного виробництва виникла соціальна потреба визначити загальні цілі та конкретні завдання, а також і спеціальні засоби фізичної підготовки людей до життя, методи використання цих засобів. На перших порах розвитку людського суспільства всі ці питання вирішувалися інтуїтивно, стихійно, або тільки на основі прямої передачі та освоєння досвіду попередніх поколінь. Пізніше ця діяльність виділилася у самостійну і соціально необхідну професію та її теорію. А з виробленням теорії, яка відповідала на питання «що це за явища», виникла методика, яка відповідає на запитання «як цими явищами керувати для досягнення результату».

Фізична культура поступово виростає в область широкої і складної соціальної діяльності, в якій формуються і здійснюються науково-практичні підходи з позицій різних наук – філософії, історії, педагогіки, психології, біології (фізіології, анатомії тощо), соціології. Тому виникає її теорія і методика, яка спирається на дані історичного досвіду, сучасної практики, а також на дані соціально-економічних, медико-біологічних і психолого-педагогічних наук і розкриває загальні закони та закономірності фізичної культури.

Таким чином, у міру ускладнення і розвитку суспільних вимог до фізичної підготовленості людей, до діяльності в різних сферах життя з'являються передумови до виникнення теорії і методики фізичного виховання. Спочатку виникають і розвиваються погляди на фізичне виховання як на педагогічний процес і необхідну частину загальної освіти. У другій половині ХІХ століття була розроблена теорія і методика фізичної освіти, яка була спрямована на формування знань, умінь, навичок в області рухової діяльності, розроблені принципи, форми і методи використання фізичних вправ для фізичного та інтелектуального розвитку людини. Отже, пізніше була розроблена теорія і методика фізичного виховання.

Теорія і методика бойового хортингу відноситься до категорії педагогічних наук, оскільки вона пов'язана з процесами освіти, тренування, навчання і виховання людини. Вона вивчає бойовий хортинг не тільки як вид спорту, а й як особливий, специфічний вид культури суспільства, складну область соціально необхідної діяльності, що має безліч взаємозв'язків з іншими явищами і сторонами соціального життя суспільства.

Завдання теорії і методики бойового хортингу як науки полягають у тому, щоб:

виявити і розкрити взаємозв'язок і взаємовплив культури бойового хортингу загальної та фізичної, закономірності гармонійного розвитку людини; обґрунтувати засоби, що забезпечують цілеспрямований і всебічний фізичний розвиток спортсменів бойового хортингу;

визначити оптимальні методи використання засобів, доцільні форми і принципи, що забезпечують їх ефективну реалізацію.

Місце теорії і методики бойового хортингу у системі наук про фізичну культуру і спорт

Теорія і методика бойового хортингу тісно пов'язана з рядом наукових дисциплін. Будь-яка наука не може повноцінно розвиватися, обмежившись результатами тільки власного предмета дослідження. Теорія і методика бойового хортингу вирішує спеціальні педагогічні проблеми, що знаходяться на стику декількох наукових дисциплін. Вона тісно пов'язана із загальною педагогікою, загальною та віковою психологією.

Філософія дає для неї методологічну основу пізнання, спираючись на яку вчені отримують можливість об'єктивно оцінювати дію соціальних законів в області бойового хортингу, проникати в суть проблеми, узагальнювати, аналізувати і відкривати нові закономірності її функціонування і перспективи розвитку в суспільстві.

Зв'язок з біологічними науками обумовлений необхідністю вивчення реакцій організму спортсменів бойового хортингу на вплив засобів фізичного виховання, що визначає розвиток адаптації. Тільки з огляду на анатомічні,

фізіологічні та біохімічні закономірності, що протікають в організмі людини, можна ефективно управляти процесом фізичного виховання під час занять бойовим хортингом.

Особливо тісні контакти теорії і методики бойового хортингу з усіма спортивно-педагогічними дисциплінами. Приватні дисципліни спираються на загальні положення, що розробляються теорією фізичної культури, а отримувані ними конкретні дані є матеріалом для нових узагальнень. У процесі свого розвитку теорія і методика бойового хортингу не може повністю виключити із загальної теорії приватні закономірності, які стали предметом бойового хортингу як спеціальної науки.

Отже, найбільш загальні закономірності, які діють не тільки в бойовому хортингу, а стосуються будь-яких видів рухової активності людини, не стали і не можуть стати предметом будь-якої приватної дисципліни. Розробка цих загальних закономірностей та специфічних характеристик бойового хортингу і становить основу сучасної теорії і методики бойового хортингу.

Як навчальна дисципліна теорія і методика бойового хортингу (ТМБХ) є основним профілюючим предметом професійної освіти за спеціальністю фізична культура і спорт (спеціалізація «Бойовий хортинг»), а також за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» галузі знань «Цивільна безпека» (спеціалізації «Кримінальний аналіз», «Оперативно-тактичне забезпечення правоохоронної діяльності»).

Цей предмет має першорядне значення в формуванні основних професійних поглядів і переконань не тільки тренерів і спортсменів, а також військовослужбовців, правоохоронців та працівників інших силових структур. Це база для освоєння спеціальності тренер з бойового хортингу, інструктор, учитель, методист тощо. Тому в розробці специфічних проблем теорії і методики спортивного тренування з даної спеціалізації всі спортивно-педагогічні дисципліни спираються на основні положення теорії і методики бойового хортингу.

Мета, завдання та функції фізичного виховання засобами бойового хортингу

З кожним роком кількість спортсменів в Україні, які займаються бойовим хортингом, збільшується. Відповідно до законодавства, заклад освіти, вирішуючи завдання професійної підготовки, має забезпечити і фізичну підготовку учнів. Фізичне виховання спортсменів бойового хортингу, таким чином, розглядається як невід'ємна, найважливіша частина загального виховання особистості.

Бойовий хортинг – національний професійно-прикладний вид спорту України. Він є органічною частиною загальнолюдської культури, її особливою самостійною сферою пізнання та виховання. Разом з тим це специфічний процес

і результат людської діяльності, засіб і спосіб фізичного вдосконалення особистості. Бойовий хортинг впливає на життєво важливі сторони спортивного існування, отримані у вигляді задатків, які передаються генетично і розвиваються в процесі життя під впливом виховання, діяльності та навколишнього середовища. Бойовий хортинг, як соціальне явище, повноцінно задовольняє потреби людини у спілкуванні, грі, розвазі, в деяких формах самовираження особистості через соціально активну корисну діяльність.

У своїй основі бойовий хортинг має доцільну рухову діяльність у формі прийомів самозахисту, фізичних вправ, що дозволяють ефективно формувати необхідні вміння та навички, фізичні здібності, оптимізувати стан здоров'я і працездатність.

Бойовий хортинг представлений сукупністю *матеріальних* і *духовних* цінностей. До перших відносяться спортивні споруди, інвентар, спеціальне обладнання, спортивна екіпіровка, медичне забезпечення. До других можна віднести інформацію, твори мистецтва, сам вид спорту як змагальна діяльність, арсенал прийомів самооборони, ігри, комплекси фізичних вправ, етичні норми, що регулюють поведінку людини в процесі фізкультурно-спортивної діяльності. У розвинених формах бойовий хортинг продукує естетичні цінності: спортивні змагання, фізкультурні паради, спортивно-показові виступи, фізкультурні свята тощо.

Результатом діяльності у бойовому хортингу є фізична підготовленість і ступінь досконалості рухових умінь і навичок, високий рівень розвитку життєвих сил, спортивні досягнення, моральний, естетичний та інтелектуальний розвиток.

Метою фізичного виховання дітей та молоді засобами бойового хортингу є формування загальної фізичної культури особистості, через застосування тренувальних методик і оздоровчих технологій бойового хортингу. Для досягнення поставленої мети передбачається вирішення наступних тренувальних, виховних, освітніх, розвивальних і оздоровчих завдань:

розуміння ролі бойового хортингу щодо розвитку особистості і підготовки її до професійної діяльності;

знання науково-практичних основ бойового хортингу як засобу фізичної культури і здорового способу життя;

формування мотиваційно-ціннісного ставлення до бойового хортингу, установки на здоровий стиль життя, фізичне самовдосконалення і самовиховання, потреби в регулярних заняттях бойовим хортингом;

оволодіння системою практичних умінь і навичок, що забезпечують збереження і зміцнення здоров'я, психічне благополуччя, розвиток і вдосконалення психофізичних здібностей, якостей і властивостей особистості спортсмена бойового хортингу, самовизначення людини у виді спорту бойовому хортингу;

зміцнення здоров'я засобами бойового хортингу, формування потреби в підтримці високого рівня фізичної і розумової працездатності, самоорганізації здорового способу життя;

освоєння спортсменами теоретичних знань, спортивно-прикладних умінь і навичок у бойовому хортингу;

підвищення рівня фізичної підготовленості;

удосконалення психомоторних здібностей, що забезпечують високу продуктивність спеціалізованих професійно-технічних дій у бойовому хортингу;

створення у спортсменів системного комплексу знань, теоретичних основ і практичних навичок для реалізації їх потреби в руховій активності і фізичному вдосконаленні на виробництві, в побуті, сім'ї та раціональної організації вільного часу з творчим освоєнням усіх цінностей бойового хортингу;

створення умов для повної реалізації творчих здібностей спортсменів;

моральне й естетичне виховання, фізичний і духовний розвиток спортсменів у ході навчально-тренувального процесу, організованого на основі сучасних загальнонаукових і спеціальних технологій в області теорії, методики і практики бойового хортингу;

забезпечення загальної і професійно-прикладної фізичної підготовленості, психофізичної готовності школяра та студента, який займається бойовим хортингом, до майбутньої професії.

Роль бойового хортингу та інших форм спрямованого використання фізичного виховання у закладах освіти багатогранна. Технічний прогрес, стрімкий розвиток науки і дедалі зростаюча кількість нової інформації, яку потребує сучасний фахівець, роблять навчальний процес школяра і студента все більш інтенсивним, напруженим.

Відповідно зростає значення бойового хортингу як засобу оптимізації режиму життя, активного відпочинку, збереження і підвищення працездатності дітей та молоді протягом усього періоду навчання у закладах освіти. Поряд з цим за допомогою бойового хортингу забезпечується загальна і спеціальна фізична підготовка спортсменів з урахуванням умов майбутньої професії.

Вирішуючи специфічні завдання фізичного виховання молоді, бойовий хортинг грає суттєву роль у моральному, вольовому та естетичному розвитку, вносить значний вклад у підготовку високоосвічених і всебічно розвинених фахівців.

Підвищення ролі спрямованого використання засобів бойового хортингу в період навчання у закладах загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної і вищої освіти обумовлено, зокрема, тим, що робочий режим школяра, студента, курсанта часто характеризується малорухомістю, одноманітністю робочої пози протягом 10–12 годин. Спеціальні профілактичні та оздоровчі фізичні вправи бойового хортингу в цих умовах – ефективний фактор протидії

негативним наслідкам гіподинамії, а також розумового і нервово-емоційного навантаження. Витрати часу на заняття бойовим хортингом при цьому компенсуються завдяки підвищенню загальної працездатності, і в тому числі і розумової.

У процесі фізичного виховання молоді засобами бойового хортингу здійснюються тренувальні, оздоровчі, освітні та виховні завдання.

Серед тренувальних та оздоровчих завдань особливе місце займає охорона життя і зміцнення здоров'я школярів і студентів, які займаються бойовим хортингом, всебічний фізичний розвиток, вдосконалення функцій організму, підвищення активності та загальної працездатності.

З огляду на специфіку дитячого, юнацького, молодіжного віку, тренувальні та оздоровчі завдання системи бойового хортингу визначаються в більш конкретній формі.

Оздоровчі завдання бойового хортингу передбачають:

допомога формуванню вигину хребта, розвитку склепінь ступні, зміцненню зв'язкового-суглобового апарату;

сприяння розвитку всіх груп м'язів, особливо м'язів-розгиначів;

сприяння правильному співвідношенню частин тіла;

вдосконалення діяльності серцево-судинної і дихальної системи.

Освітні завдання бойового хортингу передбачають:

формування рухових умінь і навичок, розвиток фізичних якостей;

підвищення ролі фізичних вправ у життєдіяльності спортсменів;

застосування різноманітних способів зміцнення здоров'я.

Завдяки пластичності нервової системи у спортсменів бойового хортингу рухові навички формуються порівняно легко. Рухові навички полегшують зв'язок з навколишнім середовищем і сприяють освоєнню професійно-орієнтованих рухів: школяр і студент сам цікавиться новими рухами і діями щодо обраної професії, вивчає ті рухи і дії, які його цікавлять, і знайомиться з ними.

Правильне виконання фізичних вправ бойового хортингу ефективно впливає на розвиток м'язів, сухожилів, суглобів, кісткової системи. Рухові навички, сформовані у молодих людей учнівського та студентського віку, складають фундамент для їх подальшого вдосконалення в професійній діяльності і дозволяють надалі досягати високих спортивних результатів у бойовому хортингу.

В процесі формування рухових навичок у молоді виробляється здатність легко опанувати складнішими рухами і різними видами діяльності, що включають ці рухи. Обсяг рухових навичок за віковими даними експериментально доведений і знаходиться в розроблених і впроваджених навчальних програмах з бойового хортингу для школярів і студентів закладів освіти.

Виховні завдання бойового хортингу спрямовані на різнобічний розвиток спортсменів, формування у них інтересу і потреби до систематичних занять бойовим хортингом. Система фізичного виховання засобами бойового хортингу у закладі освіти будується з урахуванням індивідуальних вікових та психологічних особливостей учнів.

Фізичне виховання засобами бойового хортингу сприяє здійсненню естетичного виховання. У процесі виконання прийомів бойового хортингу та фізичних вправ слід розвивати здатність сприймати, відчувати естетичне задоволення, розуміти і правильно оцінювати ефективність, прикладну цінність, красу, витонченість, виразність рухів.

Метою фізичного виховання засобами бойового хортингу є формування фізичної підготовленості в бойовому хортингу та навичок здорового способу життя. Для вирішення завдань фізичного виховання молоді використовуються: гігієнічні фактори, сили природи, фізичні вправи тощо. Повноцінне фізичне виховання засобами бойового хортингу досягається при комплексному застосуванні всіх засобів, оскільки кожен з них по-різному впливає на організм людини. Дотримання гігієнічних факторів є обов'язковою складовою для вирішення завдань фізичного виховання спортсменів.

Фізичні вправи – основний специфічний засіб фізичного тренування і виховання засобами бойового хортингу надає на спортсмена різносторонню дію. Вони використовуються для вирішення завдань фізичного виховання, сприяють збагаченню розумового і трудового потенціалу людини, а також є засобом лікування при багатьох захворюваннях.

2.2. Зміст програми теоретичних занять з бойового хортингу

Теоретичний матеріал

Тема 1. Фізична культура і спорт в Україні

Фізична культура і спорт у системі народної освіти: практичне заняття; оздоровча гімнастика в денному режимі; гуртки та секції з бойового хортингу в закладах освіти України. Значення загальної фізичної підготовки для досягнення майстерності. Досягнення українських спортсменів бойового хортингу на міжнародній арені. Фізична культура і спорт як форма морального виховання підростаючого покоління. Бойовий хортинг у системі фізичного виховання як національний професійно-прикладний вид спорту України. Фізична культура у системі народної освіти. Оздоровчі, бойові та культурні традиції українського народу. Київська Русь – середовище лицарського виховання та бойових традицій українців. Запорозька Січ – колиска українського козацтва. Класифікація засобів фізичного виховання та видів спорту. Місце бойового хортингу у системі засобів фізичного виховання. Розрядні нормативи та вимоги з бойового хортингу.

Міжнародні зв'язки спортсменів України, участь у міжнародних змаганнях, чемпіонатах світу та Європи.

Тема 2. Історія розвитку і сучасний стан бойового хортингу в Україні та за кордоном

Виникнення виду спорту, заснованого на бойових, культурних та оздоровчих традиціях українського козацтва. Біографія, військовий і спортивний шлях засновника, ідея та мета заснування бойового хортингу як виховної системи сильних українців. Виховна роль бойового хортингу, його філософія й етикет. Розвиток бойового хортингу в Україні і твоєму місті чи районі. Офіційне визнання бойового хортингу в нашій державі. Національні змагання, чемпіонати, кубки України, міжрегіональні, обласні, міські, районні, міжклубні, внутрішньоклубні змагання. Спортивні змагання серед дітей, юнаків, кадетів, юніорів і дорослих. Чоловічий та жіночий спорт. Аналіз результатів найбільших національних і міжнародних змагань. Виступ українських спортсменів на міжнародній арені. Сучасний бойовий хортинг і шляхи його подальшого розвитку. Національна федерація бойового хортингу України, Європейська та Всесвітня федерація бойового хортингу, найкращі українські команди, тренери, спортсмени.

Тема 3. Відомості про будову та функції організму людини. Вплив фізичних вправ на організм

Систематичні заняття бойовим хортингом як важлива умова зміцнення здоров'я, підвищення працездатності та досягнення високих спортивних результатів. Тренування як процес удосконалення функцій організму (центральної нервової системи, обміну речовин, м'язової системи, кровообігу, дихання), а також виховання вольових і моральних якостей, технічної й тактичної майстерності. Вплив фізичних вправ на зовнішній вигляд спортсмена, будову його тіла та поставу. Покращення функцій м'язової системи, органів дихання та кровообігу внаслідок впливу регулярних занять бойовим хортингом. Значення систематичних занять фізичними вправами для зміцнення здоров'я, розвитку фізичних здібностей і досягнення результатів.

Тема 4. Гігієна та режим харчування спортсменів

Роль гігієни в житті спортсмена бойового хортингу. Особиста та суспільна гігієна. Поняття про гігієну навчання, відпочинку та занять бойовим хортингом. Догляд за тілом, волоссям, порожниною рота. Гігієнічні вимоги до спортивного одягу та взуття. Значення водних процедур у заняттях з бойового хортингу. Гігієна сну. Гігієна житла та місця тренувальних занять (повітря, температура, освітлення та вентиляція приміщень). Гігієнічні вимоги до занять бойовим хортингом. Значення й основні правила загартування. Основні засоби та методика застосування процедур загартовування. Використання природних сил (сонця, повітря, води) для загартування організму. Поняття про режим, його

значення у життєдіяльності людини. Рекомендації щодо формування режиму дня спортсмена бойового хортингу. Харчування, його значення у збереженні та зміцненні здоров'я. Поняття про обмін речовин, енергетичну цінність (калорійність) та засвоєння їжі. Енерговитрати під час фізичних навантажень у процесі занять бойовим хортингом. Рекомендації щодо харчування юних спортсменів. Здорове харчування. Згін ваги у бойовому хортингу. Лазня.

Тема 5. Лікарський контроль і самоконтроль. Травми та захворювання, профілактичні заходи, надання першої допомоги, спортивний масаж, лікувальна фізична культура (ЛФК)

Лікарський контроль і самоконтроль під час занять бойовим хортингом. Самоконтроль, його значення та зміст. Об'єктивні дані самоконтролю: зріст, маса тіла, динамометрія, спірометрія, артеріальний тиск. Суб'єктивні дані самоконтролю: самопочуття, сон, працездатність, настрій. Щоденник самоконтролю. Заходи щодо попередження переломів. Значення активного відпочинку для спортсменів бойового хортингу. Поняття про травми, їх причини та профілактика. Класифікація травм: забиті місця, розтягнення, вивихи, переломи, тріщини, розриви сухожиль, рани (розсічення). Надання першої долікарської допомоги при цих травмах (зупинка кровотечі, пов'язка, накладання травматичних шин, знання прийомів штучного дихання, перенесення потерпілого). Завдання, зміст та організація медичного контролю. Диспансерне обстеження – важливий засіб підвищення оздоровчої дії фізичних вправ і контролю за функціональними можливостями спортсмена бойового хортингу. Основні поняття про спортивний масаж. Прийоми та види масажу. Масаж у навчально-тренувальному процесі юних спортсменів. Протипоказання до масажу. Поняття про лікувальну фізичну культуру (ЛФК). Мета і завдання ЛФК, засоби і методика її застосування.

Тема 6. Загальна та спеціальна фізична підготовка

Поняття про загальну та спеціальну фізичну підготовку спортсмена бойового хортингу. Їх взаємозв'язок. Всебічна фізична підготовка – важливий чинник зміцнення здоров'я, підвищення функціональних можливостей і розвитку рухових якостей. Коротка характеристика методів і засобів загальної та спеціальної фізичної підготовки. Методика розвитку рухових якостей: сили, витривалості, швидкості, спритності, гнучкості, швидко-силових якостей. Взаємозв'язок між розвитком рухових якостей. Цілорічний цикл занять фізичною підготовкою. Основні вимоги до фізичної підготовки спортсменів бойового хортингу. Контрольні вправи та нормативи з загальної та спеціальної фізичної підготовки. Ранкова гімнастика, індивідуальні заняття, розминка перед тренуванням і змагальною сутичкою.

Тема 7. Ознайомлення з технікою і тактикою бойового хортингу

Поняття про техніку й тактику спортсмена бойового хортингу, їх взаємозв'язок і значення. Класифікація і термінологія технічних прийомів бойового хортингу. Раціональне використання та аналіз виконання технічних прийомів у різних ситуаціях сутички. Контрольні вправи та нормативи з технічної підготовки спортсменів бойового хортингу.

Основні положення спортсменів: ритуал, стійка, партер, пересування, удари, блоки, захвати, кидки, ударно-кидкові комбінації, утримання, больові та задушливі прийоми, заборонені прийоми. Основні технічні дії: в стійці – удари руками, ногами, кидки руками, ногами, нахилом, прогином, переворотом, збиванням, скручуванням; при боротьбі лежачи – перевороти на утримання, больові прийоми на руку та ногу, задушливі прийоми руками та ногами, задушливі прийоми за допомогою одягу.

Основні чинники, що впливають на техніку спортсмена у сутичці та під час відпрацювання прийомів: розташування центру ваги тіла, виведення суперника з рівноваги, використання сили інерції та маси тіла. Ознайомлення з тактикою бойового хортингу. Основні поняття тактики: стратегія, тактика, система, манера, стиль. Види тактики. Найпростіша тактична підготовка технічних дій. Розбір положень, з яких той чи інший прийом виконується легше.

Розбір техніки і тактики тренувальних сутичок. Характеристика й аналіз тактичних систем ведення сутички бойового хортингу. Класифікація тактики. Тактика захисту. Тактика нападів і продовження атак. Тактика партеру. Індивідуальні дії проти суперника: високого, низького, важкого, легкого та приклади тактичних засобів сутички у бойовому хортингу. Тактика участі у змаганнях. Перегляд змагань із розбором та обговоренням. Розбір наочних позитивних прикладів техніки і тактики за участю висококваліфікованих спортсменів.

Тема 8. Морально-вольова та психологічна підготовка спортсменів

Поняття про психологічну підготовку спортсмена бойового хортингу. Загальна психологічна підготовка та психологічна підготовка до змагань. Значення вольових якостей у житті людини. Спортивне тренування – могутній засіб формування вольових якостей. Приклади прояву великої сили волі видатними спортсменами в житті та на міжнародних змаганнях. Психічна підготовка та її значна роль у досягненні спортивної і життєвої мети. Виховна роль бойового хортингу. Моральність учнів: чесність, принциповість, шляхетність, патріотизм тощо. Естетика сутички та мужність спортсмена бойового хортингу.

Норми етики: патріотизм, активна участь у громадському житті, повага до свого тренера та тренерів інших колективів, до друзів, партнерів, суперників, взаємодопомога та взаємовиручка, дотримання передових спортивних традицій,

скромність, витриманість, охайність, висока культура і моральна чистота українського спортсмена, непримиренне ставлення до непорядних вчинків тощо. Самовиховання у процесі заняття бойовим хортингом: хоробрості, мужності, наполегливості, рішучості та впевненості у своїх силах, ініціативності й інших вольових якостей.

Виховання психологічних якостей у навчально-виховному процесі та змаганнях: мобілізація усіх можливостей в умовах стомлення, виховання сміливості та рішучості в сутичках із більш сильним суперником; подолання відчуття болю, нездужання, втоми; зберігання боєздатності та мобілізаційної готовності протягом усього змагального сезону. Завдання, основні методи та засоби психологічної підготовки спортсменів бойового хортингу різного віку у навчально-виховному процесі. Урахування індивідуальних особливостей кожного спортсмена під час психологічної підготовки до змагання.

Тема 9. Основи методики навчання і тренування

Поняття про навчання і тренування як про єдиний педагогічний процес. Форми організації спортсменів бойового хортингу під час навчання: індивідуальна, групова, командна. Основні завдання навчання і тренування. Реалізація основних принципів навчання і тренування під час підготовки спортсменів різного віку. Принципи виховання свідомості, активності, наочності, систематичності, наступності знань, міцності у процесі занять бойовим хортингом. Методи навчання і тренування. Словесні методи: розповідь, пояснення, бесіда. Наочні методи: показ вправи на схемі, макеті, кінограмі; перегляд навчальних та офіційних змагань у фільмах. Практичні методи: повторний, перемінний, інтервальний, ігровий, змагальний, коловий. Послідовність процесу навчання. Взаємозв'язок видів підготовки спортсменів у процесі навчання і тренування. Навчальне заняття – основна форма організації учнів. Побудова навчального заняття. Комплексні та тематичні заняття.

Тема 10. Планування навчання і тренування, облік і контроль

Значення і роль планування, обліку та контролю в управлінні навчально-тренувальним процесом. Види планування: перспективне, поточне, оперативне. Періодизація навчально-тренувального і навчально-виховного процесу. Терміни, завдання, зміст періодів і етапів підготовки. Індивідуальні та групові плани навчально-тренувальних занять з бойового хортингу. Види та методи обліку і контролю за рівнем підготовленості спортсменів. Облік роботи: попередній, поточний, підсумковий. Щоденник самоконтролю спортсмена бойового хортингу, його форма, значення для управління процесом навчання і тренування.

Тема 11. Ознайомлення з основними правилами змагань і суддівства. Організація та проведення змагань.

Історія виникнення та розвитку правил змагань з бойового хортингу. Аналіз правил. Значення змагань з бойового хортингу та їх місце у навчально-тренувальному процесі. Вимоги до організації та проведення змагань.

Види змагань та їх значення. Розділи змагань з бойового хортингу: «Рукопашна сутичка», «Борцівська сутичка», «Самозахист», «Форма». Характер змагань. Способи проведення змагань. Олімпійська система проведення сутичок з вибуванням, її особливості. Організація та проведення змагань. Положення про змагання. Заявки на участь у змаганнях, їх форма та порядок подання. Вік учасників змагань, їх розрядний розподіл. Права та обов'язки учасників змагань. Особливості змагань серед спортсменів різного віку: вік початку участі в офіційних змаганнях, вагові категорії, кількість сутичок у змаганнях, хід і тривалість сутички, особливості сутички тощо.

Суддівство змагань. Арсенал дозволених прийомів бойового хортингу. Критерії оцінки прийомів судьями. Визначення переможця. Заборонені удари, захвати та прийоми. Попередження і дискваліфікація. Хорт. Склад суддівської колегії змагання. Обов'язки кожного судді. Суддівський інвентар та особисте екіпірування судді. Суддівська форма, жести та команди рефері і суддів. Суддівство змагань у розділах: «Рукопашна сутичка», «Борцівська сутичка», «Самозахист», «Форма». Оформлення протоколів реєстрації учасників та протоколів результатів змагань. Особливості організації та проведення короткотривалих змагань.

Тема 12. Місця проведення занять, обладнання та інвентар

Вимоги до місць проведення навчально-тренувальних занять і змагань з бойового хортингу. Хорт і догляд за ним. Стаціонарне та переносне обладнання, захисне екіпірування, інвентар, що використовується на заняттях з бойового хортингу. Догляд за рукавицями, капами, наколінними та гомілковостопними фіксаторами, паховими та нагрудними (для жінок) протекторами, шоломами, підготовка їх до тренувальних занять і виступів на змаганнях. Вимоги до змагального костюму з бойового хортингу – хортовки (куртка, брюки, пояс), офіційного спортивного одягу клубу, федерації та взуття, залежно від місця проведення занять і кліматичних умов.

Спортивна складова та загальні основи теоретичної підготовки в бойовому хортингу

Бойовий хортинг є самостійним видом спорту, бойового та оздоровчого мистецтва, засобом всебічного виховання, яке включає в себе певний стиль мислення і спосіб життя, що і визначає саму суть існування людини. Також даний вид єдиноборства характеризується найкращим засобом в області розвитку і посилення фізіологічних властивостей організму. Бойовий хортинг це не просто

вид спорту – він є цілим самобутнім комплексом спеціальних знань, заснованих на науковій основі і призначених для досягнення чітко визначеної спортивної, оздоровчої і виховної мети.

Вивчення прийомів бойового хортингу також дає спортсмену кілька унікальних переваг у фізичній підготовці. Без сумніву, одне з найважливіших багатств життя – гарне здоров'я. Благополуччя, сила, слава, блиск фізичної краси – все це стає неважливим, якщо людина не володіє хорошим здоров'ям. Бойовим хортингом займаються і представниці прекрасної статі, жінки різного віку та рівня фізичних даних, навіть не дивлячись на те, що бойовий хортинг на перший погляд здається виключно чоловічим видом спорту.

Для укріплення здоров'я бойовий хортинг для своїх adeptів пропонує стандартний і спеціалізований режими тренувань, пов'язані з активною роботою всього тіла. Наслідком такої роботи є збільшення частоти серцевих скорочень, одночасне підвищення інтенсивності кисневого обміну серця і легень.

Подібна посилена вентиляція легень називається аеробним ефектом, який характеризується наступними проявами: підвищенням ефективності роботи легень; поліпшенням системи кровотоку шляхом збільшення кровоносних судин, підвищення їх еластичності, зниження дистонії; поліпшенням складу крові, особливо підвищенням вмісту червоних кров'яних тілець і гемоглобіну; підвищенням життєздатності тканин тіла завдяки посиленню обмінних процесів; поліпшенням роботи серця; поліпшенням сну і виведення з організму шлаків.

Внаслідок тренувань з бойового хортингу нормалізується вага тіла, спостерігається збільшення м'язової тканини у худих, і втрата жирових тканин у повних людей.

Заняття бойовим хортингом досить інтенсивні – в середньому витрачається близько 600 калорій на годину, це є одним із найвищих показників у спорті. Оскільки наслідком витрати 3500 калорій є втрата одного кілограма ваги, очевидно, що при заняттях бойовим хортингом 6 годин на тиждень, людина буде втрачати щотижня по одному кілограму зайвої ваги.

Крім цього, завдяки заняттям бойовим хортингом з'являється можливість щодо розвитку усіх без винятку фізичних якостей і здібностей людини, до яких відносяться:

- м'язова сила;
- здатність миттєво почати рух;
- здатність швидко змінювати напрямок руху;
- еластичність суглобів, м'язів і зв'язок;
- периферичний зір;
- концентрація уваги;
- розуміння механізмів техніки руху тіла.

Таким чином, бойовий хортинг сприяє розвитку перцептивної і рухової систем, уваги, покращує сприйняття, розвиває тіло, підвищує обмін кисню в легенях і серці, розвиває координацію рухів, яка важлива у будь-якому іншому виді діяльності та фізичній праці. Заняття бойовим хортингом можна рекомендувати і чоловікам, і жінкам, і дітям.

У бойовому хортингу відразу з декількох видів змагальної програми (розділів змагань) проводяться змагання, які носять назви «Рукопашна сутичка», «Борцівська сутичка», «Самозахист», «Форма».

Розділ «Рукопашна сутичка» – це основний напрям бойового хортингу, його профільний розділ змагань. Це спортивне протистояння двох учасників змагань між собою. Рукопашна сутичка є основною дисципліною на місцевих, обласних, всеукраїнських, міжнародних змаганнях, чемпіонатах Європи та світу. Протистояння спортсменів бойового хортингу на хорті – це яскравий букет тактик і стратегій, це мистецтво думати і перемагати. Ті, хто займаються бойовим хортингом, отримують фізичну підготовку досить високого рівня та ефективні бойові навички.

Змагання з сутичок проводяться окремо за віковими та ваговими категоріями. Також йде поділ за статевою ознакою. За правилами проведення сутичок, спортсмен зобов'язаний бути одягнений в уніформу бойового хортингу – хортовку (куртка, брюки, пояс), яка є тренувальним і змагальним костюмом, а також мати захисне спорядження затверджене Всесвітньою федерацією бойового хортингу згідно офіційних правил змагань.

Під час змагання у розділі «Рукопашна сутичка» усі дозволені технічні прийоми проводяться в повний контакт з максимальним ефектом та прикладанням зусиль для перемоги над суперником у результаті проведення дозволеного арсеналу прийомів.

Розділ «Борцівська сутичка» – це напрям бойового хортингу, де спортсменам дозволений широкий арсенал кидкової техніки, елементів боротьби як у стійці, так і в партері, застосування всіх можливих захватів, утримань, больових прийомів на руки: зап'ястний, ліктювих та плечовий суглоб, больових прийомів на ноги: гомілковостопний, колінний та тазостегновий суглоб, а також весь арсенал задушливих прийомів як за допомогою рук і ніг, так і за допомогою одягу (куртки хортовки).

У даному розділі проводиться борцівська сутичка в одязі – захватній щільній хортовці: куртка, підперезана поясом, і брюки. Даний розділ змагань позитивно впливає на рівень швидкісної підготовки з опором та швидкісно-силової витривалості борців. У даному розділі змагань нанесення ударів заборонено.

Розділ «Самозахист» – це контактний розділ змагань з бойового хортингу, в якому змагання проводяться в особистому розряді, де учасник демонструє

прийоми самозахисту на асистентах, які здійснюють напад певними технічними діями за завданням суддів. Суть змагань полягає у виявленні спортсменів, які володіють найкращою технікою самозахисту, шляхом оцінювання рівня їх майстерності під час виступів. Змагання проводяться окремо для чоловіків та жінок, а також для представників різних вікових та вагових категорій.

У розділі «Самозахист» спортсмени також демонструють вільні та заздалегідь підготовлені ними окремі прийоми і комплекси прийомів самозахисту без зброї та з імітаційною зброєю. В даному виді змагань виховується почуття дистанції, реакції, автоматизму при проведенні дій самооборони. У виступі спортсмена присутній елемент творчості, в нього можуть бути включені коронні прийоми та епізоди рукопашних сутичок, демонстрація базової техніки, демонстрація захватів, кидків, больових, задушливих прийомів, групові сутички, захист від одного нападника та групи нападників.

Розділ «Форма» – це умовно-контактний розділ змагань з бойового хортингу, в якому спортсмени демонструють формальні комплекси базової техніки. Рухи тут не випадкові. Спортсмен бойового хортингу виконує розроблений засновником бойового хортингу чітко регламентований комплекс послідовно збалансованих імітаційних технік і прийомів. У виступах високо цінується точність виконання з необхідною швидкістю, динамікою та енергією, закладеною в комплексі. Спортсмен сутичку не проводить, демонструє базові технічні вправи, але однозначно такі вправи готують спортсмена до ведення контактної рукопашної сутички.

Розділ «Форма» передбачає точне виконання розроблених та обумовлених імітаційних комплексів прийомів техніки бойового хортингу. Тому всі форми в бойовому хортингу розроблені і сформовані з реальних комбінацій сутички і виконуються тільки в бойовій стійці. Форми на змаганнях виконуються в особистому розряді – форму виконує тільки один спортсмен. Даний розділ змагання позитивно впливає на розвиток спеціальних фізичних якостей: пластики, координації, швидкісно-силової підготовки.

Дотримання етикету бойового хортингу. Змагання з будь-якого розділу бойового хортингу проводяться з дотриманням спортивної дисципліни кожного представника команди, тренера, секунданта, судді, учасника, інших осіб, які запрошені на змагання. Змагальні процедури супроводжуються з дотриманням положень «Етичного кодексу бойового хортингу», гідного доброзичливого поведіння серед учасників спортивних змагань.

Основні поняття і визначення в бойовому хортингу

Зміст сутичок. У сутичках з бойового хортингу у провідному розділі змагань «Рукопашна сутичка» дозволяється проводити удари, кидки, больові та задушливі прийоми в стійці і лежачи, утримання. Змагання з бойового хортингу,

в залежності від ступеня підготовленості учасників, діляться на рівні, що сприяє більш ретельній підготовці спортсменів-універсалів. У сутичках дозволяється застосовувати весь технічний арсенал спортивних єдиноборств. Оцінки за технічні дії підсумовуються, переможець у сутичці визначається за сумою оцінених техніко-тактичних дій (ТТД).

Правила змагань дозволяють застосовувати в сутичці весь арсенал техніки з використанням кидків, прийомів боротьби лежачи, больових в стійці і партері, задушливих в стійці і партері, а також ударної техніки. При цьому, для уникнення травм, спортсменам дозволяється застосовувати встановлене правилами захисне спорядження. Удари оцінюються тільки в тому випадку, якщо вони призвели до нокауту або нокдауну або змінили положення тіла в просторі і привели до падіння суперника. При цьому оцінка фіксованого кінцевого положення при падінні така ж, як і за кидок. Переможець в сутичці визначається за сумою оцінок за виконану результативну техніку.

Перемога може бути за кількістю балів, за рішенням суддів, чистою або явною. Чисту перемогу можна здобути: больовим прийомом, задушливим прийомом, нокаутувальним ударом, технічним нокаутом.

Положення спортсменів

Стоячи – положення, при якому спортсмен торкається хорта тільки ступнями ніг (стоїть на ногах).

Лежачи – положення, при якому спортсмен торкається хорта ще будь-якою частиною тіла, крім ступнів ніг.

Змішане – один спортсмен стоїть, інший лежить.

Сутичка стоячи – обидва спортсмени знаходяться в положенні стоячи.

Сутичка лежачи – один або обидва спортсмени знаходяться в положенні лежачи.

Удар – підготовлений короткочасний вплив у результаті поступально-зворотного руху за стандартною траєкторією ударної поверхні кінцівки атакуючого або контратакуючого спортсмена на відкриту частину тіла суперника.

Дозволяється наносити удари з будь-якою траєкторією наступними частинами тіла: ліктем, передпліччям, плечем, відкритою долонею, ребром долоні, всіма сторонами кулака, коліном, гомілкою, всіма сторонами ступні, а також головою і тазом. Удари оцінюються в тому випадку, якщо вони призвели до нокдауну, нокауту або технічного нокауту, тоді присуджується чиста перемога. Спортсмен вважається в положенні нокауту, якщо від удару знаходиться в такому стані, що, на думку арбітра, рефері та арбітра хорта, не може продовжувати сутичку. Якщо удар привів до падіння суперника, то оцінка така ж, як і за кидок в боротьбі стоячи.

Кидок – прийом, за допомогою якого суперника зі стійки переводять в партер шляхом відриву від хорта, польоту і падіння на будь-яку частину тіла, крім ступнів.

Три чистих кидка по 2 бали (разом 6 балів) оцінюються як чиста перемога на змаганнях.

Утримання – прийом, за допомогою якого спортсмен притискає суперника спиною до хорта і без застосування больових прийомів утримує його в такому положенні.

Больовий прийом – вплив на суглоб кінцівок суперника (перегинання (важіль), обертання в суглобі (вузол), утиск сухожилів або м'язів, у результаті якого він визнає себе переможеним. Больові прийоми проводяться в стійці та в партері і за них присуджують чисту перемогу.

Задушливий прийом – дія на область шиї суперника з метою викликати стан задухи, щоб позбавити його можливості чинити опір. Задушливий прийом дозволяється проводити в стійці і в партері і за нього присуджують чисту перемогу.

Використання єдиного понятійного апарату важливо для теорії і методики бойового хортингу, науки і практики виду спорту, що сприяє більш чіткому спілкуванню різних фахівців і здійснює позитивний вплив на результати роботи. З метою впорядкування термінології і правильного розуміння змісту наведемо основні поняття і визначення, що розкривають аспекти даної проблеми.

Для полегшення сприйняття при описі техніки бойового хортингу слід користуватися наступними термінами і формулюваннями.

Атака – швидка наступальна дія, мета якої провести іммобілізацію суперника.

Атака включає в себе наступні елементи: підготовку, перший атакуючий удар, розвиток атаки шляхом проведення захоплення, кидка, утримання, больового або задушливого прийому. Ефективною є атака, в якій усі елементи як би зливаються в одну цілісну рухову дію. Головне завдання в підготовці атаки за допомогою підготовчих і облудних дій – розкрити захист суперника. Атакуючими ударами можуть бути прямі, бічні і удари знизу та зверху. Атака є головною тактичною дією спортсмена.

Арсенал захистів – освоєна рухова навичка різнотипних захистів (підставок, накладок, відбивів, відходів, ухилів тощо), а також їх різних поєднань, які спортсмен застосовує в сутичці.

Арсенал ударів – кількість освоєних рухових навичок різнотипних ударів (прямих, бічних, ударів знизу і зверху), а також їх різних поєднань, які спортсмен застосовує в сутичці.

Атакуємий – партнер, суперник, нападник.

Атакуючий – спортсмен, який проводить прийом.

Бойовий хортинг – створений в Україні вид спорту – національний професійно-прикладний вид спорту України з методиками реальної іммобілізації суперника. Підготовка спортсмена проходить за розширеною універсальною програмою спортивного єдиноборства, яка передбачає вміння без жодних обмежень бити і кидати суперника, а також володіння больовими і задушливими прийомами в стійці і лежачи.

Бойова стійка. Бойовою стійкою перед виконанням групи подібних техніко-тактичних дій називається – вихідне регламентоване положення тулуба, голови, кистей і ступнів.

Больовий прийом – вплив на суглоб кінцівки суперника (перегинання (важіль), обертання в суглобі (вузол), утиск сухожиль або м'язів, у результаті якого він визнає себе переможеним.

Кидками називаються прийоми, за допомогою яких після захоплення суперника зі стійки його переводять у партер шляхом відриву від хорта, польоту і падіння на будь-яку частину тіла, крім ступнів.

Кидки ногами – такі кидки, при яких ноги спортсмена діють проти ніг або тулуба суперника і грають вирішальну роль. У деяких кидках діям ногою передують захоплення ноги суперника рукою.

Кидки руками, складаються з різних змін положення тіла суперника головним чином рухом рук. При цих кидках тулуб суперника не перевалюється через тулуб спортсмена і ноги не торкаються ніг суперника.

Кидки тулубом – це такі кидки, при яких спортсмен перекочує суперника через тулуб або частину його (через тазовий пояс, плечовий пояс, через всю спину або через груди).

Допоміжні прийоми – прийоми, які служать для підготовки суперника до проведення на ньому кидків, больових, задушливих прийомів і нокаутувального удару. До них відносяться кидки, утримання, завалювання, скидання, перевертання на спину, прориви оборонних захватів. А також всі удари, що не призводять до нокаунтів або нокауту.

Діапазон прийомів – комплекс атакуювальних і захисних навичок спортсмена, які він застосовує в сутичці. Діапазон прийомів спортсмена є одним з основних показників його майстерності. Чим більше спортсмен освоїв рухових навичок на дальній, середній і ближній дистанції, тим більше він універсальний в сутичках.

Дистанція – відстань між спортсменами при веденні сутички.

Дистанції розрізняють:

ближню, коли спортсмени стикаються один з одним;

середню, на відстані витягнутої руки;

дальню, коли спортсмени можуть зблизитися для нанесення удару, зробивши один або кілька кроків.

Завалювання – спосіб переведення суперника з положення стоячи на колінах і сидячи в положення лежачи на спині.

Задушливий прийом – дія на область шиї суперника з метою викликати стан задухи, щоб позбавити його можливості чинити опір.

Захват – підготовчий рух руками, що передує виконанню наступних прийомів. Захвати діляться на *основні* і *відповідні*. Спортсмен, який зумів виграти боротьбу за захвати, проводить свій **основний** захват. Той, хто програв пристосовує свій захват до умов, наданих його суперником – це і буде **відповідний** захват.

Зачепами називаються такі кидки, при яких спортсмен ногою ніби захоплює одну з ніг суперника, а потім кидає його.

Захистами проти кидків називаються дії, що попереджають напад суперника кидками або підривають проведення цих кидків.

Комбінацією з кидків називається послідовне виконання двох (або трьох) кидків. Основним вважається кидок, який закінчує комбінацію, перший прийом вважається підготовчим.

Накриваннями називаються захисні дії спортсмена, завдяки яким він не тільки зриває проведення суперником кидка з падінням, але і залишається зверху нього.

Напрями вперед, назад, в бік наводяться по відношенню до атакованого спортсмену.

Напрями докладання зусиль (від себе, на себе, вправо, вліво, за себе) наводяться по відношенню до атакуючого спортсмену.

Оборонні захоплення. Деякими захопленнями можна перешкодити суперникові проведення нападу тим або іншим кидком. Такі захоплення за їх спрямуванням називаються оборонними.

Одноімений – термін по відношенню до рукава, відвороту, ноги тощо, який означає, що права рука захоплює куртку суперника з правого боку, або права рука здійснює захоплення правої ноги суперника. Відповідно, ліва рука захоплює куртку суперника з лівого боку, або ліва рука здійснює захоплення лівої ноги суперника.

Основними прийомами в бойовому хортингу є захвати, кидки, больові і задушливі прийоми в стійці і партері, а також нокаутувальні удари і технічні нокауту, що приносять чисту перемогу.

Перевертання – прийом, за допомогою якого суперника з положення навпочіпки або лежачого спиною вгору перевертають в положення лежачи спиною вниз.

Пересування – зміна положення ланок тіла використовується для маневрування, підготовки до виконання атакувальних, контратакувальних і захисних дій.

Перекатами називаються такі відходи з утримань, які безпосередньо переходять до утримання суперника.

Підбивами називаються кидки, при яких ноги суперника підбиваються гомілкою або стегном спортсмена.

Підніжками називаються такі кидки, при яких нога спортсмена у вигляді бар'єру підставляється ззаду, спереду, збоку однієї або обох ніг суперника і він перевалюється через неї. У момент проведення підніжки обидві ноги спортсмена торкаються хорта.

Підсадами називаються кидки, при яких спортсмен ногою підсаджує ноги або тулуб суперника для додання його тілу обертального руху.

Підсічками називаються такі кидки, при яких основною дією, що викликає падіння суперника, є підбиття плесною частиною ступні.

Реакція спортсмена – його відповідна дія на дію суперника в змаганнях або тренуванні.

Скидання – кидок, проведений спортсменом, який знаходяться під суперником.

Серія ударів – кілька швидко наступних один за одним (злитих) однотипних або різних ударів в атаці або контратаці.

Системний підхід, напрям методології наукового пізнання, в основі якого лежить розгляд об'єктів як систем, орієнтує дослідника на розкриття цілісності об'єкта, на виявлення різноманітних типів зв'язків у ньому і зведення їх в єдину теоретичну картину.

Сутичка вільна – сутичка, що проводиться без обмеження техніко-тактичних засобів, які застосовуються спортсменами.

Сутичка на ближній дистанції – сутичка на дистанції, що допускає безпосереднє зіткнення тулуба суперників.

Сутичка на середній дистанції – сутичка спортсменів, в якій ударні та захисні дії виконуються без зближення з суперником. Середня дистанція визначається відстанню до суперника, при якій можна не роблячи кроку вперед наносити довгі удари, поодинокі, подвійні або серії ударів.

Сутичка на дальній дистанції – сутичка спортсменів, що дозволяє проводити активні дії тільки за допомогою зближення. Дальня дистанція визначається відстанню, з якої спортсмен може дістати суперника ударом з кроком вперед.

Сутичка в стійці складається з пересувань, ударів (руками, ногами, головою), кидків ногами, руками, тулубом, больових і задушливих прийомів, звільнення від захоплень і обхватів, захистів від больових і задушливих прийомів в стійці, тактики застосування прийомів.

Сутичка лежачи – сутичка, в якій спортсмени торкаються хорта ще чим-небудь, крім ступнів. Вона складається з пересувань, завалювання, скидань,

перевертань на спину, проривів оборонних захватів, утримань, больових і задушливих прийомів і ударів (коліном, ліктем, відкритою долонею, нижньою частиною кулака, ребром долоні), тактики застосування прийомів.

Сутичка стоячи – обидва спортсмени знаходяться в положенні стоячи.

Стиль – ексклюзивна сукупність техніко-тактичних ознак, що утворилися в результаті навчання спортсменів.

Страховка і самостраховка при боротьбі лежачи полягають в напрузі м'язів тієї кінцівки, яка захоплена суперником на больовий прийом. Такий опір як би врівноважує силу суперника, затрачену ним для проведення прийому. Тому категорично забороняється несподівано розслабляти захоплену суперником кінцівку (заборона стосується і до атакуючого, і до того, хто захищається в навчально-тренувальній сутичці).

Тактика в бойовому хортингу – розділ теорії і практики в якому вивчаються форми, види, способи і засоби сутички з різними суперниками.

Тактична майстерність – уміння спортсмена раціонально й ефективно застосовувати основні та допоміжні прийоми у всіх можливих ситуаціях сутички. Вона виявляється у здатності спортсмена нейтралізувати сильні сторони в підготовці суперника і використовувати його слабкі сторони. Уміння успішно застосовувати індивідуальну манеру ведення сутички.

Тактичне мислення – здатність спортсмена швидко і правильно оцінити наміри і можливості суперника, вибрати найбільш раціональний варіант дій і засобів для їх реалізації.

Тактичний діапазон – обсяг тактичних засобів, за допомогою яких спортсмен вирішує поставлені тактичні завдання. Чим різноманітніше діапазон освоєних спортсменом тактичних прийомів, тим ефективніше він може вирішувати тактичні завдання в сутичках зі своїми суперниками, які мають різні індивідуально-типові особливості і манеру ведення сутички.

Ударом називається підготовлений короткочасний вплив у результаті поступально-зворотного руху за стандартною траєкторією ударної поверхні кінцівки атакуючого або контратакуючого спортсмена на відкриту частину тіла суперника.

Удар акцентований – основний удар в серії, що виділяється за силою, різкістю і точністю, що приводить до дострокової перемоги.

Удар зустрічний – випереджаючий атаку суперника.

Удар подвійний – два швидко наступних один за іншим однотипних удари (прямі, збоку, знизу, зверху) або два різнотипних удари (в голову і тулуб), завданих однією і тією ж кінцівкою.

Удар дальній – нанесений випрямленою кінцівкою з дальньої дистанції.

Удар короткий – нанесений зігнутою кінцівкою з ближньої дистанції.

Удар помилковий –удар, що відволікає увагу суперника, і наноситься в хибному напрямку з метою змусити його відкрити ту частину тіла, в яку намічено акцентований удар.

Удар нокаутувальний – акцентований, правильно нанесений удар, який викликав у суперника стан, в якому він позбавлений можливості продовжувати сутичку.

Удар повторний – наноситься в одну і ту ж ціль два або кілька разів поспіль.

Удар прямий – підготовлений короткочасний вплив у поступально-зворотному русі з прямолінійною траєкторією на передконтактній ділянці ударної поверхні кінцівки атакуючого спортсмена на відкриту частину тіла суперника.

Удар бічний (збоку) – підготовлений короткочасний вплив у поступально-зворотному русі з криволінійною траєкторією ударної поверхні кінцівки атакуючого спортсмена, на якому не захищена частина тіла суперника.

Удари знизу і зверху. Якщо удар атакуючої кінцівки проводиться від низу до верху, то це удар знизу, якщо зверху вниз, то це удар зверху. Удари найчастіше не бувають тільки прямими знизу, зверху, збоку. У кожному ударі є складові, притаманні іншим ударам. В цьому випадку удар потрібно віднести до того удару, чия складова зусиль впливу найбільше.

Утримання – прийом, за допомогою якого спортсмен притискає суперника спиною до хорта і без застосування больових прийомів утримує його в такому положенні.

Фізіологічні характеристики бойового хортингу. Бойовий хортинг відноситься до ациклічним видів спорту. Рухи в ньому відбуваються зі змінною інтенсивністю і носять швидко-силовий характер. Потужність роботи під час сутички – субмаксимальна. Всі дії спортсмена, застосування ударів або кидків, їх інтенсивність визначаються поведінкою суперника і обстановкою, що складається. Найбільш характерною особливістю діяльності в бойовому хортингу є те, що в зв'язку з небезпекою отримання сильного удару або потрапляння на больовий чи задушливий прийом всі фізичні навантаження виконуються на тлі підвищених емоційних збуджень.

2.3. Основні аспекти бойового хортингу як професійно-прикладного виду єдиноборства

На сьогоднішній день бойовий хортинг є одним з найбільш розвинутих видів єдиноборства в Україні. Крім цього він отримав визнання більше ніж у 20 країнах світу також і як прикладний вид спорту. Бойовий хортинг є науково-обґрунтованим способом щодо використання людиною своїх фізичних

можливостей з метою самооборони. Завдяки цьому виду спорту в результаті інтенсивного фізичного і духовного тренування кожний спортсмен, незалежно від віку і рівня фізичної підготовленості, може стати на шлях розвитку та розкрити свої приховані індивідуальні можливості.

Бойовий хортинг є видом бойового мистецтва, яке за своєю технікою щодо потужності та ефективності переважає багато інших бойових мистецтв світу. Особливо це стосується дозволеного арсеналу прийомів рукопашної сутички, що включені у змагальну програму з бойового хортингу. Головною складовою в даному виді мистецтва є комплексна система дисципліни, техніки і духу, які в результаті наполегливого тренування, дозволяють розвинути у людей почуття справедливості, гуманізму і цілеспрямованості.

У бойовому хортингу головний акцент робиться на духовний розвиток, оскільки завдяки цьому можливий ефективний розвиток здорового тіла і ясного розуму, а також формування сприятливих спортивних взаємин і коректної доброчесної поведінки. На сьогоднішній день спортсмени, які займаються бойовим хортингом, досягли чималих успіхів у веденні контактної рукопашної сутички, застосування техніки і тактики прийомів, про що досить яскраво свідчать їхні успіхи як на внутрішньодержавному, так і на міжнародному рівні проведення найбільших спортивних змагань. Спортсмени бойового хортингу часто стають чемпіонами багатьох відомих турнірів з різних авторитетних бойових мистецтв у світі.

Сьогодні бойовий хортинг привертає до себе увагу численних дослідників, послідовників, шанувальників і просто цікавих людей. Актуальність цієї традиції зберігається і в наші дні, попри те що в сучасному світі людина не повинна відстоювати свої права кулаками, як це часто було за часів, коли ще не було вогнепальної зброї. Хоча інтерес до бойового хортингу підігривається і модою, і розважливою рекламою, і властивим юнацтву легковажним бажанням бути сильніше всіх, він все ж таки цілком закономірний. У сучасному мінливому світі проблема людини, її фізичне і психічне здоров'я, набуває особливої гостроти.

Старі цінності поступово втрачають свій сенс, а нові не встигають виникати. Але існують так звані вічні цінності, адже як би не змінювалося соціальне середовище існування, людина завжди залишиться людиною зі своїм тілом, психікою і душею. Зараз стає очевидним, що виживання і розвиток людини багато в чому залежить від того, чи будуть знайдені практичні шляхи гармонізації в новому середовищі життєдіяльності.

Ясно також, що гармонізація системи бойового хортингу не може прийти ззовні, вона має відбутися в кожному спортсмені бойового хортингу, тобто у самій людині. Звідси виникає тенденція до розширення спектра свідомості, завжди обмеженого рамками тієї чи іншої культури. Тут же зароджується інтерес до медитативної системи бойового хортингу, системи самовдосконалення і

гармонізації, тобто до системи, яка допомагає людині повноцінно жити і відпочивати в жорстких рамках сучасного світу.

Бойовий хортинг – вітчизняний вид єдиноборства, що привертає чоловіків та жінок, молодь, студентів, школярів, дітей до опанування мистецтвом самооборони як без зброї, так і зі зброєю для того, щоб уміти захистити себе і родину в складних життєвих ситуаціях, адже, відверто кажучи, суспільство зараз не достатньо гуманізоване. Цей вид єдиноборства об'єднав у своїй навчальній і змагальній програмі елементи природних бойових навичок людини.

Як спортивне єдиноборство з декількома видами і розділами змагань – спортивним, оздоровчим, бойовим, прикладним і рекреаційним, бойовий хортинг існує з 2008 року, а офіційну реєстрацію в державних органах України отримав тільки через 12 років – Національна федерація бойового хортингу України була зареєстрована Міністерством юстиції України 30 січня 2020 року.

Головне завдання спортсменів бойового хортингу, що ведуть сутичку – домогтися чистої перемоги над суперником у результаті нанесення ударів руками та ногами, можливістю кинути суперника на хорт або використати больові та задушливі прийоми, що змусять противника визнати себе переможеним. Займаючись бойовим хортингом, людина проходить всебічні випробування своєї волі, витримки, працьовитості, розвиває наполегливість у досягненні поставлених цілей, самодисципліну, самоконтроль почуттів і емоцій, стає зрілою і мужньою. Високі моральні і вольові якості спортсменів бойового хортингу мають поєднуватися з відмінними фізичними якостями і руховими здібностями.

Різноманітність використовуваних у бойовому хортингу технічних прийомів пред'являє високі вимоги до психомоторних здібностей: необхідно швидко і точно координувати роботу багатьох ланок руху при виконанні ударної техніки руками і ногами та кидків – підсічок, підніжок, підхватів, зачепів, переверотів, а також інших атаквальних дій і контрприймів.

Правила змагань розподіляють спортсменів на вагові категорії з урахуванням віку. Час сутичок обмежено з урахуванням статі, віку і регламентовано. Результати сутички оцінюються як чиста перемога, перевага за балами і перемога з мінімальною перевагою за рішенням суддів. Дії надмірно азартних і агресивних спортсменів бойового хортингу регламентує перелік заборонених прийомів, що можуть привести до травм.

Школа бойового хортингу поєднує вивчення технічних прийомів і освоєння навичок самостраховки при падіннях на спину, на бік і на живіт, а також страховки партнера при проведенні прийомів. До арсеналу технічних прийомів і спеціальних навичок входять: удари руками і ногами; захвати за руки, за ноги; пересування, які створюють контрольований контакт з опорою і вибір стійкої позиції для проведення атаквальних дій; прийоми змагальної боротьби

в стійці, що виводять суперника з рівноваги; підсічки, підніжки, зачепи – прийоми боротьби ногами, які націлені на виграш балів і розвиток атаквальних комбінацій; утримання, больові та задушливі прийоми тощо.

У боротьбі лежачи використовуються прийоми утримання суперника спиною на підлозі протягом 10 або 15 с, що оцінюються відповідно 1 і 2 бали. Кидки в бойовому хортингу вимагають акробатичної спритності та сміливості і виконуються у всіх напрямках: через стегно, через голову, через спину, через груди. Удосконалення техніки, координації, механізмів управління рухами спортсмена бойового хортингу поєднується з тренуванням вибухових зусиль, статичної та динамічної сили і швидко-силової витривалості. Спортсмени бойового хортингу мають володіти високою вестибулярної стійкістю, вміння зберігати рівновагу при несподіваних порушеннях контакту ніг з опорою (хортом) під час ударних атак, кидків, ривків, поштовхів тощо.

Економія енергії, протидія стомленню і концентрація зусиль досягаються умінням своєчасно розслабляти м'язи, звільняти свою нервову систему від надмірних напруг, перерозподіляти зусилля і увагу. За допомогою спеціального аутогенного психорегульовального тренування з самонавіюванням спортсмени бойового хортингу освоюють прийоми короткочасної м'язової релаксації і відновлення рівноваги нервових процесів.

Той, хто обирає бойовий хортинг засобом свого фізичного розвитку, має критично оцінити свою статуру, пропорції, вагу, силові якості. Наприклад, довжина рук впливає на якість ударів руками і кидків: спортсмени бойового хортингу з більшою довжиною рук можуть атакувати ударами з дальньої дистанції; спортсмени з більш короткими кінцівками проявляють велику відносну силу і більш ефектно проводять кидки з захватом рук, шиї, тулуба, ефективно використовують кидки із захватами за одяг – хортовку.

Кожна молода людина може вибрати собі вид програми чи розділ бойового хортингу, відповідний сукупності властивих їй особливостей статури, психологічних якостей, схильностей, моторних здібностей. Освоївши школу бойового хортингу як прикладного виду єдиноборства, спортсмен може спробувати свої сили в інших контактних видах бойових мистецтв і з успіхом виступати на їхніх змаганнях. Фізична підготовка спортсменів бойового хортингу вимагає використання вправ з ігрових видів спорту, атлетичної гімнастики і легкої атлетики для повноцінного і гармонійного розвитку всіх функцій організму.

Отже, сьогодні ми спостерігаємо досить стійкий інтерес до традицій бойового хортингу, і є багато причин зростаючого інтересу до багатовікової традиції цього бойового мистецтва, яке охоплює теорію і методику тренувань, філософію, а також систему ведення єдиноборства. Ефективна ціннісна і

духовно-моральна основа, яка приваблює сучасну українську молодь, лежить в основі бойового хортингу як бойового мистецтва.

Інтерес до традиції бойового хортингу як культурологічний феномен – це фактор, який діє у вигляді постійної складової сучасних духовних процесів. Коріння його слід шукати не в своєрідності української молоді, а в особливостях самої бойової традиції. Бойовий хортинг привертає до себе увагу не тільки в силу будь-яких історичних обставин того чи іншого суспільства, а й тому, що ця традиція сама по собі надзвичайно багатоліка, ефективна і різноманітна.

Знайомство суспільства з бойовим хортингом як з багатим культурним спадком вступає в активну фазу. Все ясніше усвідомлюються перспективи використання лікувальних, спортивно-оздоровчих та військово-прикладних ресурсів цієї традиції. Ці ресурси не тільки не вичерпані, але і продовжують зростати, оскільки багатовікова традиція живе і розвивається, долаючи культурну ізоляцію в діалозі між народами світу.

Аналіз суперечливого існування бойового хортингу як бойового мистецтва в сучасному світі показує взаємодію різноспрямованих сил. З одного боку бойова традиція втрачає свою початкову цінність, поступаючись місцем деструктивним тенденціям, а з іншого – мобілізує свої могутні захисні сили, відроджуючи свої ідеали і цінності в умовах нового етапу демократичного освоєння і міжкультурної консолідації.

Втрата цілісності традиції бойового хортингу як бойового мистецтва в наш час, відокремлення відносно самостійних напрямів її розвитку іноді ведуть до чисто споживчого відношення до культурної спадщини. І дійсно, з цієї традиції чимало цінного можуть почерпнути і військові фахівці, і спортсмени, і просто бажаючі зміцнити здоров'я. Однак, навряд чи тільки утилітарно-прагматичними міркуваннями можна пояснити зростаючий інтерес до бойового хортингу. Адже далеко не кожна молода людина здатна оцінити його практичну значимість, оскільки потрібні спеціальні знання.

Може бути таке, що деяких людей приваблює екзотика, а деяких правила змагань і видовищність. Але масові комунікації зробили звичайним те, що не так давно здавалося незвичайним, малозрозумілим і маловідомим. Ймовірно, важливо інше. Бойовий хортинг – це перш за все бойове мистецтво з унікальною культурою, в якій бойова практика перетворена і піднесена завдяки феномену мистецтва, що є плодом високої майстерності, одухотвореної красою сутички і поведінки людей усіх причетних категорій.

Непосвячений може і не підозрювати про чисто утилітарні ресурси традиції бойового хортингу, але він зазвичай відразу і безпомилково схоплює в ній всепоглинаюче естетичне начало. Одне з найбільш примітних і специфічних ознак естетичної складової в бойового хортингу як бойовому мистецтві складається в поєднанні здавалося б несумісного – одухотвореної краси і

гармонії з суворою реальністю бойових дій на хорті. У цьому полягає також і одна з передумов піднесення військової та прикладної підготовки людини засобами бойового хортингу до мистецтва, а мистецтва до шляху вдосконалення особистості.

Діапазон вираження естетичного початку в бойовому хортингу величезний: від самих умовних і вишуканих форм, коли натуралізм боротьби майже повністю долається в канонізованому театралізованому дійстві показового виступу бойового хортингу, до форм, що максимально наближені до реальної сутички з озброєним ворогом. У крайніх точках цього діапазону різні фахівці та майстри бойового хортингу виявляють явища настільки різні, несхожі одне на одне, що часом важко навіть припустити їх глибинну спорідненість.

В одному випадку естетика давньоукраїнського бойового мистецтва постає в найбільш чистому вигляді. Вона підтримується завдяки збереженню різноманітних зв'язків з іншими гуманістичними видами мистецтва – основними носіями прекрасного (музикою, хореографією, театром, традиційним цирком). Естетичний початок тут виражає себе найбільш безпосередньо, повно, явно, відносно легко стаючи загальнодоступним навіть за межами бойової традиції і культури бойового хортингу. В іншому випадку естетичне отримує зовсім незвичайний, навіть парадоксальний вираз (наприклад, з історії Запорозької Січі, естетизація смерті в образі героя-козака, що виходить один і без зброї на бійку з декількома ворогами).

Розсуваючи контекст розгляду і, одночасно сходячи до основ даної бойової культури, не можна не враховувати і набагато більш тонкі і складні зв'язки медитативного оздоровчого напрямку бойового хортингу з усіма іншими розділами цього бойового мистецтвами. Зокрема, що об'єднує роль медитативного бойового хортингу, так це властиве йому сутнісне ототожнення різних видів діяльності, перетворений в норму універсальний характер мистецтва справжніх висококваліфікованих майстрів бойового хортингу.

Вони, природно, поєднують заняття бойовим мистецтвом із заняттями наукою, поезією, живописом, письменництвом, музикою, долучаються до вищого сенсу спілкування і мистецтва передачі бойових знань іншим людям.

Не можна не відзначити, що дух естетики бойового хортингу наклав неповторний відбиток на естетичний вигляд самих занять бойовим мистецтвом і проведення заходів та змагань. Завдяки філософії бойового хортингу, рівно як і його іншим спорідненим напрямкам вчення, всі види діяльності у бойовому хортингу проникнуті медитативністю, впевненістю і стабільністю суджень. Будь-яка дія, будь-який предмет або явище, будь-який образ або ідея, можуть стати предметом для медитації, що має на меті перехід в особливий (змінений) стан свідомості, в якому планується набуття людиною «абсолютної істини» та спокою.

Принцип медитативності є одним із загальних підстав культурної традиції бойового хортингу, задаючи смисловий контекст руху будь-яким шляхом вдосконалення людини. І оскільки саме уявлення про досконалість пов'язане з красою, з прекрасними і піднесеними образами, теми і об'єкти для медитації в бойовому хортингу найчастіше пов'язані з прекрасним в українській самотній природі і мистецтві, причому прекрасне в українському національному мистецтві як би відтворює ту живу природність, чистоту і красу, які одухотворяють шлях самопізнання людини, роблять прекрасним сам процес його вдосконалення.

Щоб створити більш повну картину існування бойового хортингу як бойового мистецтва, слід згадати про ритуальність, якою по суті просякнута вся система цього єдиноборства. У бойовому хортингу ритуалізована майже вся система відносин між учителем і учнем, між старшим і молодшим, між школою та ідеалом воїнського шляху. Зрозуміло, осягнення ритуальних дій поглиблюється у міру духовного розвитку спортсмена і зростання його майстерності.

Ритуальність у бойовому хортингу різноманітна і багатопланова за змістом. Її суть – у зміні ставлення людини до свого «Я», у прагненні скинути окупи егоїзму, який вважається однією з головних перешкод на шляху будь-якого вдосконалення.

Поглиблення в проблематику бойового хортингу як бойового мистецтва призводить до необхідності з'ясувати деякі загальні особливості традиційної української культури. В кінцевому рахунку вони дають ключі до розуміння найбільш специфічних сторін феномена привабливості бойового хортингу.

Одна з головних характерних особливостей культури і виховної системи бойового хортингу полягає в інтенсивному «окультуренні» всіх сфер життєдіяльності людей, від встановлення соціальних ритуалів і норм спілкування до інтимних сторін життя кожної людини. У той же час ця культура, впорядковуючи стихійне природне начало, не протиставляється природі, що є характерним для високорозвиненої західної цивілізації. Вищий сенс культури бойового хортингу бачиться у своєрідному поверненні суспільства і людини до первозданної природної чистоти. По суті, в цьому є стратегічне завдання регулювання і гармонізації людської життєдіяльності усіма засобами і методиками бойового хортингу на шляху культурного розвитку.

Таким чином, можна припустити, що для молоді є привабливою можливістю всебічного вдосконалення і гармонійного розвитку засобами традиційного бойового хортингу як ефективного прикладного бойового мистецтва. А методики виду спорту і змагальність – це тільки похідні всього шляху виховання особистості. Будучи привабливим, ідеал майстра бойового

хортингу – людини, яка досягла гармонії тіла і духу, реалізує себе як би на двох планах.

Із зовнішнього боку – це фізична і технічна досконалість та одухотворена майстерність. З внутрішньої сторони (тобто з позиції самої людини) – це своєрідна естетика переживання, що має активно-медитативну природу і пов'язана з переходом до особливого стану свідомості. Розуміння сенсу дії зсередини в подібних випадках пов'язано з відчуттям надзвичайного підйому, свободи і особливим почуттям радості.

Бойовий хортинг – це надзвичайно поліфункціональна і багатоліка система. Практично кожна людина, а особливо молода, може задовольнити через заняття цим бойовим мистецтвом найбільші потреби свого життя, відновити або доповнити ціннісний зріз понять, який сьогодні у багатьох перебуває в хаотичному стані. Адже традиція бойового хортингу має принцип створення в культурі такої моделі, яка спрямована на подолання частковості людського буття, на повернення справжньої ціннісної культури шляху бойового мистецтва і самопізнання людині.

Відродження високих гуманістичних ідеалів і вічних цінностей самого розвинутого бойового мистецтва України знаходить сьогодні новий зміст, відкриваючи нові можливості в освоєнні всієї бойової та культурної спадщини українського народу.

Великим плюсом у системі підготовки спортсменів бойового хортингу виступає присутність як такої підготовки перед змаганнями, що сприяє не тільки вдосконаленню техніки і тактики ведення сутички, а й розвитку їх фізичних якостей у цілому. Фахівці бойового хортингу, тренери і спортсмени розглядають основи фізичного розвитку в бойовому хортингу за наступними питаннями:

що саме виступає механізмами, інструментами впливу на фізичний розвиток при заняттях бойовим хортингом;

у чому полягає фізичний розвиток спортсменів.

Для того, щоб тренер зміг досягти поставленої тренувальної мети, йому необхідно орієнтуватися у всіх питаннях щодо теорії і методики бойового хортингу, його професійно-прикладних особливостей, практичності і методики викладання, проводити виховні бесіди зі спортсменами, де необхідно розглядати питання широкого спектру тренування і виховання, а також вирішити такі завдання:

розглянути основні аспекти розвитку бойового хортингу в Україні та за кордоном;

розглянути історичні основи розвитку бойового хортингу в Україні;

дати характеристику спортивним основам бойового хортингу;

розглянути основні аспекти бойового хортингу як виду єдиноборства;

вивчити основні інструменти і методи виховання фізичних та морально-етичних якостей в бойовому хортингу;

розглянути основи швидкісного тренування в бойовому хортингу;

дати характеристику багатофункціональним основам бойового хортингу в системі розвитку фізичних якостей спортсменів.

При роботі зі спортсменами тренеру слід використовувати матеріали навчальних посібників і літератури з бойового хортингу, монографій, наукових статей дослідників у галузі бойового хортингу, фізичної культури і єдиноборств, педагогіки та психології особистості.

За своєю суттю бойовий хортинг не є бойовим мистецтвом для обраних, його азів може досягти будь-яка людина незалежно від віку і соціального статусу, мало того, займаючись цим видом єдиноборства, можна не тільки зміцнити своє здоров'я, а й змінити погляди на свій життєвий шлях, що може докорінно вплинути на долю людей. Молодь, домагається впевненості у власних силах, пробує себе в спорті. А для самих цілеспрямованих відкрита дорога у бойовий хортинг вищих досягнень, у тому числі на чемпіонати Європи і світу. Для людей зрілого віку, це, перш за все, хороша фізична підготовка і відмінний стан здоров'я.

Бойовий хортинг дає можливість розвивати психологічні, фізичні, розумові здібності людини, а також виховувати силу волі, самодисципліну і специфічний воїнський дух. Бойовим хортингом, як видом спорту, можна починати займатися з 5–6 років. Але дитина хоч трохи має бути підготовлена фізично і психологічно.

У деяких випадках (у дошкільному бойовому хортингу оздоровчого розвивального напрямку) набирають дітей в підготовчі групи з 3–4 років, де вони граються в дитячі ігри спеціального укріплювального призначення, вивчають початкові ази теорії і методики бойового хортингу через казки та оповідання, а через позитивне відношення і поради педагога, вивчають правила поведінки в залі та етикет бойового хортингу.

Основним завданням тренерів у підготовці спортсменів у першу чергу, при покращенні загальної та спеціальної фізичної підготовки, є розвиток їх швидкісних, силових, вибухових здібностей, поліпшення гнучкості і безпосередньої розтяжки ніг. Наступним етапом виступає вивчення технічних прийомів і прийомів самооборони. Далі йде відпрацювання вивчених елементів в русі на легких і важких боксерських мішках, ударних подушках, лапах і спеціальних «ракетках». Далі йде ретельна і поступова підготовка до змагань.

На спортивних тренуваннях відпрацьовуються технічні прийоми в парах у повній захисній екіпіровці. Всі дії доводяться до автоматизму, до рівня рефлексу. Також спортсмени бойового хортингу проходить тактичну і психологічну підготовку і, в кінці кінців, перевіркою їхньої підготовленості є виступи на

змаганнях. Вихованням молодих спортсменів займаються ті, хто вже досяг висот у цьому виді спорту. В бойовому хортингу також є своя кваліфікаційна програма.

Таким чином, український бойовий хортинг є шедевром народних культурних і оздоровчих традицій української нації та всього слов'янства, що передавалися по секрету від майстрів до учнів протягом 1000 років і більше. Це одна з найдавніших і найбільш ефективних оздоровчих систем, заняття якою сприяє не тільки правильному формуванню скелетно-м'язової системи, але і розвитку гармонійної особистості. На відміну від спортивних стилів бойового хортингу, школи традиційного стародніпровського бойового хортингу, вчать адекватній реакції в екстремальній ситуації та ефективній самооборони, що обумовлено давньою перевіреною методикою підготовки.

Сучасне життя дуже перенасичена нервовими перевантаженнями. Фізичні вправи – це та противага, яка допомагає дітям протистояти стресовим ситуаціям і знімати нервову напругу. І другий важливий аспект сучасного життя міста – це підвищена криміногенна обстановка в місті. Заняття бойовим хортингом дозволяють людині не тільки впевнено почувати себе на вулиці, але і дозволяють забути про такі шкідливі явища сучасного життя, як наркотики, алкоголь, сигарети і безцільне проведення часу. Заняття бойовим хортингом дозволяють людині бути більш організованою в житті.

Програма бойового хортингу є багатопрофільною програмою, спрямованою на зміцнення фізичної форми людей і навчання їх основам єдиноборства. Але, бойовий хортинг – це не тільки вид єдиноборства, а й складна дихальна і фізично-оздоровча система. Вона дозволяє людині з самого раннього віку вдосконалюватися не тільки фізично, а й інтелектуально. У процесі навчання відбувається гармонійний розвиток всіх органів. Всі органи людини у процесі тренувань отримують необхідне навантаження, яке веде до формування нормальної і повноцінно розвиненої людини.

Наприклад, заняття за програмою «Загальна фізична підготовка з елементами бойового хортингу» дозволяють також розвинути дитині і дорослому відчуття дистанції, хорошу координацію рухів, але що найголовніше – вона дає вміння мислити. Адже бойовий хортинг, це не тільки набір прийомів самозахисту, ударів руками і ногами, блоків, кидків, це, перш за все, дуже складна дихальна, енергетична і виховна система.

Бойовий хортинг дозволяє проявити спортсмену його особисті якості, показати свою індивідуальність, незважаючи на те, що бойовий хортинг у деяких розділах може бути і колективним видом спорту. Адже колективне виконання такого складного розділу бойового хортингу, як форма (не змагальний варіант), досягається, перш за все, якщо людина працює разом з групою як єдине ціле, відчуває не тільки «відчуття ліктя» товариша, але і його рухи і дихання.

Ставиться на високий рівень виконання таких базових вправ, як віджимання (згинання і розгинання рук в упорі лежачи), укріплення пресу (піднімання тулуба в сід з положення лежачи на спині), розтяжка (поздовжній і поперечний шпагати тощо), стрибки у висоту, підтягування на перекладині, крос тощо. Завдяки використанню в процесі навчання елементів бойового хортингу, людина набуває навичок самооборони. Вона може проводити свої заняття самостійно, без допомоги тренера (за умови самостійної мети занять, поставленої тренером).

У роботі секції бойового хортингу особлива увага приділяється створенню внутрішнього клімату об'єднання, адже багато хлопців і дівчат приходять до секції в надії отримати те, що вони недоотримують у закладі освіти, вдома, на вулиці. Для того, щоб усередині групи створювався нормальний мікроклімат для спілкування між старшими і молодшими учнями, основним завданням для тренера є не тільки профільна підготовка, а й згуртування колективу, створення тієї комфортності навчання, якої так часто не вистачає.

Бойовий хортинг – один з найбільш популярних видів спортивної сутички, що складається в нанесенні ударів у больові точки тіла супротивника, захватів і кидків, утримань, больових і задушливих прийомів у сутичці партеру. Крім ударів при веденні боротьби в стійці, в даному виді спорту широко застосовуються ухилення, піднурення, маневрування і різні види пересувань. Тренування в бойовому хортингу можуть виглядати жорсткими і руйнівними, але згідно з дослідженнями фахівців, вони не призводять до погіршення здоров'я, а навпаки, зміцнюють організм людини.

Вся справа в тому, що тренування у бойовому хортингу, дійсно вимагають великої сили і витривалості, органічно поєднуються з паузами, під час яких спортсмени мають можливість відновити дихання, а також провести психологічне тренування. З цього можна зробити висновок, що тренувальний та оздоровчий ефект бойового хортингу створюється за рахунок розумного врівноваження фізичного навантаження і відпочинку. В результаті цього активізуються основні функції організму, а також підвищуються людські можливості і здібності.

У бойовому хортингу використовуються низькі і високі бойові стійки, швидкі рішучі відходи, потужні, прямі та бічні удари, жорсткі блоки, добре продумані кидки. Для даного виду сутички характерні сильні і різкі рухи, спрямовані як прямо, так і в абиякий бік. Велика увага приділяється правильному диханню. Під час сутички необхідно утримувати одне дихання і будувати кожен окрему атаку на одному подиху.

В ході засвоєння основних вправ і комплексів розвивається швидкість реакції, спритність і сила. Тобто, тренувальний та оздоровчий ефект бойового хортингу надзвичайно багатогранний. Це, по-перше, зміцнення основних груп

м'язів, зв'язок і суглобів, по-друге, звільнення напруги, що накопичилася, по-третє, нормалізація дихання та інших процесів в організмі, а головне, придбання високого рівня відчуття координації та повного контролю над своїм тілом.

Коли людина нервується або хвилюється протягом дня, її дихання стає переривчастим і частим. У цей час сповільнюється приплив крові до органів і виникає зайва напруга, що є причиною виникнення ряду хвороб і розладів. У тих, хто займається бойовим хортингом, таких проблем не існує, оскільки вони навчаються регулювати дихання, а тим самим набувають контролю над думками і м'язами.

Дихання при виконанні основних прийомів бойового хортингу проходить через фази напруги і розслаблення у залежності від дихального періоду. При глибокому вдосі м'язи розслабляються, у результаті чого з'являється відчуття легкості. При видосі м'язи стискаються, що служить сигналом до нанесення удару чи виконання захвата для проведення кидка. Все абсолютно ефективно, практично і раціонально.

2.4. Поясна система Всесвітньої федерації бойового хортингу та атестація на кваліфікаційні ступені

Кваліфікаційна система бойового хортингу направлена на поступовий розвиток фізичних якостей, підвищення спортивної майстерності і рівня самовдосконалення кожного спортсмена, надбання навичок самооборони, отримання знань бойового хортингу як традиційного ефективного бойового мистецтва українського народу, зокрема етнічного походження від бойових звичаїв земель Придніпров'я та за воїнськими традиціями козацтва прадавньої Запорозької Січі, а також з метою передачі істинних знань одноборства наступним поколінням.

Бойовий хортинг має поясну кваліфікаційну систему. Синій пояс говорить про те, що людина тільки вступила на стежку навчання, вона ще недосвідчена у бойовій майстерності і не має ніякого досвіду. Жовтий пояс асоціюються з умінням контролювати своє тіло, володінням стійками і виконанням в них рухів, більш впевненим проведенням сутичок. Зелений символізує розквіт духу і навичок. Червоний передбачає якісну техніку рухів, високий рівень фізичної підготовки, а також вміння комбінувати удари і кидки. Вони навчилися гнучкості, як розумової, так і фізичної. Спортсмен бойового хортингу з коричневим поясом вже фізично і духовно сильний, готовий рухатися далі і ділитися своїм досвідом з початківцями.

Ну і звичайно ж вершина майстерності – це чорний пояс. До нього прагне кожен новачок, але не всі здатні пройти цей складний шлях і стати справжнім майстром бойового мистецтва. Отримавши чорний пояс спортсмен не

зупиняється на досягнутому, а продовжує рости, пізнавати, вивчати і застосовувати бойові техніки минулого і сьогодення. Чорний пояс – це зовсім не кінець шляху, а тільки початок. Важливим моментом в цей тривалий період є постійний самоаналіз і самовдосконалення.

Пояс є невід'ємною частиною екіпірування спортсмена бойового хортингу, адже саме він відображає клас майстерності спортсмена. Для новачків і спортсменів середнього рівня пояси за якістю виготовлення, як правило, особливо не відрізняються. Вони шиються з бавовни і мають поздовжні рядки. Вважається, чим їх більше, тим якісніший пояс. Так, для початкового рівня зазвичай характерно наявність 6–7 рядків. Пояси з 8–9 рядками виготовляються для бійців просунутого рівня. Для допуску до участі в міжнародних змаганнях є спеціальні ліцензовані пояси, які відповідають стандартам Національної федерації бойового хортингу України.

Найважливішою особливістю поясів для спортсменів, що займаються бойовим хортингом, є колір. Це той індикатор, який дозволяє зрозуміти ступінь майстерності спортсмена. Кожному учнівському та майстерському ступеню відповідає певний колір. Бойовий хортинг має власну класифікацію поясів.

Бойовий хортинг є практичною системою єдиноборства, бойовим мистецтвом, професійно-прикладним видом самозахисту, що йде поруч зі спортом. Відділами спорту при обласних і міських державних органах в Україні підтверджуються визнані спортивні розряди, відповідність яких дає своїм ступеням **Міжнародна кваліфікаційна програма бойового хортингу – International Combat Horting Qualification Program.**

Враховуючи інтенсивний розвиток бойового хортингу, було вирішено ввести певного роду іспити, що називаються атестацією. Завдяки цим іспитам визначається рівень підготовки тих, хто займається бойовим хортингом. За прийнятою традицією окрім спортивних змагань раз на півроку всі спортсмени цього напрямку складають своєрідний іспит на підвищення кваліфікаційного ступеня (ранку бойового хортингу). На ньому оцінюються ступінь майстерності претендента, володіння базовою технікою бойового хортингу, його фізична підготовленість і психологічна стійкість, а також враховується особистий внесок спортсмена у розвиток клубу, організації бойового хортингу.

Вагомою складовою для отримання наступного ступеня бойового хортингу є дотримання етикету та моральне виховання. За результатами іспиту присвоюється кваліфікаційний ступінь – ранк (англ. – **Rank**). Всього в бойовому хортингу 10 учнівських, 2 інструкторських та 10 майстерських ранків. Атестація на ранк у бойовому хортингу – неодмінний ритуал всієї організації. Це своєрідний іспит на фізичну, технічну та моральну підготовку майбутнього майстра. Іспит складається з тестувань теоретичної, фізичної, технічної,

тактичної, психологічної та спарингової підготовки. Спортсмен, який заявлений на атестацію, повинен мати певний стаж занять.

Цей термін може бути за рішенням комісії скорочений при наявності високих результатів досягнутих на змаганнях. Кожен учень перед атестацією має отримати схвалення свого інструктора. Єдина гарантія успішного складання іспиту – серйозна цілеспрямована підготовка спортсмена. Атестація не передбачає перескакування через рівень (через ранк). Виключення робляться тільки для спортсменів, які показали високі результати на змаганнях не нижче регіонального рівня та виконали розрядні вимоги від 1 юнацького розряду.

Атестація в бойовому хортингу – це багатогодинний марафон, якій вимагає гарної функціональної підготовленості. Найбільш видовищна та найскладніша складова – повноконтактні спаринги, тобто контрольні сутички з декількома суперниками, які міняються один за одним. За підсумками атестації практично всі її учасники зобов'язані пройти сутички та отримати заповітні ранки. Невстигаючих чекає переекзаменування через півроку.

Кожний учень клубу бойового хортингу, який став на шлях вивчення бойового мистецтва, має можливість проходження навчально-тренувальних і атестаційних семінарів під керівництвом досвідчених інструкторів з бойового хортингу, скласти офіційний іспит і отримати відповідну кваліфікацію – ступінь бойового хортингу (ранк).

За активністю участі у роботі та членстві в спортивній організації Всесвітня федерація бойового хортингу, ступені розрізняються на три групи:

УЧНІВСЬКІ СТУПЕНІ (кольорові пояси) – з 0 по 10 учнівський ранк;

ВИКЛАДАЦЬКІ СТУПЕНІ (чорний пояс) – інструктор (1 та 2 інструкторський ранк), майстер (1–3 майстерський ранк), міжнародний майстер (4–6 майстерський ранк), заслужений майстер (7–9 майстерський ранк);

АДМІНІСТРАТИВНІ СТУПЕНІ – керівник клубу, міської або районної місцевої федерації, організації (президент офіційно зареєстрованого клубу, селищної, районної, міської, міськрайонної федерації, асоціації); регіональний представник (президент офіційно зареєстрованої обласної федерації, асоціації в Україні); національний представник (президент офіційно зареєстрованої національної спортивної федерації, асоціації не в Україні, а в іншій країні світу).

Порядок організації іспитів на присвоєння учнівського та майстерського ступеня затверджується технічними комісіями при національних і, відповідно, Всесвітній федерації бойового хортингу та постійно вдосконалюється в міру розвитку єдиноборства. Екзаменаційна програма розроблена засновником бойового хортингу, сформована на основі колективних знань і досвіду багатьох майстрів бойового хортингу самого високого ранку. Кваліфікаційна програма завжди відповідає робочим планам, яких дотримуються в окремих спортивних секціях, та орієнтована на присвоєння відповідного ступеня майстерності.

Програма є керівництвом для дій кожного тренера та забезпечує єдине вивчення техніки бойового хортингу, а також сприяє зростанню майстерності спортсменів, у якій би країні вони не займалися. Оскільки програма навчання для кожного ступеня сама по собі є одним цілим, вона виступає як частина однієї системи навчання, відповідаючи принципам поступового підйому: сходинка за сходинкою при повному освоєнні необхідної техніки.

Присвоєння учнівських ступенів «ранк» знаходиться в компетенції володарів чорних поясів з бойового хортингу, які є членами національних федерацій бойового хортингу в країнах світу. Вони дотримуються основного змісту й об'єму цих іспитів, але регулюють методику їх проведення, видають відповідні ліцензії, рекомендації та завдання дипломованим майстрам бойового хортингу проводити іспити на ранки в країні.

Взяти участь у іспитах є можливим лише тоді, якщо учень пройшов певний курс навчання, який він інтенсивно й успішно використав і має допуск тренера. Бути допущеним до іспитів – велика честь для учня, оскільки, як правило, в атестаційній комісії присутні майстри досить високого рівня. І те, щоб ці майстри дивилися, як учень виконує техніку протягом цілого дня, а іноді навіть не одного дня, потрібно дійсно заслужити.

Досвідчений тренер ніколи не допустить до атестації погано підготовлених учнів. Усі іспити на майстерські ступені бойового хортингу відбуваються під наглядом представника Всесвітньої федерації бойового хортингу та є в сфері компетенції тільки міжнародних атестаційних комісій з бойового хортингу. Екзаменаційна програма для майстрів є дуже обширною та різнобічною, і включає в себе всі базові техніки, удари і кидки, прийоми партеру, форми бойового хортингу з включеними ударно-кидковими діями та комбінаціями, що мають виконуватися бездоганно. Чим вищий пояс – ступінь бойового хортингу, тим вищий та ефективніший рівень виконання прийомів має продемонструвати претендент.

У разі успішного проходження тестів, учасник отримує документ, що підтверджує підвищену ним кваліфікацію з бойового хортингу в зазначеній послідовності у міру зростання вимог і кваліфікаційного ступеня бойового хортингу:

Членські документи та посвідчення бойового хортингу:

Міжнародна залікова книжка спортсмена бойового хортингу – «International Combat Horting Passport»;

членська картка Всесвітньої федерації бойового хортингу;

членський значок Всесвітньої федерації бойового хортингу.

УЧНІВСЬКІ СТУПЕНІ

Документи підтвердження учнівських ступенів бойового хортингу:

Перший учнівський рівень – група початкової підготовки (1–2 учнівський ранк – синій пояс) та попередньої базової підготовки (3–4 учнівський ранк – жовтий пояс):

сертифікат початківця бойового хортингу – 0 учнівський ранк;

сертифікат – 1 учнівський ранк;

сертифікат – 2 учнівський ранк;

сертифікат – 3 учнівський ранк.

сертифікат – 4 учнівський ранк;

Другий учнівський рівень – група спеціальної базової підготовки (5–8 учнівський ранк – зелений і червоний пояси):

сертифікат – 5 учнівський ранк;

сертифікат – 6 учнівський ранк.

сертифікат – 7 учнівський ранк;

сертифікат – 8 учнівський ранк;

Третій учнівський рівень – група спортивного вдосконалювання (9–10 учнівський ранк – коричневий пояс):

сертифікат – 9 учнівський ранк – старший учень;

сертифікат – 10 учнівський ранк – помічник інструктора.

По зростанню учнівські ступені розрізняються за відмітними ознаками.

МОЛОДШИЙ УЧНІВСЬКИЙ РІВЕНЬ – МОЛОДШІ УЧНІВСЬКІ СТУПЕНІ

0 ранк – привласнюється людині в день запису в клуб бойового хортингу.
Відмітні знаки: синій пояс без смуг.

1 ранк – Відмітні знаки: синій пояс з однією смугою жовтого кольору.
Атестація на 1 учнівський ранк дозволяється володарю 0 ранка після не менше 3 місяців занять.

2 ранк – Відмітні знаки: синій пояс з двома смугами жовтого кольору.
Атестація на 2 учнівський ранк дозволяється володарю 1 учнівського ранка після не менше 4 місяців занять.

3 ранк – Відмітні знаки: жовтий пояс без смуг. Атестація на 3 учнівський ранк дозволяється володарю 2 учнівського ранка після не менше 5 місяців занять.

4 ранк – Відмітні знаки: жовтий пояс з однією смугою зеленого кольору.
Атестація на 4 учнівський ранк дозволяється володарю 3 учнівського ранка після не менше 6 місяців занять.

СЕРЕДНІЙ УЧНІВСЬКИЙ РІВЕНЬ – СЕРЕДНІ УЧНІВСЬКІ СТУПЕНІ

5 ранк – Відмітні знаки: зелений пояс без смуг. Атестація на 5 учнівський ранк дозволяється володарю 4 учнівського ранка після не менше 6 місяців занять.

6 ранк – Відмітні знаки: зелений пояс з однією смугою червоного кольору. Атестація на 6 учнівський ранк дозволяється володарю 5 учнівського ранка після не менше 6 місяців занять.

7 ранк – Відмітні знаки: червоний пояс без смуг. Атестація на 7 учнівський ранк дозволяється володарю 6 ранка учнівського після не менше 6 місяців занять.

8 ранк – Відмітні знаки: червоний пояс з однією смугою коричневого кольору. Атестація на 8 учнівський ранк дозволяється володарю 7 учнівського ранка після не менше 6 місяців занять.

СТАРШИЙ УЧНІВСЬКИЙ РІВЕНЬ – СТАРШІ УЧНІВСЬКІ СТУПЕНІ

9 ранк – Відмітні знаки: коричневий пояс без смуг – СТАРШИЙ УЧЕНЬ. Атестація на 9 учнівський ранк дозволяється володарю 8 учнівського ранка після не менше 1 року занять.

10 ранк – Відмітні знаки: коричневий пояс з однією смугою золотого кольору – ПОМІЧНИК ІНСТРУКТОРА. Атестація на 10 учнівський ранк дозволяється володарю 9 учнівського ранка після не менше 1 року занять.

ВИКЛАДАЦЬКІ СТУПЕНІ

По зростанню викладацькі ступені розрізняються чотирьох рівнів: 1 рівень – інструктор, 2 рівень – майстер, 3 рівень – міжнародний майстер, 4 рівень – заслужений майстер.

Документи підтвердження викладацьких ступенів бойового хортингу:

Перший викладацький рівень – Інструктор з бойового хортингу:
сертифікат інструктора з бойового хортингу – 1 інструкторський ранк;
сертифікат старшого інструктора з бойового хортингу – 2 інструкторський ранк;

Другий викладацький рівень – Майстер з бойового хортингу:

сертифікат – 1 майстерський ранк;
сертифікат – 2 майстерський ранк;
сертифікат – 3 майстерський ранк.

Третій викладацький рівень – Міжнародний майстер з бойового хортингу:

сертифікат – 4 майстерський ранк;
сертифікат – 5 майстерський ранк;
сертифікат – 6 майстерський ранк.

Вищий викладацький рівень – Заслужений майстер з бойового хортингу:

сертифікат – 7 майстерський ранк;
сертифікат – 8 майстерський ранк;
сертифікат – 9 майстерський ранк.

Перший викладацький рівень – ІНСТРУКТОР З БОЙОВОГО ХОРТИНГУ

1 інструкторський ранг – інструктор з бойового хортингу. Відмітні знаки: чорний пояс без смуг. Атестація на чорний пояс 1 інструкторського ранга дозволяється володарю 10 учнівського ранга після не менше 1 року володіння попереднім ступенем.

2 інструкторський ранг – старший інструктор з бойового хортингу. Відмітні знаки: чорний пояс з широкою червоною смугою. Атестація на чорний пояс 2 інструкторського ранга дозволяється володарю 1 інструкторського ранга після не менше 1 року володіння попереднім ступенем.

Другий викладацький рівень – МАЙСТЕР З БОЙОВОГО ХОРТИНГУ – MASTER OF COMBAT HORTING

1 майстерський ранг – Відмітні знаки: чорний пояс з однією золотою смугою. Атестація на 1 майстерський ранг дозволяється володарю 2 інструкторського ранга після не менше 1 року володіння попереднім ступенем.

2 майстерський ранг – Відмітні знаки: чорний пояс з двома золотими смугами. Атестація на 2 майстерський ранг дозволяється володарю 1 майстерського ранга після не менше 2 років володіння попереднім ступенем.

3 майстерський ранг – Відмітні знаки: чорний пояс з трьома золотими смугами. Атестація на 3 майстерський ранг дозволяється володарю 2 майстерського ранга після не менше 3 років володіння попереднім ступенем.

Третій викладацький рівень – МІЖНАРОДНИЙ МАЙСТЕР З БОЙОВОГО ХОРТИНГУ – INTERNATIONAL MASTER OF COMBAT HORTING

4 майстерський ранг – Відмітні знаки: чорний пояс з чотирма золотими смугами. Атестація на 4 майстерський ранг дозволяється володарю 3 майстерського ранга після не менше 4 років володіння попереднім ступенем.

5 майстерський ранг – Відмітні знаки: чорний пояс з п'ятьма золотими смугами. Атестація на 5 майстерський ранг дозволяється володарю 4 майстерського ранга після не менше 5 років володіння попереднім ступенем.

6 майстерський ранг – Відмітні знаки: чорний пояс з шістьма золотими смуг. Атестація на 6 майстерський ранг дозволяється володарю 5 майстерського ранга після не менше 6 років володіння попереднім ступенем.

Вищий викладацький рівень – ЗАСЛУЖЕНИЙ МАЙСТЕР З БОЙОВОГО ХОРТИНГУ – GRAND MASTER OF COMBAT HORTING

7 майстерський ранг – Відмітні знаки: чорний пояс – сім золотих смуг. Звання заслуженого майстра бойового хортингу 7 майстерський ранг присвоюється за видатні заслуги в розвитку бойового хортингу володарю 6 майстерського ранга після не менше 7 років володіння попереднім ступенем.

8 майстерський ранк – Відмітні знаки: чорний пояс – вісім золотих смуг. Звання заслуженого майстра бойового хортингу 8 майстерський ранк присвоюється за видатні заслуги в розвитку бойового хортингу володарю 7 майстерського ранка після не менше 8 років володіння попереднім ступенем.

9 майстерський ранк – Відмітні знаки: чорний пояс – дев'ять золотих смуг. Звання заслуженого майстра бойового хортингу 9 майстерський ранк присвоюється за видатні заслуги в розвитку бойового хортингу володарю 8 майстерського ранка після не менше 10 років володіння попереднім ступенем.

Засновник бойового мистецтва

10 майстерський ранк – Відмітні знаки: пояс чорного кольору – десять смуг. Керівник організації, засновник бойового хортингу може носити чорний пояс зі смугами або без смуг з повагою до пройденого шляху усіх володарів чорних поясів з бойового хортингу.

АДМІНІСТРАТИВНІ СТУПЕНІ

Документи підтвердження адміністративних ступенів бойового хортингу

За розподілом представницьких повноважень адміністративні ступені розрізняються трьох рівнів, що враховуються у зворотному порядку. Кожному офіційному представнику видається посвідчення представника бойового хортингу.

Третій адміністративний рівень – міський, районний представник організації:

сертифікат підтвердження – офіційний представник «Official Representative Certificate».

«Head of club, Representative of the National Organization» – Президент міської, районної федерації, клубу має почесний кваліфікаційний ступінь з бойового хортингу – 1 майстерський ранк.

Другий адміністративний рівень – регіональний представник організації:

сертифікат підтвердження – регіональний представник «Regional Representative Certificate».

«Regional Representative, Regional Federations President» – Президент обласної федерації, Регіональний представник має почесний кваліфікаційний ступінь з бойового хортингу – 3 майстерський ранк.

Перший адміністративний рівень – національний представник організації:

сертифікат підтвердження – національний представник «National Representative Certificate».

«Country Representative, National Federations President» – Президент національної федерації, представник країни (президент офіційно зареєстрованої

національної спортивної федерації, асоціації не в Україні, а в іншій країні світу) має почесний кваліфікаційний ступінь з бойового хортингу – 5 майстерський ранк.

Особа, яка отримала адміністративне звання представника і набула почесного спортивного ступеня бойового хортингу: 1 майстерський ранк (3 адміністративний рівень), 3 майстерський ранк (2 адміністративний рівень), 5 майстерський ранк (1 адміністративний рівень), але професійно займається бойовим хортингом, пройшла офіційний ранк-тест, отримала офіційні підтверджуючі документи і здобула відповідний спортивний ступінь згідно кваліфікаційної програми, дана особа має право носити затверджені відмітні знаки розрізнення відповідної отриманої кваліфікації. Таке поводження офіційного представника особливо вітається і заохочується в організації та спортивному співтоваристві бойового хортингу.

Дані кваліфікаційні ступені бойового хортингу та підтверджуючі документи, прийняті Всесвітньою федерацією бойового хортингу, є єдиними для організацій і клубів бойового хортингу в усіх країнах світу, включаючи Україну.

Рівень спортсмена визначає наданий йому ранк – кваліфікаційний ступінь бойового хортингу. В цій залежності виділені всі вищенаведені ступені: з 0-го учнівського ранку по 9-й майстерський ранк.

Кваліфікаційні ступені бойового хортингу йдуть від учнівських до майстерських. Вони враховують загальний рівень технічних навичок, досвід і заслуги перед дисципліною. Ступені присвоюються комісією від організації в присутності тренера. Існує два способи присвоєння: екзамен і рекомендація.

В Україні кандидати на отримання певного ступеня в обов'язковому порядку мають відповідати наступним вимогам:

- бути членом Національної федерації бойового хортингу України;
- відповідати технічним вимогам (знати техніку, що відповідає цьому рівню);
- відповідати морально-етичним вимогам.

Особливі випадки: атестаційна комісія після обговорення та запропонування комітету з присудження ступенів може змінити умови, якщо необхідно підтвердити ступінь, призначений викладачем, і це також можливо відносно особливо успішного учня, який володіє виключними знаннями в бойовому хортингу. Особи, які уповноважені відбирати кандидатів на отримання кваліфікаційних ступенів (у результаті екзамену або за рекомендацією) призначаються Міжнародною атестаційною колегією бойового хортингу на 5 років.

До складу комісії входять майстри, які мають ступінь не нижче 1 майстерського ранку та які є членами Національної федерації бойового хортингу України. Ступені на майстерський ранк міжнародного та заслуженого

майстра бойового хортингу присуджуються комісією, що складається з майстрів самих високих ступенів і під керівництвом голови міжнародної атестаційної колегії з бойового хортингу. Всі ці ступені мають бути затверджені Всесвітньою федерацією бойового хортингу. Особливі випадки – якщо особа має виключні заслуги, то Національна федерація бойового хортингу України може присвоїти їй почесний майстерський ступінь за вагомий внесок у справу розвитку бойового хортингу в Україні.

До іспитів допускаються всі учні, які мають рекомендацію тренера. Він несе відповідальність за дотримання дисципліни учнем під час проведення іспиту. Правильній поведінці під час складання іспитів на ступінь спочатку спортсмена має навчити тренер. Єдиною причиною існування в бойовому хортингу іспитів на ранки є те, що вони дають можливість спортсменам оцінити рівень свого технічного прогресу, тому для учня під час іспиту важливим є лише одне – зуміти повністю показати результати своїх тренувань. Під час іспиту виконання техніки має відповідати певній швидкості, точності та силі рухів.

При цьому фізична сила, функціональна підготовленість та витривалість мають демонструватися без зупинки. Не має бути ні страху, ні вагань. У кожному русі виконаної техніки має відчуватися єдність розуму і тіла. Сходинок ведуть уверх: сходинка за сходинкою. Їх неможливо подолати одразу. Ці слова містять у собі ідею розділення загального шляху спортсмена на рівні майстерності та вказують на метод, необхідний для того, щоб досягнути кінцевої мети – досконалості на шляху бойового хортингу. Саме таке просування ступенями бойового хортингу дає спортсмену відчуття справжнього шляху бойового мистецтва.

До іспиту *на учнівський ступінь* бойового хортингу не допускаються особи, які мають негативну характеристику в спортивному колективі серед учнів: неврівноважені й аморальні люди; особи, які вживають горілчані напої та наркотики; нещирі та недовірливі люди та дискредитуючи колектив клубу бойового хортингу; нетерплячі учні, не маючі поняття стабільності в житті; невдячні та невіддані учні.

До іспиту *на майстерський ступінь* бойового хортингу не допускаються особи, які мають негативну характеристику в організації серед тренерів: обмежуються люди з негативною нестійкою психікою, а також з низьким потенціалом розумового рівня; люди, які не вміють самовдосконалюватися та не переслідують такої мети; тренери, які своїми діями намагаються зробити дисбаланс в організації (можливе збільшення періоду підготовки без припинення занять). У суперечливих випадках кандидату на підвищення ступеня завжди дозволяється практично підтвердити свій ступінь. Посмертні ступені можуть присвоюватися як виключні титули.

Така класифікація цілком розроблена засновником бойового хортингу та поширюється на клуби бойового хортингу по всьому світу. За виховною філософією бойовий хортинг є шляхом самовдосконалення людини, яка хоче не тільки випробувати себе фізично та морально, але й постійно вести здоровий і гармонійний спосіб життя, бути корисною оточуючим і суспільству. Всі без винятку учні дотримуються такої системи класифікації.

Проміжні ступені бойового хортингу – лише незначні нагороди для учнів, задовольняють їх завзятість і гордість, але справжній послідовник має дивитися в майбутнє та розглядати свій шлях якнайширше. Учень, нагороджений певним ступенем (ранком), відразу відчуває себе «присвяченим» до шляху бойового хортингу.

Між володарями ранків у системі бойового хортингу існує певна ментальна дистанція відповідно до знань і вмінь спортсменів. Коричневий пояс із золотою смугою 10-й учнівський ранк – це останній ступінь, який має право присвоювати особисто керівник клубу, спортивної секції. Далі він зобов'язаний представити свого учня, якого вважає гідним чорного поясу інструкторського ранку, атестаційній технічній комісії для перевірки фізичної підготовленості, технічних умінь і моральних якостей.

Тут учневі належить кілька дуже складних випробувань. Потім, маючи офіційне підтвердження кваліфікаційної комісії, спортсмен отримує наступну бажану відзнаку – ранк бойового хортингу. Але істинний прихильник бойового хортингу на цьому не зупиняється. Якщо він дійсно любить це мистецтво, й якщо він бореться за свій шлях і ступінь не тільки для того, щоб уміти битися та викликати повагу оточуючих, він піде далі. Тепер, маючи міцну основу у вигляді високого ранку, цей спортсмен буде далі вдосконалюватися в своєму мистецтві, поки не досягне справжньої майстерності.

Тому, після інструкторського чорного поясу – 1–2 інструкторський ранк (1 викладацький рівень) майстерські ранки діляться на 3 рівні: 2-й викладацький рівень – 1–3 майстерський ранк (майстер), 3-й викладацький рівень – 4–6 майстерський ранк (міжнародний майстер), вищий викладацький рівень – 7–9 майстерський ранк (заслужений майстер). Майстерським ранком заслуженого майстра бойового хортингу (7, 8, 9 майстерський ранк) нагороджують лише абсолютно виняткових людей.

Однак іспити на кожен з них також ускладнюються у міру зростання ступеня, й отже, і час, що витрачається на підготовку, зростає. Так, наприклад, буде потрібно мінімум 6 років наполегливої роботи, щоб після одержання чорного поясу заявитися на іспит на 3-й майстерський ранк бойового хортингу. Не кажучи вже про те, що претендент, який постав перед екзаменаційною комісією, має володіти винятковими природними даними.

Що ж до звання міжнародного майстра бойового хортингу (4–6 майстерський ранк), то воно є високим, фактично також винятковим, і присуджується як нагорода за виховання підростаючого покоління, наповнене педагогічне спортивне життя, цілком і без залишку віддане бойовому хортингу. Учні клубу бойового хортингу мають розуміти, що просування шляхом бойового хортингу – це складний багаторічний процес навчання та виховання, а потім самопізнання та самовиховання.

Таблиця 2.1

Термін володіння попереднім ступенем (час занять) для підвищення кваліфікаційного ступеня бойового хортингу

Крок підвищення (№ п/п)	Заявка на підвищення кваліфікаційного ступеня	Термін володіння попереднім ступенем
УЧНІВСЬКІ СТУПЕНІ (кольорові пояси)		
Атестація на молодший учнівський рівень		
В день запису до клубу бойового хортингу учню присвоюється 0 ранк		
1	З 0 учнівського (початківець) на 1 учнівський ранк	3 місяці
2	З 1 учнівського на 2 учнівський ранк	4 місяці
3	З 2 учнівського на 3 учнівський ранк	5 місяців
4	З 3 учнівського на 4 учнівський ранк	6 місяців
Атестація на середній учнівський рівень		
5	З 4 учнівського на зелений пояс 5 учнівський ранк має право здавати особа від 12 років, володар 4 учнівського ранка після не менше 6 місяців занять	6 місяців
6	З 5 учнівського на 6 учнівський ранк	6 місяців
7	З 6 учнівського на червоний пояс 7 учнівський ранк має право здавати особа від 13 років, володар 6 учнівського ранка після не менше 6 місяців занять	6 місяців
8	З 7 учнівського на 8 учнівський ранк має право здавати особа від 14 років, володар 7 учнівського ранка після не менше 6 місяців занять	6 місяців
Атестація на старший учнівський рівень		
9	З 8 учнівського на коричневий пояс 9 учнівський ранк (старший учень) має право здавати особа від 15 років, володар 8 учнівського ранка після не менше 1 року занять	1 рік

10	З 9 учнівського на 10 учнівський ранк (помічник інструктора) має право здавати особа від 16 років, володар 9 учнівського ранка після не менше 1 року занять	1 рік
ВИКЛАДАЦЬКІ СТУПЕНІ (чорний пояс)		
Атестація на перший викладацький рівень – Інструктор з бойового хортингу, чорний пояс		
11	З 10 учнівського на 1 інструкторський ранк (чорний пояс бойового хортингу) – Інструктор з бойового хортингу має право здавати особа від 17 років, володар 10 учнівського ранка після не менше 1 року володіння попереднім ступенем	1 рік
12	З 1 інструкторського на 2 інструкторський ранк – Старший інструктор з бойового хортингу має право здавати особа від 18 років, володар чорного поясу 1 інструкторського ранка після не менше 1 року володіння попереднім ступенем	1 рік
Атестація на другий викладацький рівень – Майстер з бойового хортингу		
13	З 2 інструкторського на 1 майстерський ранк – Майстер з бойового хортингу має право здавати особа від 19 років, володар 2 інструкторського ранка після не менше 1 року володіння попереднім ступенем	1 рік
14	З 1 майстерського на 2 майстерський ранк має право здавати особа від 21 року, володар 1 майстерського ранка після не менше 2 років володіння попереднім ступенем	2 роки
15	З 2 майстерського на 3 майстерський ранк має право здавати особа від 24 років, володар 2 майстерського ранка після не менше 3 років володіння попереднім ступенем	3 роки
Атестація на третій викладацький рівень – Міжнародний майстер з бойового хортингу		
16	З 3 майстерського на 4 майстерський ранк – Міжнародний майстер з бойового хортингу має право здавати особа від 28 років, володар 3 майстерського ранка після не менше 4 років володіння попереднім ступенем	4 роки
17	З 4 майстерського на 5 майстерський ранк має право здавати особа від 35 років (початок спортивного ветеранського віку), володар 4 майстерського ранка після не	5 років

	менше 5 років володіння попереднім ступенем	
18	З 5 майстерського на 6 майстерський ранк має право здавати особа від 43 років, володар 5 майстерського ранка після не менше 6 років володіння попереднім ступенем	6 років
Атестація на вищий викладацький рівень – Заслужений майстер з бойового хортингу		
19	З 6 майстерського на 7 майстерський ранк. Звання заслуженого майстра з бойового хортингу 7 майстерський ранк може бути присвоєно за особливі заслуги у розвитку бойового хортингу в світі особі від 50 років, володарю 6 майстерського ранка після не менше 7 років володіння попереднім ступенем	7 років
20	З 7 майстерського на 8 майстерський ранк. Звання заслуженого майстра з бойового хортингу 8 майстерський ранк може бути присвоєно за особливі заслуги у розвитку бойового хортингу в світі особі від 60 років, володарю 7 майстерського ранка після не менше 8 років володіння попереднім ступенем	8 років
21	З 8 майстерського на 9 майстерський ранк. Звання заслуженого майстра з бойового хортингу 9 майстерський ранк може бути присвоєно за особливі заслуги у розвитку бойового хортингу в світі особі від 70 років, володарю 8 майстерського ранка після не менше 10 років володіння попереднім ступенем	9 років

Іспити – це мета ваших зусиль, що допомагає оцінити ваш прогрес і шанс перевірити себе. Випробування на іспитах служать не для того, щоб досягати більш високого ступеня. Їх мета – це ваш власний прогрес. Колір поясу змінюється після того, як ви склали іспит. Для кожного учня це радісна подія. Але сенс радості не в тому, що ви склали іспит, а в тому, що ваша наполегливість, відданість справі, цілеспрямованість і витрачені зусилля на шляху до вашої мети знайшли своє відображення в складанні іспиту з бойового хортингу. Важливо не те, що ви склали іспит, а те, як ви старалися, щоб його скласти.

Демонстрація вашої фізичної підготовленості, впевнене виконання техніки та виявлений дух під час проведення екзаменаційних контрольних сутичок, розкриття учення вашими власними силами – це доказ старанної практики

бойового хортингу. І навіть якщо ви не склали іспит, але зрозуміли свої помилки, ви все одно отримуєте гарний досвід. Зазвичай, спортсмени, бажаючи скласти іспит, допускаються тренером до іспиту за умови, якщо він майже не сумнівається в його успішній здачі.

В іншому випадку, тренер рекомендує учневі потренуватися ще деякий час до повної готовності. В будь-якій секції з бойового хортингу є учні, які володіють дуже добре деякими розділами підготовки, а деякими погано. Найчастіше це трапляється, коли учень не росте в секції з дитинства, а приходить у бойовий хортинг підлітком або дорослим.

У цих випадках досягнути специфічну бойову техніку, вивчити на високому рівні всі розділи бойового хортингу можна лише глибоко занурившись у тренування, що майже не представляється можливим для більшості сучасних людей. Тому тренер для спортсмена зміщує акцент підготовки, вказує на необхідні напрями прикладання зусиль.

Наприклад, найчастіше спостерігається те, що учень якісно засвоює коротку прикладну роботу, що, перш за все, необхідно для самооборони й найбільше вивчається в прикладній секції, та вельми слабо засвоює складну класичну базову техніку бойового хортингу. Для таких учнів також передбачається проведення атестацій, але не за всіма розділами повної школи бойового хортингу, а за спрощеною програмою вільного стилю. Тобто, тільки за змагальною роботою: учні проводять необхідну для атестації кількість сутичок і спарингових тестів.

У деяких виключних випадках атестація присвоюється без іспиту переможцям і призерам контактних чемпіонатів з бойового хортингу високого рівня, але з наступним підтвердженням знання розділів бойового хортингу в достатньому обсязі. Всі ці умови проведення атестації надають можливість спортсмену на даному етапі реально оцінити свою технічну підготовленість у бойовому хортингу, а також особисто планувати подальшу навчально-тренувальну діяльність.

2.5. Врахування вікових особливостей учнів під час атестації з бойового хортингу

Навчально-виховний процес у гуртку з бойового хортингу закладу загальної середньої освіти будується з урахуванням вікових особливостей учнів, які займаються.

У віці 6–9 років умовні рефлекси слабкі, рухи не мають координаційної виразності, реакції на незнайомі команди вповільнені. Фізичні зусилля поверхневі. Зосередженість на повторюваних рухах відсутня. Увага розсіяна.

Фізичний розвиток у даному віці варто проводити у формі гри. Особливо важливим є підтримка на тренуванні емоційно-позитивної атмосфери.

У віці 10–13 років умовні рефлексії в дітей мають стійкість, рухи стають точніше, швидше, поліпшується процес автоматизації, але повністю формування функцій центральної нервової системи не завершено і триває в більш старшому віці.

У 14–15 років у юних спортсменів бойового хортингу розвиваються якості, пов'язані з різними формами витривалості та сили. За показниками обміну речовин і енерговитрат організм 14–15-літнього підлітка ще не підготовлений до виконання навантажень, рівних навантаженням спортсменів юніорського віку або дорослої людини.

У віці 16–17 років більшість функцій організму перебувають у періоді останнього етапу розвитку. За багатьма показниками розвиток організму юнака та дівчини наближається до розвитку дорослої людини. У цьому віці рекомендується виконання фізичних навантажень великої інтенсивності.

Теоретичні заняття проводяться у формі бесід і лекцій. Теми навчального плану рекомендується ілюструвати конкретними прикладами. Для вивчення тем гігієни, лікарського контролю та фізіологічних основ занять необхідно залучати лікаря.

При проведенні практичних занять у *молодших групах* заняття проводяться переважно ігровим методом при ретельному спостереженні за дозуванням навантаження.

У *старших групах* секції з бойового хортингу розбирається техніка складних технічних і тактичних дій із використанням показників біомеханіки, фізіології, анатомії.

Протягом усього процесу навчання багато уваги має приділятися страховці та самостраховці при падінні під час вивчення кидкової техніки. Навчання прийомам необхідно проводити в обидва боки.

Заняття в спортивному залі необхідно сполучати із заняттями на повітрі. Навчально-виховні заходи проводяться у формі уроку–заняття. Заняття складається з трьох частин: підготовчої, основної, заключної.

Тренер разом із лікарем здійснює контроль над впливом навантажень, періодичністю роботи та відпочинку, обсягом та інтенсивністю занять.

Наприкінці кожного року учні виконують контрольні випробування з фізичної підготовки, знань теорії, базової техніки і тактики бойового хортингу.

2.6. Багаторічна підготовка атестованих спортсменів

Таблиця 2.2

Основні характеристики багаторічної підготовки атестованих спортсменів бойового хортингу

Характеристики	Групи													
	Початкової підготовки		Попередньої базової підготовки		Спеціальної базової підготовки					Індивідуальної підготовки		Подальшого вдосконалення техніки і тактики бойового хортингу		
	Рік навчання (клас)													
	1-й	2-й	3-й	4-й	5-й	6-й	7-й	8-й	9-й	10-й	11-й	12-й	13-й	14-й та більше
Вік учнів, років	6–7	7–8	8–9	9–10	10–11	11–12	12–13	13–14	14–15	15–16	16–17	17–18	18–21	Більше 21
Кількість занять на рік	179	179	179	230	255	306	357	408	459	459	510	510	612	612
Кількість занять у тижневому циклі	3	3	3–4	4–5	4–5	5	6	7	8	9	9	10	11	12
Тривалість заняття, хв.	100–120	100–120	100–120	100–120	100–120	120	150	210	210	210	210	210	180	180
Обсяг занять у місячному циклі, год.	30	30	30	35	35	64	77	104	119	134	149	153	153	153
Співвідношення загальної та спеціальної підготовки, %	80/20	80/20	80/20	70/30	70/30	65/35	50/50	35/65	30/70	30/70	25/75	20/80	20/80	20/80
Виконання кваліфікаційних ступенів бойового хортингу (ранків)	0 ранк	0–1 ранк	1–2 ранк	2–3 ранк	3–4 ранк	4–5 ранк	5–6 ранк	6–7 ранк	7–8 ранк	8–9 ранк	9–10 ранк	10 учнівський – 1 інструкторський ранк	Чорний пояс, 1 інструкторський ранк і вище	

Таблиця 1.3

2.7. Програма технічної підготовки за кваліфікаційними ступенями (ранк) спортсменів бойового хортингу

Молодший учнівський рівень	
<p>СИНІЙ ПОЯС</p> <p>0 учнівський ранк – початківець;</p> <p>1 учнівський ранк;</p> <p>2 учнівський ранк</p>	<p>1. Теорія:</p> <p>основи здоровий спосіб життя;</p> <p>повага до батьків, посильна участь у роботі по дому;</p> <p>знання етикету бойового хортингу, правил спортивної поведінки, значення виховання;</p> <p>історія виникнення виду спорту – бойового хортингу;</p> <p>важливість страховок при падіннях;</p> <p>знання програмних вимог на даний спортивний ступінь.</p> <p>2. Загальна та спеціальна фізична підготовка:</p>

згинання та розгинання рук в упорі лежачи від підлоги на кулаках, 25 разів;
 підйом тулуба з положення лежачи на підлозі (тренування пресу), 30 разів;
 шпагат поздовжній (frontsplit) на ліву, праву ногу, 30 см від підлоги;
 шпагат поперечний (side split), 40 см від підлоги;
 вистрибування вгору з присіду, 20 разів.

3. Страховки, самостраховки при падіннях:
 падіння на спину зігнувши ноги, страховка двома долонями рук;
 падіння на бік зігнувши одну ногу, страховка однією долонею руки (лівої, правої).

4. Акробатична підготовка:
 перекиди вперед на підлозі;
 перекиди назад на підлозі;
 міст на руках із положення лежачи.

5. Базові стійки:
 стійка етикету;
 нижня позиція етикету;
 бойова стійка (лівобічна, правобічна), основні параметри, варіанти використання у сутичці.

6. Базові пересування у сутичці:
 підхід кроком уперед;
 відхід кроком назад.

7. Базова техніка рук.
 Блоки: верхній блок на місці та в русі;
 нижній блок на місці та в русі;
 Удари: прямий удар у підборіддя на місці та в русі;
 прямий удар у тулуб на місці та в русі.

8. Базова техніка ніг.
 Блоки: блок гомілкою від бічного удару ногою в стегно.
 Удари: прямий удар коліном (у стегно, тулуб, голову) на місці та в русі;
 прямий удар ногою (в тулуб, голову) на місці та в русі;
 бічний удар ногою (в стегно, тулуб, голову) на місці та в русі;

9. Техніка захватів і звільнень:
 однойменний прямий захват передпліччя;

прямий (передній) захват шиї та передпліччя;
захват передпліччя і тулуба;
захват ноги (за стегно, за гомілку) однією рукою.

10. Кидкова техніка:
бічна підсічка захватом шиї та руки;
передня опорна підсічка;
внутрішня підсічка під п'яту;

11. Техніка партеру:
збивання суперника в партер: виведенням із рівноваги шляхом просмикування на себе, заведення в бік захопленої руки, здавлювання під час захвата ноги;
бічне утримання в партері за голову та руку (основні параметри, варіанти використання у сутичці);
утримання в партері за руку і тулуб (основні параметри, варіанти використання у сутичці);
вихід з утримання шляхом здавлювання плаваючих ребер, збивання ноги, здавлювання голови суперника ногою;
своєчасна задача сигналом голосом, сигналом руки по хорту, частим постукуванням по партнеру.

12. Спарингова кондиція:
прямий удар коліном у рівень голови з фронтальної стійки – 3 хв. по черзі правою та лівою ногою з частим повторенням;
двобій з тінню, 1 раунд 2 хв.

13. Демонстрація форм (підготовчих базових комплексів):
1. Форма «Перша захисна» (1-з) – «First Defensive Form» (1-d), під рахунок і самостійно.
2. Форма «Перша атаквальна» (1-а) – «First Attacking Form» (1-a), під рахунок і самостійно.

14. Спаринговий тест:
2 двохвилинних демонстраційних сутичок зі зміною супротивників, без боротьби або з боротьбою.
Екіпірування: шолом, рукавиці 6 унцій, капа, протектори на пах, гомілки та ступні.

15. Медитація:
колективна медитація в нижній позиції етикету, 1 хв;
зосередження й відновлення подиху;
зняття психологічної напруги, накопиченої під час складання ранк-тесту.

<p>ЖОВТИЙ ПОЯС</p> <p>3 учнівський ранк;</p> <p>4 учнівський ранк.</p>	<p>1. Теорія: знання програмних вимог на даний спортивний ступінь; шкідливі звички: куріння, пияцтво, наркоманія; дозволена та заборонена техніка на змаганнях з бойового хортингу; якості характеру, необхідні для перемоги: воля, терпіння, працьовитість тощо.</p> <p>2. Загальна та спеціальна фізична підготовка: згинання та розгинання рук в упорі лежачи від підлоги на кулаках, 40 разів; підйом тулуба з положення лежачи на підлозі (тренування пресу), 40 разів; шпагат поздовжній (frontsplit) на ліву та праву ногу, 20 см від підлоги; шпагат поперечний (side split), 30 см від підлоги; вистрибування вгору з присіду, 30 разів; тестовий крос (2 рази в рік під час семінару), 1 км.</p> <p>3. Страховки, самостраховки при падіннях: страховка в перекиді вперед, страховка двома долонями рук; падіння на зігнуті руки з фронтальної стійки.</p> <p>4. Акробатична підготовка: перекид боком на підлозі; стійка на голові та ліктях; стійка на руках з опорою біля стіни, 20 с; переворот боком «колесо» (в ліву та праву сторону).</p> <p>5. Базові стійки: фронтальна бойова стійка (основні параметри, варіанти використання у сутичці); перехідна стійка (основні параметри, варіанти використання у сутичці).</p> <p>6. Базові пересування у сутичці: скорочення дистанції (варіанти підскоків); розриви дистанції (варіанти відскоків); підхід у перехідній стійці (варіанти підходів); відхід у перехідній стійці (варіанти відходів).</p> <p>7. Базова техніка рук. Блоки: внутрішній середній блок на місці та в русі;</p>
---	---

зовнішній середній блок на місці та в русі;
схресний нижній блок на місці та в русі, варіанти контратак;
схресний середній блок на місці та в русі, варіанти контратак;
схресний верхній блок на місці та в русі, варіанти контратак.

Удари:
бічний удар у підборіддя на місці та в русі;
бічний удар у тулуб на місці та в русі.
удар знизу в підборіддя, тулуб на місці та в русі;
удар у передпліччя, плече на місці з фронтальної стійки;
прямий удар у стегно;
бічний удар у стегно.

8. Базова техніка ніг.

Блоки:
блок коліном від бічного удару ногою в тулуб;
блок гомілкою від прямого удару ногою по внутрішній частині стегна.

Удари:
бічний удар коліном (у стегно, тулуб, голову) на місці та в русі;
сторонній удар ногою (в стегно, тулуб, голову) на місці та в русі вперед і в сторону, боком;
задній удар ногою (в тулуб, голову) на місці та в русі, в розвороті;
внутрішній круговий удар прямою ногою в голову на місці та в русі, в розвороті;
зовнішній круговий удар прямою ногою в голову (на місці та в русі, у розвороті).

9. Техніка захватів і звільнень:
бічний захват шиї та захват шиї ззаду;
прямий захват обох ніг;
захват протилежної руки (за передпліччя, за плече);
захват протилежної ноги (за стегно, за гомілку).

10. Кидкова техніка:
підворот на кидок через стегно, кидок через стегно (захватом руки та шиї, захватом руки і тулуба);
захід на задню підніжку, задня підніжка;

	<p>захід на передню підніжку, передня підніжка.</p> <p>11. Техніка партеру: утримання попереку, вихід з утримання попереку; больовий прийом на ліктювий суглоб захватом руки між ногами зверху;</p> <p>12. Спарингова кондиція: прямий удар ногою в рівень голови з фронтальної стійки – 4 хв по черзі правою та лівою ногою з частим повторенням; маховий внутрішній удар прямою ногою в рівень голови з фронтальної стійки – 4 хв. по черзі правою та лівою ногою з частим повторенням; «двобій з тінню», 3 раунди по 2 хв; біг із лежачим на плечах рівної ваги партнером, 20 с.</p> <p>13. Навчальна практика: самостійне проведення розминки.</p> <p>14. Демонстрація форм (підготовчих базових комплексів): 1. Форма «Друга захисна» (2-з) – «Second Defensive Form» (2-d), під рахунок і самостійно. 2. Форма «Друга атаквальна» (2-а) – «Second Attacking Form» (2-a), під рахунок і самостійно.</p> <p>15. Спаринговий тест: 4 двохвилинних демонстраційних сутичок зі зміною супротивників, без боротьби або з боротьбою. Екіпірування: шолом, рукавиці, капа, протектори на пах, гомілки та ступні.</p> <p>16. Медитація: колективна медитація в нижній позиції етикету, 1 хв; зосередження та відновлення подиху; зняття психологічної напруги, накопиченої під час складання ранк-тесту.</p>
Середній учнівський рівень	
<p>ЗЕЛЕНИЙ ПОЯС 5 учнівський ранк; 6 учнівський ранк.</p>	<p>1. Теорія: знання програмних вимог на даний спортивний ступінь; методика проведення розминки.</p> <p>2. Загальна та спеціальна фізична підготовка: згинання та розгинання рук в упорі лежачи від підлоги на кулаках, 50 разів;</p>

підйом тулуба з положення лежачи на підлозі (тренування пресу), 60 разів;
 шпагат поздовжній (frontsplit) на ліву та праву ногу, 10 см від підлоги;
 шпагат поперечний (side split), 20 см від підлоги;
 вистрибування вгору з присіду, 40 разів;
 тестовий крос (3 рази на рік під час семінару), по 3 км.

3. Акробатична підготовка:
 Демонстрація страховки при падінні: вперед, назад, на бік, через руку вперед;
 стійка на руках з опорою біля стіни, 40 с;
 стійка на кулаках з опорою біля стіни, 20 с;
 перекид боком «колесо» на одній руці (у ліву й праву сторону).

4. Базові стійки:
 низька бойова стійка (основні параметри, варіанти використання у сутичці).

5. Базові пересування у сутичці:
 зміна стійки на місці (варіанти зміни стійки);
 зміна стійки набіганням;
 відхід із лінії атаки (передньою, задньою ногою).

6. Базова техніка рук.
 Блоки:
 відкидальний середній, нижній блок на місці та в русі, варіанти контратак;
 блок із прихватом, із підходом на місці та в русі, варіанти контратак;
 Удари:
 круговий удар у підборіддя на місці та в русі (з підходом, з відходом);
 удар перевернутим кулаком на місці та в русі (з підходом, відходом).

7. Базова техніка ніг.
 Блоки:
 внутрішній збив гомілкою прямого удару (ногою, коліном) у тулуб.
 Удари:
 внутрішній удар п'ятою ноги зверху в голову, на місці та в русі;

зовнішній удар п'ятою ноги зверху в голову, на місці та в русі.

8. Техніка захватів і звільнень:
захват тулуба двома руками;
захват тулуба ззаду просмикуванням руки;
захват за шию і тулуб.

9. Кидкова техніка:
бічна підсічка в такт кроків;
кидок назад захватом тулуба, контрприйом проти кидка через стегно, плече, спину;
кидок упором ступнею в живіт;
бічна підніжка;
підворот на кидок через плече, через спину, кидок захватом руки через плече, через спину;
кидок захватом двох ніг.

10. Техніка партеру:
зворотне утримання захватом шиї і тулуба, вихід зі зворотного утримання;
больовий прийом на ліктювий суглоб схресним зворотним захватом руки;
захват шиї передпліччями в замок, вихід від захоплення шиї;
задушливий прийом захватом шиї зверху, вихід від задушливого прийому захватом шиї зверху;
задушливий прийом захватом шиї ззаду, вихід від задушливого прийому захватом шиї ззаду.

11. Спарингова кондиція:
прямий удар ногою в рівень голови з бойової стійки – 5 хв.
По черзі правою та лівою ногою з набіганням;
двобій з тінню, 3 раунди по 2 хв;
біг із лежачим на плечах рівної ваги партнером, 30 с.

12. Навчальна практика:
самостійне проведення тренування з загальної та спеціальної фізичної підготовки.

13. Демонстрація форм (підготовчих базових комплексів):
1. Форма «Третя захисна» (3-з) – «Third Defensive Form» (3-d), під рахунок і самостійно.
2. Форма «Третя атакувальна» (3-а) – «Third Attacking Form» (3-a), під рахунок і самостійно.

	<p>14. Спаринговий тест: 7 двохвилинних демонстраційних сутичок зі зміною супротивників, без боротьби або з боротьбою. Екіпірування: шолом, рукавиці, капа, протектор на пах, гомілки та ступні.</p> <p>15. Медитація: колективна медитація в нижній позиції етикету, 1 хв; зосередження та відновлення подиху; зняття психологічної напруги, накопиченої під час складання ранк-тесту.</p>
<p>ЧЕРВОНИЙ ПОЯС 7 учнівський ранк; 8 учнівський ранк.</p>	<p>1. Теорія: знання програмних вимог на даний спортивний ступінь; розуміння техніки і тактики проведення сутичок; методика проведення розминки; знання термінології бойового хортингу і використання її на тренуваннях.</p> <p>2. Загальна та спеціальна фізична підготовка: згинання та розгинання рук в упорі лежачи від підлоги на кулаках, 60 разів; підйом тулуба з положення лежачи на підлозі (тренування пресу), 70 разів; шпагат поздовжній (frontsplit) на ліву та праву ногу, 10 см від підлоги; шпагат поперечний (side split), 20 см від підлоги; вистрибування вгору з присіду, 40 разів; тестовий крос (3 рази на рік під час семінару), по 3 км.</p> <p>3. Акробатична підготовка: стійка на руках з опорою біля стіни, 40 с; стійка на кулаках з опорою біля стіни, 20 с; перекид боком «колесо» на одній руці (у ліву й праву сторону).</p> <p>4. Базові стійки: низька бойова стійка (основні параметри, варіанти використання у сутичці); демонстрація швидкісного вільного пересування.</p> <p>5. Базові пересування у сутичці: зміна стійки на місці (варіанти зміни стійки); зміна стійки набіганням; відхід із лінії атаки (передньою, задньою ногою).</p>

	<p>6. Базова техніка рук.</p> <p>Блоки: відкидальний середній, нижній блок на місці та в русі, варіанти контратак; блок із прихватом, із підходом на місці та в русі, варіанти контратак;</p> <p>Удари: круговий удар у підборіддя на місці та в русі (з підходом, з відходом); удар перевернутим кулаком на місці та в русі (з підходом, відходом).</p> <p>7. Базова техніка ніг.</p> <p>Блоки: внутрішній збив гомілкою прямого удару (ногою, коліном) у тулуб.</p> <p>Удари: внутрішній удар п'ятою ноги зверху в голову, на місці та в русі; зовнішній удар п'ятою ноги зверху в голову, на місці та в русі.</p> <p>8. Техніка захватів і звільнень: захват тулуба двома руками; захват тулуба ззаду просмикуванням руки; захват за шию і тулуб.</p> <p>9. Кидкова техніка: бічна підсічка в такт кроків; кидок назад захватом тулуба, контрприйом проти кидка через стегно, плече, спину; кидок упором ступнею в живіт; бічна підніжка; підворот на кидок через плече, через спину, кидок захватом руки через плече, через спину; кидок захватом двох ніг.</p> <p>10. Техніка партеру: зворотне утримання захватом шиї і тулуба, вихід зі зворотного утримання; больовий прийом на ліктювий суглоб схресним зворотним захватом руки;</p>
--	---

	<p>захват шиї передпліччями в замок, вихід від захоплення шиї;</p> <p>задушливий прийом захватом шиї зверху, вихід від задушливого прийому захватом шиї зверху;</p> <p>задушливий прийом захватом шиї ззаду, вихід від задушливого прийому захватом шиї ззаду.</p> <p>11. Спарингова кондиція:</p> <p>бічний удар ногою в рівень голови з бойової стійки – 6 хв. по черзі правою та лівою ногою з набіганням;</p> <p>двобій з тінню, 3 раунди по 2 хв;</p> <p>біг із лежачим на плечах рівної ваги партнером, 30 с.</p> <p>12. Навчальна практика:</p> <p>самостійне проведення тренування з загальної та спеціальної фізичної підготовки.</p> <p>13. Демонстрація форм (підготовчих базових комплексів):</p> <p>1. Форма «Друга захисна» (2-з) – «Second Defensive Form» (2-d), під рахунок і самостійно.</p> <p>2. Форма «Друга атаквальна» (2-а) – «Second Attacking Form» (2-a), під рахунок і самостійно.</p> <p>3. Форма «Третя захисна» (3-з) – «Third Defensive Form» (3-d), під рахунок і самостійно.</p> <p>4. Форма «Третя атаквальна» (3-а) – «Third Attacking Form» (3-a), під рахунок і самостійно.</p> <p>Демонстрація із закритими очима форми, вільної на вибір.</p> <p>14. Спаринговий тест:</p> <p>7 двохвилинних демонстраційних сутичок зі зміною супротивників, без боротьби або з боротьбою.</p> <p>Екіпірування: шолом, рукавиці, капа, протектор на пах, гомілки та ступні.</p> <p>15. Медитація:</p> <p>колективна медитація в нижній позиції етикету, 1 хв;</p> <p>зосередження та відновлення подиху;</p> <p>зняття психологічної напруги, накопиченої під час складання ранк-тесту.</p>
Старший учнівський рівень	
<p>КОРИЧНЕВИЙ ПОЯС 9 учнівський ранк;</p>	<p>Теорія:</p> <p>Вільне володіння термінологією бойового хортингу, використання її у тренувальному процесі.</p>

<p>10 учнівський ранк.</p>	<p>Знання особливостей суддівства спортивних змагань, розуміння суддівської термінології та команд рефері і суддів.</p> <p>1. Загальна та спеціальна фізична підготовка: згинання та розгинання рук в упорі лежачи від підлоги на кулаках, 70 разів; підйом тулуба з положення лежачи на підлозі (тренування пресу), 80 разів; шпагат поздовжній (frontsplit) на ліву, праву ногу, 5 см. від підлоги; шпагат поперечний (side split), 15 см. від підлоги; вистрибування вгору з присіду, 45 разів; тестовий крос (3 рази на рік під час семінару), по 3 км.</p> <p>2. Акробатична підготовка: стійка на кулаках з опорою біля стіни, 40 с; стійка на руках без опори, 5 с; рондат, 3 рази.</p> <p>3. Базові пересування у сутичці: Фронтальна стійка: відхід із лінії атаки зсувом убік відскоком, приставним кроком, у перехідній стійці; атака суперника в стрибку з ударом рукою (прямим, бічним, знизу); атака суперника в стрибку з ударом ногою (коліном, ступнею, гомілкою).</p> <p>4. Базова техніка рук. Блоки: бічний блок передпліччям верхній/середній на місці та в русі (з підходом, відходом); ліктьовий блок верхній, середній на місці та в русі (з підходом, відходом); блок двома передпліччями верхній, середній, бічний (верхній, середній) на місці та в русі (з підходом, відходом).</p> <p>Удари: відкритою долонею (в тулуб, плече, живіт); та в русі ребром долоні (в тулуб, плече, стегно).</p> <p>5. Базова техніка ніг. Блоки:</p>
----------------------------	---

накладка ступнею на випередження бічного удару ногою в стегно.

Удари:

зворотнокруговий удар із розворотом п'ятою ноги (в стегно, тулуб, голову) на місці та в русі (на підході, відході).

6. Техніка захватів і звільнень:

захват обох передпліч рук;

захват руки із просмикуванням на себе;

захват ноги із просмикуванням на себе.

7. Кидкова техніка:

зачеп однойменної ноги зовні;

зачеп однойменної ноги зсередини з захватом опорної ноги;

підсад стегном і гомілкою;

підхват під ногу зовні;

підхват зсередини;

підбив тазом із перекиданням назад;

зворотний кидок через стегно;

кидок через плечі «млин» (переворот через спину).

8. Техніка партеру:

утримання висідом «подушка»;

утримання збоку чи з боку голови висідом;

важіль ліктя животом;

больовий прийом на гомілковостопний суглоб, захватом ступні передпліччям;

задушливий прийом захватом шиї ногами в замок;

переходи на утримання: збоку, з боку ніг, з боку голови;

переходи на утримання з положення «на спині».

9. Демонстрація форм (підготовчих базових комплексів).

1. Форма «Друга захисна» (2-з) – «Second Defensive Form» (2-d), під рахунок і самотійно.

2. Форма «Друга атаквальна» (2-а) – «Second Attacking Form» (2-a), під рахунок і самотійно.

3. Форма «Третя захисна» (3-з) – «Third Defensive Form» (3-d), під рахунок і самотійно.

4. Форма «Третя атаквальна» (3-а) – «Third Attacking Form» (3-a), під рахунок і самотійно.

	<p>5. Форма «Інструкторська захисна» (I-з) – «Instructors Defensive Form» (I-d), під рахунок і самостійно.</p> <p>6. Форма «Інструкторська атакувальна» (I-a) – «Instructors Attacking Form» (I-a), під рахунок і самостійно.</p> <p>Демонстрація із закритими очима форми, вільної на вибір.</p> <p>10. Навчальна практика: самостійне проведення базового тренування.</p> <p>11. Тактична підготовка: розвідка технічних навичок суперника; розподіл сил під час сутички; розподіл сил на термін усього змагання; ведення сутички з суперником високого зросту; ведення сутички з низькорослим суперником; відновлення та продовження опору після одержання сильного удару; ведення сутички та відбиття атаки в куті хорту; контроль часу сутички, окремо кожного раунду, готовлячи сили на кінцівку, спурт; ведення сутички в останні 10 с сутички.</p> <p>12. Спарингова кондиція: бічний удар ногою в рівень голови з бойової стійки – 7 хв по черзі правою та лівою ногою з набіганням; двобій з тінню, 3 раунди по 2 хв; підворот на кидок через стегно з партнером по черзі, за 1 хв – 30 разів; біг із лежачим на плечах рівної ваги партнером, 1 хв.</p> <p>13. Спаринговий тест: 10 двохвилинних повноконтактних сутичок зі зміною супротивників, без боротьби або з боротьбою. Екіпірування: шолом, рукавиці 6 унцій, капа, протектори на пах, гомілки та ступні. Допомога у проведенні та суддівстві навчальних сутичок.</p>
ВИКЛАДАЦЬКІ СТУПЕНІ БОЙОВОГО ХОРТИНГУ	
Перший викладацький рівень – Інструктор з бойового хортингу	
<p>ЧОРНИЙ ПОЯС 1–2 інструкторський ранк</p>	<p>1. Загальна та спеціальна фізична підготовка: згинання та розгинання рук в упорі лежачи від підлоги на кулаках, 60 разів; підйом тулуба з положення лежачи на підлозі (прес), 70 разів;</p>

шпагат поздовжній – frontsplit (на ліву, праву ногу), 5 см від підлоги;

шпагат поперечний – side split, 15 см від підлоги;

вистрибування вгору із присіду, 45 разів;

тестовий крос (3 рази на рік під час семінару), по 3 км.

2. Акробатична підготовка:

стійка на кулаках з опорою біля стіни, 40 с;

стійка на руках без опори, 5 с;

рондат, 3 рази.

3. Базова техніка рук.

Блоки:

бічний блок передпліччям верхній, середній на місці та в русі (з підходом, відходом);

ліктювий блок верхній, середній на місці та в русі (з підходом, відходом);

блок двома передпліччями верхній, середній, бічний (верхній, середній) на місці та в русі (з підходом, відходом).

Удари:

удар підставою долоні в тулуб, плече, живіт;

удар ребром долоні в тулуб, плече, стегно.

4. Базова техніка ніг.

Блоки:

накладка ступнею на випередження бічного удару ноги в стегно.

Удари:

зворотнокруговий удар із розворотом п'ятою ноги в стегно, тулуб, голову на місці та в русі (на підході, відході).

5. Базові пересування у сутичці.

Пересування у фронтальній стійці:

відхід з лінії атаки зсувом убік відскоком, приставним кроком, у перехідній позиції;

атака суперника в стрибку з ударом рукою (прямим, бічним, знизу);

атака суперника в стрибку з ударом ногою (коліном, ступнею, гомілкою).

6. Техніка захватів і звільнень:

захват обох передпліч рук;

захват руки з просмикуванням на себе;

захват ноги з просмикуванням на себе.

7. Кидкова техніка:
 зачеп однойменної ноги зовні;
 зачеп однойменної ноги зсередини із захватом опорної ноги;
 підсад стегном і гомілкою;
 підхват під ногу зовні;
 підхват зсередини;
 підбив тазом із перекиданням назад;
 зворотний кидок через стегно;
 кидок через плечі «млин» (переворот через спину).

8. Техніка партеру:
 утримання висідом «подушка»;
 утримання збоку або з боку голови висідом;
 важіль ліктя животом;
 больовий прийом на гомілковостопний суглоб, захватом ступні передпліччям;
 задушливий прийом захватом шиї ногами в замок;
 переходи на утримання: збоку, з боку ніг, з боку голови;
 переходи на утримання з положення «на спині».

9. Демонстрація форм (підготовчих базових комплексів).
 Форма «Інструкторська захисна» «I-3» – «Instructors Defensive Form» «I-d», під рахунок і самотійно;
 форма «Інструкторська атакувальна» (I-a) – «Instructors Attacking Form» (I-a), під рахунок і самотійно.

10. Навчальна практика:
 самотійне проведення базового тренування.

11. Тактична підготовка:
 розвідка технічних навичок суперника;
 розподіл сил під час сутички;
 розподіл сил на термін всього змагання;
 ведення сутички із суперником високого зросту;
 ведення сутички з низькорослим суперником;
 відновлення й продовження опору після одержання сильного удару;
 ведення сутички й відбиття атаки в куті хорту;
 контроль часу сутички (окремо кожної технічної дії)
 готовлячи сили на кінцівку, спурт;
 ведення боротьби в останні 10 с сутички.

12. Спарингова кондиція:

	<p>бічний удар ногою в рівень голови з бойової стійки – 5 хв по черзі правою й лівою ногою з набіганням; «двобій з тінню», 3 раунди по 2 хв; підворот на кидок через стегно з партнером по черзі, за 1 хв – 30 разів; біг з лежачим на плечах рівної ваги партнером, 1 хв. 13. Спаринговий тест: 10 двохвилинних демонстраційних сутичок зі зміною суперників, без боротьби або з боротьбою (екіпірування: шолом, рукавиці, капа, протектор на гомілку та ступню).</p>
Другий викладацький рівень – Майстер з бойового хортингу	
<p>1–2 майстерський ранк</p>	<p>1. Загальна та спеціальна фізична підготовка: згинання та розгинання рук в упорі лежачи від підлоги на кулаках, 80 разів; підйом тулуба з положення лежачи на підлозі (прес), 100 разів; шпагат поздовжній – frontsplit (на ліву, праву ногу), повний поздовжній шпагат; шпагат поперечний – side split, 10 см від підлоги; вистрибування вгору із присіду, 50 разів. 2. Акробатична підготовка: стійка на руках без опори, 10 с; ходіння на руках (ноги разом), 5 м; рондат (обов'язково), рондат + фляк (по можливості); підйом розгином – вистрибування розгинання тулуба зі спини на ноги, 3 рази; сальто вперед із розбігу (за можливістю). 3. Базова техніка рук. Блоки: долонний блок – відкидання коліна на місці та з відходом, варіанти контратак; долонний блок – відкидання гомілки, ступні на місці та з відходом, варіанти контратак; блок із протяганням гомілки, виведення з рівноваги, варіанти контратак; блок скороченням дистанції, варіанти контратак. Удари: прямий удар ліктем у тулуб, передпліччя, плече, стегно; бічний удар ліктем у тулуб, передпліччя, плече, стегно;</p>

удар ліктем знизу в тулуб, передпліччя, плече, стегно;
удар ліктем зверху в тулуб, передпліччя, плече, стегно;
удар ліктем із розворотом в тулуб, плече.

4. Базова техніка ніг.
Удари:
прямий удар ногою в стрибку (в тулуб, голову) передньою, задньою ногою, підскоком;
бічний удар ногою в стрибку (в тулуб, голову) передньою, задньою ногою, підскоком;
сторонній удар ногою в стрибку (в тулуб, голову) передньою, задньою ногою, підскоком.

5. Техніка захватів і звільнень:
захват кисті;
захват ступні в партері.

6. Кидкова техніка:
кидок через спину з колін захватом руки;
кидок переверотом через спину («млин») з колін;
кидок через груди прогином, скручуванням;
бічний переверот;
передній переверот;
кидок через спину захватом руки під плече з падінням.

7. Техніка партеру:
утримання за допомогою ніг;
важіль ліктя пахвовою западиною;
больовий прийом на ліктювий суглоб зацепом руки ногою;
задушливий прийом зворотним захватом шиї ззаду;
переходи на утримання: збоку, з боку ніг, з боку голови, з положення «на спині»;
перехід з утримання на больовий прийом і навпаки;
перехід з утримання на задушливий прийом і навпаки;
демонстрація індивідуального комплекс (набору прийомів)
тактико-технічних дій у боротьбі в партері.

8. Демонстрація форм (підготовчих базових комплексів).
форма «Майстерська захисна» /М-з/ – «Masters Defensive Form» /М-d/, під рахунок і самотійно;
форма «Майстерська атаквальна» /М-а/ – «Masters Attacking Form» /М-a/, під рахунок і самотійно.

9. Навчальна практика:
самотійне проведення спарингового тренування.

	<p>10. Спарингова кондиція: зворотнокруговий удар ногою в рівень голови з одnobічної бойової стійки – 5 хв по черзі правою та лівою ногою з набіганням; «двобій з тінню», 5 раундів по 2 хв; підворот із відривом на кидок через стегно з партнером по черзі, за 1 хв – 40 разів; відрив суперника від підлоги захватом тулуба з партнером по черзі, за 1 хв – 40 разів; біг із лежачим на плечах рівної ваги партнером, 1,5 хв.</p> <p>11. Спаринговий тест: 10 двохвилинних повноконтактних сутичок зі зміною суперників з боротьбою (екіпірування: шолом, рукавиці, капа, протектор на гомілку та ступню).</p>
--	---

2.8. Характеристика правил спортивних змагань з бойового хортингу

Бойовий хортинг є національним професійно-прикладним видом спорту військовослужбовців, правоохоронців та інших силових структур України. Він є важливою складовою патріотичного, культурного і духовного виховання дітей та молоді, відродження і розвинення спортивних, оздоровчих і бойових традицій українського народу, зміцнення здоров'я, розвитку фізичних, морально-вольових та інтелектуальних здібностей людини шляхом залучення населення до участі у спортивних змаганнях з бойового хортингу.

Правила змагань з бойового хортингу (далі – Правила) розроблені і діють на основі досвіду та напрацювань у змішаному виді єдиноборства, розраховані на спортсменів різного віку. В основній частині Правил зазначені вікові групи та вагові категорії учасників змагань, які змагаються між собою за даними Правилами в різних розділах змагань. Розділи змагань з бойового хортингу поділяються на контактні та умовно-контактні. До контактних розділів змагань з бойового хортингу входять: «Рукопашна сутичка», «Борцівська сутичка», «Самозахист». Умовно-контактним розділом змагань з бойового хортингу є розділ «Форма».

Характеристика контактних розділів змагань

Розділ «Рукопашна сутичка» є контактним і провідним розділом, основою та візитною карткою бойового хортингу, в якому змагальна сутичка проводиться за один відведений час. Змагання проводяться із застосуванням прийомів змішаного стилю: ударної та кидкової техніки у стійці та партері. В дитячо-юнацьких вікових групах 6–7, 8–9, 10–11, 12–13 років на змаганнях немає ударів руками в голову.

Це зроблено з метою упередження отримання небажаних ударів по голові в дитячому віці, і щоб батьки малюків не боялися приводити дітей в спортивні зали бойового хортингу, де за цим уважно слідкують. Для спортсменів, починаючи з кадетського віку 14–15 років, надається техніка ударів в голову при захисному екіпіруванні – шолом та рукавиці, для укріплення та розвитку техніки нанесення ударів, захисту від ударів в голову, для того, щоб спортсмени набували навичок захисту від ударів в голову та нанесення ударів у відповідь.

Таким чином, дані Правила змагань дозволяють спортсмену отримати навички самооборони. Навіть у сутичці, де є боротьба з ударами ногами та руками в тулуб, молодші юнаки, юнаки, кадети, юніори вдягають захисні протектори на гомілки, рукавиці, шолом для того, щоб не травмувати частини тіла при контакті з суперником. Підготовка юних спортсменів до реальних сутичок проводиться поступово. Діти, молодші юнаки, юнаки та старші юнаки контактні сутички проводять у зазначеному Правилами змагальному костюмі – хортівці (куртка з поясом і брюки), що захищає шкіру дитини від потертостей, шкіряних подразнень і синців, які можуть статися при зіткненні з суперником у сутичці, та з метою дотримання «Правил спортивної гігієни бойового хортингу».

Змагання серед жінок проводяться за правилами, як і для чоловічої статі, але без ударів у голову, дозволені удари в тулуб і боротьба та сутички обов'язково проводяться в захисному екіпіруванні, що складаються з комплекту: шолом, рукавиці, протектор грудей з пластиковими вставками, протектор на гомілки та пах. Жінка може навчитися захищати себе, може досягнути високих спортивних результатів, але при цьому залишитися гарною і фізично здоровою як майбутня мати.

Починаючи з кадетської вікової групи 14–15 років змагання з бойового хортингу можуть проводитися в абсолютній ваговій категорії. При цьому важкі та найбільш вольові спортсмени мають можливість перевірити себе серед всіх спортсменів свого віку.

Вагові категорії в змаганнях з бойового хортингу серед дорослих охоплюють усіх бажаючих спортсменів і справедливо порівнюють їх в сутичці за даними Правилами: жіночих – 8 вагових категорій і абсолютна, чоловічих – 10 вагових категорій і абсолютна.

У змаганнях, якщо не виявився переможець за основний час сутички, то призначається вирішальний час до першої технічної дії одного зі спортсменів, що і визначає його переможцем.

В розділі «Борцівська сутичка» – контактному розділі змагань, спортсменам дозволений широкий арсенал кидкової техніки, елементів боротьби як у стійці, так і в партері, застосування всіх можливих захватів, утримань, больових прийомів на руки: зап'ястний, ліктювих та плечовий суглоб, больових прийомів на ноги: гомілковостопний, колінний та тазостегновий суглоб, а також

весь арсенал задушливих прийомів як за допомогою рук і ніг, так і за допомогою одягу. В даному розділі проводиться борцівська сутичка в одязі – захватній щільній хортівці: куртка, підперезана поясом, і брюки. Даний розділ змагань позитивно впливає на рівень швидкісної підготовки з опором та швидкісно-силової витривалості спортсменів.

У розділі змагань «Самозахист» – контактному розділі, змагання проводяться в особистому розряді, де учасник демонструє прийоми самозахисту на асистентах, які здійснюють напад певними технічними діями за завданням суддів. Суть змагань полягає у виявленні спортсменів, які володіють найкращою технікою самозахисту, шляхом оцінювання рівня їх майстерності під час виступів.

Змагання проводяться окремо для чоловіків та жінок, а також для представників різних вікових та вагових категорій. У розділі «Самозахист» спортсмени демонструють вільні та заздалегідь підготовлені ними окремі прийоми і комплекси прийомів самозахисту без зброї та з імітаційною зброєю. В даному виді змагань виховується почуття дистанції, реакції, автоматизму при проведенні прийомів.

У виступі спортсмена присутній елемент творчості, в нього можуть бути включені коронні прийоми та епізоди рукопашних сутичок, демонстрація базової техніки, групові сутички, захист від одного нападника та групи нападників.

Характеристика умовно-контактного розділу змагань «Форма»

В розділі «Форма» – умовно-контактному розділі змагань, спортсмен сутичку не проводить, демонструє базові технічні імітаційні комплекси, але однозначно такі вправи готують спортсмена до контактної сутички. Розділ «Форма» передбачає точне виконання розроблених та обумовлених комплексів прийомів техніки бойового хортингу.

Тому всі форми в бойовому хортингу розроблені та сформовані з реальних комбінацій сутички і виконуються тільки в бойовій стійці. Змагання проводяться в особистому розряді – комплекс виконує один учасник змагань. Даний розділ змагання позитивно впливає на розвиток спеціальних фізичних якостей: пластики, координації, швидкісно-силової підготовки.

Дотримання етикету бойового хортингу

Змагання з будь-якого розділу бойового хортингу проводяться з дотриманням спортивної дисципліни кожного представника команди, тренера, секунданта, судді, учасника, інших осіб, які запрошені на змагання. Змагальні процедури супроводжуються з дотриманням положень *«Етичного кодексу бойового хортингу»*, гідного доброзичливого поведіння серед учасників спортивних змагань, представників команд і глядачів.

2.9. Принципи організації та проведення змагань

Загальні положення

1. Дані Правила спортивних змагань є єдиними чинними на території України правилами змагань з бойового хортингу, визначають основні засади організації та проведення змагань, що проводяться на території України.

2. Ці Правила розроблені відповідно до Міжнародних правил змагань з бойового хортингу, які затверджені Всесвітньої федерації бойового хортингу.

3. Правила є основним нормативним документом, що регламентує порядок організації, проведення та підведення підсумків змагань з бойового хортингу, визначає систему, порядок та умови змагальної діяльності, систему суддівства змагань. Правила є основними для змагань серед учасників усіх нижче перерахованих вікових груп як чоловічої, так і жіночої статі, визначають як загальні підходи до підготовки та проведення змагань з бойового хортингу, так і враховують специфіку змагань за окремими розділами з даного виду спорту.

4. За своїм масштабом змагання розподіляються на ранги: міжнародний (I, II), національний (III, IV), обласний та міський (V), інші (VI).

До міжнародних (I, II ранг) входять: чемпіонат світу, Кубок світу, чемпіонат Європи, Кубок Європи, міжнародний турнір категорії «А».

До національних (III, IV ранг) входять: чемпіонат України, Кубок України.

До обласних та міських (V ранг) входять: чемпіонат області, чемпіонат міста, чемпіонат району, чемпіонат фізкультурно-спортивного товариства (ФСТ).

5. Характер змагань у кожному окремому випадку визначається Положенням (Регламентом) про змагання.

Розділи проведення змагань

1. Змагання з бойового хортингу проводяться у розділах: «Рукопашна сутичка», «Борцівська сутичка», «Самозахист», «Форма».

Всі розділи змагань з бойового хортингу поділяються на контактні й умовно-контактні.

Контактні розділи: «Рукопашна сутичка», «Борцівська сутичка», «Самозахист».

Умовно-контактний розділ: «Форма».

Розділ «Рукопашна сутичка» – два учасники змагань проводять між собою вільну сутичку із дозволеною ударною та кидковою технікою в стійці та партері, відповідно до затверджених Правил і Положення (Регламент) про проведення змагання.

Розділ «Борцівська сутичка» – два учасники змагань проводять між собою вільну борцівську сутичку в одязі (куртка, брюки, пояс) із дозволеною тільки кидковою технікою в стійці та партері, відповідно до затверджених Правил і Положення (Регламент) про проведення змагання.

Розділ «Самозахист» –учасник на асистенті демонструє прийоми самооборони із дозволеною ударною і кидковою технікою в стійці та партері, відповідно до затверджених Правил і Положення (Регламент) про проведення змагання.

Розділ «Форма» – всі учасники даного розділу змагаються між собою, виконуючи формальні комплекси бойового хортингу відповідно до Правил. Змагання в розділі «Форма» проводяться в якості окремої дисципліни в особистому розряді, де задану суддівською колегією форму виконує один учасник самостійно.

2. Учасник змагання в одному розділі може бути допущений до участі у змаганні в іншому розділі чи декількох інших розділах змагань.

Організація змагань

1. Змагання з бойового хортингу в усіх розділах проводяться за чинними Правилами.

2. Для якісної підготовки і проведення на високому рівні змагань формується Організаційний комітет. Оргкомітет затверджує в установленому порядку план підготовки та проведення змагань та здійснює заходи, спрямовані на його виконання, у тому числі щодо: підготовки та облаштування хортів (змагальних майданчиків), місць зберігання інвентарю, розташування транспортних засобів; розміщення, харчування і медичного обслуговування учасників і суддів; інформаційного забезпечення змагань, популяризації бойового хортингу як виду спорту, поширення відомостей про змагання у засобах масової інформації.

3. При відсутності Оргкомітету його обов'язки покладаються на організацію, що проводить змагання.

4. Офіційне висвітлення інформації про змагання в друкованих та інтернет-ресурсах мають право тільки представники ЗМІ, акредитовані Оргкомітетом змагань. Фото- та відеозйомку поблизу хорту можуть проводити тільки акредитовані представники ЗМІ.

5. Під час проведення змагань усім його учасникам та офіційним особам забороняється куріння, вживання алкоголю і наркотичних речовин у спорудах, де проходять змагання, та на території, прилеглий до них.

2.10. Устаткування місць змагань

Змагальний майданчик – «Хорт»

1. Місце проведення змагань з бойового хортингу «Хорт» в усіх розділах змагань є геометрично правильним квадратним майданчиком розміром 10×10 метрів із обов'язковою зоною безпеки по краях не менше 1 м – разом 12×12 м.

Мінімальна зона проведення змагань в усіх розділах серед юніорів та дорослих, що допускається Правилами змагань, складає 8×8 м із обов'язковою зоною безпеки по краях не менше 1 м – разом 10×10 м.

Мінімальна зона проведення змагань в усіх розділах серед юнаків 10–11 років, старших юнаків 12–13 років та кадетів 14–15 років, що допускається Правилами змагань, складає 7×7 м із обов'язковою зоною безпеки по краях не менше 1 м – разом 9×9 м.

Мінімальна зона проведення змагань в усіх розділах серед дітей 6–7 років та молодших юнаків 8–9 років, що допускається Правилами змагань, складає 6×6 м із обов'язковою зоною безпеки по краях не менше 1 м – разом 8×8 м.

2. Хорт (змагальний майданчик) має бути вкритий м'яким покриттям, килимом для боротьби або матами, накритими чохлам. Товщина покриття має бути не менш 2,5 см, що забезпечує безпечне падіння спортсмена після кидка.

3. На змагальному хорті на відстані 2 м від його центру зі сторони стола Арбітра хорта, може бути нанесена лінія вихідної позиції Рефері довжиною 0,5 м, шириною 3–5 см білого кольору. Рефері розміщується обличчям до глядацьких трибун та Бокових суддів, спиною до столу Арбітра хорта. Система розміщення обладнання та суддів при проведенні змагань у розділі «Рукопашна сутичка» застосовується у змаганнях в усіх розділах.

4. У розділі «Самозахист» межі змагального майданчика позначаються лініями білого кольору шириною не менше 5 см, можливе викладення змагального майданчика одним кольором, а зони безпеки – іншим, контрастним кольором.

5. Ширина зони безпеки має бути не менш 1 м з усіх боків, а при розташуванні змагального майданчика на подіумі – не менш 2 м.

6. За зоною безпеки має бути викладена м'яка ковдрова доріжка або м'які гімнастичні мати не менше 1 м завширшки, і не більше товщини хорту для запобігання отримання спортсменами травм.

7. Місця розташування глядачів, суддівські столи, ваги та інший інвентар розташовуються не менш ніж 3 м від зовнішнього краю зони безпеки.

8. При проведенні змагань на декількох майданчиках одночасно між зовнішніми краями зон безпеки має бути відстань не менше 3 м.

9. Змагання з бойового хортингу в розділі «Форма», якщо в програмах виступів команд-учасників немає падінь, кидків, тощо, дозволяється проводити на твердому покритті (підлозі), попередньо позначивши білою стрічкою межі змагального майданчика, а якщо є м'яке покриття, то на м'якому покритті (хорті).

10. Якщо в змагальній програмі є одночасно змагання з сутичок та самозахисту і змагання з форм без падінь, а майданчик м'якого покриття є тільки один, то такі змагання дозволено проводити одночасно: на м'якому покритті – змагання в контактних розділах, а на позначеному майданчику підлоги

спортивного залу біля майданчика з м'яким покриттям – змагання в умовно-контактному розділі «Форма».

Інвентар та устаткування місць змагань

1. Стіл (столи) і необхідна кількість стільців – місце Головного судді та Суддівської колегії.

2. Стіл Арбітра хорта, стільці для нього та його помічника (хронометриста).

3. Столи і стільці для Суддів-інформаторів.

4. Стіл/столи і стільці для лікаря і медперсоналу, мат, кушетка і стілець для надання медичної допомоги.

5. Для одного змагального майданчика необхідні:

один секундомір;

пристрій для подачі звукового сигналу (гонг, барабан, електричний дзвоник тощо);

ваги електронні з похибкою не більш 0,1 кг;

по обидві бокові сторони біля діагональних кутів хорту, за межами зони безпеки має бути розташовано два стільці для Бокових суддів;

кожен Боковий суддя зобов'язаний мати індивідуальний свисток.

Вимоги до місць проведення змагань

1. Коефіцієнт природного освітлення залу має бути 1:5, 1:6, штучне освітлення має бути не менш 600 люксів. Змагальний майданчик має бути освітлений зверху світильниками розсіяного і/чи відбитого світла з захисною сіткою.

2. Температура в приміщенні має бути від +15 до +24⁰ С, вологість повітря – від 60 до 70 %, вентиляція має забезпечувати не менше, ніж трикратний обмін повітря в 1 год.

3. При проведенні змагань на відкритому повітрі, хорт має бути обладнаний таким чином, щоб погодні умови не заважали проведенню змагань. Хорт має бути захищений від прямих сонячних променів. Якщо він викладений із матів або окремих листів матів, то ці листи мають бути щільно скріплені між собою фіксуючою стрічкою, або укріплені іншим чином, щоб учасники змагань не травмувалися від нерівних поверхонь змагального майданчика.

4. Для підготовки та проведення змагань може створюватися Організаційний комітет, до складу якого входять представники зацікавлених організацій. В усіх випадках для підготовки та проведення змагань: визначається місце проведення змагань; отримується дозвіл на проведення змагань у відповідних організаціях, у т.ч. в організаціях, на території яких вони проводяться; розробляється в установленому порядку і розсилається учасникам Регламент (Положення) про змагання; затверджується Суддівська колегія змагань; здійснюються заходи щодо матеріально-технічного, транспортного,

господарського, санітарно-гігієнічного та медичного забезпечення змагань; здійснюється фінансування змагань в установленому порядку; вирішуються питання безпеки проведення змагань та охорони природи; вирішуються усі інші питання щодо проведення змагань.

2.11. Суддівська колегія змагання з бойового хортингу

Формування суддівської колегії

1. Суддівська колегія формується організацією, що проводить змагання, затверджується Оргкомітетом змагань та погоджується з органом виконавчої влади з питань фізичної культури та спорту. Кількісний склад Суддівської колегії залежить від статусу змагань, кількості учасників і кількості хортів – змагальних майданчиків.

2. Склад Суддівської колегії змагань з бойового хортингу:

Головний суддя;

Заступник Головного судді;

Голова мандатної комісії;

Суддівські бригади (5 осіб): Арбітр хорта (інформатор), Заступник Арбітра хорта (хронометрист), Рефері і 2 Бокових судді;

Головний секретар і секретарі;

ведучий – інформатор змагання;

судді при учасниках;

Головний лікар (лікарі);

комендант змагань;

Спостерігач або інспекторська група змагань.

3. Безпосереднє суддівство виступу учасників на хорті здійснює бригада у складі трьох осіб (суддівська трійка): Рефері; два Бокових судді.

4. Усі члени суддівської бригади володіють одним рівноправним голосом при винесенні рішення стосовно переможця при однаковому результаті (суддівський термін – Перемога «За рішенням суддів»).

Посадові особи змагань

1. При необхідності для якісного проведення змагань Оргкомітет призначає наступних посадових осіб:

ведучого-коментатора змагань для більш повного висвітлення перебігу подій;

помічників суддів при учасниках, що оповіщають учасників, які знаходяться в підготовчих залах і роздягальнях, про черговість сутичок і номери змагальних майданчиків;

медперсонал, який оперативно забезпечує надання медичної допомоги;

помічників коменданта змагань, які відповідають за установку і демонтаж необхідного інвентаря, які при виникненні необхідності забезпечують оперативний телефонний зв'язок, комп'ютерне обслуговування, транспортне, звуко-, світло- й інше забезпечення змагань;

технічних співробітників по прибиранню хортів та території.

Вимоги до членів Суддівської колегії

1. До членів Суддівської колегії висуваються наступні вимоги: поводитися неупереджено, з достоїнством і самовладанням; негайно приймати рішення щодо оцінки дій учасників; чітко зосереджувати свою увагу на ході сутички, яку вони обслуговують; Рефері і судді, які обслуговують сутичку, мають бути готові дати обґрунтування прийнятих ними рішень, спираючись на Правила.

2. Суддям, які обслуговують певну сутичку, як і суддям відпочиваючих Суддівських бригад, забороняється давати вказівки чи підбадьорювати учасників, які змагаються, працюючим суддям також забороняється розмовляти зі сторонніми особами.

3. Під час сутички забороняється змінювати членів Суддівської бригади, за винятком вичерпних випадків, зв'язаних з неможливістю судді виконувати свої обов'язки. Заміна відбувається з дозволу Головного судді змагань.

4. Члени Суддівської колегії змагань і посадові особи мають бути одягнені у відповідний офіційний одяг.

5. Суддівські бригади обслуговують змагання в наступному одязі: сорочка білого кольору, з коротким або довгим рукавом (оговорюється в Положенні про змагання) і нагрудною кишенею з лівої сторони, на якій вишита (пришита) емблема бойового хортингу;

темно-сині штани;

темно-синій метелик.

В іншій формі одягу, цивільному піджаку здійснювати суддівство змагань на хорті в якості Рефері або Бокового судді заборонено.

6. Бокові судді зобов'язані мати особистий свисток на стрічці темно-синього кольору для носіння на шиї. У вільних від суддівства членів Суддівської бригади свисток має знаходитися в нагрудній кишені сорочки.

7. Рефері, який працює, знаходиться на хорті у чорних шкарпетках або спеціальному змінному суддівському взутті чорного кольору. Два Бокових судді знаходяться на стільцях біля краю хорту у чорних шкарпетках або спеціальному змінному суддівському взутті чорного кольору. З дозволу Головного судді у зв'язку з низькою температурою в приміщенні, де проводяться змагання, Бокові судді можуть знаходитися в теплому змінному взутті.

8. Арбітр та його заступник, які сидять за контрольним столом хорту, можуть бути взуті у цивільне взуття чорного кольору.

9. Членам Суддівської бригади, окрім Рефері на хорті, дозволяється мати на руці годинник для фіксування перебігу часу утримань, больових і задушливих прийомів та подальшого винесення рішень.

10. Рефері забороняється мати на руках і тілі перстні (окрім кільця обручки), браслети та інші предмети, що можуть послужити причиною травми при зіткненні з учасником.

11. Члени Суддівської колегії мають бути в одязі, обговореному Оргкомітетом змагань, і з бейджем, що вказує їхній рід діяльності на змаганні.

12. Члени Суддівської колегії, які виконують свої обов'язки за головним суддівським столом, мають бути одягнені в такий спосіб:

темно-синій піджак (цивільний костюм) з емблемою бойового хортингу;

темно-сині штани;

біла суддівська сорочка і краватка або метелик темно-синього кольору.

Головний суддя змагань

1. Очолює Суддівську колегію та керує проведенням змагань Головний суддя змагань. У разі створення Оргкомітету змагань, Головний суддя за посадою є одночасно заступником Голови Оргкомітету.

2. Головний суддя несе відповідальність за проведення змагань у відповідності з даними Правилами, Положенням про змагання, керує роботою Суддівської колегії, звітує перед організацією, яка проводить змагання.

3. Головний суддя зобов'язаний:

перевіряти стан і готовність місця змагань до початку проведення сутичок, інвентарю та устаткування, приміщень для суддів і учасників, документації, яка ведеться на змаганні;

призначати суддів для проведення зважування учасників, жеребкування і формувати Суддівські бригади;

не допускати до змагань учасників, суддів, представників команд, які не підготовлені і не відповідають вимогам Правил змагань та Положення (Регламенту) про змагання;

затверджувати дискваліфікацію учасників;

знімати зі змагань суддів, що допустили грубі помилки при суддівстві;

проводити засідання і наради Суддівської колегії у всіх випадках, коли це буде потрібно (до початку, по ходу змагань і після їхнього закінчення);

проводити наради з медперсоналом, що обслуговує змагання;

при одержанні оскарження або протесту приймати обґрунтоване рішення відповідно до Правил змагань і Положення (Регламенту) про змагання;

відповідно до представлення інспекторської групи змагань і особистих спостережень, давати оцінку діям кожного члена Суддівської колегії;

мати безпосередній постійний зв'язок з кожним Арбітром хорта, який підписує остаточний протокол рішення Суддівської бригади щодо оголошення перемоги чи поразки;

приймати остаточне рішення у випадках, не обговорених даними Правилами і Положенням (Регламентом) про змагання, а також при виникненні суперечливих ситуацій;

не пізніше ніж через 3 дні після закінчення змагань здати звіт, протоколи та інші обов'язкові документи в організацію, що проводить змагання.

4. Головний суддя змагань має право:

скасувати змагання, якщо місце їхнього проведення, устаткування чи інвентар не відповідають вимогам даних Правил;

припинити змагання, оголосити перерву, перенести початок змагань на більш пізніший час, при виникненні виключних обставин, чи якщо глядачі своєю поведінкою заважають нормальному ходу змагань;

переміщати суддів по ходу змагань;

зупинити сутичку і дати необхідні вказівки суддям на хорті, у випадку явної помилки чи невірно прийнятого рішення;

в разі необхідності переформувувати Суддівські бригади для ефективнішого проведення суддівства;

при виникненні необхідності замінити Арбітра хорта;

за головним столом Суддівської колегії можуть знаходитися тільки члени Суддівської колегії даних змагань, персонально призначені Головним суддею та почесні гості змагань, запрошені Оргкомітетом.

5. Спортивні результати змагань затверджуються Суддівською колегією, відповідні протоколи підписуються Головним суддею змагань і повідомляються учасникам та офіційним особам змагань до їх закриття.

Заступник головного судді змагань з бойового хортингу

1. При проведенні змагань на одному майданчику під час відсутності Головного судді його обов'язки виконує заступник Головного судді. Якщо ж змагання проводяться на двох і більше хортах, то обов'язки Головного судді на кожному з них виконують його заступники.

2. Заступник Головного судді в рамках своїх повноважень керує ходом змагання і несе відповідальність за їх правильне та об'єктивне проведення, надає безпосередню допомогу суддям на хорті.

3. Заступник Головного судді контролює дії суддів, роботу секретаря, інших членів Суддівської колегії, їхнє робоче поводження та зовнішній вигляд.

4. Після закінчення змагань Заступник Головного судді доповідає Головному судді про результати змагань.

5. За необхідності, Заступників Головного судді може бути декілька. Їх кількість визначає Головний суддя змагань та особисто призначає їх за погодженням з керівником Оргкомітету змагань.

Головний секретар і секретарі змагань

1. Головний секретар веде протоколи засідання Суддівської колегії, протоколи змагання, підсумкові протоколи змагання, складає порядок виступів спортсменів, забезпечує контроль щодо ведення суддівської документації, оформляє розпорядження і рішення Головного судді, приймає заяви і протести, реєструє їх і передає Головному судді, забезпечує внесення необхідних записів у особисті кваліфікаційні документи спортсменів, залікові книжки спортсменів, видає довідки про перемоги, керує роботою секретарів.

2. Головний секретар забезпечує своєчасне заповнення нагородних дипломів, грамот, почесних дипломів і кваліфікаційних сертифікатів для нагородження переможців, почесних гостей та спонсорів змагання, готує заздалегідь офіційну процедуру нагородження, перевіряє нагородні комплекти: кубки, медалі, цінні призи тощо.

3. Головний секретар приймає протоколи змагання від Арбітрів хортів на змагальних майданчиках і надає їх та додаткову інформацію про перебіг змагань за стіл Головного судді змагання безпосередньо заступнику Головного судді.

Комендант змагань

1. Комендант змагань призначається Головним суддею змагань, входить в Оргкомітет змагань і діє згідно із ситуацією по його розпорядженням.

2. Комендант змагань відповідає за своєчасну підготовку устаткування і місця змагань, приміщень для учасників і суддів, забезпечує засоби безпеки, художнє оформлення місця змагання, розміщення атрибутики, умови для роботи Суддівської колегії.

Головний лікар змагань

1. Головний лікар змагань входить до складу Суддівської колегії на правах заступника Головного судді. При проведенні великомасштабних національних змагань, призначається Головний лікар, який керує всією роботою по медичному обслуговуванню змагань, і необхідна кількість медичного персоналу.

2. Головний лікар змагань:

перевіряє наявність у заявках візи лікаря про допуск учасника до змагань і правильність її оформлення;

здійснює медичне спостереження над учасниками в процесі змагань;

проводить обстеження учасників при травмах і захворюваннях, дає висновок про можливість чи неможливість продовження ними змагань і негайно сповіщає про це Арбітра хорта;

стежить за дотриманням санітарно-гігієнічних вимог у місці проведення змагань;

є присутнім на зважуванні, де робить зовнішній огляд спортсменів;
надає медичну допомогу при ушкодженнях і захворюваннях;
складає відповідні акти про усі виявлені недоліки і на їхній підставі може клопотати щодо скасування чи припинення змагань;

перед початком змагань готує все необхідне для надання медичної допомоги учасникам;

печатка чи підпис лікаря на фіксаторах та пов'язках учасників є підтвердженням дозволу на їхнє використання;

вирішує питання щодо госпіталізації травмованого чи захворілого учасника;

не пізніше одного дня після завершення змагань представляє в організацію, що їх проводила, звіт про медико-санітарне забезпечення змагань, із вказівкою усіх випадків ушкоджень і захворювань.

3. Головний лікар змагань почувши команду Рефері «Лікар!», має звернути увагу на той хорт, з якого подана команда, підійти до краю хорту, і якщо буде потрібна негайна допомога одному з учасників, приступити до надання такої медичної допомоги, одночасно сповіщаючи Рефері сутички про дії, які виконує та наслідки даного ушкодження. Якщо лікар вважає за необхідне негайно зняти спортсмена з сутички, він повідомляє про це Рефері та Арбітра хорту.

4. Головний лікар змагань не має права втручатися в дії Рефері під час сутички, а також самостійно зупиняти сутичку для надання медичної допомоги. У випадку такої необхідності Головний лікар звертається до Арбітра хорту щодо зупинки сутички і надання медичної допомоги.

Спостерігач змагань

1. Спостерігач змагань є суддею міжнародної або національної категорії.

2. Спостерігач здійснює нагляд за роботою Суддівської колегії й Оргкомітету змагань, даючи їм об'єктивну оцінку у відповідному звіті.

3. Спостерігач зобов'язаний: контролювати дотримання Суддівською колегією Правил змагань та умов проведення змагань, зазначених у Положенні (Регламенті), не допускаючи їхніх порушень; разом з Головним суддею давати оцінку діям кожного судді персонально, виносити рішення для підтвердження, підвищення чи пониження відповідних суддівських категорій; брати участь у засіданнях Суддівської колегії змагань, а також у розгляді протестів; у виняткових випадках Спостерігач може брати участь у суддівстві, а при необхідності – в організації і керівництві проведенням змагань.

4. У випадку проведення змагань на декількох хортах (змагальних майданчиках) та площадках для виконання Форм, Спостерігач доручає Арбітрам хортів нагляд та підготовку звіту по закінченні кожного кола змагань.

Суддя-інформатор змагань

1. Суддя-інформатор виконує роль ведучого змагання, повідомляє про програму і порядок проведення змагань, представляє спортсменів-учасників глядачам, надає глядачам дані про учасників, представляє склад суддівських бригад, повідомляє склад пар, повідомляє результати сутички, повідомляє і пояснює при необхідності Правила змагань.

2. Вся офіційна інформація про змагання дається ним тільки за узгодженням з Головним суддею, а за його відсутності – із заступником Головного судді.

3. Суддя-інформатор повідомляє послідовність участі спортсменів у змаганнях з контактних розділів, участі команд у змаганнях умовно-контактного розділу «Форма», голосно дублює оцінки суддів, заздалегідь попереджає команди – учасників усіх розділів змагань, представляє команди, робить оголошення в перервах змагань.

2.12. Учасники змагань з бойового хортингу

Вікові групи

Учасники змагань з бойового хортингу поділяються на вісім вікових груп:

1. Діти хлопці та дівчата 6–7 років;
2. Молодші юнаки та дівчата 8–9 років;
3. Юнаки та дівчата 10–11 років;
4. Старші юнаки та дівчата 12–13 років;
5. Кадети та кадетки 14–15 років;
6. Юніори та юніорки 16–17 років;
7. Молодь (чоловіки, жінки) 18–23 роки;
8. Дорослі (чоловіки, жінки) 18 років і старше.

Категорія – молодь (чоловіки, жінки) 18–23 роки – кваліфікується в даних Правилах як окрема вікова група, серед спортсменів якої проводяться змагання.

Таблиця 2.4

Вагові категорії учасників змагань з бойового хортингу

№ п/п	Назва категорії	Стать	
		Чоловіча	Жіноча
1. Діти 6–7 років			
1.	Найлегша	до 20 кг	до 20 кг
2.	Легка	20–22 кг	20–22 кг
3.	Напівсередня	22–24 кг	22–24 кг
4.	Середня	24–27 кг	24–27 кг
5.	Важка	27–30 кг	27–30 кг
6.	Суперважка	понад 30 кг	понад 30 кг

2. Молодші юнаки та дівчата 8–9 років			
1.	Найлегша	до 24 кг	до 24 кг
2.	Легка	24–27 кг	24–27 кг
3.	Напівсередня	27–30 кг	27–30 кг
4.	Середня	30–33 кг	30–33 кг
5.	Напівважка	33–36 кг	33–36 кг
6.	Важка	36–40 кг	36–40 кг
7.	Суперважка	понад 40 кг	понад 40 кг
3. Юнаки та дівчата 10–11 років			
1.	Найлегша	до 28 кг	до 28 кг
2.	Легка	28–31 кг	28–31 кг
3.	Напівлегка	31–34 кг	31–34 кг
4.	Перша напівсередня	34–37 кг	34–37 кг
5.	Друга напівсередня	37–40 кг	37–40 кг
6.	Середня	40–43 кг	40–43 кг
7.	Напівважка	43–46 кг	43–46 кг
8.	Важка	46–50 кг	46–50 кг
9.	Суперважка	понад 50 кг	понад 50 кг
4. Старші юнаки та дівчата 12–13 років			
1.	Найлегша	до 32 кг	до 32 кг
2.	Перша найлегша	32–35 кг	32–35 кг
3.	Легка	35–38 кг	35–38 кг
4.	Напівлегка	38–41 кг	38–41 кг
5.	Перша напівсередня	41–44 кг	41–44 кг
6.	Друга напівсередня	44–48 кг	44–48 кг
7.	Середня	48–52 кг	48–52 кг
8.	Напівважка	52–56 кг	52–56 кг
9.	Важка	56–60 кг	56–60 кг
10.	Суперважка	понад 60 кг	понад 60 кг
5. Кадеги та кадетки 14–15 років			
1.	Найлегша	до 45 кг	до 40 кг
2.	Легка	45–50 кг	40–45 кг
3.	Напівсередня	50–55 кг	–
4.	Середня	55–60 кг	45–50 кг
5.	Напівважка	60–65 кг	50–55 кг
6.	Важка	65–70 кг	55–60 кг
7.	Суперважка	понад 70 кг	понад 60 кг
8.	Абсолютна	відкрита вагова катег.	відкрита вагова катег.
6. Юніори та юніорки 16–17 років			
1.	Найлегша	до 50 кг	до 45 кг
2.	Напівлегка	50–55 кг	45–50 кг
3.	Легка	55–60 кг	50–55 кг
4.	Напівсередня	60–65 кг	–
5.	Середня	65–70 кг	55–60 кг

6.	Напівважка	70–75 кг	60–65 кг
7.	Важка	75–80 кг	65–70 кг
8.	Суперважка	понад 80 кг	понад 70 кг
9.	Абсолютна	відкрита вагова катег.	відкрита вагова катег.
7. Молодь (чоловіки, жінки) 18–23 роки			
1.	Найлегша	до 52 кг	до 50 кг
2.	Легка	52–56 кг	50–55 кг
3.	Перша напівлегка	56–60 кг	55–60 кг
4.	Друга напівлегка	60–65 кг	–
5.	Перша напівсередня	65–70 кг	60–65 кг
6.	Друга напівсередня	70–75 кг	–
7.	Середня	75–82 кг	65–70 кг
8.	Напівважка	82–90 кг	70–76 кг
9.	Важка	90–98 кг	76–82 кг
10.	Суперважка	понад 98 кг	понад 82 кг
11.	Абсолютна	відкрита вагова катег.	відкрита вагова катег.
8. Дорослі (чоловіки, жінки) 18 років і старше			
1.	Найлегша	до 52 кг	до 50 кг
2.	Легка	52–56 кг	50–55 кг
3.	Перша напівлегка	56–60 кг	55–60 кг
4.	Друга напівлегка	60–65 кг	–
5.	Перша напівсередня	65–70 кг	60–65 кг
6.	Друга напівсередня	70–75 кг	–
7.	Середня	75–82 кг	65–70 кг
8.	Напівважка	82–90 кг	70–76 кг
9.	Важка	90–98 кг	76–82 кг
10.	Суперважка	понад 98 кг	понад 82 кг
11.	Абсолютна	відкрита вагова катег.	відкрита вагова катег.

1. Якщо кількість учасників, допущених мандатною комісією до змагань, недостатня для об'єктивного визначення результатів, організатори змагань мають право поєднувати дві суміжні вагові категорії, що межують між собою, попередньо одержавши згоду представників команд.

2. Без попередження можуть бути об'єднані вагові категорії, якщо між спортсменами розбіжність у вазі складає менше 5 кг.

Допуск учасників до змагань

1. До участі в змаганнях допускаються спортсмени відповідного віку, статі, вагових категорій, спортивних розрядів і класифікаційних рівнів бойового хортингу (ранків), зазначених у Правилах, дані яких правильно оформлені в офіційній заявці відповідної спортивної організації, що мають необхідний медичний дозвіл встановленого зразка.

2. Безпосередній допуск учасників (спортивних команд) до змагань покладається на Мандатну комісію. Голова Мандатної комісії призначається Головним суддею змагання і працює в його підпорядкуванні.

3. До змагань в умовно-контактному розділі «Форма» серед юніорів 16–17 років допускаються кадети 14–15 років.

4. До змагань в умовно-контактному розділі «Форма» серед молоді (чоловіки, жінки) та серед дорослих (чоловіки, жінки) допускаються юніори та юніорки 16–17 років, які є чемпіонами і призерами обласних та всеукраїнських змагань у своїй віковій групі.

5. До змагань у контактних розділах серед молоді (жінки) та серед дорослих (жінки) допускаються юніорки 16–17 років, які є чемпіонками і призерами обласних та всеукраїнських змагань у своїй віковій групі.

6. До змагань у контактних розділах серед молоді (чоловіки) та серед дорослих (чоловіки) допускаються юніори 17 років, які є чемпіонами і призерами обласних та всеукраїнських змагань у своїй віковій групі.

7. Одному спортсмену дозволяється приймати участь у декількох розділах змагань за поданням представника команди та особистим бажанням.

8. Якщо представник команди офіційно заявляє учасника, але учасник спізнився чи не з'явився на Мандатну комісію, Медичну комісію, офіційне зважування, такий учасник до змагань не допускається.

9. При виникненні проблем з допуском до участі в змаганнях остаточне рішення приймає Головний суддя змагань. Дане рішення не обговорюється

Права та обов'язки учасників змагань

1. Учасник змагань з бойового хортингу має право:

звертатися через офіційного представника своєї організації, у випадку його відсутності – через тренера, у випадку їхньої відсутності на змаганнях – особисто, у Суддівську колегію;

при одержанні травми звертатися до лікаря змагань за медичною допомогою;

просити про зупинку сутички, піднявши руку вгору: на вимушену паузу довжиною до 5 хв для одержання медичної допомоги при травмі, при відмовленні від продовження сутички, при виникненні інших нестандартних ситуацій під час сутички використовувати до 1 хв для упорядкування костюма чи протекторів.

2. Учасник змагань з бойового хортингу зобов'язаний:

знати Програму і Положення (Регламент) про змагання, строго виконувати правила змагань;

поводитися коректно по відношенню до учасників, суддів, представників і тренерів, почесних гостей, батьків інших учасників, глядачів, що присутні на змаганні;

строго виконувати вимоги традиційного етикету бойового хортингу перед початком сутички, під час сутички і після її закінчення;

відповідати санітарно-гігієнічним вимогам;

бути одягненим в охайний чистий спортивний одяг: хортовку (куртка та брюки темно-синього кольору, пояс відповідної кваліфікації), мати охайне спортивне захисне екіпірування, рукавиці, протектори на гомілки, вдягнені під брюки хортовки, для учасників жіночої статі під куртку хортовки обов'язково вдягається неушкоджений протектор для грудей;

використовувати тільки індивідуальні засоби захисту, зазначені в Положенні;

надавати суддям можливість перевірки чи наявності відповідності стандартам індивідуальних засобів захисту;

не залишати хорт без дозволу Рефері;

виконувати всі команди Рефері;

у випадку зазначення в Положенні про змагання про обов'язкове страхування учасників – мати страховий поліс (вид і розміри страхування також мають бути зазначені в Положенні про змагання, у випадку відсутності конкретних указівок – вирішувати дане питання на власний розсуд);

під час сутички не мати на тілі чи костюмі ніяких твердих предметів: затисків чи шпильок для волосся, шпильок, годинників, ланцюжків, кулонів, браслетів, обручок, гудзиків тощо;

у випадку виникнення причин, що не дають можливості продовжити змагання, негайно сповістити про це представника своєї команди, який звертається з даного питання до Головного судді змагань.

Представники, судді, секунданти, тренери і капітани команд

1. Кожна команда, що бере участь у змаганні, зобов'язана мати у своєму складі: представника (начальника) команди, суддю, тренера, секунданта і капітана команди. Дані офіційні особи команди можуть виконувати обов'язки секунданта.

2. Представник (начальник) є керівником команди, про що обов'язково вказується в офіційній заявці команди на участь у змаганні. Він несе відповідальність за дисципліну і поведінку учасників у місцях проживання, харчування, проведення змагань і безпосередньо на хорті, забезпечує їхню своєчасну явку на сутичку. Представник може бути присутнім при жеребкуванні учасників змагань та на нарадах Суддівської колегії, якщо вони проводяться разом із представниками. Представник команди під час змагань має бути одягнений в офіційний костюм. Офіційний протест щодо порушення правил змагань подає тільки представник команди, або особа, яка його замінює, що підтверджено документально.

3. Суддя, якого представляє команда, делегується на змагання за запрошенням Головного судді змагань і входить до складу Суддівської колегії змагань.

4. Секунданта учасника сутички призначає представник команди та вручає йому бейдж секунданта встановленого зразка. При учаснику може бути лише один секундант. Секундант виводить до хорту спортсмена команди, якого викликали на сутичку, та виводить учасника з хорту після оголошення результатів сутички, знаходячись у спеціально відведеному місці біля хорту, сидячи на стільці секунданта або стоячи біля стільця.

Секунданту учасника забороняється втручатися в дії суддів і осіб, що проводять змагання, а також некоректно поводити себе, голосно звертаючись з місця роботи секунданта до суддівського столу та суддів на хорті. Секундант під час змагань має бути одягнений в офіційний спортивний костюм команди, яку він представляє, та мати при собі вдягнений бейдж секунданта. Секундант спортсмена є обличчям команди на рівні зі спортсменом, і має відповідати нормам поведінки під час змагань та вимагати від спортсмена, якого секундує, дотримання цих норм.

5. Тренер, зазначений у заявочному листі, під час змагань знаходиться разом з учасниками у відведеному для команди місці і відповідає безпосередньо за підготовку спортсменів до виходу на хорт та їхню поведінку під час змагань.

6. Капітан команди вибирається з числа учасників, що фіксується в заявочному листі, він нарівні з представником і тренером відповідає за дисципліну учасників команди.

Допінг-контроль

1. Допінг-контроль є частиною змагань і може проводитися на будь-яких із них.

2. Відповідно до антидопінгових правил Всесвітньої антидопінгової асоціації World Anti-Doping Agency (WADA), спортсмени спортивних заходів з бойового хортингу можуть залучатися до антидопінгового тестування під час тренувального процесу та під час участі у змаганнях.

3. Допінг-контроль проводиться у спеціально відведених пунктах (приміщеннях), які повинні мати достатньо місця для розміщення спортсменів, відповідну кількість туалетних кімнат для чоловіків і жінок та відповідати критеріям конфіденційності інформації.

4. Кількість спортсменів і особи для проходження допінг-контролю визначаються спортивною федерацією та Суддівською колегією змагань, яка зобов'язана попередити спортсменів про проходження допінг-контролю (усно чи письмово).

5. Спортсмени, яких попередили, з'являються на місце відбору біопроб одразу після виступу у змаганнях.

6. Якщо спортсмен не з'явився до пункту відбору біопроб, або достроково залишив місце змагань, чи відмовився від тестування, йому зараховується позитивний результат з допінг-контролю.

7. Відбір біопроб проводиться супроводжуваним або допінг-офіцером у спеціально відведеній ізольованій туалетній кімнаті, відповідно до інструкцій ВАДА: спортсмени (чоловіки і жінки) здають біопробу у спеціальну посудину роздягненими в присутності супроводжувача або представника антидопінгового центру (допінг-офіцера); супроводжувач (допінг-офіцер) має бути однієї зі спортсменом статі; супроводжувач (допінг-офіцер) зобов'язаний спостерігати за виходом біопробу від спортсмена до посудини, після чого, відповідно до інструкцій, заповнює і підписує разом зі спортсменом і представником необхідні документи та пересилає біопробу до антидопінгової лабораторії.

8. У момент відбору біопроб у приміщенні допінг-контролю (не у туалетній кімнаті) можуть перебувати представники антидопінгового центру, представник, тренер, лікар команди, члени спортивно федерації.

9. Представникам засобів масової інформації (ЗМІ) перебувати у приміщенні допінг-контролю забороняється.

10. За вживання заборонених ВАДА препаратів та медичних процедур або відмову проходити тестування спортсмени за рішенням спортивно федерації підлягають дисциплінарним санкціям у вигляді грошових штрафів та заборони на участь у змаганнях на певний термін (дискваліфікації), у тому числі довічно.

11. Спортсмен зобов'язаний своєчасно сплачувати грошові штрафи та компенсувати кошти, витрачені на проведення тестування (допінг-контролю) у разі позитивного результату його допінг-проби, що сплачуються спортивною федерацією.

12. Після винесення остаточного рішення, спортивна федерація має право надавати інформацію щодо порушень спортсменом антидопінгових правил засобам масової інформації чи громадськості.

2.13. Розділ змагань «Рукопашна сутичка»

Мандатна комісія, зважування учасників

1. Процедура зважування має на меті встановлення ваги учасника відповідності однієї вагової категорії. Учасник має право виступати тільки у тій категорії, яка встановлена на офіційному зважуванні.

2. Засідання Мандатної комісії і зважування учасників проводяться наступними посадовими особами, призначеними Головним суддею: Голова Мандатної комісії, заступник Головного судді, технічний секретар, Головний лікар змагань, необхідна кількість суддів, що визначають результати зважування.

3. Для проведення процедури зважування має бути в наявності відповідна кількість пристроїв для зважування та необхідна кількість суддів, що визначають результати зважування.

3. Для проходження Мандатної комісії і зважування учаснику необхідно надати документи, відповідно до Положення (Регламенту) про змагання.

4. Будь-які проблеми, що виникають у процесі зважування чи проходження Мандатної комісії, вирішує тільки представник або капітан команди, зазначені в заявці.

5. Зважування та реєстрація всіх учасників проводиться в терміни і за адресою, зазначеною у Положенні (Регламенті) про змагання.

6. За 1 (одну) годину до початку офіційного зважування учасникам надається можливість контрольного зважування на тих же вагах, на яких буде проводитись офіційне зважування. Офіційне зважування має завершитися не менше, ніж за дві години до початку змагань. Його результати заносяться до протоколу зважування.

7. Спортсмени, що одержали допуски Мандатної комісії, лікаря і пройшли зважування, допускаються Головним суддею до змагання і, таким чином, є учасниками даних змагань.

8. Порядок та час зважування учасників змагання вказується в Положенні (Регламенті). Спортсмен, який спізнився або не з'явився на зважування, до участі в змаганнях не допускається.

Жеребкування

1. Жеребкування проводить призначена Головним суддею комісія в складі: заступник Головного судді;

Головний секретар;

необхідна кількість суддів і секретарів, що проводять жеребкування для складання пар учасників і визначення порядку проведення сутичок.

2. Жеребкування може проводитися за ваговими категоріями відразу під час зважування, де кожний учасник (або його представник, тренер) після проходження офіційного зважування самостійно вибирають номер, який обумовлює його місце у підгрупі. Даний спосіб має назву – змішане жеребкування.

3. В інший спосіб жеребкування проводиться в день прибуття команд після реєстрації та акредитування учасників з урахуванням фаворитів і розгрупуванням їх за попередніми заявками команд.

4. Жеребкування може проводитися як звичайним способом, так і з використанням відповідних комп'ютерних програм. На змаганнях, що мають національний та обласний статус, жеребкування проводиться з урахуванням фаворитів.

5. Результати жеребкування заносяться до протоколу, на підставі якого складається протокол сутичок і протокол змагань.

6. Головний суддя змагань є відповідальним за справедливе урахування всіх без винятку умов жеребкування учасників.

Костюм учасників змагань з бойового хортингу

1. Спортивний костюм учасника є офіційним костюмом команди з написом на спинці костюму назви організації, яку він представляє на змаганні і нагрудною емблемою виду спорту – «Бойовий хортинг» на лівій стороні.

2. Змагальний костюм для всіх учасників чоловічої і жіночої статі складається з хортовки (куртка з поясом та брюки). Хортовка виготовлена зі щільної бавовняної чи лляної тканини темно-синього кольору, складається з куртки, довжина якої закриває тулуб до середини стегон, та фіксується поясом, з рукавами нижче ліктів, та прямих брюк, досить вільних, щоб не стискувати рухів ногами. Учасники змагань ведуть сутичку босоніж, можуть застосовувати м'які фіксатори гомілковостопних суглобів, крім спортсменів категорії чоловіків 18 років і старше.

На лівій сторонні грудей куртки в області серця має бути вишита нитками каліграфічним вертикальним способом нагрудна емблема «Combat Horting» стандартних кольорів. На лівому рукаві куртки посередині плеча може знаходитися кваліфікаційний шеврон розрізнення, емблема клубу, у спортсмена, який має спортивне звання «Чемпіон Світу з бойового хортингу», «Чемпіон Європи, Азії», «Чемпіон України» може бути розташована емблема-відзнака, що вказує на набуття спортсменом даного звання.

Брюки хортовки темно-синього кольору повинні покривати гомілку і ступню до підлоги, пояс штанів має зав'язуватися міцною щільною тасьмою. Спортсменки жіночої статі всіх вікових груп, які вдягнені у хортовку, під курткою хортовки використовують майку темно-синього кольору, під яку у вікових групах жіночої статі 12–13, 14–15, 16–17, 18 років і старше вдягається протектор для грудей.

3. Учасниками змагань розділу «Рукопашна сутичка» у відповідних вікових групах використовується змагальний спортивний костюм наступного зразка:

1. Діти 6–7 років, молодші юнаки та дівчата 8–9 років, юнаки та дівчата 10–11 років

а) чоловіча стать: *змагальний костюм* – хортовка (куртка з поясом і брюки) темно-синього кольору; *захисне екіпірування* – протектори гомілки і підйому ступні, тканинний фіксатор колінного суглобу (за бажанням учасника), шолом, спортивні малі рукавиці з відкритими пальцями.

б) жіноча стать: *змагальний костюм* – хортовка (куртка з поясом і брюки) темно-синього кольору, майка темно-синього кольору (під курткою); *захисне*

екіпірування – протектори гомілки і підйому ступні, нагрудний захисний протектор та жіночий паховий протектор (для учасниць 12–13 років), тканинний фіксатор колінного суглобу (за бажанням учасника), шолом, спортивні малі рукавиці з відкритими пальцями.

2. Старші юнаки та дівчата 12–13 років, кадети та кадетки 14–15 років, юніори та юніорки 16–17 років

а) Юніори: *змагальний костюм* – Хортовка (куртка з поясом і брюки) темно-синього кольору; *захисне екіпірування* – паховий протектор; протектори гомілки і підйому ступні (охоплює кінцівку) та тканинний фіксатор колінного суглобу (за бажанням учасника); шолом, капа, рукавиці з відкритими пальцями 6 унцій.

б) Юніорки: *змагальний костюм* – Хортовка (куртка з поясом і брюки) темно-синього кольору; *захисне екіпірування* – протектори гомілки і підйому ступні, нагрудний захисний протектор, жіночий паховий протектор, тканинний фіксатор колінного суглобу (за бажанням учасника); шолом, капа, рукавиці з відкритими пальцями 6 унцій.

6. Молодь (чоловіки, жінки) 18–23 роки та дорослі (чоловіки, жінки) 18 років і старше

а) Молодь та дорослі чоловіки:

змагальний костюм – хортовка (куртка з поясом і брюки) темно-синього кольору;

захисне екіпірування – паховий протектор; тканинний фіксатор колінного суглоба (за бажанням учасника); капа, рукавиці з відкритими пальцями 6 унцій.

б) Молодь та дорослі жінки:

змагальний костюм – хортовка (куртка з поясом і брюки) шорти та майка темно-синього кольору (під курткою);

захисне екіпірування – нагрудний захисний протектор, жіночий паховий протектор, тканинний фіксатор колінного суглобу (за бажанням учасника), капа, рукавиці з відкритими пальцями 6 унцій.

4. В змаганнях усіх вікових груп спортсмен, якого викликають на хорт і назвали першим, виходить ліворуч від Рефері та стола Арбітра хорта в синьому шоломі, а спортсмен, якого викликають на хорт і назвали другим, виходить праворуч від Рефері та стола Арбітра хорта у жовтому шоломі.

5. Якщо по Положенню про проведення змагання, мандатною комісією учаснику змагання надається відповідний жеребкуванню чи реєстрації номер, то він має бути надійно пришитий на спинці хортовки.

6. Бинтування кистей рук під рукавиці заборонено.

Стандарти захисного екіпірування учасників змагань

1. Захисне екіпірування має відповідати наступним стандартам:

а) Шолом учасника змагання з бойового хортингу має повністю закривати підборіддя бокові і потиличну частини голови. Для розрізнення учасників сутички використовуються шоломи темно-синього і жовтого кольору.

б) Протектор паху має прикривати область симфізу (лобка) і геніталій, виготовляється з твердого пластику. Внутрішня поверхня повинна мати м'яку прокладку, і він має кріпитися на еластичному поясі і лямках. Протектор паху вдягається тільки під змагальні шорти або брюки хортівки.

в) Протектор гомілки і підйому ступні покриває гомілку півколом нижче колінного суглобу, має гнучке з'єднання над гомілковостопним суглобом, і має досягати початків пальців ніг. Виготовляється з напівтвердого матеріалу товщиною не більш 2 см, вдягається у виді панчохи з відкритими п'ятою і передньою частиною ступні.

г) Жіночий протектор грудей має закривати область молочних залоз, залишаючи відкритим рівень сонячного сплетення по окружності. Виготовляється з міцного матеріалу, достатнього для захисту грудей від травмування, кріпиться за допомогою еластичних лямок і застібок типу «липучка» з боку спини. Протектор грудей вдягається під спортивну майку темно-синього кольору.

2. Організатори змагань забезпечують всіх учасників однаковими стандартними протекторами, якщо про це зазначено в Положенні про змагання.

3. Учасниками змагань можливе використання додаткових тканинних, темпових фіксаторів та намоток тільки з дозволу Головного лікаря змагань. Дозвіл надається після першого кола змагання, сутички проведеної учасником на даних змаганнях.

4. У вікових групах 12 років і старше кожен учасник чоловічої статі зобов'язаний мати особисту капу для запобігання пошкодженням зубів та ясен. Секундант учасника слідкує за станом та придатністю капи спортсмена. Наявність капи в учасника перед сутичкою перевіряє Рефері сутички особисто.

5. На захисному екіпіруванні дозволяється використовувати емблеми бойового хортингу. Розміщення на екіпіруванні учасників змагань з бойового хортингу емблематики інших видів спорту та єдиноборств заборонено.

Арбітр хорта

1. Арбітр хорта має суддівську кваліфікацію не нижче судді першої категорії, є керівником Суддівської бригади, і особисто звітує перед Головним суддею змагання за перебіг подій на хорті, контролює уважність суддів та своєчасне їх реагування на зміни змагальних ситуацій у ході сутички, правильність винесення рішень Рефері та Боковими суддями.

2. Арбітр хорта в мікрофон викликає спортсменів на хорт для проведення сутички, а також оголошує учасників наступної сутички в такій формі: прізвище, ім'я, команда згідно заявки першого учасника; прізвище, ім'я, команда згідно

заявки другого учасника. Приклад для чемпіонату України: «На хорт запрошуються (1 учасник – прізвище, ім'я, область; 2 учасник – прізвище, ім'я, область), готуються (1 учасник – прізвище, ім'я, область; 2 учасник – прізвище, ім'я, область)».

2. Веде контроль і фіксує на табло та в протоколі змагань оцінки результативних атак, проведених спортсменами в ході сутички, та оцінки штрафних дій, а у вирішальному додатковому часі – активність – А.

3. У складі Суддівської колегії підписує протокол змагань.

4. В разі виникнення спірних моментів чи прийняття Головним суддею протесту щодо певної сутички, приймає безпосередню участь в обговоренні ситуацій проведеної ним сутички, приводить обґрунтування.

5. Для мобілізування учасника/учасників для виходу на хорт, Арбітр хорта подає команду «Приготуватися», на яку мають реагувати не тільки учасники сутички, а і їх секунданти і тренери, які допомагають спортсмену у підготовці до сутички. Таку саму команду може подавати суддя при учасниках і Рефері.

6. Арбітр хорта має право зупинити сутичку і скликати оперативну нараду Суддівської бригади, запросивши до свого суддівського столу Рефері і Бокових суддів.

7. Після виконання технічних дій, які привели спортсмена до перемоги, Рефері зупиняє сутичку, і переконавшись у тому, що стан враженого спортсмена у нормі і йому нічого не загрожує, на підставі винесеного рішення суддівської бригади або приєднавшись до такого рішення, Арбітр хорта оголошує перемогу спортсмена, вказуючи за що надається перемога: за явної переваги; технічним нокаутом (або нокаутом); больовим прийомом; задушливим прийомом; за різницею балів; за рішенням суддів; за остаточною технічною дією (у додатковий час до першої технічної оцінки).

8. При оголошенні перемоги Арбітр хорта в мікрофон називає результат сутички в такій послідовності: в результаті чого отримана перемога, прізвище, ім'я, команда згідно заявки.

Приклад для чемпіонату України: «Больовим прийомом перемогу отримав, прізвище, ім'я, область».

Заступник Арбітра хорта

1. Заступника Арбітра хорта призначає Головний суддя за погодженням з Арбітром хорта. Заступник Арбітра хорта розташовується за столом Арбітра праворуч від нього, є членом працюючої на даному хорті Суддівської бригади, повністю веде контроль за часом проведення сутички, паузами та продовженнями, зупиняє час сутички сигналом гонга або іншим пристроєм.

2. Заступник Арбітра хорта зобов'язаний:

сигналом гонга сповіщати про початок і закінчення основного часу сутички і її продовжень;

за сигналом Рефері на хорті зупиняти і запускати секундомір;
фіксувати час неявки учасника після його повторного виклику і за пробігом 30 с, 1 хв, 1,5 хв сповіщати про це Рефері і технічному секретарю змагання;
фіксувати час дострокового закінчення сутички і повідомляти його секретарю змагання;

фіксувати час надання медичної допомоги учаснику і через 5 хв сповіщати про це Рефері і секретарю змагання;

у разі поданого Рефері сигналу правою рукою про початок утримання при боротьбі учасників в партері, заступник Арбітра хорта зобов'язаний зафіксувати момент початку утримання на секундомірі і контролювати час на протязі всього перебігу утримання, сигналізуючи підняттям руки вгору про відрахунок:

10 с утримання – «Успішна атака» – 1 бал;

15 с утримання – «Результативна атака» – 2 бали;

запускати і зупиняти секундомір за відповідними командами Рефері.

Команда для пуску секундоміра: «Файт!» – (Починати сутичку), команда для зупинки секундоміра – «Стоп!» – (Зупинити сутичку).

3. Заступник Арбітра разом із Арбітром хорта підписує офіційний протокол сутички і передає його у Секретаріат змагання.

Рефері

1. Рефері зобов'язаний перед початком сутички перевірити костюми учасників, наявність і відповідність стандартам протекторів, капи, відсутність в учасників заборонених предметів і прикрас, присутність і готовність Бокових суддів щодо суддівства даної сутички.

2. Рефері керує перебігом сутичок, оцінює дії учасників, забезпечує хід сутички в строгій відповідності з даними Правилами і Положенням про змагання.

3. Рефері зупиняє сутичку командою «Стоп!»:

коли один з учасників переможений нокаутувальним ударом, больовим прийомом або душенням;

коли Бокові судді сигналізують і Рефері з ними погоджується, що спортсмен переміг «За явної переваги»;

при порушеннях правил одним із учасників, при проведенні забороненої техніки чи спробі її провести;

по закінченні сутички, додаткового часу сутички;

при необхідності упорядкувати костюм чи протектори учасника, який змагається;

при випадінні капи в учасника сутички;

при одержанні травми учасником;

при виході учасника (учасників) в ході сутички за межі хорту;

в разі подання учасником сигналу рукою при отриманні травми або бажанні добровільно віддати перемогу суперникові (учасник піднімає вгору праву руку);

на прохання Головного судді, Головного лікаря змагання, Арбітра хорта, сигналів Бокових суддів;

в разі викидання рушника секундантом одного з учасників, якщо тренер знімає учасника змагання з сутички в разі травми або невідповідності;

при некоректному поведженні секунданта, тренера, представника команди, батьків спортсмена або інших зацікавлених осіб;

у випадку виникнення будь-якої неординарної ситуації, яка заважає подальшому проведенню сутички.

4. При нічийному результаті і необхідності проведення наради Суддівської бригади Рефері подає команду Боковим суддям зібратися на краю хорта до себе, або при запрошенні Арбітра хорта підійти на нараду до столу Арбітра хорта.

5. Якщо на нараді виникло рішення – «Невстановлена перемога» – у змаганні серед чоловіків, то Рефері призначає вирішальний час сутички до першої технічної дії, заступник Головного судді разом з додатковим суддею приймають участь в суддівстві сутички у даний додатковий час, розташовуючись на двох вільних кутах хорту (змагального майданчика) і по закінченні додаткового часу виносять остаточне рішення сигналізуючи рукою на спортсмена, який переміг.

6. При одержанні учасником травми Рефері зупиняє сутичку і викликає лікаря. При огляді і наданні медичної допомоги на хорті, Рефері знаходиться поруч, консультується з лікарем і приймає рішення про припинення або продовження сутички.

7. При виникненні суперечної чи нестандартної ситуації Рефері викликає Бокових суддів (команда «Суддям зібратися») і після наради з ними, а при необхідності – Арбітром хорта, і з Головним суддею, приймає і повідомляє рішення.

8. В разі оголошення Суддею-інформатором перемоги одного спортсмена над іншим, Рефері, розвернувши спортсменів до глядацьких трибун та Бокових суддів, тримаючи за руки, піднімає руку переможцю сутички, після чого зобов'язує спортсменів привітатися після винесення рішення та закінчення сутички.

9. В разі порушення правил одним із учасників, Рефері може самостійно висловити спортсменові **усне зауваження**, обґрунтувавши його вголос.

10. В разі явного порушення правил, проведення спортсменом забороненої техніки, повторного виходу спортсмена за межі хорту, Рефері, враховуючи аналогічне рішення Бокових суддів, оголошує даному спортсмену «Офіційне попередження».

11. В разі некоректного поводження спортсмена або представника команди, грубого порушення правил в ході сутички, нанесенні фізичного ушкодження суперникові забороненим прийомом, чергового порушення правил після набуття спортсменом «Зауваження» та «Офіційного попередження», Рефері, за результатами наради всієї Суддівської бригади може оголосити «Умовну дискваліфікацію», або оголосити даному спортсменові «Дискваліфікацію» з даної сутички (тільки у напівфінальній сутичці), у всіх наступних випадках Рефері повідомляє повну Дискваліфікацію з усього змагання.

12. В разі розпочатого утримання в партері одним спортсменом іншого, Рефері офіційно фіксує початок відліку часу утримання, сигналізуючи відповідною рукою горизонтально долонею вниз. Після чіткого утримання впродовж 10 с Рефері робить сигнал тією ж рукою, згинаючи її у ліктьовому суглобі із відкритою долонею – «Неповне утримання». Якщо утримання не відбулося, Рефері сигналізує припинення відліку часу утримання рухом обох рук із схресного положення від грудей до положення витягнутих рук в сторони долонями вниз сигналом: «Без оцінки!». Якщо утримання відбулося впродовж 15 с, Рефері фіксує оцінку «Повне утримання» – 2 бали – третя частина перемоги (повна перемога складається з 6 балів, роблячи рух рукою в сторону синьої або жовтої половини хорту, відповідно до кольору одягу атакуючого спортсмена. Рефері висловлює оцінку «Повне утримання» і дає команду на припинення утримання і переходу атакуючого на інші дії, команда «Продовжити».

Якщо проводилась суттєво небезпечна атака впродовж довгого часу, що привело до постійного загострення ситуації, Рефері відводить відповідну руку, стиснуту в кулак, вбік активного спортсмена, демонструючи оцінку «Активність». У вирішальному часі активна атака впродовж 30 с, оцінюється «Активністю», що виражається жестом: рука зігнута в лікті з піднятим вгору кулаком в бік спортсмена, який отримав оцінку.

13. Знаходячись у вихідній позиції до початку сутички, Рефері має стояти обличчям до глядацьких трибун, стіл Арбітра хорта при цьому знаходиться позаду від нього, а Бокові судді з обох країв хорту розташовуються на стільцях, розвернені прямо на Рефері і до центру хорта.

Бокові судді

1. Бокові судді є членами Суддівської бригади, розташовуються сидячі на стільцях на протилежних кутах обличчям до Рефері та центру хорта по діагоналі до столу Арбітра хорта. Кожен із Бокових суддів слідкує за межами хорта по ліву та праву сторони від себе, мають свисток для сигналізації і сигналізують звуковим сигналом в разі: отримання одним з учасників переваги в якості будь-якої оцінки, або якщо мало місце порушення правил, вихід спортсменом за межі хорту.

2. Сигналізація руками Бокових суддів в розділі «Рукопашна сутичка» супроводжується сигналом свистка і демонструється в такий спосіб:

«Перемога у сутичці» – Боковий суддя піднімає відповідну руку вертикально вгору.

«Успішна атака» один бал – Боковий суддя виконує жест відповідною рукою, випрямивши її з випрямленим вказівним пальцем нижче горизонтального положення в бік виходу спортсмена, який виконав технічну дію.

«Результативна атака» два бали – Боковий суддя виконує жест відповідною рукою, випрямивши її з випрямленими вказівним та середнім пальцем вище горизонтального положення в бік виходу спортсмена, який виконав технічну дію.

«Порушення» – Боковий суддя виконує жест відповідною рукою від області серця у напрямку місця виходу оціненого спортсмена з показом одного вказівного пальця (офіційне попередження), піднятого вертикально; двох – вказівного та середнього пальців (умовна дискваліфікація), піднятих вертикально; всіх відкритих пальців – дискваліфікація з сутички (у напівфінальному сутички) або з усього змагання.

«Вихід за межі змагального майданчика» – Боковий суддя звертає увагу спортсмена на край хорту, за який від вийшов, і виконує жест відповідною рукою горизонтально розташовуючи її передпліччя з відведенням в сторону та долонею вперед до центру хорту.

«Нічия» – Боковий суддя схрещує перед собою під кутом 45° вниз обидві руки з відкритими долонями (тильними сторонами долонь вперед) – даний сигнал застосовується тільки після закінчення сутички.

«Без оцінки» – Боковий суддя схрещує горизонтально перед собою обидві руки і знову розводить їх в сторони.

«Результативний партер» – в момент початку утримання, больового, задушливого прийому в атаці одним спортсменом іншого, Боковий суддя збирає пальці правої руки у кулак у положення – ребром кулаку вниз, впродовж виконання спортсменом прийому Боковий суддя демонструє жести:

утримання більше 10 с, атака на больовий прийом більше 15 с, атака на задушливий прийом більше 15 с – 1 бал – Боковий суддя згинає руку в лікті і потім відводить відповідну руку під кутом 45° вниз з виставленим горизонтально підлозі вказівним пальцем в напрямку місця виходу оціненого спортсмена, демонструючи оцінку;

утримання 15 с (Повне утримання) – 2 бали – Боковий суддя згинає руку в лікті і потім відводить відповідну руку під кутом 45° вниз з виставленими горизонтально підлозі вказівним та середнім пальцями в напрямку місця виходу оціненого спортсмена, демонструючи оцінку;

третє утримання 15 с, проведення больового та задушливого прийому до подання сигналу суперника про здачу – «Повна перемога» – 6 балів – Боковий суддя піднімає відповідну руку у вертикальне положення долонею вперед (сигнал Повної перемоги);

утримання менше 10 с, больовий прийом, задушливий прийом не відбувся – Боковий суддя схрещує перед собою внизу обидві руки і знову розводить їх в сторони вниз під кутом 45°, показуючи сигнал «Без оцінки».

«Піднятися з партеру» – якщо Боковий суддя вважає сутичку партеру пасивною, він подає сигнал «Підняти з партеру» правою рукою, розвернувши її на рівні грудей долонею вгору.

«Пасивність» – зауваження, попередження обох спортсменів – Боковий суддя впирає кулаки один в один перед груддю в горизонтальному положенні. Пасивність одного спортсмена Боковий суддя демонструє таким самим жестом однієї відповідної руки.

«Активність» – суттєво небезпечна атака впродовж довгого часу, що приведе до постійного загострення ситуації – Боковий суддя відводить відповідну руку, стиснуту в кулак, вбік активного спортсмена. У третьому виключному раунді небезпечна атака впродовж 30 с, оцінюється «Активністю», що виражається жестом: рука зігнута в лікті з піднятим вгору кулаком в бік спортсмена, який отримав оцінку активність.

«Дискваліфікація» – Боковий суддя піднімає руку з відповідним (синім або жовтим) фіксатором зігнута в ліктьовому суглобі тильною стороною долоні вперед до спортсмена, якого дискваліфікує.

3. Бокові судді (2 судді) розташовуються на стільцях, установлених збоку кутів зони безпеки за хортом (змагальним майданчиком), мають неупереджено оцінювати дії учасників і негайно демонструвати стандартними сигналами своє рішення в наступних випадках: при проведенні учасником оцінюваних технічних дій; при порушенні правил учасником; при виході за межі хорту одного чи обох учасників; наприкінці рівної сутички, при винесенні остаточного рішення, коли Рефері подає команду «Рішення суддів»; при пасивному веденні сутички; при сигналі – «Піднятися з партеру»; при винесенні рішення про дискваліфікацію з однієї сутички у напівфінальній сутичці; при винесенні рішення про дискваліфікацію учасника з всього змагання.

Суддя при учасниках

1. Суддя при учасниках зобов'язаний:

бути в постійному тісному зв'язку з Арбітром хорта, діяти за його розпорядженнями;

уточнювати особисті дані учасника і правильність виходу до синьої чи жовтої сторони змагального майданчика, відповідно до оголошення судді-інформатора;

перевіряти відповідність Правилам змагального костюма учасника;
перевіряти відповідність стандартам капи, протекторів та фіксаторів, зазначених у Положенні;

контролювати відсутність заборонених Правилами і Положенням жорстких протекторів, прикрас, фіксаторів та інших предметів;

перевіряти відповідність кольору шолому, (перший – синій шолом – ліворуч від Рефері, другий – жовтий шолом – праворуч від Рефері) і допомагати вдягати учаснику шолом (на змаганнях серед молодших юнаків, юнаків, кадетів і юніорів);

стежити за станом секундантського стільця, коректним поведінням секунданта і тренера, і його перебуванням у відведеному місці;

при порушенні правил змагань чи Положення, невиконанні його вимог учасником чи секундантом, сповістити про це Арбітра хорта;

в разі отримання травми учасником, допомагати своєчасно запросити на хорт лікаря для надання учасникові медичної допомоги.

Кваліфікації проведення змагань

1. Проведення змагань з бойового хортингу можна розділити за наступними кваліфікаціями: особисті; особисто-командні, командні.

2. Кваліфікації проведення змагання обов'язково вказується у відповідному Регламенті (Положенні) про проведення змагання.

3. В особистих змаганнях визначаються зайняті учасниками місця в розділах, вікових групах і вагових категоріях відповідно до Регламенту (Положення) про змагання.

4. У командних змаганнях визначаються тільки місця команд.

5. В особисто-командних змаганнях визначаються як місця, зайняті учасниками індивідуально, так і результати заявлених команд.

Методи проведення змагань

1. Метод проведення змагань обов'язково має бути зазначений у відповідному Регламенті (Положенні) про проведення змагання.

2. Змагання можуть проводитися наступними методами:

метод прямого вибування (олімпійська система) – з вибуванням тих, хто програв після однієї поразки, якщо учасники виступають у двох підгрупах. Учасники змагань, які програли сутичку за вихід у фінал, беруть участь у сутичках за третє місце, але у змаганнях без розради сутички за третє місце не проводяться, присуджується два третіх місця;

круговим методом (за колом) – кожний учасник (команда) змагається з кожним учасником (командою);

змішаним методом – змагання проводяться з використанням різних систем визначення переможця.

Характерні особливості проведення сутички

спортсменам надається певний час для демонстрації переваги в силі та техніці роботи руками в повних рукавицях 6 унцій в голову, у тулуб, по кінцівках як у стійці так і у партері;

дозволяються удари ногами: по ногах (крім колінного суглоба), по тулубу, по плечах, по голові, у партері – по тулубу і кінцівках (при цьому слід врахувати, що в позиції переходу в партер чи виходу з нього удари ногами в голову дозволяються, тобто спортсмену, який стоїть на одному чи двох колінах можна наносити удари в голову, а спортсмену, який торкається до хорту сідницями, животом, боком чи спиною – не можна);

дозволяються удари ліктем по тулубу (крім удару по ключиці), по плечах, по кінцівках;

дозволяється наносити удари коліном, гомілкою, ступнею по лежачому супернику зі стійки по тулубу і кінцівках;

дозволяються прихвати, захоплення та утримання за голову, руки, ноги, тулуб;

дозволяються підсікання, виведення з рівноваги, перевероти за тулуб та ногу (перехід у боротьбу у партері – при бездіяльності і зупинці атаки слідує команда Рефері «Піднятися з партеру»);

прямі, бокові, знизу, з розворотом та інші удари в голову руками, вдягненими у рукавиці у стійці (у партері дозволені удари руками у голову, тулуб та по кінцівках);

прямі, бокові, знизу, зверху, з розворотом удари босими ногами, або із вдягненими м'якими фіксаторами гомілковостопних та колінних суглобів;

прихвати, контрольні фіксації, притримування, тримання, захоплення передпліччями та плечима з допомогою тулуба рук, ніг, тулуба та голови;

виведення з рівноваги та кидки суперника на хорт захватами за руку/руки, ногу/ноги, руку і ногу, тулуб і руку, тулуб і ногу, голову і руку, голову і тулуб;

кидки через стегно, плече, передня, бокова, задня підніжка, підсікання та одночасне добивання руками в рукавицях до повного завершення атаки або зупинки сутички;

дозволяється наносити удари коліном, гомілкою, ступнею лежачого суперника зі стійки по тулубу і кінцівках;

дозволяється наносити удари коліном у голову з прихватом голови суперника руками в рукавицях 6 унцій;

комбінування в атаці ударної та кидкової техніки з продовженням ударної та борцівської техніки у партері;

больові прийоми на ліктьовий, плечовий, гомілковостопний, колінний, тазостегновий суглоб у стійці і у партері;

задушливі прийоми захопленням передпліччям шиї ззаду, зверху, знизу, збоку у стійці і у партері;

утримання пряме, зворотне, бокове захватом передпліччям за шию та руку, голову та тулуб, шию та ногу у партері.

Заборонена техніка:

забороняються удари в пах, удари ногами в голову лежачого суперника, удари руками по потилиці та в хребет, удари ногами (ступнею, гомілкою, коліном) у колінний суглоб;

забороняються удари головою в обличчя і голову;

забороняється кусатися.

Характеристика дозволеної ударної техніки сутички бойового хортингу

1. **Удар** є направленою технічною дією із своєю траєкторією, яку за даними Правилами дозволено виконувати руками, ногами у дозволені правилами частини тіла. Удари мають широке використання у сутичці бойового хортингу і застосовуються для атак та як контрудари, у поєднанні з усіма видами захисту, для уникнення від ударів суперника та переривання його ударів, зривання захоплень противника, зберігання необхідної дистанції та інших завдань сутички.

Удари можуть бути одинарні та у комбінаціях, з переміщеннями та на місці, пристрілювальні (розвідувальні) та акцентовані тощо.

2. **Ударна техніка рук** виконується аби-якою частиною кулаку або долоні, ліктем, передпліччям, плечем у частини тіла, у якій дозволена правилами ударна атака.

3. Удари руками у рукавицях можна наносити з аби-якої стійки по передній, боковій, нижній, верхній частині голови (окрім задньої потиличної частини голови), нижній та верхній передній та боковим частинам тулуба (окрім ударів по задній частині тулуба – хребту, нирках), всім частинам кінцівок рук і ніг (окрім пахової області). Удари руками дозволено використовувати на всіх трьох дистанціях: дальній, середній, ближній (у клінчі), а також у захваті іншою рукою (передпліччям руки за допомогою тулуба).

4. **Прямі удари** дозволено наносити з збереженням первісного балансу ваги, з переносом більшої частини ваги на праву/ліву ногу, за участю ваги шляхом переносу додаткової ваги на ліву/праву ногу.

5. **Бічні удари** по ефективності та частоті застосування у сутичці бойового хортингу займають одне з перших місць, ними дозволено розпочинати атаку, розвивати атаку, доповнювати прямі удари, використовувати при контрдіях, використовувати при захистах з переміщеннями кроком уперед/назад, в сторону або з ухилами тулуба, при захопленнях руки або ноги суперника. Бокові удари

можуть використовуватися на всіх трьох дистанціях: дальній, середній, ближній (у клінчі) та наноситися зігнутою рукою, закріпленою у ліктьовому суглобі.

6. **Удари знизу** (аперкоти) застосовуються на середній та ближній дистанції (у клінчі), частіше у клінчі. Вони наносяться зігнутою в ліктьовому суглобі рукою як у голову, так і у тулуб, використовуються як контрудари у взаємодії із захистом проти атакуючих дій суперника або при своїй атаці, а також доповнюючи ним прямі чи бокові удари руками/ногами. Удар знизу може наноситися після ухилу тулуба при розвитку атаки або контратаки слідуючи за прямими або боковими ударами руками та у комбінованих атаках з ногами. Він набирає силу у момент імпульсного випрямлення та повороту тулуба, що само виводить руку до цілі переносом ваги тіла і незначним фіксуванням руки у момент нанесення удару.

7. **Кругові удари** з розкручуванням або без нього дозволено виконувати ударною поверхнею тильної або нижньої частини кулаку (ребро кулаку). Дозволено використовувати нанесення кругового удару з розворотом через спину, де тулуб здійснює повний оборот навколо вертикальної лінії атаки, наприкінці якого кулак наносить удар, маючи енергійний розгін обертання.

8. **Удари ліктями** дозволяється наносити будь-яким формуванням зап'ястного суглоба та кисті у передню верхню, нижню, бокові частини тулуба (окрім задньої частини тулуба – у хребет і нирки), по руках – (кистях, передпліччях, плечах), по ногах – (ступнях, гомілках, стегнах).

9. **Ударна техніка ніг** виконується ступнею, подушкою ступні, п'яткою, підйомом ступні, гомілковостопним суглобом, гомілкою, коліном, тазом, та може наноситися:

у передню, бокову, нижню частини голови у тих випадках, коли обидва спортсмени знаходяться в стійці;

у передню верхню, нижню та бокові частини тулуба (окрім ударів в хребет, нирки);

по руках: кисті, передпліччя, плечі, по ногах – ступні, гомілки, стегна (у внутрішню і зовнішню частини стегна).

10. Ударна техніка рук і ніг у партері використовується у випадках:

якщо дії атакуючого є одночасним неперервним продовженням атаки, початої із стійки, та одразу зупиняються за командою Рефері на хорті;

дозволяються удари руками, ногами в партері по усіх частинах тіла окрім потилиці, шиї, зони хребта та куприка, області паха.

11. Визначення нокауту (технічний нокаут).

Нокаут – втрата можливості продовжувати захист від атак суперника після отримання удару та втрата контролю бойової стійки на протязі часу – 5 с і більше. Після отримання нокауту учасник знімається з змагань за остаточним рішенням

Головного лікаря та Головного судді змагань. В разі отримання нокауту у напівфінальній сутичці, не має права брати участь у сутичці за третє місце.

12. Визначення нокдауну.

Нокдаун – тимчасова втрата можливості продовжувати захист після отримання удару. Якщо до 5 с спортсмен відновлює контроль бойової стійки, йому дозволяється продовжувати сутичку. Якщо при отриманні нокдауну спортсмен був атакований кидковою або іншою технікою, то сутичка не зупиняється, а набрані бали активнішого учасника сумуються при визначенні результату сутички.

Дозволена кидкова техніка

1. Кидок зараховується, якщо була проведена дія у захопленні одного спортсмена іншим, при якій суперник втратив рівновагу і впав на підлогу хорту, торкаючись її поверхні або якою частиною тіла, окрім ступнів ніг, та опинився на хорті у положенні лежачи, при умові, коли спортсмен, який проводив кидок, знаходився до його початку у положенні стоячи на ногах.

2. Якщо спортсмен, який виконав кидок, знаходиться після його виконання у положенні стоячи на ногах, такий кидок вважається *кидком без падіння* і оцінюється вище, ніж кидок з падінням. Ознакою *кидка з падінням* є те, що коли спортсмен почав виконувати кидок, він знаходився у положенні стоячи на ногах, а коли завершує кидок, падає разом з суперником і опиняється разом з ним у положенні партеру.

3. Контркидок має ознаку того, що коли один спортсмен захищається проти кидка суперника, у відповідь на атаквальну дію перехоплює захват і проводить кидок самостійно, змінюючи плани суперника, направлення його дії, що приводить до його падіння на підлогу хорту.

4. Кидки суперника, який знаходиться у положенні стоячи на ногах, можуть бути *кидки без відриву від підлоги хорту* з простим переводом у партер виведенням з рівноваги, із застосуванням підніжки та кидком через виставлену ногу, підсікання ноги суперника, скручування захватом голови, та інші маневри, які не призводять до відриву суперника від підлоги.

5. Кидки з відриванням суперника від підлоги хорту можуть виконуватись перекидом через стегно, плече, прогинанням та з підніманням на руках, переворотом, підривом тулуба, підбиванням тазом, взяттям на плечі, взяттям на груди, захопленням обох ніг, захопленням ноги і тулуба тощо, всі дії які виконуються з підніманням руками суперника у взятому захваті. Кидки з підніманням суперника вище поясу оцінюються вище, ніж кидки без відриву від підлоги або з незначним відривом.

6. Кидки суперника, який знаходиться у положенні стоячи на колінах або з повного партеру зараховуються тільки при умові його чіткого падіння та опинення у небезпечному положенні.

7. Кидки оцінюються: із застосуванням комбінаційних ударних атак та без ударів.

8. Кидками не вважаються і не оцінюються:

відриви суперника, який стоїть на підлозі хорту, підйоми його у захопленні за тулуб та опускання у те ж саме положення, що і до захоплення;

дії, які призводять до опори суперника об підлогу хорту на руки та повернення його у те саме положення;

перевороти у боротьбі лежачи, коли спортсмен, якого атакують, знаходяться у партері;

атакувальні дії спортсмена, який сам знаходиться у положенні партеру.

Дозволена техніка партеру

1. Партером вважається положення спортсмена, при якому він торкається хоча б ще одною частиною тіла до підлоги хорту, окрім ступнів ніг.

2. Техніка партеру сутички бойового хортингу включає в себе удари руками в рукавицях у голову, тулуб, кінцівки, а також больові атаки на руки, ноги, задущливі атака шії захопленням як руками, так і ногами.

3. Безперервні атаки партеру можуть продовжуватися ударами, захопленнями рук, ніг, шії до зупинки самого атакуючого або командою Рефері «Стоп».

Дозволені больові прийоми

1. Больовий прийом проводиться захопленням руки або ноги суперника у партері, яке дозволяє провести больову атаку перегинанням, вивертом суглоба, заведенням руки за спину, вигинанням гомілковостопного суглоба, защемленням м'язів та зв'язок, при якій суперник не може звільнитися і вимушений здатися (визнати поразку).

2. Больові прийоми дозволено починати: незалежно від того, знаходиться суперник у стійці або у партері, незалежно від того де знаходиться атакуючий: у стійці або у партері. Під час проведення прийому дозволяється застосовувати інерцію та силу тулуба і спини, рук та ніг, але забороняється робити захоплення за обличчя, волосся та вуха, пах спереду та ззаду, пальці рук та ніг.

3. Фіксація початку больової атаки робиться від моменту, коли учасник узяв на захоплення кінцівку суперника та почав виконувати дії, які змушують суперника не витримавши больового відчуття здатися.

4. На довершення больового прийому спортсмену час не обмежується, але при зупинці больової атаки та пасивній поведінці обох спортсменів Рефері сутички має право підняти спортсменів у бойові стійки командою: «Піднятися з партеру». Якщо учасник, якого атакували больовим прийомом на руку, піднявся у стійку, йому дозволяється застосовувати скидання з руки суперника, який висить на руці і продовжує атакувати, шляхом ударів ним об підлогу хорту.

5. Больова атака руки вважається неуспішною, якщо суперник піднявся у положення стоячи і відірвав від підлоги хорту тулуб спортсмена, який проводив прийом, та зафіксував стійке положення на ногах впродовж 3 (трьох) секунд.

6. Больова атака ноги вважається неуспішною, якщо суперник піднявся з партеру у положення стоячи і зафіксував таке положення впродовж 5 с.

7. Якщо атака у партері переходить у атаку у стійці і навпаки, то сутичка не зупиняється.

Дозволені задушливі прийоми

1. Задушливий прийом є технічною дією, завдяки якій проводиться захватом шиї суперника, що приводить до обмеження його дихання та наступної втрати свідомості, дії, які у сутичці дозволено розпочинати як у партері, так і у стійці.

2. Захоплення та удушення можуть бути як руками, так і ногами.

3. Задушливий прийом руками: дозволено проводити передпліччям руки, яка виконує атаку з допомогою іншої руки/ноги, але удушення не призводить до виверту голови або скручуванню шийних хребців.

4. Задушливий прийом ногами: дозволено проводити стегном та гомілкою, але проведення задушливого прийому за допомогою ступні заборонено правилами бойового хортингу.

5. Задушливі прийоми проводяться захватом шиї зверху, ззаду, ногами у замок, зворотнім захватом шиї ззаду, зворотнім захватом шиї збоку, іншими способами не забороненими правилами.

6. Виходом із задушливого прийому вважається повне звільнення від задушливого захвату шиї.

Правилами змагань з бойового хортингу в розділі «Рукопашна сутичка» больові та задушливі прийоми дозволено проводити і у стійці, і у партері.

Дозволені утримання та їх характеристика

1. Утримання за голову та руку, за голову та тулуб, утримання впоперек, зворотне утримання захопленням голови і тулуба із притисканням тулуба до тулуба суперника виконується з використанням енергії всього тіла за допомогою розставлених в опорах ніг.

2. Утриманням вважається: прийом, при якому спортсмен змушує лежати суперника спиною на підлозі хорту впродовж певного часу. Оцінюються утримання, які були виконані в результаті переведення суперника зі стійки в партер. Повторне утримання виконане без підйому в стійку вважається технічною активністю, але не оцінюється.

3. Відлік початку часу утримання: починається з моменту доторкання верхньої частини спини суперника до підлоги при притисканні тулуба суперника та фіксації такого положення.

4. Утримання закінчується:

коли утримуючий спортсмен переходить на больову атаку руки або ноги;
коли спортсмен виходить з положення утримання у положення сидячи чи на бік (кут положення до хорту не менше 90°), у положення на живіт, на руки, на груди, у стійку;

якщо спортсмен, якому проводили утримання силою рук та за допомогою тулуба та ніг віджимає атакуючого від себе на відстань не менше 15–25 см;

якщо спортсмен, якого утримували, скинув суперника прогином борцівського мосту та вийшов з небезпечного положення.

5. Якщо під час проведення утримання одного спортсмена іншим закінчився час сутички, то суддя-хронометрист очікує результату утримання (10 с, 15 с, вихід з утримання), а потім оголошує закінчення часу утримання та сутички.

Таблиця 2.5

Регламент проведення сутичок за віковими групами

№	Вікова група	Основний час сутички	Додатковий час «Pride Time»
1	Діти 6–7 років	2,5 хв	2 хв до першої оцінки
2	Молодші юнаки та дівчата 8–9 років	3 хв	3 хв до першої оцінки
3	Юнаки та дівчата 10–11 років	3 хв	3 хв до першої оцінки
4	Старші юнаки та дівчата 12–13 років	4 хв	3 хв до першої оцінки
5	Кадетки і кадетки 14–15 років	4 хв	3 хв до першої оцінки
6	Юніорки та юніорки 16–17 років	5 хв	3 хв до першої оцінки
7	Молодь (чоловіки і жінки) 18–23 роки	5 хв	3 хв до першої оцінки
8	Дорослі (чоловіки та жінки) 18 років і старше	5 хв	3 хв до першої оцінки

1. У змаганнях серед вікових груп кадетів та юніорів може встановлюватись різниця у терміні сутички між відбірковими, напівфінальними та фінальними сутичками, що додатково зазначається у Положенні (Регламенті) про проведення змагань. Дана різниця може складатися за такими даними:

2. Якщо змагання проводяться в кілька днів, з поділом на вибірку (попередню) і фінальну частини або на відповідні розділи і вагові категорії, що обов'язково вказується в Положенні про змагання.

Між сутичками кожен учасник має відпочивати не менш 15 хв.

3. Кількість сутичок за один день не повинна перевищувати:
 - 5 (п'ять) для дорослих чоловіків;
 - 4 (чотири) для дорослих жінок, юніорів і юніорок, кадетів і кадеток, юнаків і дівчат, молодших юнаків і молодших дівчат;
 - 3 (три) для дітей 6–7 років: хлопців та дівчат.

Початок, зупинка і закінчення сутички

1. Викликані учасники до початку сутички мають знаходитися біля хорту (змагального майданчику) кожен зі своєї сторони:

а) «Перший» учасник в темно-синьому шоломі (поясі), в хортовці – розташовується на краю хорту ліворуч від Рефері та обличчям до Рефері, якщо готовий до сутички, то подає знак покладенням правої руки у кулаку в рукавиці на область серця (готовність до сутички та повага до суперника);

б) «Другий» учасник в жовтому шоломі (поясі) в хортовці – розташовується на краю хорту праворуч від Рефері та обличчям до Рефері сутички, подаючи правою рукою сигнал готовності – правий кулак на серце.

2. Після оголошення Арбітром хорта початку сутички, Рефері переконавшись в тому, що спортсмени готові до сутички (сигналом їхньої готовності є покладена ними права рука стиснута в кулак на область серця), подає команду: «На хорт!» та запрошує учасників зайняти бойову позицію на відповідних вихідних місцях у бойовій стійці обличчям один до одного. Учасники заходять на змагальний майданчик, виконують уклін етикету і в указаному місця хорту займають бойове положення в напрямку суперника. Після команди Рефері для розпочинання дій, спортсменам не заборонене коротке привітання. Для спортсменів у рукавицях вітанням є торкання рукавицями обох рукавиць суперника, для спортсменів без рукавиць вітанням є доторкання правими долонями рук. Наприкінці сутички вітанням може бути потискання правих рук і підтримкою долонею лівої руки (потискання відразу двома руками).

Відстань між суперниками складає 3 м – по 1,5 м від центру хорта).

3. Сутичка починається по команді рефері: «**Файт**» (Починайте).
4. Сутичка зупиняється по команді рефері: «**Стоп**» (Зупиніться).
5. Сутичка активізується по команді рефері: «**Мо-Файт!**» – «Активізуватись» (Продовжуйте).
6. Сутичка закінчується:
 - а) при перемозі одного з учасників «технічним нокаутом»;
 - б) при одержанні одним з учасників різниці в 6 балів у сутичці – «Повна перемога»;
 - в) при проведенні одним з учасників больового, задушливого прийому або трьох утримань для повної перемоги, кожне по 15 с;
 - г) при досягненні 6 (шести) технічних балів одним із учасників;
 - д) при дискваліфікації одного з учасників;

- е) при знятті Головним лікарем одного з учасників сутички;
- ж) при знятті секундантом або тренером одного з учасників;
- з) по закінченні часу сутичка.

7. Якщо протягом сутичка виникла необхідність поправити костюм хортівку, пояс, майку та протектор на груди (для жінок), узяти капу, яка випала у спортсмена впродовж сутички, поправити захисне екіпірування, то Рефері зупиняє сутичку і особисто контролює процес заправлення, після чого дає команду продовжити сутичку. Під час заправлення інший спортсмен може сидіти на хорті (дозволяється сидючи обличчям до тренера мовчки слухати підказки).

8. Офіційне закінчення сутички настає після того, як Рефері піднімає руку переможцю.

9. Якщо спортсмени показали однакові результати в обох раундах, тоді призначається додаткова хвилина сутички за правилами другого раунду, а в разі нічиєї в додатковій хвилині – вирішальний додатковий час до першої технічної дії. Суддівська бригада проводить суддівство вирішального часу і виносить остаточне рішення.

10. Після завершення основного часу сутички учасники розташовуються на своїх стартових місцях на хорті обличчям до глядацьких трибун та Бокових суддів. Якщо переможець виявлений шляхом складання суми балів або має місце «Повна перемога», то Рефері підходить до учасників, бере обох за руки, і піднімає руку переможцю сутички.

11. Якщо результат сутички рівний і судді мають визначити перемогу «За рішенням суддів», то Рефері голосно просить визначитися покладаючи праву руку на область серця із командою «Рішення суддів», і після визначення суддів, підходить до учасників, бере обох за руки і піднімає руку переможцю, потім всі втрьох розвертаються на місці в протилежну сторону і Рефері ще раз піднімає руку переможцю. Після цього Рефері зводить руки учасників разом і пропонує привітатися спортсменів після сутички (дозволяється потискання рук, спортивні обійми, речові вітання і підбадьорювання, привітання секунданта і тренера суперника з протилежної сторони хорту). На кінцеві привітання надається не більше 15 с.

12. Після проведення сутички учасники виходять з хорту на краю змагального майданчика розвертаються до Рефері і поклавши праву руку на область серця виконують уклін етикету в знак подяки за суддівство його сутички (незалежно хто переміг). Вже потім спортсмени можуть спілкуватися з тренером та секундантом.

Зупинка сутички

1. Зупинка сутички відбувається тільки за командою Рефері на хорті, і ніхто інший не має таких повноважень.

Рефері зупиняє сутичку чи його продовжує в наступних випадках:
при неможливості одним з учасників продовжувати сутичку;
при порушенні правил змагань;

із причин, викликаних зміною нормального положення протекторів, випадіння капи учасника, при виникненні необхідності упорядкувати форму учасника або обох учасників (але не більше ніж на 1 хв).

2. Сутичка, зупинена з будь-яких причин, відновлюється з часу її зупинки, зафіксованого заступником Арбітра хорта.

3. На термін винесення Рефері зауваження або офіційного попередження одному з учасників час сутички не зупиняється, а продовжується, і є включеним у загальний час сутички.

Хронометраж сутички

1. Час сутички починає відраховуватися після команди Рефері «Файт» – «Починайте!», зупиняється за командою «Стоп» – «Зупиніться».

2. При необхідності тривалої зупинки часу, після команди «Стоп» Рефері дає додаткову команду «Стоп-Тайм!» – зупинити час.

3. У випадках, коли Головний суддя чи його заступник, або Арбітр хорта вважають за необхідне зупинити сутичку, вони сповіщають про це заступника Арбітра хорта, що має зупинити секундомір, і повідомляють Рефері своє рішення про зупинення сутички.

Оцінка технічних дій учасників сутички

1. Оцінка технічних дій учасників під час сутички здійснюється Суддівською бригадою, узагальнюється та офіційно повідомляється Рефері на хорті.

2. Оцінці підлягають як дозволені, так і заборонені Правилами технічні дії.

3. Перелік прийнятих оцінок у змаганнях з бойового хортингу в сутичці та відповідна кількість балів за дану оцінку:

Критерії оцінювання технічних дій на змаганнях з бойового хортингу

Результативні оцінки		
1.	«Больова атака» – 30 с	А – активність (враховується при нічийному результаті сутички у додатковий час)
2.	«Задушлива атака» – 30 с	А – активність (враховується при нічийному результаті сутички у додатковий час)
3.	«Ударна атака» – 30 с (Атака ударами, що не дає можливості супернику проводити активний захист).	А – активність (враховується при нічийному результаті сутички у додатковий час)
4.	«Успішна атака»	1 бал
5.	«Неповне утримання» – 10 с	1 бал
6.	«Результативна атака» (нокдаун)	2 бали
7.	«Повне утримання» – 15 с	2 бали
8.	«Технічний нокаут»	6 балів
9.	«Явна перевага»	6 балів
10.	«Больовий прийом»	6 балів
11.	«Задушливий прийом»	6 балів
12.	«За повні утриманням» 3 утримання по 15 с – 45 с	6 балів
Штрафні оцінки		
1.	«Зауваження»	–
2.	«Офіційне Попередження»	1 бал
3.	«Умовна Дискваліфікація»	2 бали
4.	«Дискваліфікація з сутички»	6 балів
5.	«Дискваліфікація»	Усунення від змагання

4. Рішення про присудження оцінки або оголошення попередження приймається Рефері на хорті після врахування сигналів Бокових суддів.

5. При порушенні правил, у випадку, коли два Бокові судді не помітили цього, Рефері має виключне право на оголошення тільки «Зауваження», а «Офіційне попередження» Рефері самостійно виносити права не має.

6. Кожен член Суддівської бригади на хорті (два Бокові судді і Рефері) та за столом Арбітра (Арбітр хорта та його заступник) – всього п'ять суддів, має один рівнозначний голос при винесенні рішення про перемогу.

7. Технічні дії після команди Рефері «Стоп!» – «Зупиніться!» – не зараховуються й оцінюються як порушення правил.

8. Порушення правил, допущені після команди Рефері «Стоп!» – «Зупиніться!», оцінюються оголошенням Зауваження чи Офіційного попередження.

9. Технічні дії і порушення, виконані одночасно з командою Рефері «Стоп!» – зараховуються як такі, що відбулися.

10. Технічні дії, які виконуються в комбінації, і є її невід'ємною частиною, розпочаті до команди Рефері «Стоп» – закінчені після, або початі одночасно з командою, зараховуються як такі, що відбулися.

11. У вищевказаних випадках судді мають враховувати наступні фактори:
рівень шумового фону на місці змагань;
відстань від Рефері до учасників;
звучність команди Рефері «Стоп!» – «Зупиніться!»;
звукопроникливість захисного шолома учасника (при наявності такого);
фактичний проміжок часу між командою і виконанням технічної дії.

Критерії оцінки «Активність» – «А»

1. Активність – «А» враховується при нічийному результаті сутички тільки у третьому вирішальному раунді.

2. Активність – «А» присуджується спортсмену, який провів безперервну атаку в стійці чи партері впродовж 30 с і більше, за умови, що його атаквальні дії не привели до присудження технічних балів, а суперник не мав змоги атакувати у відповідь і знаходився у стані постійного захисту.

3. Кожна нова активність присуджується спортсмену тільки після зупинки у сутичці, оголошеної Рефері.

Критерії оцінки «Успішна атака» – 1 бал

1. За ударну атаку, якщо в результаті проведення дозволеної правилами технічної дії, успішної комбінації ударів, переходу від ударної до кидкової техніки з продовженням атаки у партері або без неї, його суперник розгубився та втратив контроль захисту, не в змозі продовжувати захист 2–3 с або більше, учаснику присуджується оцінка «Успішна атака» – 1 бал.

2. За кидкову атаку дається оцінка «Успішна атака» – 1 бал:

якщо спортсмен провів *кидок без падіння* на підлогу хорту суперника з положення стоячи, та продовжує його атакувати, і той втративши рівновагу упав на сідниці, груди, живіт;

якщо спортсмен провів *кидок з падінням*, продовжує атакувати, а суперник впав на спину, на бік, на поперек;

якщо спортсмен знаходився у положенні стоячи на колінах (кидок з колін) і кинув на підлогу хорту суперника, який а після кидка опинився на животі, на боці, на спині.

3. Якщо спортсмен провів утримання на підлозі хорту суперника спиною вниз впродовж 10 с, а інший спортсмен не мав змоги вийти і знаходився у положенні утримання, Рефері, не зупиняючи сутичку, на підставі рішення Бокових суддів (хоча б одного), присуджує оцінку «Успішна атака» – 1 бал. Кожне нове утримання цього спортсмена оцінюється лише за умови переходу до нього зі стійки.

Критерії оцінки «Результативна атака» – 2 бали

Результативна атака – є сфокусована направлена атака одного суперника іншим, при якій атакований спортсмен наочно демонструє отримання ушкоджень при розбалансованому невпевненому захисті.

1. За ударну атаку оцінка оголошується, якщо в результаті проведення дозволеної правилами технічної дії, успішної комбінації ударів, переходу від ударної до кидкової техніки з продовженням атаки у партері або без неї, його суперник розгубився та втратив контроль захисту, не в змозі продовжувати захист 5 с, а потім прийняв бойову стійку, показуючи свою готовність продовжувати сутичку, учаснику, який провів атаку присуджується оцінка «Результативна атака» – 2 бали.

2. За кидкову атаку дається оцінка «Результативна атака» – 2 бали:

якщо спортсмен провів *кидок без падіння* на підлогу хорту з положення стоячи суперника з помітно великою амплітудою, та продовжує його атакувати, і той втративши рівновагу упав на спину, на бік;

якщо спортсмен провів *кидок з падінням* з помітно великою амплітудою, продовжує атакувати, а суперник впав на спину, на плече.

3. Оцінка оголошується, якщо спортсмен провів утримання суперника спиною вниз впродовж 15 с, а інший спортсмен не мав змоги вийти і знаходився у положенні утримання, Рефері не зупиняючи сутичку на підставі рішення Бокових суддів (хоча б одного) присуджує спочатку 1 бал (10 с), потім 2 бали (15 с) оцінку «Результативна атака» – 2 бали. Кожне нове утримання цього спортсмена оцінюється лише за умови переходу до нього зі стійки.

Утримання, які спортсмен провів у одному раунді можуть бути сумарно оцінені до 6 балів до повної перемоги трьома утриманнями по 15 с, або будь-якою сумою балів за неповні утримання.

Оцінка кидкових контратак

1. Якщо спортсмен, який проводить кидкову контратаку не зміг змінити напрямок падіння суперника, характер його атаки, і сам при цьому впав у напрямку атаки суперника, така контратака вважається нерезультативною, а оцінка за виконану дію надається спортсменові, який проводив кидкову атаку.

2. Якщо спортсмен не зробив кидкових контратакувальних дій, а його суперник виконуючи кидок несподівано сам впав на сідниці, на бік, на живіт, на груди, на спину, сперся руками об підлогу хорту, то оцінка за кидкову контратаку спортсменові не зараховується, і контратака вважається такою, що не відбулася.

Визначення результату сутички

1. Максимальною сумою балів, яку може набрати спортсмен під час сутички для отримання перемоги є – 6 балів.

2. Перемога в змаганнях з бойового хортингу в розділі «Рукопашна сутичка» може бути трьох видів:

«Повна перемога»;

перемога «За різницею балів»;

перемога «За рішенням суддів».

3. «Повна перемога» може бути отримана:

нокаутом (одному учаснику присуджена перемога «Технічний нокаут»);
достроково «За явною перевагою» – (під час сутички Рефері зупиняє спортсменів та оголошує перемогу і надається переможцю 6 балів, а переможеному зараховується 0 балів;

отриманням оцінок з різницею у 6 балів з рахунком 6:0;

больовим прийомом;

задушливим прийомом;

трьома повними утриманнями по 15 с або загальною кількістю утримань по 10 с – Повне утримання;

через дискваліфікацію суперника за порушення правил з однієї сутички чи з усього змагання;

через неявку суперника на сутичку або зняття його лікарем змагань.

4. Перемога «За різницею балів» може бути отримана:

коли на момент закінчення сутички є різниця в один бал і більше, але менше шести;

якщо у сутичці не було технічних оцінок, але учасник має фіксовані порушення правил – «Офіційне попередження» та «Умовну дискваліфікацію», то по закінченні сутички інший учасник отримує перемогу «За різницею балів»;

5. Перемога «За рішенням суддів» може бути отримана у вирішальному третьому раунді (3 хв до першої оцінки), коли на момент закінчення сутички загальна сума балів одного суперника (враховуючи штрафні бали) дорівнює сумі балів іншого суперника: без суддівської наради; після суддівської наради.

6. Перемога без суддівської наради: визначається відразу після закінчення часу сутички, якщо більшість суддів віддали перевагу одному із спортсменів «За бойовий дух», враховуючи що він був активніше і робив більше сфокусованих

технічних дій, виявив більш високий бойовий дух та кращу технічну і тактичну підготовку.

7. Перемога після суддівської наради: визначається, якщо судді видали рішення – «Невстановлена перемога!» вступає у дію стаття «Порядок встановлення перемоги».

8. Результатом сутички може бути нічийний результат, якщо про це сказано у Регламенті (Положенні) про змагання.

Порядок встановлення перемоги

1. Після суддівського рішення – «Невстановлена перемога» Арбітр хорта розпочинає процедуру встановлення перемоги відповідно до «Таблиці встановлення перемоги».

Таблиця 2.7

Таблиця встановлення перемоги (табло змагань) для співставлення технічних і штрафних оцінок та активності

ЖОВТИЙ БІК			Показник переваги	СИНИЙ БІК		
Активність (А)	Штрафні бали	Технічні бали		Технічні бали	Штрафні бали	Активність (А)
-	1	0	<	0	-	-
-	-	1	>	0	-	-
-	1	1	>	0	-	-
-	2	1	<	0	-	-
А (додатковий час)	-	0	>	0	-	-
А (додатковий час)	1	0	>	0	-	-
А (додатковий час)	2	0	<	0	-	-
А (додатковий час)	2	1	<	0	-	-
А (додатковий час)	-	0	<	1	1	-

2. У сутичках з бойового хортингу процедура встановлення перемоги здійснюється у такому порядку:

перевага віддається спортсменові, який має більшу кількість технічних балів;

за рівною кількістю технічних балів перемогу отримує спортсмен, який не має офіційних штрафних балів;

якщо спортсмени мають однакову кількість технічних та штрафних балів, у додатковий час перемога віддається спортсмену, який отримав більшу кількість офіційних активностей – А, АА.

Умови проведення змагань в абсолютній ваговій категорії (без урахування ваги) серед різних вікових груп

1. Змагання в абсолютній ваговій категорії (без урахування ваги) проводиться у вікових групах:

- кадети і кадетки 14–15 років;
- юніори і юніорки 16–17 років;
- молодь (чоловіки, жінки) 18–23 роки;
- дорослі (чоловіки, жінки) 18 років і старше.

2. Вагові обмеження спортсменів для участі у змаганнях в абсолютній ваговій категорії:

- кадети – не менше 50 кг;
- кадетки – не менше 45 кг;
- юніори – не менше 60 кг;
- юніорки – не менше 55 кг.

Серед дорослих для участі у змаганнях в абсолютній ваговій категорії обмежень не існує.

3. Порядок визначення переможця у сутичці в абсолютній ваговій категорії є визначені загальними засадами даних Правил, але якщо після закінчення основного часу сутички (основний час + додатковий час) кількість оцінок однакова, то перемога визначається різницею у вазі між учасниками сутички у кадетів та юніорів:

- кадети і кадетки 14–15 років – 3 кг;
- юніори і юніорки 16–17 років – 5 кг.

Якщо різниця у вазі не достатня для визначення переможця, то призначається додатковий час – «Pride Time» 3 хв до першої технічної дії з обов'язковим рішенням суддів.

У змаганнях в абсолютній ваговій категорії серед дорослих (чоловіки, жінки) зважування не призначається і слідує додатковий час – «Pride Time» 3 хв до першої технічної дії з обов'язковим рішенням суддів.

Різниця у вазі учасників змагань для визначення переможця у найлегшій, суперважкій та абсолютній вагових категоріях

1. В разі нічийного результату і невизначення переможця впродовж основного часу сутички і додаткового часу, Рефері проводить офіційне зважування спортсменів в деяких вікових групах серед спортсменів, яких по черзі, спочатку «Перший» – синій шолом, синій пояс, потім «Другий» – жовтий шолом, жовтий пояс, запрошує на ваги. Поки один спортсмен зважується, другий сидить в позиції етикету «Ноги навхрест» розвернутим обличчям до столу Арбітра хорта.

2. За офіційним зважування спостерігає Арбітр хорта чи заступник Арбітра хорта, який відповідає за даний хорт (змагальний майданчик).

3. Різниця у вазі після додаткового часу для спортсменів чоловічої і жіночої статі для визначення переможця у найлегшій, суперважкій та абсолютній вагових категоріях:

Таблиця 2.8

Різниця у вазі для визначення переможця у найлегшій, суперважкій та абсолютній вагових категоріях

	Вікова група	У найлегшій та суперважкій вагових категоріях
1	Діти хлопці і дівчата 6–7 років;	2 кг
2	Молодші юнаки та дівчата 8–9 років;	2 кг
3	Юнаки та дівчата 10–11 років;	2 кг
4	Старші юнаки та дівчата 12–13 років;	3 кг
5	Кадети та кадетки 14–15 років;	4 кг
6	Юніори та юніорки 16–17 років;	5 кг
7	Молодь (чоловіки) 18–23 роки;	10 кг
8	Молодь (жінки) 18–23 роки;	7 кг
9	Дорослі (чоловіки) 18 років і старше;	10 кг
10	Дорослі (жінки) 18 років і старше.	7 кг

Критерії перемоги «Повна перемога»

Повна перемога може бути:

технічним нокаутом;

за явною перевагою;

за різницею балів – 6 (шість) балів, коли рахунок – 6:0;

больовим прийомом;

задушливим прийомом;

сумою утримань;

за відмовою суперника;

через травми суперника із зняттям його Головним лікарем з сутички.

Повна перемога присуджується спортсменові при умовах:

1. Якщо в результаті проведення дозволеної правилами технічної дії його суперник не в змозі продовжувати сутичку 5 с і більше, учаснику присуджується оцінка «Технічний нокаут» – Повна перемога. Переможцю присуджується 6 балів, а переможеному зараховується 0 балів.

2. Якщо спортсмен успішно провів больовий або задушливий прийом, а інший спортсмен здався і подав сигнал стукаючи рукою по підлозі хорту або по своєму тілу чи тілу суперника, Рефері зупиняє сутичку і присуджує оцінку «Перемога больовим прийомом», «Перемога задушливим прийомом» – оголошує «Повну перемогу». Переможцю присуджується 6 балів, а переможеному зараховується 0 балів.

Сигнал про здачу має подати особисто спортсмен, якого атакують больовим прийомом гучно і голосно, висловивши сигнал «Стоп» при відповідному постукуванні долонею, що вважається сигналом про здачу та підставою для зарахування «Повної перемоги». Будь-який інший голосовий сигнал учасника, якого атаковано больовим прийомом, вважається сигналом про здачу та підставою для зарахування «Повної перемоги». Атакований спортсмен має право подати сигнал про заборонену дію атакуючого суперника, якщо така дія має місце (що обумовлено спеціальним пунктом правил змагань). Недійсний голосовий сигнал атакovanого розцінюється як ухилення від сутички у небезпечному стані і такому учаснику присуджується поразка.

3. Якщо спортсмен успішно провів три утримання суперника на підлозі хорту спиною вниз терміном часу по 15 с безперервно, Рефері зупиняє сутичку після третього утримання і присуджує оцінку «Перемога повним утриманням» – оголошує «Повну перемогу». Кожне утримання може бути проведено після підйому в стійку. Переможцю присуджується 6 балів, а переможеному зараховується 0 балів.

4. Якщо всі п'ять членів Суддівської бригади одному з учасників присуджують оцінку «Перемога за явною перевагою», Рефері зупиняє сутичку і оголошує йому «Повну перемогу». Переможцю присуджується 6 балів, а переможеному зараховується 0 балів.

5. Якщо суперник відмовляється продовжувати сутичку і сповіщає про це Рефері, іншому учаснику присуджується «Повна перемога». Переможцю присуджується 6 балів, а переможеному зараховується 0 балів.

6. Якщо один із спортсменів набрав 6 балів, а інший спортсмен набрав 0 балів, то Рефері, за ініціативою хоча б одного Бокового судді, зупиняє сутичку і оголошує «Повну перемогу» спортсмену, який отримав 6 балів.

7. Якщо лікар змагань забороняє продовжити виступ спортсмену через травму, то супернику присуджується оцінка 6 балів, а у травмованого спортсмена залишається та кількість балів, яка була на момент зняття з сутички.

8. Якщо учасник отримав штрафну оцінку/штрафні оцінки, то його від'ємний рахунок балів не додається у рахунок балів суперника.

Критерії перемоги «За рішенням суддів» по закінченні часу сутички

1. Якщо жоден зі спортсменів протягом сутички не отримав «Повної перемоги» чи «Дискваліфікації» і був поданий сигнал про закінчення основного часу сутички, то Рефері подає команду «Стоп», зупиняє спортсменів і повертає їх у вихідне положення обличчям до глядацьких трибун та Бокових суддів.

2. Рефері розвертає спортсменів обличчям до глядацьких трибун і Бокових суддів, та через паузу для винесення рішень – 30 с подає команду «Рішення суддів» – і звертає увагу на суддівські жести Бокових суддів і суддів за столом Арбітра. Кожен з двох Бокових суддів показує своє рішення рукою, в разі

перемоги піднявши її вгору у напрямку переможця, чи в разі нічиєї схрестивши руки вниз перед собою. Судді за столом Арбітра, якщо вирішили віддати перемогу, показують рукою в сторону переможця, якщо вважають результат нічийним – схрещують руки. Якщо кількість голосів, включно голос Рефері, більше трьох, тоді спортсмену присуджується перемога, в іншому випадку призначається додаткова 1 хв сутички. Якщо за доданий час зберігся нічийний результат, то після нього призначається вирішальний час або результатом сутички визнається нічия, що зазначається у Положенні про проведення змагань.

3. Перемога «За рішенням суддів» після основного часу сутички оголошується в наступних випадках:

один із суперників провів більше результативних атак (сфокусованих технічних дій) та набрав більше результативних балів;

одному із суперників за порушення правил оголошено менше офіційних попереджень, ніж іншому (усні зауваження в результат оцінки не враховуються);

в одного із суперників немає офіційних попереджень, а в іншого є.

4. Якщо всі попередні показники і усі оцінки учасників однакові, в дію вступає пункт про різницю у вазі, перемога присуджується тому спортсменові, який має меншу вагу, з різницею вказаною у даних правилах, достатню для оголошення перемоги.

5. Якщо всі оцінки та попередні показники учасників змагань в розділі «Рукопашна сутичка» в основний час однакові – Головний суддя може призначити додатковий час – «Pride Time», який остаточно виявляє сильнішого серед суперників.

5.1. У вирішальному додатковому часі вводиться додатковий критерій визначення переможця: перемога за активністю А чи двома активностями АА.

5.2. Якщо спортсмени мають однакову кількість технічних та штрафних балів, у додатковому вирішальному часі перемога віддається спортсмену, який отримав більшу кількість офіційних активностей – А, АА.

5.3. Співвідношення оцінок для визначення переможців за результатами третього раунду подано в Таблиці встановлення перемоги (табло змагань) для співставлення технічних і штрафних оцінок та активності.

6. Присудження перемоги «За рішенням суддів» відбувається при наявності такої думки не менш ніж у трьох суддів, включно Рефері із згодою Арбітра хорта. Арбітр хорта демонструє свою згоду підняттям руки в сторону учасника-переможця. Якщо Арбітр хорта не згодний з рішенням суддів на хорті, він має право запросити їх для оперативної наради на край майданчика, і попросити обґрунтування такого рішення від членів Суддівської бригади. Ніхто окрім членів Суддівської бригади не може прийняти участь в оперативній нараді суддів, надаючи свої доводи стосовно ситуації сутички.

7. За виключними обставинами при проведенні наради суддів можуть бути присутніми особи, які запрошуються на обговорення Арбітром хорта чи Головним суддею змагань.

8. Представникам команд, тренерам і секундантам спортсменів, батькам та іншим зацікавленим особам забороняється підходити до місця проведення Арбітром хорта оперативної наради суддів. Стороннє втручання в процес обговорення ситуацій сутички на нараді суддів розцінюється як неетична поведінка, і каратися Офіційним попередженням учаснику змагання.

Уникнення змагальної боротьби та пасивне ведення сутички

Пасивним веденням сутички вважається наступне поведіння учасника:

- імітація атаквальних дій;
- відсутність атаквальних ударних та кидкових дій у стійці;
- уникнення від захватів та ухилення від ударів з постійним рухом назад;
- самостійні переходи зі стійки в партер без проведення прийомів;
- навмисний вихід за межі хорту при веденні сутички у стійці або уникнення сутички у партері навмисним вилізанням за межі хорту;
- постійне скорочення дистанції, зближення клінчіваннями і захопленнями за голову і тулуб суперника без атаквальних дій;
- навмисне затягування часу перерв для медичного огляду, перерви вимушеної, відволікання Рефері нестандартними діями;
- інші наявні признаки уникнення спортивного протистояння.

Ведення сутички поблизу межі хорту

1. Виходом за межі хорту при веденні сутички в стійці вважається здійсненим, якщо тулуб одного з учасників перетнув межу хорту. Якщо одна нога учасника перетнула межу, дозволяється продовжувати сутичку. Якщо інша нога знаходиться в межі хорту, але відірвана від хорту, це означає, що центр ваги учасника (тулуб) була переміщена на ногу, яка перетнула дану межу – тулуб перетнув межу хорту.

2. Виходом за межі хорту при ведення сутички у партері вважається здійсненим, якщо один із спортсменів перетнув лінію хорту половиною тулубу у будь-якому положенні (вздовж, впоперек, по діагоналі тіла), і центр ваги його тіла (області талії) вже знаходиться за межами хорту.

3. Виключне право повернення спортсменів з-за межі хорту має Рефері сутички, який командою «Стоп» зупиняє сутичку, або командою «Аут!» вказує на перетинання учасниками межі хорту, повертає спортсменів у стійку та відновлює сутичку у стійці зі стартових положень. Поки дана команда не оголошена Рефері, спортсмени можуть вести сутичку.

4. Якщо у партері один зі спортсменів уникаючи больової або задушливої атаки навмисно виповз за межі хорту, Рефері має право зупинити спортсменів у кінцевому положенні партеру командою «Фіксація», та запросити їх перейти до

центру хорту і продовжити боротьбу з того самого положення, у якому її було попередньо зупинено. При цьому спортсменів, який навмисно виповз за межі хорту оголошується штрафна санкція «Офіційне попередження».

5. У ході сутички вихід за межі хорту визначається та фіксується не менше ніж двома суддями (двома Боковими суддями, Рефері та хоча б ще одним Боковим суддею).

6. Успішна кидкова атака або контркидок, який розпочато в межах хорту оцінюється незалежно від того, де закінчилася дія.

7. Успішна кидкова атака або контркидок, який розпочато за межами хорту вважається таким, що не відбувся.

8. Больовий або задушливий прийом, утримання, що розпочались у межах хорту, дозволяється продовжувати до того моменту, поки один з учасників сутички має контакт з робочою поверхнею хорту.

9. Без команди Рефері про зупинку та вихід за межі хорту спортсмени не мають права самостійно припинити сутичку та переходити до центру хорту.

Суддівські жести і сигнали при оголошенні оцінок та рішень

1. Суддівські жести, які застосовують судді на змаганнях з бойового хортингу є встановленими сигналами для винесення суддівських рішень, містяться та описані у даних Правилах змагань з хортингу і є незмінними та обов'язковими для застосування при суддівстві всіх без винятку змагань з хортингу.

2. Суддівські жести є однаковими для всіх членів Суддівських бригад, Рефері, Бокових суддів, Арбітра хорта та його заступника, Головного судді та додаткових суддів, які обслуговують змагання.

3. Всі суддівські жести, що супроводжуються оцінками, подаються руками і є визначенням неупередженої думки судді, незалежності суддівської думки: – «Ніякі обставини, відношення та умови не можуть впливати на визначення суддею справедливого рішення».

4. Суддівськими жестами користуються:

Рефері;

Бокові судді;

Судді за столом Арбітра хорта (Арбітр та його заступник);

додаткові судді (Головний суддя та його заступник).

Суддівські жести Рефері та їх призначення

Організаційні жести Рефері у сутичці бойового хортингу:

1. Для мобілізування учасників для виходу на хорт, Арбітр хорта подає команду – «Приготуватися», на яку мають реагувати не тільки учасники сутички, а і їх секунданти і тренери, які допомагають спортсмену у підготовці до сутички. Таку саму команду може подавати суддя при учасниках і Рефері у випадку затримки.

2. Після того, як Рефері переконався у готовності спортсменів до сутички (обидва спортсмени за межами хорту кожний із своєї сторони показали сигнал готовності до сутички – кулак правої руки знаходиться на області серці), Рефері подає команду «На хорт» – суддівський жест обома руками з відкритими долонями одночасно показати в напрямку обох спортсменів і відразу руками вказати на їх вихідні місця початку сутички на хорті. Спортсмени зробивши уклін етикету заходять на визначене місце на хорті. Якщо Рефері запрошує спортсменів по черзі або один спортсмен не з'явився на сутичку, то такий жест виконується Рефері однією рукою.

3. Спортсменам, які зайняли вихідні місця початку сутички, Рефері подає команду (Починайте): «Файт» – суддівський жест відкритою долонею в напрямку між спортсменами. Ліва рука знаходиться у вільному положенні.

4. Команда Рефері зупинки сутички: «Стоп». В разі запеклої боротьби між спортсменами при зупинці сутички Рефері втручається у сутичку та розборонити суперників, безпосередньо зупинивши дії атакуючого.

5. При необхідності активізувати дії обох суперників Рефері має право подавати команду активації учасників сутички (Активізуватись!): «Файт!» – суддівський жест відкритою долонею в напрямку між спортсменами. Ліва рука знаходиться у вільному положенні.

6. «Вихід за межі хорту» – Рефері виконує жест рухом відповідної руки зверху вниз, показуючи тильною стороною відкритої долоні місце виходу. Якщо вихід спортсмена був навмисним, то Рефері після жесту «Аут!» висловлює штрафну санкцію, демонструючи відповідний суддівський жест.

7. «Піднятися з партеру» – якщо сутичка партеру носить пасивний характер, то Рефері має право самостійно подати сигнал «Піднятися з партеру» рукою, розвернувши її на рівні грудей долонею вгору.

8. При технічній дії спортсмена, яку суддівська бригада не може оцінити, Рефері мовчки не подаючи команд демонструє жест «Без оцінки» – схрестивши обидві руки відкритими долонями в області грудей та виконує фіксований чіткий рух руками розводячи їх вниз (відкритими долонями вниз).

9. «Перерва» – Рефері виконує жест обома руками із схресного положення обох рук перед грудьми, горизонтально розташовуючи їх передпліччя з відведенням в сторони та тильними сторонами долонь у напрямку учасників сутички.

10. «Кінець сутички» – Рефері виконує такий самий жест, як і при команді «Перерва». В разі запеклої боротьби між спортсменами при зупинці сутички Рефері втручається у сутичку та розборонити суперників, безпосередньо зупинивши дії атакуючого.

Жести результативних оцінок у сутичці бойового хортингу:

11. При виконанні одним спортсменом технічної дії, оціненої Боковими суддями як «Успішна атака» – 1 бал, Рефері не зупиняючи сутичку показує дану оцінку суддівським жестом – згинає руку в ліктьовому суглобі, відповідно стороні з якої виходив на сутичку спортсмен, потім переводить руку у вказівне положення під кутом 45° вниз, розкриваючи вказівний палець руки на місце виходу спортсмена. Таке вказівне кінцеве положення руки Рефері тримає впродовж 3 с, чим дає можливість Арбітру хорта певно зафіксувати оцінку в протоколі сутички.

12. При виконанні одним спортсменом технічної дії, оціненої Боковими суддями як «Результативна атака» – 2 бали, Рефері не зупиняючи сутичку показує дану оцінку суддівським жестом – рукою, відповідної сторони спортсмена, який заробив оцінку, від грудей виконує акцентований рух випрямляючи руку під кутом 45° вгору у напрямку виходу на хорт спортсмена, розкриваючи 2 пальці руки – вказівний і середній. Таке вказівне кінцеве положення руки Рефері тримає впродовж 3 с, чим дає можливість Арбітру хорта певно зафіксувати оцінку в протоколі сутички.

13. Після закінчення сутички Рефері повертає спортсменів на стартові позиції, повертає їх обличчям до глядацьких трибун і бере обох за зап'ястя рук. Після оголошення переможця Арбітром хорта Рефері піднімає руку переможцю.

14. Після закінчення вирішального часу в разі однакового результату Рефері зупиняє сутичку, і повертає спортсменів на стартові місця та повертає їх обличчям до глядацьких трибун. На підставі винесеного рішення суддівською бригадою, Рефері демонструє суддівський жест перемоги – рукою, відповідної сторони спортсмена, якому віддається перемога, Рефері виконує акцентований рух рукою з відкритою долонею вгору в сторону переможця. Таке положення піднятої руки Рефері тримає впродовж 3 с. Потім Рефері бере обох за руки і піднімає руку переможцю.

15. Впродовж «Повного утримання» – 15 с одного спортсмена іншим, Рефері по черзі демонструє жести:

при взятті учасника на утримання (з моменту торкання або фіксації його спиною підлоги хорту) Рефері демонструє жест (Фіксація) – утримує випрямлену руку відкритою долонею вниз у бік атакуючого спортсмена;

через 10 с при приєднанні Бокових суддів, спортсмену, який проводить утримання оголошується оцінка «Успішна атака» – 1 бал, Рефері показує оцінку 1 бал рукою в бік спортсмена, що виконував утримання; даний жест тримається до чергової оцінки або скасування утримання;

через 15 с при приєднанні Бокових суддів, спортсмену, який успішно продовжує проводити утримання оголошується оцінка «Результативна атака» –

2 бали, Рефері оголошує команду (Результативна атака), та показує оцінку 2 бали. Зупинка сутички у цей час заборонена;

через 15 с при приєднанні Бокових суддів спортсмену, який успішно проводить утримання оголошується оцінка «Повне утримання» – 2 бали, Рефері оголошує команду (Утримання зараховано), та дає команду атакуючому перейти на больову, задушливу або ударну атаку, команда – «Файт!» – «Продовжити!». У разі відсутності спроб на перехід від утримання до атакувальних дій, Рефері піднімає спортсменів у стійку командою «Ап-Файт!».

16. Жест «Больова атака», «Задушлива атака» демонструється Рефері виставленою вбік атакуючого спортсмена рукою, стиснутою в кулак, коли один спортсмен атакує іншого больовим чи задушливим прийомом. Зупинка сутички у цей час заборонена.

17. У вирішальному третьому раунді, коли один із спортсменів проводить больову чи задушливу атаку, або атаку ударами впродовж 30 с і більше, Рефері та Бокові судді оголошують «Активність» – спортсмену та показують це жестом: зігнутою в лікті рукою з піднятим вгору кулаком в бік активного спортсмена. Оцінка в такому випадку не дається, але «Активність» враховується при нічийному результаті у вирішальному додатковому часі.

Жести штрафних оцінок

18. Для оголошення «Зауваження!», Рефері не застосовує спеціального жесту, але він має конкретно вказати спортсменові на його помилку в техніці, за яку висловлене зауваження. Зауваження не має значення для визначення результату сутички.

19. Штрафна санкція «Офіційне попередження» оголошується Рефері тільки після того, як дану штрафну дію зафіксував хоча б один Боковий суддя. В разі приєднання до цього рішення Рефері зупиняє сутичку командою «Стоп!» (при необхідності розбороняє суперників) та запрошує їх на стартові позиції. Бокові судді тримають жести штрафної оцінки до того часу, поки оцінка не буде зафіксована Арбітром хорта.

Рефері, знаходячись обличчям до Бокових суддів, висловлює приєднання до рішення Бокових суддів демонструючи штрафний жест стиснутою у кулак рукою з відкритим вгору вказівним пальцем у напрямку обличчя учасника, якому висловлене покарання. Після цього Рефері повертається обличчям до суддівського столу та кладе руку на плече спортсмена, що порушив правила, а іншою рукою демонструє штрафний жест. Рефері тримає жест, який має бути видно впродовж 5 с до моменту фіксації оцінки Арбітром хорта.

19.1. При порушенні правил одним зі спортсменів, яке зафіксував хоча б один Боковий суддя, Рефері, у разі приєднання до цього рішення, зупиняє сутичку командою «Стоп» (при необхідності розбороняє суперників). Якщо один зі спортсменів отримав травму в результаті цього порушення, Рефері підходить

до травмованого, переконується у необхідності лікарської допомоги та у разі необхідності викликає на хорт лікаря, а на стартову позицію запрошує лише одного спортсмена. Бокові судді тримають жести штрафної оцінки до того часу, поки оцінка не буде зафіксована Арбітром хорта. Рефері очікує рішення лікаря про можливість продовження сутички травмованим спортсменом.

19.2. Якщо лікар дозволяє травмованому продовжувати сутичку, то Рефері чекає повернення травмованого спортсмена на стартову позицію і в його присутності усі судді на хорті демонструють штрафну оцінку. Рефері, знаходячись обличчям до Бокових суддів, висловлює приєднання до рішення Бокових суддів демонструючи штрафний жест стиснутою у кулак рукою з відкритим вгору вказівним пальцем у напрямку обличчя учасника, якому висловлене покарання. Після цього Рефері повертається обличчям до суддівського столу та кладе руку на плече спортсмена, що порушив правила, а іншою рукою демонструє штрафний жест. Рефері тримає жест, який має бути видно впродовж 5 с до моменту фіксації оцінки Арбітром хорта.

19.3. Якщо лікар не дозволяє травмованому продовжувати сутичку, то Рефері не чекає повернення травмованого спортсмена на стартову позицію і без його присутності усі судді на хорті демонструють штрафну оцінку згідно тяжкості порушення (офіційне попередження або дискваліфікацію). Рефері, знаходячись обличчям до Бокових суддів, висловлює приєднання до рішення Бокових суддів демонструючи штрафний жест офіційного попередження або дискваліфікації у напрямку спортсмена, якому висловлене покарання. Після цього Рефері повертається обличчям до суддівського столу та демонструє штрафний жест. Рефері тримає жест, який має бути видно впродовж 5 с до моменту фіксації оцінки Арбітром хорта.

20. Для оголошення штрафної санкції «Умовна Дискваліфікація», Рефері діє аналогічно до ситуації оголошення Офіційного попередження.

21. Для оголошення штрафної санкції «Дискваліфікація з сутички» Рефері указує спортсменові на певне порушення, за яке він отримує покарання, оголошує команду «Dis-Full» та одночасно демонструє суддівський жест – від грудей рукою (відповідно до розташування спортсмена) до положення прямої руки під кутом 45° вниз із відкритою долонею тильною стороною у напрямку учасника, якому висловлене покарання. Руку з жестом Рефері тримає впродовж 5 с (жест має бути видно зі сторони столу Арбітру хорта).

Такий самий жест використовується Рефері при оголошенні останньої штрафної санкції «Дискваліфікація зі змагань».

Допоміжні жести Рефері у сутичці бойового хортингу:

22. Для термінової зупинки часу сутички Рефері має право застосовувати команду (Зупинити час): «Стоп-Тайм» звертаючись в напрямку столу Арбітра до заступника Арбітра хорта (хронометриста) Рефері показує руками суддівський

жест на висоті грудей, коли пальці однієї руки вперті у долонь іншої. Рефері демонструє жест до зупинки часу сутички.

23. Для запрошення спортсмена на офіційне зважування для виявлення переможця за різницею у вазі в найлегшій, суперважкій та абсолютній ваговій категорії Рефері стоячи біля межі хорту в місці, де розташовані ваги подає команду учасникам по черзі: (Перший) – спортсмен з синьої сторони, (Другий) – спортсмен з жовтої сторони, і супроводжує кожен команду суддівським жестом правої руки з відкритою долонею вказуючи у напрямку спортсмена, якого запрошує на зважування, і відразу рукою вказує на ваги. Ліва рука знаходиться у вільному положенні.

24. В разі необхідності зібрати Бокових суддів на оперативну нараду, Рефері подає команду (Суддям зібратися): «*Judges!*» – суддівський жест обома руками з відкритими долонями одночасно показати в напрямку обох суддів і відразу руки з відкритими долонями наблизити до грудей. Якщо Рефері запрошує суддів по черзі або один суддя не відразу зрозумів команду, то такий жест виконується Рефері по черзі однією та іншою рукою. Тільки одного Бокового суддю для наради Рефері запрошувати права не має.

25. Перемога «За рішенням суддів» може віддаватися наприкінці другого раунду, додаткової хвилини та третього вирішального раунду 3 хв до першої технічної оцінки. Продовження сутички може відбутися лише після демонстрації рішення суддів з оцінкою «Нічия». При необхідності винесення колективного рішення перемоги «За рішенням суддів» Рефері розвертає учасників проведеної сутички в напрямку глядачів та Бокових суддів і подає команду (Рішення!): «*Result!*» – застосовуючи при цьому суддівський жест покладення правої відкритої долоні на серце. Ліва рука при цьому знаходиться у вільному положенні. Після того, як Бокові судді визначилися в перемозі одного з учасників та продемонстрували жест підняттям руки вертикально вгору, Рефері підходить до учасників, бере обох за руки і піднімає руку переможцю. Якщо судді визнали нічию, Рефері демонструє жест «Нічия» – схрещуючи перед собою під кутом 45° вниз обидві руки і продовжує сутичку додатковою хвилиною або вирішальним третім раундом. Якщо у Положенні про змагання передбачена нічия, то в разі такого рішення суддів Рефері підходить до учасників, бере обох за руки і піднімає руки обом учасникам.

26. При необхідності запросити лікаря змагань на хорт для огляду ушкодження спортсмена, Рефері повертається до столу медперсоналу, піднімає праву руку вгору долонею вперед (жест запрошення лікаря) та висловлює команду: «Лікар».

27. При представленні Рефері глядачам, він знаходиться розверненим до глядацьких трибун, після оголошення його титулів та імені, Рефері виконує уклін етикету хортингу і потім піднімає руку в гору відкритою долонею у напрямку

глядачів. При цьому він може повернутися кілька разів, повторюючи представницький жест Рефері.

28. По закінченні роботи на хорті, офіційній зміні суддівської бригади, Рефері на межі хорту повертається у напрямку глядацьких трибун та Бокових суддів, виконує уклін етикету і потім залишає межі хорту.

29. Жести Бокових суддів є такими самими, як і жести Рефері, тільки при винесенні рішення певна оцінка вказується жестикулюючою рукою в сторону оціненого спортсмена. Жести Бокових суддів для зосередження уваги Рефері та Арбітра хорта супроводжуються сигналом свистка.

30. Жести суддів за столом Арбітра хорта застосовуються тільки при винесенні рішення про перемогу «За рішенням суддів» – перевага спортсмена вказується вертикально піднятою рукою в сторону переможця.

Класифікатор термінів, жестів та команд у суддівстві змагань з бойового хортингу в розділі «Рукопашна сутичка»

1. Основні сигнальні жести та призначені до них голосові команди, які є затвердженими для використання у суддівстві змагань з бойового хортингу.

Таблиця 2.9

Сигнальні жести і команди суддів при суддівстві змагань

№	Суддівський термін, жест або команда	Зміст для виконання суддівського жесту або команди	Особа, яка застосовує термін, жест або команду
* ОРГКОМАНДИ *			
1.	«Begin!»	«Приготуватись до сутички!»	Рефері, судді при учас., Арбітр хорта
2.	«Hort!» («On-Hort»)	«На хорт!»	Рефері, Бокові судді
3.	«Non-Fight!»	«Неявка суперника!»	Рефері
4.	«Fight!»	«Починайте!»	Рефері, Бокові судді
5.	«Stop!»	«Зупиніться!»	Рефері, Бокові судді
6.	«More Fight»	«Активізуватись!»	Рефері, Бокові судді
7.	«Out!»	«Вихід за межі хорту!»	Рефері, Бокові судді
8.	«Out!»	«Не оцінено, проведений прийом за межами хорту!»	Рефері, Бокові судді
9.	«Up-Fight!»	«Піднятися з партеру!»	Рефері, Бокові судді
10.	«Fest!»	«Початок утримання, больової, задушливої атаки!»	Рефері
11.	«Stop-Time»	«Зупинити час сутички!»	Рефері
12.	«Doctor!»	«Лікаря на хорт!»	Рефері
13.	«Free Time!»	«Перерва!»	Всі члени Суддівськ. колегії
14.	«Judges-Counsel!»	«Суддям зібратися!»	Рефері
15.	«Referee-Counsel!»	«Рефері до столу Арбітра!»	Арбітр хорта
16.	«First-Test!»	«Перший учасник на ваги!»	Рефері
17.	«Second-Test!»	«Другий учасник на ваги!»	Рефері
18.	«Stop-Fight!»	«Кінець сутички!»	Рефері

* ВИДИ ТЕХНІЧНИХ ОЦІНОК *			
19.	«Ball!»	«Оцінка!»	Рефері, Бокові судді, Арбітр
20.	«Non-Ball!»	«Без оцінки!»	Рефері, Бокові судді
21.	«Result!»	«Рішення суддів!»	Рефері, Арбітр
22.	«Attack!»	«Успішна атака!»	Рефері, Бокові судді
23.	«Result-Attack!»	«Результативна атака!»	Рефері, Бокові судді
* ВИДИ ПЕРЕМОГ ТА РЕЗУЛЬТАТ СУТИЧКИ *			
24.	«All-Fight!»	«Повна перемога!»	Рефері, Бокові судді
25.	«Knockout!»	«Технічний нокаут!»	Рефері
26.	«E-Fight!»	«За явною перевагою!»	Рефері, Бокові судді
27.	«Pain-Fest!»	«Больовий прийом!»	Рефері
28.	«Suff-Fest!»	«Задушливий прийом!»	Рефері
29.	«Full Fest!»	«Повне утримання!»	Рефері
30.	«Ball-Fight!»	«Перемога по балах»	Рефері, Бокові судді
31.	«For Fight Spirit!»	«За бойовий дух!»	Рефері, Бокові судді, Арбітр
32.	«Eq-Fight!»	«Нічия!»	Рефері, Бокові судді, Арбітр
33.	«Non-Result!»	«Невстановлена перемога!»	Рефері, Бокові судді, Арбітр
34.	«Not-Fight!»	«Здача!», «Добровільна здача!»	Рефері
* ВИДИ ПОРУШЕНЬ ТА ШТРАФНИХ ОЦІНОК *			
35.	«Breach!»	«Порушення!»	Рефері, Бокові судді
36.	«Non-Breach!»	«Немає порушення!»	Рефері, Бокові судді
37.	«Foll!»	«Штрафна оцінка!»	Всі члени Суддівськ. колегії
38.	«Rem-Foll!»	«Зауваження!»	Рефері, Бокові судді
39.	«Foll!»	«Офіційне попередження!»	Рефері, Бокові судді
40.	«Dis-Foll!»	«Умовна дискваліфікація!»	Рефері, Бокові судді
41.	«Dis-Full!»	«Дискваліфікація з сутички!»	Рефері, Бокові судді, Арбітр
42.	«Disqualification»	«Дискваліфікація зі змагань!»	Рефері, Бокові судді, Арбітр
* ДОПОМІЖНІ ТЕРМІНИ ТА КОМАНДИ *			
43.	«Judge Hort!»	«Суддям на хорт!»	Спостерігач від Всесвітньої федерації
44.	«Weight-Test!»	«Зважування – різниця у вазі!»	Рефері.
45.	«Protest»	«Протест»	Представник команди
46.	«Pride-Time!»	«Додатковий час!»	Головний суддя змагань
47.	«Fighting duel»	«Розділ «Рукопашна сутичка!»	Суддя-інформатор
48.	«For Regulations!»	«Згідно Положення!»	Всі члени Суддівської колегії

Заборонені технічні дії «Порушення»

1. Якщо один із учасників сутички порушив правила змагань, Рефері розбороняє спортсменів і зупиняє сутичку.

2. Суддівське покарання «Штрафна оцінка» за порушення правил по ступеню впливу на результат сутички буває:

- I. «Зауваження» – суддівський термін – «Rem-Foll»;
- II. «Офіційне Попередження» – суддівський термін – «Foll»;
- III. «Умовна Дискваліфікація» – суддівський термін – «Dis-Foll»;
- IV. «Дискваліфікація» з однієї сутички суддівський термін – «Dis-Full», із всього змагання – суддівський термін – «Disqualification».

3. Для оголошення штрафної оцінки необхідна єдина думка двох або більше суддів на хорті. Рефері може виносити рішення сам про оголошення тільки усного зауваження.

4. Зауваження – Рефері після зупинки сутички, має право оголосити самостійно без рішення Бокових суддів. За час сутички Рефері може зупинити сутичку і зробити одному спортсмену тільки два усні зауваження, якщо вони виносяться за різнотипні незначні порушення Правил. Всі наступні зупинки сутички, що викликані порушенням правил, підлягають оголошенню офіційного попередження, умовної дискваліфікації або дискваліфікації з сутички. Зауваження не має значення для визначення результату сутички.

5. Офіційне попередження оголошує Рефері після згоди не менше, як ще одного Бокового судді. Якщо спортсмен спізнився на сутичку більше ніж на 1 хв після його офіційного запрошення для виступу, йому виносяться «Офіційне попередження», що дорівнює 1 штрафному балу.

6. Умовну дискваліфікацію оголошує Рефері після згоди Бокових суддів, кваліфікується як покарання у два штрафні бали і враховується при визнанні переможця наприкінці сутички. Якщо спортсмен спізнився на сутичку більше ніж на 2 хв після його офіційного запрошення для виступу, йому оголошується «Умовна дискваліфікація», що дорівнює 2 штрафним балам.

7. Дискваліфікація – зняття спортсмена з даної сутички, кваліфікується як поразка і застосовується у будь-якому колі змагання, де відповідно до протоколу змагання, може бути продовжений виступ. Якщо спортсмен спізнився на сутичку більше ніж на 3 хв після його офіційного запрошення для виступу, йому оголошується Дискваліфікація – зняття спортсмена з даної сутички, кваліфікується як поразка, а його супернику зараховується «Повна перемога» з рахунком 6:0.

8. Дискваліфікація зі всього змагання кваліфікується як поразка у даній сутичці та усунення спортсмена від подальшої участі у даному змаганні.

9. Якщо Боковий суддя побачив порушення Правил одного з учасників, то він зобов'язаний відреагувати сигналом свистку і сигналом руки у бік порушника. Якщо думка другого Бокового судді чи Рефері співпадає з думкою цього Бокового судді, то порушникові повідомляється офіційне попередження, умовна дискваліфікація чи дискваліфікація.

Заборонені технічні і протиправні дії етичного та організаційного характеру

1. Оголошення штрафних санкцій після проведення учасником заборонених Правилами дій, є виключним правом Рефері сутички.

2. Забороненими технічними діями та протиправними діями етичного і організаційного характеру є:

грубе неетичне поводження стосовно суперника, суддів, інших учасників, тренерів, представників, глядачів;

невиконання правил етикету при підготовці біля хорту, на початку сутички, продовж та наприкінці сутички;

вихід на сутичку вдягненим у непередбачених та без передбачених Правилами засобів захисного екіпірування;

укуси, шкрябання, щипання суперника;

захват за захисне екіпірування суперника, край або покриття хорту;

виштовхування суперника за межі хорту;

добивання суперника у партері ударами в ноги та ударами руками в голову у другому раунді;

навмисне доторкання до Рефері сутички;

поштовхи суперника відкритою рукою в обличчя, надавлювання на очі, ніс і рот, перекриваючи зір або дихання руками;

вихід за межі хорту кваліфікується як ухилення від сутички;

розмова на хорті з суперником, тренером, Боковим суддею, Рефері, представником команди, глядачами тощо;

невиконання команд Рефері, ігнорування або суперечки з Рефері;

захвати та надавлювання суперника за статеві органи: чоловічою статі – пах, жіночої статі – молочні залози;

подання хибного голосового або жестового сигналу про заборонені дії суперника;

надмірна демонстрація емоцій після оголошення перемоги спортсмена;

будь-яка цілеспрямована атака в хребетний стовп (удари в хребет);

кидки суперника на голову, кидки під час виконання больового чи задушливого прийому;

продовження атаки після команди Рефері «Стоп»;

цілеспрямовані удари в колінний та ліктьовий суглоб у напрямку, протилежному до природнього згину;

удари ногою чи рукою в область паху;

удари коліном у голову в момент її фіксування двома голими руками;

проведення больового прийому на хребет та задушливого прийому із заламуванням хребта;

пасивне ведення сутички, навмисне ухилення від сутички;

удари ліктем в голову, будь-які удари в шию;
удари головою в голову, небезпечні рухи головою.

3. Забороненими технічними діями є:

удари ліктем в голову і шию;

удари коліном при захопленні голови двома руками;

нанесення ударів та надавлювання пальцями в очі;

захоплення за вуха, ніс та інші частини обличчя, пальці рук та ніг, волосся суперника.

4. Якщо судді не помічають проведення спортсменом забороненої дії, то його супернику дозволяється подати сигнал про це голосом або жестом.

5. Подання недійсного жесту про заборонену дію суперника вважається нечемним поведженням та підлягає покаранню як заборонена дія.

Зауваження

1. Зауваження оголошує Рефері на хорті обґрунтувавши в усній формі самостійно або з урахуванням думок Бокових суддів чи Арбітра хорта. Зауваження не має значення для визначення результату сутички.

2. В одній сутичці може бути оголошено не більше двох усних зауважень, якщо вони винесені спортсмену за різні типи порушення правил.

3. Зауваження оголошується за:

ненавмисне проведення забороненої техніки, що не привело до травмування суперника;

за спробу проведення забороненої техніки, що завдала несуттєвої шкоди здоров'ю супротивника;

некоректне поведження стосовно кого б то не було з осіб, які беруть участь у змаганнях, або присутніх на них;

дії, розцінені суддями як ухилення від ведення змагальної боротьби;

запізнення з виходом на сутичку довше 30 с і не більше 1 хв;

втрату самоконтролю та надмірні емоції під час ведення сутички;

за відмову наприкінці сутички привітатися із суперником поданням руки, або некоректним її поданням;

за інші дії, регламентовані правилами змагань з бойового хортингу або Положенням (Регламентом) про змагання.

3. За всі перераховані вище дії Рефері оголошує учаснику штрафну санкцію «Зауваження». У випадку повторного однотипного порушення правил спортсмену оголошується «Офіційне Попередження».

Офіційне попередження

1. Офіційне попередження «Foll» оголошує Рефері на хорті обґрунтувавши в усній формі з обов'язковим урахуванням думки хоча б одного Бокового судді.

2. Штрафна санкція «Офіційне попередження» оголошується:
у результаті порушення Правил після двох усних зауважень;
у результаті повторного однотипного порушення правил після першого усного зауваження;

в результаті першого порушення правил, яке призвело до ушкодження суперника, минаючи усні зауваження.

3. «Офіційне попередження» оголошується за:
повторне проведення забороненої Правилами технічної дії;
за удар ліктем в голову;
за нанесення ударів ногами супернику в голову в партері;
навмисне проведення заборонених правилами технічних дій;
груба, зухвала поведінка під час змагань;
надмірно агресивне поведіння учасника сутички стосовно суперника;
за інші дії, що судді вважають порушенням правил і Положення (Регламенту) про змагання.

4. За всі перераховані вище дії, Рефері оголошує учаснику «Офіційне попередження», яке зараховується як перша офіційна штрафна оцінка – один штрафний бал.

Умовна дискваліфікація

1. За повторне грубе порушення Правил Рефері оголошує учаснику «Умовну дискваліфікацію», що зараховується як друга офіційна штрафна оцінка – два штрафні бали і враховується при винесення рішення про перемогу.

2. Рефері на хорті зобов'язаний оголосити «Dis-Foll», якщо цього вимагають два Бокових судді, навіть якщо він із цим рішенням не згоден.

3. Умовна дискваліфікація – два штрафні бали є останньою штрафною санкцією. Наступною санкцією є дискваліфікація.

3. Наприкінці сутички, коли виноситься суддівське рішення, і якщо в одного з учасників є і технічна оцінка «1 бал» і «1 штрафний бал» («2 бали» та «2 штрафні бали»), а в іншого спортсмена немає ніякої технічної оцінки, то зароблена технічна оцінка перевищує штрафну і перемога віддається спортсменові, який має технічну оцінку «1 бал» або «2 бали». В цьому випадку для суддів один учасник виглядає результативнішим, який заробив дві оцінки: технічну і штрафну, а інший спортсмен – не результативним, він оцінок за сутичку не заробив, перемога віддається активнішому учаснику сутички.

Дискваліфікація

1. «Дискваліфікація» – «Disqualification» – є найсуворішою штрафною санкцією, яка застосовується до учасника в разі порушення правил змагань, і кваліфікується як «Поразка» у сутичці з оголошенням супернику «Повної перемоги» з рахунком 6:0.

2. Дискваліфікація «Dis-Full» – зняття спортсмена з даної сутички, кваліфікується як поразка і застосовується у будь-якому колі змагання, де відповідно до протоколу змагання, може бути продовжений виступ. Якщо спортсмен спізнився на сутичку більше ніж на 3 хв після його офіційного запрошення для виступу, йому оголошується Дискваліфікація – «Dis-Full» – зняття спортсмена з даної сутички, кваліфікується як поразка, а його супернику зараховується «Повна перемога» з рахунком 6:0.

3. Дискваліфікація зі всього змагання кваліфікується як поразка у сутичці та усунення спортсмена від подальшої участі у даному змаганні.

4. Якщо спортсмен у сутичці за вихід у фінал змагання в особистому заліку отримав Дискваліфікацію у результаті використання заборонених технічних дій, він дискваліфікується з однієї даної сутички, йому зараховується поразка, але він може прийняти участь у сутичці за третє місце.

5. Якщо спортсмен у сутичці за вихід у фінал змагання в особистому заліку отримав Дискваліфікацію завдяки грубій неетичній поведінці по відношенню до оточуючих, він за рішенням суддів може бути дискваліфікованим зі всього змагання, йому зараховується поразка в даній сутичці, і він не може приймати участь у сутичці за третє місце. Третє місце автоматично присвоюється іншому потенційному супернику.

6. Дискваліфікація оголошується за:

дії, розцінені як прояв насильства, цілеспрямоване грубе порушення Правил змагань;

відмову виконувати правила етикету та ігнорування команд Рефері, грубе неспортивне поведіння по відношенню до суперника, тренерів, суддів, глядачів тощо;

запізнення учасника на сутичку більш ніж на 3 хв чи неявку;

багаторазові дії, розцінені як ухилення від сутички;

за хибні сигнали про порушення правил суперником та обман Рефері і суддів;

імітацію ведення змагальної боротьби чи симуляцію травми;

відмову починати або продовжувати сутичку після триразового повторення Рефері команди «Файт» – «Починайте»;

заборонені технічні дії, що стали причиною важких тілесних ушкоджень чи нокауту суперника, який за висновком Головного лікаря не може продовжувати змагатися і знімається зі змагання за станом здоров'я. У такому випадку порушнику зараховується поразка, а травмованому супернику оголошується «Повна перемога» з рахунком 6:0.

7. Від усіх членів Суддівської бригади рішення про дискваліфікацію учасника з сутички та з усього змагання оголошує Рефері після наради

суддівської бригади хорту, озвучує Арбітр хорта і затверджує Головний суддя змагань.

8. Якщо обидва спортсмени більше 1 хв не намагаються вступити в сутичку, тоді їм оголошуються штрафні санкції у повній послідовності: зауваження, попередження, умовна дискваліфікація і виноситься рішення, що в них нема бажання змагатися, і обидва спортсмени дискваліфікуються. Дана послідовність оголошення штрафних оцінок стосується і одного учасника окремо.

9. Спортсмену, який був дискваліфікований зі всього змагання, а не з сутички, не присвоюється ні особисте, ні командне (у складі команди) місця на даному змаганні.

Продовження сутички додатковим часом

1. Додатковий вирішальний час – є раундом остаточного рішення, в хортингу умовно позначається як – «Pride Time». Додатковий час призначається, якщо Суддівська бригада не може виявити переможця у сутичці та додаткову хвилину.

2. Додатковий вирішальний час проводиться за основними правилами змагань з бойового хортингу.

3. Фіксований час додаткового часу – 3 хв до першої оцінки для усіх вікових груп.

4. Якщо у вирішальному раунді один спортсмен має явну перевагу, виявляючи активність в атакувальних діях, то без зупинки сутички йому дається оцінка «А» – Активність та оголошується перемога по закінченні вирішального додаткового часу за активністю при однакових оцінках.

5. Якщо всі члени Суддівської бригади в повному складі не можуть винести одне і те ж рішення (не мають однакової згоди не менше трьох суддів), тоді сутичка вважається як «Нічия», якщо це передбачено Положенням (Регламентом) про змагання.

6. В змаганнях у найлегшій, суперважкій та абсолютній ваговій категорії призначається вирішальний третій раунд тільки після зважування і врахування різниці в вазі.

7. Якщо вирішальним додатковим часом переможця виявити неможливо, тоді остаточне рішення виноситься Суддівською бригадою у складі 5 осіб: 1 – Рефері, 2 – перший боковий суддя, 3 – другий боковий суддя, 4 – Арбітр хорта, 5 – заступник Арбітра хорта. Перемога визначається більшістю суддівських голосів суддівської бригади, що обслуговувала дану сутичку. При цьому береться до уваги техніка спортсменів, їх дух, а також негативні сторони та інше.

8. Додатковий час сутички є останнім етапом визначення переможця в сутичці з бойового хортингу, і для працюючого на змаганні Суддівського

корпусу є обов'язковим для винесення остаточного рішення. Після додаткового часу сутичка між спортсменами не продовжується.

Відмова від участі у сутичці – «Добровільна здача»

1. Учасник може відмовитися від участі в сутичці добровільною здачею без оголошення дискваліфікації в наступних випадках:

наявність травми чи захворювання, внаслідок яких спортсмен об'єктивно не здатний продовжувати сутичку, що обов'язково підтверджується Головним лікарем змагань, і даний спортсмен знімається повністю зі змагань;

надзвичайна подія чи нещасний випадок, що відбувся з членами родини учасника безпосередньо перед початком чи в ході змагань, і тоді учасник може покинути місце змагань за рішенням Головного судді, Рефері і Арбітра хорта.

2. Затвердження рішення про звільнення від подальшої участі в змаганнях приймається Головним суддею змагань після консультації з представником команди учасника і Головним лікарем змагань.

Зняття спортсмена з сутички Головним лікарем змагань

1. Якщо учасник сутички був знятий Головним лікарем змагань з участі у напівфінальній сутичці через травму, то при ухваленні рішення тим самим лікарем про участь спортсмена у сутичці за третє місце, бажанням самого учасника і керівника його команди, та дозволу Головного судді змагання, даний спортсмен може взяти участь у сутичці за третє місце.

2. Якщо учасник сутички був знятий Головним лікарем або лікарем змагань з участі у відбірковій сутичці через травму та ушкодження, даний учасник не має права продовжувати участь у цьому ж змаганні в цій або іншій ваговій категорії чи віковій групі. Оскарження з даного питання не розглядаються. Участь в інших контактних розділах змагань даному спортсмену забороняється.

Визначення результатів змагань

I. Результати особисто-командних змагань

1. В особисто-командному заліку змагання визначення місць може проводитися у відповідності з особистими результатами учасників за двома методами:

за особистими результатами всіх учасників, які офіційно заявлені;

за особистими результатами тільки залікових учасників по одному у кожній ваговій категорії/розділі змагання, які згідно заявці входять у заліковий склад команд (даний метод заздалегідь обумовлюється Положенням про змагання).

2. Командні місця в особисто-командному заліку змагання визначаються простим складанням очок за зайняті особисті місця учасників змагань:

1 місце – 3 очка;

2 місце – 2 очка;

3 місце – 1 очко;

дискваліфікація з сутички «Dis-Full» – мінус 1 очко;

дискваліфікація зі змагання за неетичне поводження – мінус 3 очка.

3. Якщо дві або декілька команд мають однакову кількість очок, то перевага віддається команді, залікові учасники якої посіли більшу кількість: перших, відповідно – других, та меншу кількість третіх місць.

4. Офіційні результати особисто-командному заліку змагання є показником якості роботи керівників федерацій, представників, тренерів, інструкторів, секундантів, перекладачів, медичного та обслуговуючого персоналу команди і підлягають нагородженню як спортсменів, так і за поданням керівництва команди, перелічених вище осіб.

5. Офіційні результати в особисто-командному заліку змагання заносяться в офіційний протокол змагання.

II. Результати командних змагань

1. На підставі Регламенту (Положення) про командне змагання визначається: система і спосіб проведення змагань; кількість учасників команди; вагові категорії та вікові групи учасників, за якими плануються змагання; варіанти заміни учасників у ході змагання.

2. Мінімальний склад команди має бути більше половини повного складу учасників в усіх категоріях. Учасник, який був заявлений і не вийшов на сутичку приносить своїй команді 0 очок, такий учасник знімається зі змагань.

3. У командних змаганнях за перемогу спортсмена команда отримує 1 очко, за поразку – 0 очок, за нічию – 0.5 очка. Якщо спортсмен не з'явився або не вийшов на сутичку, його супернику зараховується перемога – 1 очко.

4. Команда, яка набрала більшу кількість очок, вважається переможцем командної зустрічі.

5. У разі рівності очок двох або більше команд, перевага віддається команді, учасники якої отримали більшу кількість перемог 1:0, або у сутичках більше отримували «Повних перемог». Якщо такі показники рівні, то перевага віддається команді, учасники якої перемогли у більших вагових категоріях.

6. Якщо команда припинила участь у командному змаганні, не провівши половини зустрічей з урахуванням всіх вагових категорій, такій команді анулюється вся сума попередніх очок, і вона отримує за виступ 0 очок. Якщо команда припинила участь у командному змаганні вже провівши половину зустрічей з урахуванням всіх вагових категорій, вона посідає місце відповідно до

результатів проведених сутичок, у пропущених зустрічах їй зараховується поразка 1:0.

7. Якщо команда дискваліфікована за порушення правил або неетичну поведінку за умовами «Повної дискваліфікації», такій команді не присвоюється ніякого місця на змаганні.

8. Якщо склад команди зменшився через зняття учасника Головним лікарем змагань, то результат для виявлення командного місця, що дав такий учасник, зараховується до моменту його зняття.

9. Командні змагання проводяться тільки за олімпійською системою – з вибуванням переможеної команди.

Порядок подання протесту та його розгляд

1. Протест (оскарження) подається до столу Головного судді у зв'язку з порушенням правил суддівства змагань, що вплинуло на визначення переможця чи результатів змагання, а також за виключними обставинами.

2. Протест подається усно Представником команди Головному судді змагань безпосередньо під час проведення сутички чи виступу, з поясненнями по суті порушення, з вказанням пункту та статті даних Правил, які було порушено.

3. Протест подається письмово відразу по закінченні виступу спортсмена у вільній письмовій формі з обов'язковим описом оскарженої ситуації виступу та пункту і статті офіційних правил змагань з бойового хортингу.

4. У Протесті за виключними обставинами може розглядатися:
порушення регламенту та Положення про проведення змагань;
порушення Мандатної комісії та жеребкування учасників змагання;
порушення фінансових зобов'язань, пов'язаних із проведенням змагань, розміщенням та акредитуванням учасників і представників команд;
неможливість або обмежена можливість отримання інформації стосовно змагань;

неетична поведінка або невідповідність призначених посадових осіб, суддів, обслуговуючого персоналу, служби охорони тощо;

інші обставини, які можуть вплинути на хід та результати змагань.

5. Обговорення виключних обставин має проводитися у присутності осіб, які порушили дані Правила, з правом пояснення за фактом порушення.

6. Розгляд Протесту:

у разі позитивного прийняття Протесту щодо порушення правил змагань при суддівстві, Протест розглядається Головним суддею із залученням бригади суддів, які брали участь у суддівстві оскаржуваної ситуації, а також представників зацікавлених сторін;

представники зацікавлених сторін не мають права участі в обговоренні протесту;

при розгляді Протесту за виключними обставинами мають бути присутніми особи, які допустили порушення Правил.

7. Рішення по протесту приймається:

відразу після обговорення ситуації, після чого змагання продовжуються; у випадку, коли Протест подався після виступу, рішення приймається у термін, що забезпечує можливість виправлення допущених помилок з мінімальним збитком для ходу і результатів змагань.

8. Остаточне рішення щодо задоволення Протесту приймається відкритим голосуванням Суддівської бригади у складі 5 чоловік: 2 Бокових суддів, Рефері, Арбітр хорта, Головний суддя в присутності зацікавлених сторін. Загальне рішення щодо задоволення або незадоволення Протесту зацікавленим сторонам оголошує Головний суддя змагань.

9. На змаганнях разом із Протестом може призначатися грошовий задаток, розмір якого визначається головною суддівською колегією змагань:

при позитивному вирішенні Протесту задаток повертається представникові;

при незадоволенні Протесту задаток призначається для покриття організаційних витрат на проведення змагання.

2.14. Розділ змагань «Борцівська сутичка»

Кваліфікація змагань

1. За кваліфікацією змагання поділяються на: особисті; особисто-командні; командні.

2. Характер змагань визначається Регламентом (Положенням) про змагання в кожному окремому випадку.

3. В особистих змаганнях визначаються тільки особисті результати і місця учасників у своїх вагових категоріях.

4. В особисто-командних змаганнях визначаються особисті місця учасників, а місце команди визначається залежно від особистих результатів її учасників відповідно до Положення про змагання.

5. У командних змаганнях команди зустрічаються одна з одною, і за результатами цих зустрічей визначаються місця команд.

Системи та способи проведення змагань

1. При проведенні змагань учасники виступають в одній групі (система без розподілу на підгрупи) або при жеребкуванні розподіляються на кілька підгруп (система з розподілом на підгрупи). В останньому випадку додатково має бути зазначений принцип, за яким переможці переходять до наступної сходинок змагань, а ті, хто програв, відсіваються. Змагання при цьому розділяються на попередню частину і фінальну частину змагань.

2. У межах кожного ступеня змагання можуть проводитися по одному з двох способів: круговому, коли кожен учасник зустрічається з кожним; з вибуванням учасників, які отримали встановлену Положеннями кількість поразок.

3. Порядок зустрічей між учасниками (командами) визначається жеребкуванням і вибраними системою і способом проведення змагань.

4. Система і спосіб проведення попередньої та фінальної частин змагань мають бути зазначені в Положенні про проведення змагань, у якому описуються системи з різними варіантами поєднання способів проведення попередньої і фінальної частини змагань, а також способи проведення командних зустрічей, за результатами яких визначаються місця в командних змаганнях.

Зміст боротьби

В правилах змагань з бойового хортингу в розділі «Борцівська сутичка» дозволяється проводити кидки, утримання, больові, задушливі прийоми та інші атакуючі та захисні дії як в положенні стоячи, так і у партері.

I. Положення борців

1. Стоячи – положення борця, при якому він торкається хорту тільки ступнями ніг.

2. Партер – положення борця, при якому він торкається хорту ще якою-будь частиною тіла, крім ступнів ніг.

3. Боротьба стоячи (у стійці) – обидва борця в положенні стоячи.

4. Боротьба в партері – один або обидва борця в положенні партеру.

II. Кидки

1. Кидком вважається дія борця в захваті, в результаті якого супротивник втрачає рівновагу і падає на хорт, торкаючись його поверхні якою-небудь частиною тіла крім ступнів ніг, тобто опиняється в одному з положень партеру.

Контркидок – кидок, при якому борець, який захищається, у відповідь на атакуючі дії перехоплює ініціативу і кидає супротивника сам, змінюючи характер і напрям падіння атакуючого.

2. Оцінюються тільки кидки, які проводить борець, який знаходиться до кидка (до початку падіння супротивника) в положенні стоячи.

III. Больові прийоми

Больові прийоми проводяться в стійці і у партері. Больовим прийомом вважається захват руки або ноги супротивника, який дозволяє провести дію:

1. Дозволені больові прийоми на руки: важіль ліктя; вузол ліктя; зворотний вузол; защемлення біцепса; важіль плеча; вузол плеча; загин кисті.

2. Дозволені больові прийоми на ноги: защемлення литкового м'яза; защемлення ахіллового сухожилля; важіль коліна; вузол ноги; важіль стегна; вузол ступні.

Початком больового прийому вважається початок дій, які слідує після взяття атакуючим захвату кінцівки супротивника на атакуємій ділянці тіла і має

на меті викликати у противника болюче відчуття або подолати його захисний захват.

IV. Утримання

Утриманням вважається прийом, коли атакуючий притискається своїм тулубом (грудьми, боком, спиною) до тулуба противника (або його рукам, притиснутим до тулуба) і фіксує його в положенні «на лопатках».

Утримання припиняється:

якщо борець переходить в положення «на груди», «на животі» або «на сідницях» (але не «на попереку»);

якщо віджимає атакуючого від себе;

якщо нижній борець обхоплює ногами тулуб або одну ногу;

якщо атакуючий борець переходить до проведення больового прийому.

Повне утримання – 15 с (2 бали).

Неповне утримання – 10 с (1 бал).

V. Задушливі прийоми

Задушливі прийоми – технічні дії, при яких відбувається вплив на шию противника, що перешкоджає нормальному диханню або приводить до втрати свідомості шляхом впливу на сонні артерії. Проводяться в положенні стоячи або у партері руками, ногами, хортовкою (крім поясу).

Заборонені задушливі прийоми, що призводять до скручування шийного відділу хребта.

Атакуючому, який проводить задушливий або больовий прийом стоячи дозволене переведення противника в положення партеру без використання кидкової техніки.

Сигналом про здачу при проведенні утримання, больового, задушливого є постукування рукою або ногою по атакуючому або хорту, а також будь-який голосовий вигук.

Заборонені прийоми та дії

1. Забороняється:

а) кидати противника на голову, кидати із захопленням на больовий прийом, кидати при виконанні задушливих прийомів, кидати суперника, падаючи на нього всім тілом;

б) затискати супернику рот і ніс, перешкоджаючи диханню;

в) наносити удари, дряпатися, кусатися, захоплювати пальцями частини обличчя (рот, ніс, волосся, вуха) і статеві органи противника;

г) виконувати будь-які прийоми на хребет, скручувати шию, руками і ногами стискати голову або придавлювати її до хорту;

д) впертися ногами, головою, пальцями в обличчя;

е) натискати ліктем або коліном зверху на будь-яку частину тіла;

ж) захоплювати пальці на руках чи ногах;

з) проводити больові прийоми ривком.

2. Якщо судді не помічають проведення забороненого прийому, то потерпілому дозволяється подати сигнал голосом чи жестом.

Подача помилкового сигналу розглядається і карається як заборонений прийом.

3. Заборонені також наступні дії: захват за рукав хортовки і штанини зсередини; захоплення хорту; навмисне порушення спортивної форми (виймати руку з рукава хортовки, зачочувати рукава хортовки і т. п.).

Костюм учасника

1. Костюм учасника: захватна хортовка – куртка з поясом і штани.

Для учасників – плавки, для учасниць – бюстгалтер, закритий купальник, темно-синя футболка або майка.

Куртка хортовки – темно-синього кольору спеціального крою і пояс (темно-синій або жовтий) з бавовняної тканини.

Штани хортовки – темно-синього кольору спеціального крою довжиною по щиколотки на тканинній тасьмі.

2. Учасники змагань виходять на парад відкриття, закриття та нагородження в хортовках.

3. Учасникам під час сутички забороняється мати на собі предмети прикраси: кільця, браслети, серги, ланцюжки та інші предмети, які можуть послужити причиною травми.

Початок і закінчення сутички

1. Для ведення сутички борців викликають на хорт.

2. Перед початком сутички борець, викликаний першим (з темно-синім поясом), стає по ліву руку від Рефері, а його супротивник (з жовтим поясом) – по праву руку від Рефері. Після представлення борці по жесту Рефері сходяться в центрі хорта і обмінюються рукостисканнями. Потім вони роблять крок назад і за командою Рефері «Файт» починають боротися.

3. Сутичка закінчується по гонгу (звуковому сигналу), що дублюється командою Рефері «Стоп».

4. По закінченні сутички борці займають ті ж самі місця на хорті, що і перед початком сутички. Для оголошення результату сутички Рефері викликає борців на середину і, заздалегідь узявши обох борців за зап'ястя, піднімає руку переможця, після чого борці обмінюються рукостисканням і йдуть з хорта. Також дозволені короткі привітання тренера і команди суперника до 15 с.

Хід і тривалість сутички

1. Тривалість сутички встановлюється:

для дорослих (чоловіки) – 5 хв;

для дорослих (жінки), юніорів та юніорок (16–17 років) – 4 хв;

для кадетів та кадеток (14–15 років), старших юнаків та дівчат (12–13 років) – 4 хв;

для юнаків та дівчат (10–11 років), молодших юнаків і дівчат (8–9 років) – 3 хв;

для дітей хлопців та дівчат (6–7 років) – 2 хв.

2. Відлік часу в сутичці починається за командою Рефері «Файт». Час перерв не включається в чистий (фактичний) час сутички.

У виняткових випадках дозволяється включати час перерв в сутичці, не супроводжуваних жестом Рефері «Зупинити час», в чистий час сутички (крім півфінальних та фінальних), якщо це обумовлено в Положенні про проведення змагань.

3. Протягом сутички борці не мають права йти за межі хорта без дозволу Рефері. При необхідності учасник з дозволу Рефері може покинути килим для приведення в порядок змагального костюма – хортовки.

4. На надання медичної допомоги при пошкодженнях, отриманих борцем, йому надається час в сумі не більше 2 хв у ході однієї сутички. Медична допомога надається безпосередньо на хорті (краю хорта).

Кількість сутичок впродовж змагань

1. Якщо змагання тривають один день, то для дорослих спортсменів кількість сутичок не повинна перевищувати 6.

Якщо змагання тривають більше одного дня, то кількість сутичок в день не повинна перевищувати 5.

Для юніорів та кадетів відповідні норми не повинні перевищувати 5 для одноденних змагань і 4 для багатоденних.

Для юнаків і молодших юнаків відповідні норми не повинні перевищувати 4 для одноденних змагань і 3 для багатоденних.

2. Відпочинок між сутичками має бути не менше 10 хв для дорослих і юніорів і не менше 15 хв для кадетів, старших юнаків, юнаків, молодших юнаків і дітей.

Жести суддів

Жести суддів використовуються як в розділі «Рукопашна сутичка» правил змагань з бойового хортингу.

Зауваження та попередження

1. Порухами Правил, за які борцю може бути зроблено зауваження, попередження, або за яке він може бути знятий з однієї сутички або змагань вважається: запізнення на хорт; застосування забороненого прийому; брутальне ведення боротьби; порушення дисципліни; розмови на хорті; ухилення від боротьби і заборонені технічні дії під час сутички; відхід з хорту без дозволу рефері, в тому числі для надання медичної допомоги; підказки, супроводжувані

неетичним поведінням представника, тренера або інших учасників його команди, що знаходяться поблизу хорту.

2. Протягом сутички борцю не може бути зроблено більше одного зауваження.

3. За запізнення на хорт на час сутички 30 секунд після першого виклику борцю оголошується зауваження, за запізнення на час сутички понад 1 хвилини – перше попередження.

4. При порушенні правил, зазначених в п. 1 д, е, ж спочатку робиться зауваження, при повторному порушенні – попередження.

5. Якщо борець, захоплений на больовий прийом, утримання або задушливий прийом, вивіз за межі хорту, йому оголошується попередження за навмисний вихід за межі хорту: перше, друге попередження або зняття з сутички.

6. При порушенні правил, зазначених в п. 1 (б, в, г) попередження оголошується без попереднього зауваження.

7. Учаснику в ході однієї сутички може бути зроблено не більше одного попередження за проведення забороненого прийому. Кожному з борців у ході однієї сутички може бути зроблено в цілому не більше двох попереджень.

Зняття та дискваліфікація учасника

1. Борець знімається з сутички рішенням Головного судді з присудженням його противникові чистої перемоги:

при повторній спробі проведення забороненого прийому;

у разі, якщо борець не зміг вкластися у відведені 2 хв на надання йому медичної допомоги.

При цьому переможець отримує 6 балів, а переможений – 0 балів та 0 класифікаційних очок на командних змаганнях. Сутичка вважається закінченою достроково і її час фіксується в протоколі.

2. Рішенням Головного судді борець знімається з сутички після двох попереджень при необхідності оголосити йому третє попередження за ухилення від боротьби, якщо суддівська бригада єдина в своїй думці або якщо думка двох суддів підтримується Головним суддею змагань. При цьому його супротивнику достроково присуджується перемога.

3. Борець знімається зі змагань рішенням Головного судді, якщо він за висновком лікаря не може продовжувати боротьбу при захворюванні або через травму, отриману ним у ході сутички. Його противник при цьому отримує 6 балів, а борець, знятий зі змагань, – 0 (при класифікації він займає місце відповідно до його результату на момент зняття).

4. Борець знімається зі змагань рішенням Головного судді (дискваліфікується):

за неявку на хорт протягом 2 хв після першого виклику;

за грубу і неетичну поведінку по відношенню до супротивника, учасникам, суддям і глядачам, за відмову подати руку противнику або за подачу її некоректно;

за проведення забороненого прийому, в результаті якого супротивник отримує травму і за висновком лікаря не може продовжувати боротьбу у змаганнях;

за обман суддів.

При цьому борець, знятий зі змагань, отримує 0 балів (при підведенні підсумків він не отримує ні особистого, ні командного місця). Його противник отримує 6 балів – чисту перемогу.

Оцінка прийомів

1. Активність «А» присуджується:

за кидок без падіння при якому противник впав на коліно, коліна;

за кидок з падінням на груди, живіт, сідниці, поперек або плече.

2. Один бал:

за кидок без падіння, при якому противник впав на груди, живіт, сідниці, поперек, плече або бік;

за кидок з падінням, при якому противник впав на спину або бік;

за утримання протягом 10 с.

Утримання, виконані борцем в ході однієї сутички, не можуть бути в сумі оцінені більш ніж у 4 бали.

3. Два бали:

за чистий кидок – без падіння атакуючого, а той, кого атакують знаходився в положенні стоячи і падає на спину або перекочується на спині в темпі (без зупинки);

за утримання протягом 15 с.

за високоамплітудний кидок – без падіння атакуючого, а той, кого атакують знаходився в положенні стоячи і падає на спину або перекочується на спині в темпі (без зупинки) з обов'язковою подальшою технічною дією (утримання, больовий чи задушливий прийом);

Ухилення від боротьби

Ухиленням від боротьби вважається: умисний вихід за межі хорта в стійці або виповзання при боротьбі лежачи; відсутність реальних спроб проведення прийомів при боротьбі стоячи; імітування атакуювальних дій (хибні атаки); ухилення від захвату в боротьбі стоячи; перехід в положення «лежачи» без реальних спроб проведення прийомів; явне виштовхування суперника з робочої території хорта.

Боротьба поблизу межі хорта

1. Положення «поза хортом» (за межами хорта) вважається, якщо: у боротьбі стоячи один з борців заступив ногою за межі хорта;

в боротьбі лежачи один з борців виявився половиною тулуба по лінії талії або лопаткою і сідницею за межами хорта.

2. В ході сутички положення «поза хортом» визначається Рефері, а при обговоренні спірних моментів – більшістю суддівської бригади.

3. Якщо борці опиняться в положенні «поза хортом», то вони після команди Рефері повертаються на середину хорта і відновлюють боротьбу в стійці. Без команди Рефері борець не повинен припиняти боротьбу поблизу межі хорта і запрошувати супротивника на середину. Протівник має право проводити прийом, оскільки не було команди Рефері «Стоп».

4. Кидок (контркидок), розпочатий на хорті, оцінюється в тому випадку, якщо він закінчується поза хортом, але у зоні безпеки.

Кидок, розпочатий у положенні «поза хортом», не оцінюється.

5. Утримання і больовий прийом, розпочаті на хорті, дозволяється проводити до тих пір, поки один з борців має контакт з робочою площею хорта.

Визначення результату сутички та оголошення переможця

1. Результатом сутички може бути перемога одного з борців і поразка іншого, а також поразка одного з борців.

2. Перемога може бути: чистою (достроковою):

за проведення больового або задушливого прийому;

при явній перевазі (різниця – 6 балів);

при неможливості продовжувати сутичку (відмова, травма, прострочено час на медичну допомогу до 3 хв, при утриманні поданий сигнал про здачу);

при повторній спробі проведення забороненого прийому;

після двох попереджень при необхідності оголошення третього попередження за ухилення від боротьби.

3. Борець знімається зі змагань (дискваліфікується):

за неявку на хорт протягом 2 хв після першого виклику;

за грубе і неетичне поведіння по відношенню до супротивника, учасників, суддів і глядачів, за відмову привітання;

за проведення забороненого прийому, в результаті якого супротивник отримав травму і за висновком лікаря не може продовжувати боротьбу;

за обман суддів;

зняття одного або обох борців за пасивність або порушення правил.

4. Перемога за балами:

при наявності оцінок «А» в сутичці, в разі рівності балів після її закінчення, перемога присуджується тому борцеві у якого більше «активностей»;

при рівності балів перемога присуджується тому, хто провів більше якісні прийоми, якщо всі показники рівні – перемога присуджується тому, хто в ході сутички провів останній оцінений прийом;

якщо до моменту закінчення сутички в обох борців немає технічних балів або оцінки «А» і рівна кількість попереджень, перемога присуджується тому з них, хто отримав останню оцінку за попередження, оголошене противнику.

5. Результат сутички оголошується так:

а) при чистій перемозі або перемозі за явною перевагою: «За ... хвилин ... секунд чистим кидком (больовим прийомом, за явною перевагою) переміг (прізвище і команда переможця)»;

б) якщо чистої перемоги не було: «З перевагою за балами переміг (прізвище і команда переможця)»;

в) якщо борець знімається з сутички: «За ... хвилин ... секунд у зв'язку зі зняттям супротивника перемога присуджується (прізвище та команда переможця)»;

г) якщо обидва борця знімаються зі сутички або змагань: «Обидва борця знімаються з сутички (із змагань), і їм оголошується поразка з часом ... хвилин ... секунд».

Протести

1. Процедура подання Протесту використовується по аналогії з розділом «Рукопашна сутичка».

2.15. Розділ змагань «Самозахист»

1. Суть змагань з розділу «Самозахист» полягає у виявленні пар спортсменів, які володіють найкращою технікою самозахисту, шляхом оцінювання рівня їх майстерності під час виступів.

2. Змагання у розділі «Самозахист» проводяться окремо для чоловіків та жінок а також для представників різних вікових та вагових категорій.

3. На змаганнях у розділу «Самозахист» забороняється використання музики, співів, викрикування лозунгів, промовок тощо. Заборонені світові, шумові, піротехнічні ефекти розбивання предметів. Спортсменам дозволяється подавати команди голосом особі, яка затримується.

Особливості суддівства

1. Склад бригади суддів майданчику: керівник хорту, арбітр, 4 або 2 бокових судді, технічний секретар та суддя при учасниках. Рефері знаходиться на майданчику, а бокові судді – по кутах майданчика, старший суддя та технічний секретар за суддівським столом. Рефері та бокові судді оцінюють демонстрацію спортсменами техніки самозахисту, а Арбітр хорта і технічний секретар фіксують та обробляють результати.

2. При демонстрації небезпечних технічних дій арбітр зобов'язаний негайно втрутитися та запобігти травмуванню спортсменів.

3. За порушення правил змагань, недисципліновану поведінку спортсмена, тренера або представника команди арбітр зобов'язаний оголосити зауваження або попередження спортсмену або прийняти рішення про його дискваліфікацію.

Критерії оцінки технічних дій

1. Критеріями оцінки технічних дій спортсменів у розділі «Самозахист» є: практичність; ефективність; контроль ситуації (нападника, зброї); швидкість переходу від захисних дій до контролю нападника; дотримання балансу; правомірність дій; дотримання заходів безпеки.

2. Практичність. Техніка самозахисту має бути такою, щоб її могла застосувати не лише людина з надзвичайними здібностями або високим рівнем спеціальної підготовки, але й пересічна людина. Не припускається виконання складних акробатичних елементів. У випадку використання при самозахисті непрактичних складних акробатичних елементів кожен суддя повинен зняти з суми балів за прийом 0,5 балів.

3. Ефективність. Техніка самозахисту повинна дозволяти особі, яка її здійснює, запобігти пошкодженням. Якщо техніка самозахисту не дозволяє з достатньою впевненістю запобігти пошкодженням (лезо ножа проходить по проекції тіла, або проекція польоту кулі проходить скрізь тіло особи, що захищається, або не припиняє захистом удар, який при реальному розвитку подій є небезпечним для життя або здоров'я людини), спортсмену за прийом виставляється оцінка 0 балів.

Припинення атаки має бути проведено в найкоротший термін. Надмірне зволікання із застосуванням захисних дій тягне за собою зменшення оцінки за прийом на 0,5 балів.

4. Швидкість переходу від захисних дій до контролю нападника. Технічні дії захисту повинні проводитися без пауз та зупинок до постановки ситуації під контроль. За виконання техніки самозахисту з паузами кожен суддя повинен зняти з суми балів за прийом від 0,5 до 1 балу.

5. Контроль ситуації (нападника, зброї). Демонстрація техніки самозахисту має закінчуватися в кожному разі положенням, в якому особа, яка здійснювала напад, не може самостійно рухатися (положення конвоювання, больовий контроль; зброя вибита або відібрана). Якщо особа, яка атакувала спроможна повторити атаку після припиненого нападу, кожен суддя повинен зменшити оцінку за технічну дію на 5 балів.

6. Дотримання балансу. Під час демонстрації прийомів спортсмен має підтримувати стійке положення без втрати рівноваги, одночасно приймаючи заходи для того, щоб опонент втратив рівновагу. За втрату рівноваги кожен суддя повинен зменшити оцінку учасника за технічну дію від 0,5 до 3 балів (за незначну втрату рівноваги знімається 0,5 балів, а за втрату рівноваги, що призвела до падіння 3 бали).

7. Правомірність дій. Техніка самозахисту має бути в межах, визначених законодавством України для реальних ситуацій. Технічні дії самозахисту, що при реальному їх виконанні можуть призвести до смерті або спричинення тілесних ушкоджень можуть бути продемонстровані лише при захисті від групи осіб або від озброєної особи. За перевищення меж необхідної оборони та затримання особи, що імітувала напад, спортсмену за прийом кожний суддя повинен поставити оцінку 0 балів.

8. Дотримання заходів безпеки. Спортсмен має прийняти заходи безпеки для запобігання травмування себе та асистента. Техніка як нападу, так і захисту має бути контрольованою. З цією метою нанесення ударів, що можуть призвести до тілесних ушкоджень слід лише імітувати. За навмисне застосування технічних дій з метою травмування асистента спортсмен дискваліфікується. За ненавмисне нанесення травми спортсмен може бути покараний відніманням від загальної суми 5 балів.

Предмети, які використовуються в якості зброї слід вибивати в напрямку безпечному для оточуючих. За неконтрольоване вибивання предметів знімається 1,5 бала.

Помилки в технічних діях

1. Помилки можуть бути незначними, середніми та значними.

2. Незначна помилка – незначне відхилення від правильного виконання прийому або дії, що не порушує його загальної цілісності. Як незначні помилки кваліфікуються: відсутність належної швидкості, неточний вибір стійки, захвата, дистанції, затримка з виконанням відволікального або завершального удару, коли це необхідно, часткова втрата рівноваги, відсутність чіткості та впевненості в діях, виконання кидків на прямих ногах, ухід з лінії атаки з сильним нахиланням корпусу, нечіткість виконання важелів. За незначну помилку знімається 0,5 балів.

3. Середня помилка – відхилення від правильного виконання прийому або виконання дій, що значно ускладнюють його проведення, значні помилки у виборі стійки, дистанції або захвату, повільне виконання технічної дії, припущено значну втрату рівноваги, неузгодженість дій. За припущення середньої помилки знімається від 1 до 1,5 балів. Приклади: спортсмен знаходиться в зоні ураження умовного супротивника, сильно нахилиється вперед, робить довгі кроки тощо.

4. Значна помилка – виконання технічної дії з помилками, що викривляють їх сутність. Приклади: неправильний вибір стійки, захвату, порушення злитості виконання технічної дії, розгубленість при виконанні самозахисту, недостатній контроль атакуючої кінцівки нападника або зброї, відсутність контролю в положенні конвоювання або в положенні лежачи, виконання технічних дій з

зупинками, втрата рівноваги, що призвела до падіння. За припущення значної помилки знімається від 2 до 3 балів.

5. Якщо помилки слідуєть одна да одною, то бали знижуються на суму припущених помилок. Від 7,5 до 10 балів знімається коли захист не виконано або технічні дії виконані не за принципами, викладеними вище.

Час демонстрації техніки самозахисту

1. Час виступу спортсмена від 50 с до 1,5 хв. Відлік часу починається з першого атакуючого руху асистента.

2. Якщо виступ спортсменів перебільшує 1,5 хв, виступ припиняється і кожен суддя віднімає від оцінки 1 бал.

Атакувальні дії асистента

Асистент на змаганнях з самозахисту може імітувати такі атакуючі дії:

удар рукою (збоку, зверху, знизу, прямий, навідліг);

удар ногою (знизу, збоку);

удар палицею, іншою зброєю (збоку, зверху, тичком);

удар ножем (прямо, зверху, знизу, збоку, навідліг);

спроба дістати зброю (з кишені штанів, внутрішньої кишені піджаку, тощо);

обеззброєння особи при загрозі пістолетом, автоматом, рушницею (ззаду, спереду);

захват руками (за одяг на груді, тулуб без рук спереду, тулуб з руками спереду, тулуб без рук ззаду, тулуб з руками ззаду, за шию спереду, за шию ззаду, за шию збоку, за одну руку двома руками, за ноги).

Захисні дії спортсмена

1. Демонструючи техніку самозахисту, спортсмени можуть виконувати (імітувати виконання) будь-які удари, кидки, больові та задушливі прийоми, та переходи на конвоювання і імітувати добивання. Технічні дії повинні бути виконані таким чином, щоб продемонструвати переконливість захисту від атакуючої дії та контроль над нападником після закінчення атаки.

2. Вся техніка самозахисту – контрольована, зі страхуванням особи, що імітує напад, без нанесення шкоди здоров'ю асистенту. Ступінь контакту при ударах та ступені зусилля при захватах, больових та задушливих прийомів – контрольовані (до першої ознаки ефективності).

Регламент виступу спортсменів

1. Перед початком виступу спортсмени представляються суддям, називаючи свою фамілію, ім'я, країну (на міжнародних змаганнях), стиль, з арсеналу якого будуть продемонстровані технічні дії самозахисту.

2. Перед початком виступу предмети, що імітують зброю, мають бути оглянуті Рефері. У випадку, якщо Арбітр хорта визнає такі предмети небезпечними, вони мають бути замінені на інші.

3. Команда з двох спортсменів демонструє відпрацьовану раніше техніку. Спочатку технічні дії демонструються повільно, після цього з реальною швидкістю.

4. На змаганнях спортсмени демонструють 5 технічних дій, з них обов'язково одна – захист від захоплень (охоплень), а інша захист від нападу із застосуванням зброї або предметів в якості зброї. Якщо спортсмени демонструють менш ніж 5 технічних дій самозахисту, то за різницю технічних дій їм виставляється оцінка 0 балів.

Оцінювання виступу спортсменів

1. Оцінювання проводиться 5 або 3 суддями. При суддівстві 5 суддів найвища та найнижча оцінки відкидаються, а всі інші додаються. При суддівстві 3 суддями всі оцінки додаються. В протоколі фіксуються всі оцінки.

2. Максимальна оцінка 10 балів, мінімальна залежить від кількості знятих балів. Максимальна оцінка виставляється за ефективні практичні дії виконані без пауз, без втрати рівноваги з подальшим надійним контролем особи, яка здійснювала атаку. Відхилення від цих вимог, припущення помилок, тягне за собою віднімання балів від максимальної оцінки.

3. Оцінювання кожної технічної дії самозахисту проводиться безпосередньо після виконання кожної технічної дії з реальною швидкістю.

4. За командою керівника хорту з самозахисту «Показати оцінку» бокові судді за допомогою таблиць показують свою оцінку продемонстрованим технічним діям. Керівник хорту оголошує оцінки бокових суддів та свою оцінку.

5. Оцінки виставляються з точністю 0,5 балів. Розходження в оцінках більше 1,5 балів неприпустимо. При розходженні в оцінках більше ніж 1,5 балів рефері може провести додаткове обговорення якості виконаної техніки та ще раз запропонувати суддям оцінити продемонстровані технічні дії.

6. Оцінка спортсмену за виступ – це сума оцінок за виконання кожної з 5 технічних дій самозахисту.

7. Переможець визначається за найбільшою сумою балів.

Специфіка проведення та суддівства змагань

1. На змаганнях з розділу «Самозахист» спортсмен демонструє техніку самозахисту на асистенті, який визначається жеребкуванням. Перед виступом спортсмен вибирає квиток та передає його судді, який ознайомлює з його змістом асистента.

2. Перед демонстрацією техніки самозахисту, від нападу на спортсмена йому не оголошується, за виключенням захоплень (охоплень).

Порядок виступу спортсменів

1. Спортсмен демонструє 5 технічних дій, які зазначені в квитку:

1) елементи прикладної акробатики на твердій поверхні: падіння, оберти, переكاتи, зв'язані в комбінацію. Акробатика оцінюється судьями як окрема технічна дія самозахисту;

2 та 3) технічні дії самозахисту від нападу без зброї;

4) технічні дії по звільненню від захоплень та охоплень;

5) технічні дії самозахисту від нападу зі зброєю та предметами, які використовуються в якості зброї.

2. При виконанні першої технічної дії спортсмен має продемонструвати вміння падати без травм, що є необхідним елементом реального самозахисту. За незадовільний рівень виконання акробатичних вправ спортсмену виставляється оцінка 0 балів за першу технічну дію і з метою запобігання травматизму рішенням головної суддівської колегії його може бути знято зі змагань.

3. Асистент має виконати (позначити) атакувальні дії точно, чітко, зі швидкістю приблизно 50 % від максимальної швидкості атаки в реальних умовах, дотримуючись заходів безпеки як для себе так і для партнера. Явно уповільнені дії асистента та суттєві помилки у виконанні атакуючих дій штрафуються відніманням 2 балів від суми його виступу.

4. Заборонено проводити технічні дії, наслідком яких можуть бути травми або дії, спрямовані на зрив виконання прийому. За такі дії спортсмен може бути покараний першим або другим попередженням або його може бути дискваліфіковано. Перше попередження тягне за собою віднімання з сумарного результату виступу спортсмена 2 бали, а друге – 5 балів.

5. У випадку помилки, припущеної асистентом або проведення навмисних дій, які ускладнюють демонстрування техніки самозахисту, спортсмену може бути надано повторну спробу з іншим рівнозначним завданням.

6. Демонстрація техніки самозахисту захисних дій при виступі у розділі «Самозахист» починається за командами арбітру. За командою «Увага!» асистент вибирає позицію за спиною учасника на дистанції необхідній для проведення атаки.

7. За командою «Прийом» учасник змагань повертається обличчям до асистента, та виконує необхідні захисні та контратакувальні дії. Початок атаки асистента співпадає з початком розвороту спортсмена. За командою Рефері «Стоп» учасники повинні припинити всі дії і повернутися у вихідне положення.

Оцінки

1. Оцінка 0 виставляється за:

а) кожену технічну дію, яку не було продемонстровано;

б) технічні дії, які не припиняють небезпечного удару;

в) технічні дії, спрямовані на завдання надмірної шкоди;

г) незадовільне виконання спеціальних акробатичних елементів (перекидів, обертів, прийомів падіння, переكاتів).

Критерії оцінки технічних дій самозахисту

1. Критерієм оцінки виступу спортсмена є своєчасність реагування на напад та підтримання балансу.

2. Своєчасність реагування на напад та підтримання балансу означає, що техніка самозахисту відбувається в період, коли напад вже розпочався, але ще не закінчився. Спортсмен при цьому зберігає стійке впевнене положення. Дозволяються технічні дії на упередження атаки супротивника, особливо, коли він зволікає з нападом.

2.16. Розділ змагань «Форма»

Загальні положення

1. Форма – послідовне виконання підготовчих формалізованих спарингових комбінацій бойового хортингу, пов'язаних між собою на принципах ведення сутички з одним або декількома суперниками. Форми (від слова «формувати») сформовані на базі основних стійок, пересувань, блоків та ударів руками і ногами, які виконують як навчально-тренувальну так і демонстраційну функцію. Одною із різновидів офіційних демонстрацій форм є змагання.

2. Змагання з бойового хортингу в розділі «Форма» проводяться з метою вдосконалення спарингових комбінацій, еталонного зразка техніки бойового хортингу для запам'ятання, копіювання та навчання основних базових форм учасниками змагання. Принцип навчання бойовому хортингу на основі форм полягає в тому, що повторюючи форму багато разів, спортсмен привчає своє тіло до певного способу рухів, які тренуваннями виводить на підрозумовий рівень. Якщо спортсмен попадає в реальну бойову ситуацію сутички, то все тіло, руки, ноги, тулуб, сформовані ударні частини рук та ніг працюють впевнено і самостійно на основі рефлексів, надбаних таким багаторазовим повторенням форм.

3. Форма одягу для участі в змаганні в розділі «Форма» – хортровка (куртка з поясом та брюки). Участь у змаганні в іншому одязі не допускається.

Принципи оцінки якості виконання форм

В загальну оцінку якості виконання форм учасником змагання включаються такі принципи:

- дотримання етикету бойового хортингу;
- знання техніки, темп техніки («рівень техніки»);
- моменти напруження сили («концентрація сили»);
- контроль дихання.

1. Дотримання етикету бойового хортингу (поведінка на змагальному майданчику).

Судді слідкують за правильністю виходу спортсмена на хорт, знанням спортсменом назви заданої форми, реагуванням на зауваження (якщо такі мають місце), виконанням загальноприйнятих вітань, виходом з території змагального майданчика.

2. Знання техніки (геометрія та рівновага стійок, статичні положення кінцівок при блокуваннях та нанесенні ударів, додержання рівнів атак).

Судді оцінюють впевненість виконання базових рухів (ударів, блоків, переміщень), послідовність кроків при виконанні певної форми, статичні положення кінцівок при виконанні окремих дій, правильність формування ударних частин кінцівок.

3. Темп техніки (зміна швидкостей при виконанні імітувань захисту і атаки).

Судді оцінюють здатність учасника змінювати темп технік, контролювати низькі і високі моменти форми, знаходити і балансувати моменти швидкості та повільності технічних дій.

4. Моменти напруження сили (зміна напружень при виконанні імітувань захисту і атаки).

Судді оцінюють здатність учасника змінювати моменти напруження і концентрації сили при переході від захисної до атакуючої техніки, виконувати рухи швидко та повільно в розслабленому та напруженому стані, здатність демонструвати високі напруження, якими спортсмен володіє, досягаючи найвищої відмітки в необхідних крапках фокусування енергії.

5. Контроль дихання (координація вдихів і видихів при виконанні імітувань захисту і атаки).

Судді оцінюють правильність дихання спортсмена відносно до темпу рухів і моменту напруження сили при виконанні форм, його аналіз відносно правильного вибору часу для вдиху та видиху, загальну координацію затримання, різких та повільних видихів дихання на протязі виконання всіх завданих технік певної форми.

Класифікація форм

По змісту використання всі програмні форми поділяються на захисні і атакувальні. По складності виконання та поступовості вивчення існує 12 форм (формальних комплексів), з яких 6 захисних, 6 атакувальних форм.

Кожна форма бойового хортингу має свою скорочену позначку згідно її назви і призначення (наприклад: «МА» – майстерська атакувальна), та порядковий номер від 1 до 12, яким вона позначається у Положенні про змагання.

Кваліфікаційне поділення форм за розділами: прості базові, складні базові і вищі форми:

Розділ «Прості базові форми» має шість форм (3 захисні і 3 атакуючі):

1. Форма «Перша захисна» (1–3), виконується під рахунок і самотійно.
2. Форма «Перша атакуюча» (1–А), виконується під рахунок і самотійно.
3. Форма «Друга захисна» (2–3).
4. Форма «Друга атакуюча» (2–А).
5. Форма «Третя захисна» (3–3).
6. Форма «Третя атакуюча» (3–А).

Розділ «Складні базові форми» має чотири форми (2 інструкторські і 2 майстерські):

7. Форма «Інструкторська захисна» (І–3).
8. Форма «Інструкторська атакуюча» (І–А).
9. Форма «Майстерська захисна» (М–3).
10. Форма «Майстерська атакуюча» (М–А).

Розділ «Вищі форми» має дві форми:

11. Форма «Вища захисна» (В–3).
12. Форма «Вища атакуюча» (В–А).

Розряд змагань

1. Змагання проводяться в особистому розряді. Учасники, які виконують форми самотійно один за одним, в послідовності згідно протоколу жеребкування виходять на стартове місце. Змагання проводиться тільки особисте і при підсумках змагань зайняті місця розподіляються між учасниками, які відповідно набрали більшу кількість балів при оцінці.

Учасники змагань

1. Змагання в розділі «Форма» проводяться в особистому розряді (форму виконує тільки один спортсмен) серед учасників чоловічої і жіночої статі окремо.

2. Вікові групи відповідають зазначеним у розділі «Рукопашна сутичка» дійсних Правил.

3. Допуск учасників до змагань в розділі «Форма», їх права і обов'язки визначаються правилами змагань у розділі «Рукопашна сутичка».

4. Усі змагання проводяться в три кола. Під час змагань учасники повинні виконати в перших двох колах, зазначені в Положенні про змагання, дві обов'язкові форми. В третьому колі учасники виконують одну форму на власний вибір відповідно до програми розділу «Форма».

5. У першому колі учасники виступають у порядку, визначеному жеребкуванням.

6. В другому і третьому колах учасники виступають у порядку, визначеному сумою набраних балів (найменша сума – перший і далі за зростанням).

7. До змагань серед юніорів 16–17 років допускаються кадети 14–15 років.

8. До місцевих і всеукраїнських змагань, чемпіонатів областей, Кубку України, чемпіонату України серед молоді (чоловіки, жінки) та серед дорослих 18 років і старше (чоловіки, жінки) допускаються юніори та юніорки 16–17 років, які є чемпіонами і призерами обласних та всеукраїнських змагань у своїй віковій групі.

9. Змагання в розділі «Форма» можуть проводитись між суміжними віковими групами (дітей 6–7 років та молодших юнаків 8–9 років; молодших юнаків 8–9 років та юнаків 10–11 років; юнаків 10–11 років та старших юнаків 12–13 років; старших юнаків 12–13 років та кадетів 14–15 років; кадетів 14–15 років та юніорів 16–17 років; юніорів 16–17 років та дорослих 18 років і старше), якщо про це зазначено у Положенні (Регламенті) про змагання.

Представники, тренери і капітани команд

1. Функції представників, тренерів і капітанів команд відповідають зазначеним у Розділі «Рукопашна сутичка».

Суддівська колегія

1. Усі дії Оргкомітету, а також склад і дії Суддівської колегії змагань відповідають зазначеним у правилах змагань в розділі «Рукопашна сутичка».

2. Змагання обслуговує бригада у складі Арбітра хорта, заступника Арбітра та чотирьох Бокових суддів.

3. Арбітр хорта розташовується за столом Арбітра з лівої сторони разом із заступником, керує чотирма Боковими судьями, виносить рішення стосовно виконання учасниками форм, демонструючи кількість балів, що указується на суддівській таблиці.

4. Заступник Арбітра хорта розміщується за столом праворуч від Арбітра, веде підрахунок і узагальнення оцінок Бокових суддів та Арбітра, веде протокол змагання.

5. Бокові судді розташовуються на стільцях по всіх чотирьох кутах хорту, мають суддівські таблиці для винесення рішень. Мають право на обдумування рішення не більше 20 с після команди Арбітра «Рішення суддів».

6. У випадку нестачі суддів, що володіють ліцензією суддівства в даному розділі, можливе скорочення бригади до 3 осіб: Арбітра хорта та 2 Бокових суддів.

7. Для прискорення визначення оцінки виконання форми (кількість балів) учасника, заступнику Арбітра хорта дозволяється використовувати електронну обчислювальну техніку.

Суддівство змагань

1. Після команди учаснику «Приготуватися!», до початку виходу на змагальний майданчик, при оголошенні прізвища учасника, спортсмен підходить до краю хорту посередині між Боковими судьями обличчям до Арбітра хорта.

2. Сигнал спортсмену для заходу на хорт і вихід з хорту дає Арбітр підйомом руки вверх.

Після отримання сигналу про дозволення заходу на хорт, спортсмен робить уклін етикету, заходить на хорт, займає стартове місце початку форми приймаючи стійку етикету, самостійно починає, виконує і закінчує виконання форми прийняттям стійки етикету.

3. Після закінчення спортсменом виконання форми, Арбітр хорта подає команду «**Рішення суддів!**», і разом з Боковими суддями демонструє кількість балів учасника підняттям суддівської таблиці.

4. Суддівська таблиця для визначення оцінки учасників змагань в розділі «Форма» виготовляється з ламінованих листів паперу формату А-4, скріплених між собою канцелярською пружиною для відкидання, на яких зображені і послідовно скріплені цифри від 0 до 6, на таблиці також є позначка 0.25, 0.5, 0.75 балів.

5. Всі Бокові судді піднімаючи таблицю із цифрою (від 1 до 6) або з позначкою 0.25, 0.5, 0.75 балів, показують кількість балів спочатку заступнику Арбітра, який по черзі (починаючи з лівого ближнього кута), записує результат і виводить загальну оцінку всієї бригади, після глядачам, розвернувши таблицю обличчям в протилежну сторону.

6. Переконавшись що заступник Арбітра врахував всі оцінки суддів, Арбітр хорта дає команду «Стоп!» закінчити і піднімає руку, сигналізуючи учаснику про вихід з хорту. Після команди «Стоп!» Боковим суддям дозволено опустити суддівські таблиці, а учасник спиною вперед підходить до краю змагального майданчика в тому місці, де заходив, робить традиційний знак поваги (покладення правого кулаку на серце з невеличким уклоном голови) в напрямку столу Арбітра і виходить з хорту.

7. Якщо виконана форма не відповідає правилам або мають місце якісь великі неточності в її виконанні, Арбітр хорта має повноваження скликати Бокових суддів на оперативну суддівську нараду до офіційного винесення рішення, після чого Суддівська бригада виносить офіційне рішення суддівськими таблицями.

9. Якщо учасник дискваліфікується, Суддівська бригада зараховує йому оцінку 0 балів або «Без оцінки» і заносить її в офіційний протокол змагань.

Процедура визначення оцінок суддями

1. Виконання форми має відповідати еталону та вимогам, наведеним у відповідних посібниках, підручниках та відеоматеріалах.

2. Для оцінки виконаної учасником форми, судді повинні дотримуватися наступних принципів:

процедура виконання форми повинна строго відповідати традиційним критеріям кожного формального комплексу і правилам змагань;

під час виконання форми учасник повинен виявляти зібраність, концентрацію, рівновагу, правильні принципи подиху, серйозне відношення до форми, яку виконує, чітко виконувати базову техніку, її послідовність і рівні ударів та блоків;

початок і закінчення кожної форми відбувається в стартовому місці форми.

3. Судді визначаються за двома критеріями та піднімають таблиці два рази додержуючи послідовність:

після команди Арбітра хорта визначитися: («Оцінка Техніки!») – «Technic-Result!», судді оцінюють технічний рівень виконання елементів – перша суддівська оцінка «За рівень техніки»;

після сумування загальної оцінки «За рівень техніки» Арбітр хорта оголошує команду: («Оцінка Сили!») – «Power-Result» надати оцінку за демонстрацію потужного силового виконання з прикладанням сили в необхідних місцях форми – друга суддівська оцінка «За концентрацію сили»;

Арбітр хорта разом із заступником підраховують загальну сумарну оцінку простим складанням балів за першу і другу вимогу виконання форми та оголошують учаснику і глядачам.

4. Форми, які є в програмі виконання на змаганнях, підрозділяються на 2 групи: форми «Обов'язкові»; форми на вибір «Вільні».

5. У залежності від кваліфікаційного рівня учасників (ранків) форми розділені на 3 категорії складності: початківська категорія; категорія спортивного вдосконалення; майстерська категорія.

Таблиця 2.10

Суддівські команди Арбітра хорта при суддівстві розділу «Форма»

№	Команда Арбітра	Зміст виконання
1	«Begin!»	«Готуватись до початку!»
2	«Judge– Result!»	«Рішення суддів!»
3	«Technic-Result!»	«Рівень техніки!»
4	«Power-Result!»	«Оцінка Сили!»
5	«Stop!»	«Опустити таблиці!»
6	«Non-Ball!»	«Без оцінки!»

Регламент проведення змагань

1. Змагання у віковій групі 6–7 років

Розряди змагань у віковій групі 6–7 років:

1. Особистий розряд серед юнаків – хлопці 6–7 років;
2. Особистий розряд серед юнаків – дівчата 6–7 років;

У віковій групі 6–7 років за регламентом виконуються форми:

- 1 коло – Форма «Перша захисна»;

- 2 коло – Форма «Перша атаквальна»;
- 3 коло – Форма вільна на вибір серед таких: «Друга захисна», «Друга атаквальна».

2. Змагання у віковій групі 8–9 років

Розряди змагань у віковій групі 8–9 років:

- 1. Особистий розряд серед юнаків – хлопці 8–9 років;
- 2. Особистий розряд серед юнаків – дівчата 8–9 років;

У віковій групі 8–9 років за регламентом виконуються форми:

- 1 коло – Форма «Перша захисна»;
- 2 коло – Форма «Перша атаквальна»;
- 3 коло – Форма вільна на вибір серед таких: «Друга захисна», «Друга атаквальна».

3. Змагання у віковій групі 10–11 років

Розряди змагань у віковій групі 10–11 років:

- 1. Особистий розряд серед юнаків – хлопці 10–11 років;
- 2. Особистий розряд серед юнаків – дівчата 10–11 років;

У віковій групі 10–11 років за регламентом виконуються форми:

- 1 коло – Форма «Перша захисна»;
- 2 коло – Форма «Перша атаквальна»;
- 3 коло – Форма вільна на вибір серед таких: «Друга захисна», «Друга атаквальна».

4. Змагання у віковій групі 12–13 років

Розряди змагань у віковій групі 12–13 років:

- 1. Особистий розряд серед юнаків – хлопці 12–13 років;
- 2. Особистий розряд серед юнаків – дівчата 12–13 років;

У віковій групі 12–13 років за регламентом виконуються форми:

- 1 коло – Форма «Друга захисна»;
- 2 коло – Форма «Друга атаквальна»;
- 3 коло – Форма вільна на вибір серед таких: «Третя захисна», «Третя атаквальна».

5. Змагання у віковій групі: кадети і кадетки 14–15 років

Розряди змагань у віковій групі кадети і кадетки 14–15 років:

- 1. Особистий розряд серед кадетів 14–15 років;
- 2. Особистий розряд серед кадеток 14–15 років;

У віковій групі кадети і кадетки 14–15 років за регламентом виконуються форми:

- 1 коло – Форма «Друга захисна»;
- 2 коло – Форма «Друга атаквальна»;
- 3 коло – Форма вільна на вибір серед таких: «Третя захисна», «Третя атаквальна».

6. Змагання у віковій групі: юніори і юніорки 16–17 років

Розряди змагань у віковій групі юніори і юніорки 16–17 років:

1. Особистий розряд серед юніорів 16–17 років;
2. Особистий розряд серед юніорок 16–17 років;

У віковій групі юніори і юніорки 16–17 років за регламентом виконуються форми:

- 1 коло – Форма «Третя захисна»;
- 2 коло – Форма «Третя атакувальна»;
- 3 коло – Форма вільна на вибір серед таких: «Інструкторська захисна», «Інструкторська атакувальна».

7. Змагання серед дорослих у вікових групах: молодь 18–23 роки, чоловіки та жінки 18 років і старше

Розряди змагань у віковій групі серед дорослих чоловіків і жінок 18 років і старше:

1. Особистий розряд серед чоловіків 18 років і старше;
2. Особистий розряд серед жінок 18 років і старше;

У віковій групі чоловіки і жінки 18 років і старше за регламентом виконуються форми:

- 1 коло – Форма «Третя захисна»;
- 2 коло – Форма «Третя атакувальна»;
- 3 коло – Форма вільна на вибір серед таких: «Інструкторська захисна», «Інструкторська атакувальна».

До участі в змаганнях розділу «Форма» серед чоловіків та жінок допускаються спортсмени 16–17 років.

Категорійність змагань

1. Змагання у розділі «Форма» проводяться за трьома категоріями, у відповідності до спортивної підготовки учасників: початківська категорія, категорія спортивного вдосконалення, майстерська категорія.

Початківська категорія

В початківській категорії змагаються спортсмени з 1 учнівського по 6 учнівський ранк. Також можуть брати участь особи, які не мають офіційного ранка бойового хортингу, але знають і вміють виконувати обумовлені форми.

При складанні Положення про змагання формами початківської категорії можуть бути:

а) обов'язкові форми:

1. Форма «Перша захисна» (1–3), виконується під рахунок і самостійно.
2. Форма «Перша атакувальна» (1–А), виконується під рахунок і самостійно.

б) форма вільна на вибір:

3. Форма «Друга захисна» (2–3).

4. Форма «Друга атаквальна» (2–А).

Максимальна оцінка у початківській категорії – 4 балів.

Категорія спортивного вдосконалення

В категорії спортивного вдосконалення змагаються спортсмени з 5 учнівського по 1 майстерський ранк.

При складанні Положення про змагання формами категорії спортивного вдосконалення можуть бути:

а) обов'язкові форми:

3. Форма «Друга захисна» (2–З).

4. Форма «Друга атаквальна» (2–А).

5. Форма «Третя захисна» (3–З).

6. Форма «Третя атаквальна» (3–А).

б) форма вільна на вибір:

7. Форма «Інструкторська захисна» (І–З).

8. Форма «Інструкторська атаквальна» (І–А).

9. Форма «Майстерська захисна» (М–З).

10. Форма «Майстерська атаквальна» (М–А).

Максимальна оцінка у категорії спортивного вдосконалення – 5 балів.

Майстерська категорія

В майстерській категорії змагаються спортсмени з 9 учнівського ранку і вище.

При складанні Положення про змагання формами майстерської категорії можуть бути:

а) обов'язкові форми:

7. Форма «Інструкторська захисна» (І–З).

8. Форма «Інструкторська атаквальна» (І–А).

9. Форма «Майстерська захисна» (М–З).

10. Форма «Майстерська атаквальна» (М–А).

б) форма вільна на вибір:

9. Форма «Майстерська захисна» (М–З).

10. Форма «Майстерська атаквальна» (М–А).

11. Форма «Вища захисна» (В–З).

12. Форма «Вища атаквальна» (В–А).

Максимальна оцінка у майстерській категорії – 6 балів.

5. На національних та регіональних змаганнях серед дітей, молодших юнаків та дівчат проводяться кваліфікаційні змагання в розділі «Форма» в початківській категорії складності.

6. На національних змаганнях серед кадетів і кадеток, юніорів та юніорок проводяться кваліфікаційні змагання в розділі «Форма» в категорії спортивного вдосконалення.

7. На національних змаганнях серед молоді та дорослих проводяться кваліфікаційні змагання в розділі «Форма» у майстерській категорії складності.

8. При суддівстві змагань з форм Боковий суддя визначає оцінку шляхом вирахування з максимальної суми 6 балів, обумовленої кількості балів, які знімаються за помилки.

9. Помилки бувають наступних категорій:

а) технічні помилки;

невірне виконання базової техніки, стійок, переміщень;

б) перекручування траєкторії форми й обумовлених рівнів виконання технічних дій;

відхилення від обговореної схеми форми, недотримання кутів переміщень щодо основної осі, виконання технічних дій вище чи нижче необхідного рівня.

в) невиконання характерних рис даної форми;

асинхронність рухів і подихів, недостатня концентрація, невідповідний напрямок погляду і вираз обличчя, неповне фокусування вигуків, невідповідність ритму і темпу виконання форми.

10. У залежності від ступеня помилки від максимальної оцінки віднімаються:

11. Дрібні помилки при виконанні форми.

За дрібні помилки та незначні зміни стосовно еталонного виконання знімається 0.25 або 0.5 бали.

Характерні дрібні помилки:

не до кінця стиснуті кулаки;

нечітко витриманий рівень виконання техніки;

незначні розбіжності по довжині і висоті тих самих стійок;

неакцентовано виконаний рух.

12. Значні помилки при виконанні форми.

За значні помилки при істотному відступі від еталонного виконання знімається 0.5 або 0.75 бали.

Характерні значні помилки:

невірна швидкість виконання (занадто повільно чи занадто швидко);

невірне початкове чи вихідне положення тулуба, голови або кінцівок;

виконання удару чи блоку починається чи закінчується не в обговорених стійках;

зайва напруга ніг у стійках і при переміщеннях,

зайва напруга рук при виконанні ударів і блоків;

при виконанні фронтальних ударів тулуб не працює;

при виконанні блоку інша рука не закриває голову чи підборіддя;

нестандартні положення рук при виконанні базової техніки;

явна різниця між стійками, що мають однакову висоту;
невірний темп чи ритм виконання;
напрямок погляду не відповідає конкретним вимогам або тактичній схемі форми.

не витримані тимчасові проміжки уповільнення, паузи, прикладання зусилля чи прискорення.

13. Грубі помилки при виконанні форми.

За грубі помилки при принциповому відхиленні від еталонного виконання знімається 0.75 бали або 1 бал.

Характерні грубі помилки:

відсутність вигуків або виконання їх в необумовленому місці;

зміна одного рівня виконання на іншій;

заміна необхідної технічної дії на іншу;

поворот тулуба при фронтальних ударах більш 45°;

занадто довгі чи широкі стійки;

занадто короткі чи високі стійки;

відсутність повороту корпусу при виконанні блоків;

втрата рівноваги при виконанні форми;

необґрунтована короткочасна зупинка в ході виконання форми (не більш 2 с);

зміна обговореного напрямку виконання технічної дії під кутом 45° і більше;

істотне відривання п'ят обох ніг одночасно від підлоги, розбалансування тулуба при виконанні ударів і блокувань руками.

Дискваліфікація

1. Учасник змагань або змагальна пара в розділі «Форма» дискваліфікується за визначенням команди «Без оцінки!» в наступних випадках: при виконанні іншої форми замість оголошеної; при зміні траєкторії техніки; при падінні на майданчик; при зупинці виконання форми більш ніж на 5 с; при довільній зміні форми; при запізненні більш ніж на 2 хв; при наявності обставин, при яких учасник не може продовжувати участь у змаганні.

Підрахунок балів, визначення результатів виступів та розподіл зайнятих місць

1. Для підрахунку остаточного результату виступу в кожному колі заступник Арбітра хорта простим складанням сумує суддівські оцінки всіх п'ятох суддів за обидва показника: «За рівень техніки» та «За концентрацію сили», а потім ділить їх на п'ять (на кількість суддів). Результат оголошується як остаточний.

Зразок робочого протоколу змагання в розділі «Форма»

Прізвище, ім'я	Арбітр хорта	1 Боковий	2 Боковий	3 Боковий	4 Боковий	Сума балів	Оцінка
1. _____	5	6	5	4	3	23	4,6
2. _____	5	3	4	5	6	23	4,6
...							

Складаються всі п'ять оцінок суддів за кожний показник. Наприклад:

«За рівень техніки» – «Technic-Result!»

$5+6+5+4+3 = 23$ бали, а потім поділяються на 5.

$23:5 = 4,6$ бали. Офіційна остаточна оцінка за показовий виступ спортсмена – 4,6 бали.

«За концентрацію сили» – «Power-Result!»

$5+3+4+5+6 = 23$ бали, а потім поділяються на 5.

$23:5 = 4,6$ бали. Офіційна остаточна оцінка за показовий виступ спортсмена – 4,6 бали.

Тепер складаються разом суми балів за обидва показника:

$4,6 + 4,6 = 9,2$ бали.

Кінцева оцінка виступу спортсмена – 9,2 бали.

2. Місця учасників визначаються після кожного кола відповідно до їхніх результатів у порядку вибуття.

3. У випадку появи однакових остаточних результатів місце визначається за наступними критеріями: менш високе місце займає учасник, який одержав меншу суддівську оцінку в даному колі; при однакових найменших оцінках перевагу має учасник, що одержав найбільшу оцінку в даному колі.

4. У випадку рівності оцінок, зазначених вище, учасники виконують додаткові форми – по одній вільній на вибір.

5. Додаткові форми повинні бути будь-якими із зазначених категорій, крім тих, котрі учасники вже виконували.

6. Після першого кола залишається 16 учасників, після другого 8 учасників, після третього 4 учасники, призери визначаються по сумі балів, набраних за три кола змагань. Учасники, які вибули в першому і другому колі, займають місця за такою ж схемою.

7. Якщо сума остаточних результатів трьох кіл буде однаковою в двох учасників, то більш високе місце займає учасник, у якого вищий результат першого кола.

8. Якщо результати першого кола однакові, то учасники виконують додаткові форми.

9. Якщо остаточні результати за додаткові форми рівні, то учасники поділяють між собою призові місця.

10. У змаганнях з бойового хортингу у розділі «Форма» виділяється та нагороджується перших шість місць, а у загальному заліку визначається вісімка призерів.

ВИСНОВОК

Засоби навчання в бойовому хортингу є ефективними і різноманітними. Бойовий хортинг – система вдосконалення особистості та національний професійно-прикладний вид спорту України, і він має велике розповсюдження в нашій країні, а тому викладається у різних закладах освіти. Сьогодні заклади освіти є широкодоступними і приваблюють тим, що зосереджують увагу не на предметі, змісті і навіть не на методах роботи, а насамперед на особистості дитини, підлітка, молодій людини, на їхніх потребах та інтересах. Нормативні документи тепер надають можливість і право самостійно вирішувати подальшу долю закладу, розробляти концепцію його діяльності, структуру, штати, номенклатуру навчальних дисциплін, спортивних секцій, гуртків та інших творчих об'єднань і форм проведення занять. В Україні є багатий досвід роботи закладів освіти, які виборили право називатися авторськими колективами.

Навчання і виховання у закладах освіти може здійснюватися за такими напрямками: фізкультурно-спортивний або спортивний, який забезпечує розвиток фізичних здібностей спортсменів, необхідні умови для повноцінного оздоровлення, загартування, змістовного відпочинку і дозвілля, занять фізичною культурою і спортом, підготовку спортивного резерву для збірних команд України, набуття навичок здорового способу життя; оздоровчий, який забезпечує необхідні умови для змістовного відпочинку та передбачає оволодіння спортсменами знаннями про здоровий спосіб життя, організацію їх оздоровлення, набуття і закріплення навичок, зміцнення особистого здоров'я і формування гігієнічної культури особистості.

Нині розширюється мережа національних художніх академій, шкіл науки і техніки, шкіл спорту, народознавства, клубних об'єднань тощо. Заклад позашкільної освіти – це не школа, тому навчання в ньому організовано не через уроки, а через упровадження гри, особливо рухливої, практичної роботи, крім того, створюються напівродинні гуртки з бойового хортингу для тренування та спілкування дітей і дорослих. Педагоги працюють не обов'язково за програмами Міністерства освіти і науки, вони можуть розробляти і впроваджувати свої програми. Широкої популярності набули наскрізні і комплексні програми з національного професійно-прикладного виду спорту бойового хортингу, які передбачають надання, поряд зі знаннями з головного напряму діяльності у творчому об'єднанні інших споріднених знань, умінь, навичок. Комплексні програми допомагають урізноманітнювати роботу з учнями в спортивних секціях і клубах з бойового хортингу.

Дана монографія розроблена і впроваджена у систему навчально-виховного процесу закладів освіти з метою фізичного виховання, спортивної підготовки та формування морально-етичних якостей у дітей та молоді.

Монографія також являє собою подальшу деталізацію планування навчально-тренувального процесу і системи підготовки спортсменів бойового хортингу в цілому. При її написанні був урахований передовий досвід навчання та тренування спортсменів різних вікових груп, результати наукових досліджень з питань підготовки юних спортсменів, практичні рекомендації спортивної медицини, теорії і методики фізичного виховання, педагогіки, фізіології, гігієни, психології та філософії.

Монографія визначає цілі та завдання роботи у навчально-тренувальних групах, містить: навчальний матеріал за розділами підготовки (фізичної, технічної, тактичної); засоби та методи підготовки; розподіл часу на різних етапах багаторічної підготовки; типи тренувальних занять різної спрямованості; розподіл програмного матеріалу за місяцями; контрольні та перевідні нормативні вправи; засоби психічної підготовки; систему відновлювальних і виховних заходів, а також контролю в спортивному тренуванні.

На початку для дитини тренування з бойового хортингу будуть подібні іграм і розвагам, але поступово вона буде усвідомлювати всю серйозність і відповідальність даних занять, а невеликі перемоги і нагороди будуть найкращою мотивацією для підкорення нових вершин. Заняття в спортивній секції бойового хортингу закладу освіти позитивно вплинуть на вашу дитину, сформувавши набір базових якостей успішної людини.

Бойовий хортинг – спорт універсальний, динамічний, ефективний, видовищний, і має великі перспективи розвитку. Завдяки йому дитина буде міцною і здоровою, дисциплінованою і витривалою, товариською і комунікабельною, а також наполегливою, відповідальною і цілеспрямованою.

Дорогі батьки, будьте опорою для своїх дітей – підтримуйте їх у процесі занять бойовим хортингом, і ми разом з вами зробимо їх розумними, сильними і здоровими, спрямуємо наших дітей на гідний шлях розвитку і самовдосконалення.

ПРАЦЮЙМО РАЗОМ – ПРОЦВІТАЙМО РАЗОМ!

**З повагою, автор монографії
Едуард Єрьоменко**

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Академічна працездатність та розумові здібності курсантів, які займаються спортом під час навчання. К. Пронтенко, Г. Грибан, І. Охріменко, В. Бондаренко... - 2019.
2. Антоненко С. А. Бойовий хортинг як засіб виховання всебічно розвиненої особистості / С. А. Антоненко, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк, В. Л. Гришук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. 14-15 липня 2020 р. / Ірпінь : Університет ДФС України. С. 399–415.
3. Антоненко С. А. Підготовка професійних захисників України у системі бойового хортингу / С. А. Антоненко, Е. А. Єрмоєнко, В. Л. Гришук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 52–62.
4. Бабурнич С. А. Професіограма спортивного судді з бойового хортингу / С. А. Бабурнич, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 343–353.
5. Бадьора С. М. Методи психічної саморегуляції співробітників правоохоронних органів у системі бойового хортингу / С. М. Бадьора, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 334–346.
6. Біла В. Р. Військово-патріотичне виховання школярів і студентів у процесі занять бойовим хортингом / В. Р. Біла, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 242–254.
7. Бобік С. П. Формування професійно-психологічних здібностей співробітників правоохоронних органів у процесі занять бойовим хортингом / С. П. Бобік, Е. А. Єрмоєнко, С. П. Параниця // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 23–38.
8. Боднарчук О. Г. Бойовий хортинг для підготовки співробітників правоохоронних органів / О. Г. Боднарчук, Е. А. Єрмоєнко, В. Р. Біла // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 226–242.
9. Бойовий хортинг: фізіологічні показники адаптації спортсменів до фізичних навантажень / Е. А. Єрмоєнко, Б. Б. Шаповалов, Д. Ю. Рудей, О. М. Гречаний, О. О. Ляховець // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 321–334.
10. Бойовий хортинг – система національно-патріотичного виховання дітей та молоді / О. Бухтіяров, Е. Єрмоєнко, О. Буток, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 61–70.
11. Бойовий хортинг – фундаментальний осередок воїнських традицій української землі / С. Параниця, Е. Єрмоєнко, Г. Коломоєць, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 105–115.
12. Бойовий хортинг у впровадженні науково-методичної літератури з рекреації, фізичної реабілітації і художніх творів спортсменами підліткового та студентського віку / С. Бадьора, Е. Єрмоєнко, М. Тимчик, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць. – 2018. – Вип. 9. – С. 190–199.
13. Бойовий хортинг у загальній системі фізичної та спеціальної підготовки співробітників правоохоронних органів / В. Р. Біла, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк, В. Л. Гришук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 368–377.
14. Бойовий хортинг у закладах загальної середньої освіти / О. М. Гречаний, Е. А. Єрмоєнко, Ю. В. Черпак, І. В. Суліма // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 544–553.
15. Бойовий хортинг у комплексі функціональної та професійної підготовки курсантів до служби в правоохоронних органах / В. А. Гришук, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк, В. Р. Біла, О. А. Бухтіяров // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 14–28.
16. Бойовий хортинг у методиці вдосконалення силових якостей спортсменів різного віку / А. Литвиненко, Е. Єрмоєнко, О. Остапенко, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 214–222.
17. Бойовий хортинг у програмі навчання і професійно-прикладної підготовки курсантів правоохоронних спеціальностей закладів вищої освіти України / В. Біла, Е. Єрмоєнко, В. Гришук, О. Бухтіяров // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 6–19.
18. Бойовий хортинг у системі підготовки співробітників правоохоронних органів до протидії незаконному переміщенню товарів у районах здійснення операції об'єднаних сил / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрмоєнко, В. Р. Біла,

- В. В. Бондарчук, С. П. Бобік // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 513–527.
19. Бойовий хортинг у системі фізичного виховання студентів і курсантів / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрмоєнко, В. Р. Біла, В. А. Гришук, О. А. Бухтіяров // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 72–95.
20. Бойовий хортинг як засіб виховання всебічно розвиненої особистості / С. А. Антоненко, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк, В. Л. Гришук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 399–415.
21. Бойовий хортинг як засіб виховання справедливості в молодших школярів у процесі гурткових занять / С. Болтвівець, Е. Єрмоєнко, О. Остряньська, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 148–160.
22. Бойовий хортинг як засіб військово-прикладної та фізичної підготовки особового складу підрозділів з протидії незаконному переміщенню товарів у районах здійснення операції об'єднаних сил на сході України / Е. А. Єрмоєнко, С. С. Полторацький, І. В. Суліма, О. І. Марченко // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 43–58.
23. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної фізичної підготовки студентів і курсантів правоохоронних спеціальностей / А. В. Зверев, Е. А. Єрмоєнко, М. В. Тимчик, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 385–399.
24. Бойовий хортинг як засіб фізичної і психологічної підготовки та формування професійних якостей курсантів і працівників правоохоронних органів / О. Буток, Е. Єрмоєнко, С. Болтвівець, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 220–231.
25. Бойовий хортинг як засіб формування в школярів фізичних здібностей як основи тверезого способу життя в майбутній життєдіяльності / О. Остапенко, М. Зубалій, Е. Єрмоєнко, М. Тимчик // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 166–172.
26. Бойовий хортинг як засіб функціональної підготовки курсантів правоохоронних спеціальностей і види контролю у процесі занять / О. В. Буток, Е. А. Єрмоєнко, В. Р. Біла, А. В. Зверев // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 353–368.
27. Бойовий хортинг як система морально-етичного виховання особистості / Т. Федорченко, Е. Єрмоєнко, І. Суліма, С. Полторацький // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 42–51.
28. Бондарчук В. В. Бойовий хортинг як засіб формування професійно-прикладних якостей курсантів і працівників силових структур / В. В. Бондарчук, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 188–200.
29. Боровець Н. О. Організація занять з бойового хортингу для підвищення функціональної підготовки співробітників правоохоронних органів / Н. О. Боровець, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 447–462.
30. Брухно Ю. С. Бойовий хортинг як засіб формування фізичної культури студентів і курсантів / Ю. С. Брухно, Е. А. Єрмоєнко, В. Л. Гришук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 200–214.
31. Буток О. В. Бойовий хортинг і здоров'я людини / О. В. Буток, Е. А. Єрмоєнко, В. Е. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 564–575.
32. Бухтіяров О. А. Бойовий хортинг як система підготовки українського професійного воїна-патріота / О. А. Бухтіяров, Е. А. Єрмоєнко, В. Л. Гришук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 126–139.
33. Вехтев В. В. Бойовий хортинг у військовому мистецтві / В. В. Вехтев, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 827–840.
34. Впровадження навчальної дисципліни «Бойовий хортинг» у систему освіти України / Е. А. Єрмоєнко, В. Р. Біла, В. Л. Гришук, О. А. Бухтіяров, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів

України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 101–126.

35. Ганчева В. І. Бойовий хортинг: методика застосування дихальних вправ у процесі занять / В. І. Ганчева, Е. А. Єрьоменко, Г. А. Коломоєць // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 667–682.

36. Гарбовський Л. А. Бойовий хортинг і методика викладання у закладах вищої освіти / Л. А. Гарбовський, Е. А. Єрьоменко, В. Л. Грищук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 155–173.

37. Гречана Л. О. Бойовий хортинг у новій українській школі / Л. О. Гречана, О. М. Гречаний, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 262–273.

38. Гречана Л. О. Бойовий хортинг у системі початкової школи закладів загальної середньої освіти / Л. О. Гречана, Е. А. Єрьоменко, С. М. Солодько // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 554–563.

39. Гречаний О. М. Методика викладання бойового хортингу в процесі гурткової роботи у закладах загальної середньої освіти / О. М. Гречаний, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 251–262.

40. Грищук В. Л. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної підготовки правоохоронців до виконання службово-бойових завдань з протидії контрабанді у районах здійснення операції об'єднаних сил / В. Л. Грищук, Е. А. Єрьоменко, О. А. Бухтіяров // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 59–73.

41. Грищук В. Л. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної, функціональної підготовки студентів, курсантів і слухачів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів / В. Л. Грищук, Е. А. Єрьоменко // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 537–544.

42. Грищук В. Л. Службовий обов'язок та етичні цінності правоохоронців як результат виховання у системі бойового хортингу / В. Л. Грищук, Е. А. Єрьоменко, О. А. Бухтіяров // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 80–101.

43. Деркач О. В. Розвиток фізичних якостей у співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу за методом функціонального тренування / О. В. Деркач, Е. А. Єрьоменко, О. В. Бутко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 384–403.

44. Діхтяренко З. Бойовий хортинг – національна система підготовки професійних захисників України / З. Діхтяренко, Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 20–28.

45. Довгань Н. Бойовий хортинг як інструмент соціалізації студентів закладів вищої освіти / Н. Довгань, Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 177–186.

46. Ерєменко Э. А. Воспитание настойчивости у детей 6–7 лет в процессе занятий хортингом / Э. А. Ерєменко // Сибирский педагогический журнал : научное периодическое издание. – Новосибирск, 2013. – № 6. – С. 209–213.

47. Ерєменко Э. А. Хортинг – философия украинского единоборца / Э. А. Ерєменко // Боевые искусства – ключи к совершенству. – 2012. – № 6. – С. 4–5.

48. Ерєменко Э. А. (2020). Боевой хортинг в комплексе научно-педагогических средств воспитания физической культуры и основ здоровья студентов. Научные записки. Серия: Педагогические науки, (189), 120-128. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2020-24-189>.

49. Єрьоменко В. Засоби профілактики основних стоматологічних захворювань у студентів, курсантів, спортсменів бойового хортингу та співробітників правоохоронних органів / В. Єрьоменко, Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 116–126.

50. Єрьоменко В. Медичне обслуговування спортивних змагань з бойового хортингу та медико-педагогічний контроль за станом здоров'я учасників / В. Єрьоменко, Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 232–250.

51. Єрьоменко В. Медичне обслуговування спортивних змагань з хортингу / В. Єрьоменко, Е. Єрьоменко // Хортинг – національний бренд України у світі: олімпійська перспектива : матер. другою міжнар. наук.-практ. конф. до 10-річчя заснування хортингу, 23–24 березня 2019 р. ; ред. кол. : Пашко П. В. (голова) [та ін.]. / Мін-во

освіти і науки України, Мін-во молоді та спорту України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – К. : Видавець Паливода А. В., 2019. – С. 156–171.

52. Єрмоєнко В. Е. Медичний контроль змагальної діяльності з бойового хортингу / В. Е. Єрмоєнко, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 195–215.

53. Єрмоєнко В. Е. Методичні рекомендації щодо профілактики стоматологічних захворювань у школярів, які займаються хортингом / В. Е. Єрмоєнко // Фізичне виховання в рідній школі : наук.-метод. журнал. – Вип. 2 (115). – К. : Педагогічна преса, 2018. – С. 36–41.

54. Єрмоєнко В. Е. Профілактика основних стоматологічних захворювань у хортингістів дитячо-юнацького віку / В. Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 7. – С. 38–47.

55. Єрмоєнко В. Е. Профілактика стоматологічних захворювань працівників правоохоронних органів у період виконання службово-бойових завдань / В. Е. Єрмоєнко, М. О. Єрмоєнко, Е. А. Єрмоєнко // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 79–86.

56. Єрмоєнко В. Стоматологічне здоров'я дітей та молоді як чинник спортивних успіхів у бойовому хортингу / В. Єрмоєнко, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 96–111.

57. Єрмоєнко В. Е. Стоматологічне здоров'я спортсменів бойового хортингу / В. Е. Єрмоєнко, Е. А. Єрмоєнко, І. Р. Ільницький // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 288–306.

58. Єрмоєнко В. Стоматологічне здоров'я спортсменів бойового хортингу у процесі тренувальної та змагальної діяльності / В. Єрмоєнко, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 103–120.

59. Єрмоєнко В. Е. Характеристика стоматологічної захворюваності у поліцейських та спортсменів, які займаються поліцейським хортингом / В. Е. Єрмоєнко // Хортинг – національний бренд України у світі: олімпійська перспектива : матер. Першої міжнар. наук.-практ. конф. до Дня заснування хортингу, 22–23 березня 2018 р. / ред. кол.: Пашко П. В. (голова) [та ін.]. / Мін-во освіти і науки України, Мін-во молоді та спорту України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2019. – С. 37–44.

60. Єрмоєнко Е. А. Актуальні напрями тактичної підготовки в бойовому хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 460 с.

61. Єрмоєнко Е. А. Аналіз результатів наукового дослідження стану вихованості у студентів фізичної культури та основ здоров'я в процесі занять бойовим хортингом / Е. А. Єрмоєнко // Зб. наук. праць Бердянського держ. пед. ун-ту : педагогічні науки. – Бердянськ : БДПУ, 2020. – Вип. 2.

62. Єрмоєнко Е. А. Бойове коріння і воїнське призначення бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 793–812.

63. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг. Збірник навчальних програм : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Ун-т ДФС України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 245 с.

64. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во молоді та спорту України, Ун-т ДФС України. – К. : Паливода А. В., 2020. – 146 с.

65. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг. Збірник навчальних програм позакласних занять для учнів закладів загальної середньої освіти : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – ГС «НФБХУ», 2020. – 240 с.

66. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності та спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю : навч. програма / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во молоді та спорту України, Інститут модернізації змісту освіти МОН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 215 с.

67. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг. Навчальна програма для шкіл вищої спортивної майстерності : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во молоді та спорту України, Ун-т ДФС України. – К. : Паливода А. В., 2020. – 154 с.

68. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг. Програма гурткових занять для учнів молодшого шкільного віку : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – ГС «НФБХУ», 2020. – 91 с.

69. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг. Програма оздоровчих занять для дитячого гуртка : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Ін-т модернізації змісту освіти. – ГС «НФБХУ», 2020. – 68 с.

70. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг. Програма спортивної секції для студентів закладів вищої освіти : навч. програма / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, ГС «Національна федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 63 с.
71. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг: аспекти профілактики травм під час проведення змагань і тренувань / Е. А. Єрмоєнко, І. Р. Ільницький // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 322–334.
72. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг: вогнева підготовка співробітників правоохоронних органів / Е. А. Єрмоєнко ; Тези доповідей студентсько-курсантської інтернет-конференції «Тактика поводження зі зброєю» (06 листопада 2020 року). Ірпінь: Університет ДФС України, 2020. С. 32–36.
73. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг: криміналістичні аспекти незаконного обігу вогнепальної зброї в Україні / Е. А. Єрмоєнко ; Тези доповідей студентсько-курсантської інтернет-конференції «Тактика поводження зі зброєю» (06 листопада 2020 року). Ірпінь: Університет ДФС України, 2020. С. 37–41.
74. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг – виховна система школярів України / Е. А. Єрмоєнко, О. М. Гречаний // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 240–251.
75. Єрмоєнко Е. Бойовий хортинг – національний бренд України у світі / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 29–54.
76. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг – професійно-прикладний вид спорту правоохоронних органів України : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, ГС «Національна федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 203 с.
77. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг – система вдосконалення особистості : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – Київ: ГС «НФБХУ», 2020. – 514 с.
78. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг для здобувачів вищої освіти : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 78 с.
79. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг для студентів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 70 с.
80. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг і система формування фізичної готовності спортсменів : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – ГС «ВФХ», 2019. – 441 с.
81. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг на уроці фізичної культури. 5 клас : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – ГС «ВФХ», 2019. – 117 с.
82. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг у дитячо-юнацьких спортивних школах, спеціалізованих дитячо-юнацьких школах олімпійського резерву, школах вищої спортивної майстерності та спеціалізованих навчальних закладах спортивного профілю : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во молоді та спорту України, Інститут модернізації змісту освіти МОН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 222 с.
83. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг у дитячо-юнацькій спортивній школі : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во молоді та спорту України, Інститут модернізації змісту освіти МОН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 220 с.
84. Єрмоєнко Е. А. (2020). Бойовий хортинг у комплексі науково-педагогічних засобів виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки, (189), 120-128. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2020-24-189>.
85. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг у комплексі науково-педагогічних засобів виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів / Е. А. Єрмоєнко // Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. – 2020. – Вип. 189. – С. 120–128.
86. Єрмоєнко Е. А., & Вехтєв В. В. (2020). Бойовий хортинг у програмі позааудиторних занять із загальнофізичної підготовки, виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки, (190).
87. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг у програмі позакласних занять для школярів 10–11 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 112 с.
88. Єрмоєнко Е. А., & Карасевич С. А. (2020). Бойовий хортинг у системі виховання фізичної культури та основ здоров'я учнівської і студентської молоді. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт), 6(126), 48-58. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.6\(126\).12](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.6(126).12).
89. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг у системі вищої освіти як засіб виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів / Е. А. Єрмоєнко // Фізичне виховання: проблеми та перспективи : монографія / Мін-во освіти і науки України, Поліський нац. ун-т. – Житомир : Рута, 2020. – С. 255–270.
90. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг у системі професійного вдосконалення співробітників органів внутрішніх справ / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-

практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 185–195.

91. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг у системі професійної підготовки співробітників правоохоронних органів / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 28–40.

92. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг у системі фізичного виховання здобувачів вищої освіти : метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 249 с.

93. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг у системі фізичного виховання студентів і курсантів / Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк, В. Р. Біла, В. Л. Гришук // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2018. – Вип. 9. – С. 52–60.

94. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг у спеціалізованих дитячо-юнацьких школах олімпійського резерву : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во молоді та спорту України, Інститут модернізації змісту освіти МОН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 215 с.

95. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг у спеціалізованих навчальних закладах спортивного профілю : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во молоді та спорту України, Інститут модернізації змісту освіти МОН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 221 с.

96. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг у школах вищої спортивної майстерності : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во молоді та спорту України, Інститут модернізації змісту освіти МОН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 215 с.

97. Єрмоєнко Е. Бойовий хортинг як ефективний засіб військово-патріотичного виховання школярів і студентів / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 32–41.

98. Єрмоєнко Е. А., & Кукушкін К. М. (2020). Бойовий хортинг як засіб виховання патріотичних якостей, фізичної культури та основ здоров'я школярів і студентів. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт), (5(125)), 71-80. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.5\(125\).13](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.5(125).13).

99. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб виховання патріотичних якостей, фізичної культури та основ здоров'я школярів і студентів [Електронний ресурс] / Е. А. Єрмоєнко, К. М. Кукушкін // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / Фізична культура і спорт /. – 2020. – Вип. 5 (125). – С. 71–80. – Режим доступу : [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.5\(125\).13](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.5(125).13).

100. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів закладів вищої освіти / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 215–225.

101. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб військово-патріотичного виховання старшокласників / Е. А. Єрмоєнко, К. М. Кукушкін // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 273–287.

102. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб військово-прикладної та фізичної підготовки особового складу підрозділів з протидії незаконному переміщенню товарів у районах здійснення операції об'єднаних сил на сході України / Е. А. Єрмоєнко, С. С. Полторацький, І. В. Суліма, О. І. Марченко // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези доп. наук.-практ. семінару (15 травня 2020 року). – Ірпінь : Університет ДФС України, 2020. – С. 43–58.

103. Єрмоєнко Е. Бойовий хортинг як засіб оптимізації функціональної підготовки студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 19–33.

104. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб прикладної психофізичної підготовки курсантів правоохоронних спеціальностей відомчих закладів вищої освіти / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 128–138.

105. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб професійно-психологічної підготовки співробітників правоохоронних органів України : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, ГС «Національна федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 138 с.

106. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як професійно-прикладний вид спорту співробітників правоохоронних органів / Е. А. Єрмоєнко // Організація служби правоохоронних органів: теорія і практика : монографія ; М-во фінансів України, Ун-т ДФС України. – Ірпінь: Ун-т ДФС України, 2020. – С. 231–289.

107. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як система формування готовності співробітників правоохоронних органів до дій в екстремальних ситуаціях / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних

органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 110–128.

108. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як чинник формування військово-патріотичних здібностей, фізичної культури та основ здоров'я учнівської молоді / Е. А. Єрмоєнко, І. В. Кузора // Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць. К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2020. Вип. 8 (128) 20. С. 61–69.

109. Єрмоєнко Е. А. Варіативний модуль «Хортинг» : навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів, 6-й клас / Е. А. Єрмоєнко // Здоров'я та фізична культура, 2014. – № 8. – С. 29–32.

110. Єрмоєнко Е. А. Викладання бойового хортингу на уроці фізичної культури. 6 клас : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – ГС «ВФХ», 2019. – 118 с.

111. Єрмоєнко Е. А. Викладання хортингу у дитячо-юнацьких спортивних школах, спеціалізованих дитячо-юнацьких школах олімпійського резерву, школах вищої спортивної майстерності та спеціалізованих навчальних закладах спортивного профілю : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во молоді та спорту України, Інститут модернізації змісту освіти МОН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 138 с.

112. Єрмоєнко Е. А. Викладання хортингу у спеціалізованих дитячо-юнацьких школах олімпійського резерву : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во молоді та спорту України, Інститут модернізації змісту освіти МОН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 142 с.

113. Єрмоєнко Е. А. Використання елементів техніки бойового хортингу на уроці фізичної культури в школі : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 85 с.

114. Єрмоєнко Е. А. Вимоги програми позакласних занять з бойового хортингу для школярів 3 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 103 с.

115. Єрмоєнко Е. Витоки та історія розвитку бойового хортингу в Україні і за кордоном / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 55–70.

116. Єрмоєнко Е. А. Виховання вольових якостей особистості у процесі занять бойовим хортингом / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 138–157.

117. Єрмоєнко Е. А. Виховання наполегливості в молодших школярів у процесі занять хортингом через педагогічні умови / Е. А. Єрмоєнко // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи : зб. наук. праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / [ред. кол.: Побірченко Н. С. (гол. ред.) та інші]. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2013. – Випуск 46. – С. 233–240.

118. Єрмоєнко Е. А. Виховання наполегливості в школярів 6–7 років як умова ефективності навчальних занять хортингом / Е. А. Єрмоєнко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. – Вип. 12 (39). – С. 39–47.

119. Єрмоєнко Е. А. Виховання наполегливості у школярів 6–7 років у процесі занять хортингом / Е. А. Єрмоєнко // Процес виховання у координатах духовного розвитку особистості : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (за результатами науково-дослідної роботи Інституту проблем виховання НАПН України у 2012 році) / [за ред. І. Д. Бега, О. В. Мельника]. – К., 2013. – Вип. 1. – С. 224–225.

120. Єрмоєнко Е. А. Виховання наполегливості у школярів 6–7 років у процесі занять хортингом / Е. А. Єрмоєнко // Сучасні виховні технології: соціальні виклики і педагогічний контекст : матеріали звіт. наук.-практ. конф. НАПН України (30 жовт. 2013 р., м. Київ, Національна акад. пед. наук України). – К., 2013. – Вип. 1. – С. 125–127.

121. Єрмоєнко Е. А. Виховання наполегливості у школярів 6-7 років у процесі занять хортингом : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Едуард Анатолійович Єрмоєнко. – К., 2016. – 19 с.

122. Єрмоєнко Е. А. Виховання наполегливості у школярів 6–7 років у процесі занять хортингом : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Едуард Анатолійович Єрмоєнко. – К., 2016. – 222 с.

123. Єрмоєнко Е. А. Виховання фізичних якостей у бойовому хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – ГС «ВФХ», 2019. – 438 с.

124. Єрмоєнко Е. А. Виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів у процесі занять бойовим хортингом : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Ірпінь : Університет ДФС України, 2020. – 867 с.

125. Єрмоєнко Е. А. Виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів у процесі занять бойовим хортингом / Е. А. Єрмоєнко // Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць. К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2019. Вип. 10 (118) 19. – С. 49–56.

126. Єрмоєнко Е. Виховна система бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 161–177.

127. Єрмоєнко Е. А. Виховний потенціал бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 360 с.
128. Єрмоєнко Е. А. Виховний потенціал та філософська основа бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 147–157.
129. Єрмоєнко Е. А. Відкрита заява Едуарда Єрмоєнко про заснування хортингу – національного виду спорту України 17 липня 2008 року / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во України у справах сім'ї, молоді та спорту. Київ : Тренерська рада, 2008. – 7 с.
130. Єрмоєнко Е. Військово-патріотична програма та прикладний хортинг / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / Нац. академія педагогічних наук України, Ін-т проблем виховання НАПН України, Українська федерація хортингу. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – С. 10–19.
131. Єрмоєнко Е. А. Військово-патріотичне виховання старшокласників засобами бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко, К. М. Кукушкін // К. : Паливода А. В., 2020. – 1110 с.
132. Єрмоєнко Е. А. Військово-прикладний і бойовий хортинг у системі професійної підготовки допризовної молоді, військовослужбовців та правоохоронців / Е. А. Єрмоєнко, С. С. Полторацький // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 527–533.
133. Єрмоєнко Е. А. Вплив здоров'я на біомеханічні показники серця спортсменів вищої кваліфікації за результатами даних ехокардіографії / Е. А. Єрмоєнко, В. І. Чибісов, О. О. Говоруха, Ю. І. Рейдерман // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 4. – С. 92–103.
134. Єрмоєнко Е. А. Впровадження бойового хортингу у систему закладів позашкільної освіти : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 539 с.
135. Єрмоєнко Е. А. Впровадження бойового хортингу у систему спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 216 с.
136. Єрмоєнко Е. Всесвітнє українське земляцтво та діаспора у сприянні розвитку бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 56–79.
137. Єрмоєнко Е. А. Всеукраїнські правила змагань з хортингу / Е. А. Єрмоєнко // затвер. Мін-вом України у справах сім'ї, молоді та спорту 19 серпня 2010 р., Київ, 2010. – 88 с.
138. Єрмоєнко Е. А. Вступне слово співзасновника збірника Едуарда Єрмоєнко / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. Вип. 1. – С. 8–9.
139. Єрмоєнко Е. А. Декларація хортингу у світі / Е. А. Єрмоєнко // Колегія Мін-ва України у спр. сім, мол. та сп. : Київ, 2008. – 12 с.
140. Єрмоєнко Е. А. Дитячий гурток з бойового хортингу закладу позашкільної освіти та прогнозований результат реалізації програми занять : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 146 с.
141. Єрмоєнко Е. А. Дозування вправ та організація позакласних занять з бойового хортингу для школярів 7 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 113 с.
142. Єрмоєнко Е. А. Дозування тренувальних навантажень і проведення позакласних занять з бойового хортингу для школярів 8 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 114 с.
143. Єрмоєнко Е. А. Духовні основи бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 812–827.
144. Єрмоєнко Е. А. Забезпечення навчально-тренувального процесу з бойового хортингу для дітей : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – ГС «ВФХ», 2019. – 116 с.
145. Єрмоєнко Е. А. Завдання і прогнозований результат реалізації навчальної програми з бойового хортингу для закладів позашкільної освіти : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 210 с.
146. Єрмоєнко Е. А. Завдання програми позакласних занять з бойового хортингу основного рівня навчання для школярів 4 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 108 с.
147. Єрмоєнко Е. А. Загальна програма практичних занять зі спеціальної фізичної підготовки спортсменів бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 467 с.

148. Єрмоєнко Е. А. Засади формування цінностей здорового життя учнівської та студентської молоді засобами хортингу. Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць. К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. Вип. 10 (80) 16. – С. 38–44.
149. Єрмоєнко Е. А. Засоби та методи позитивного впливу хортингу на формування цінностей здорового життя учнівської та студентської молоді / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 7. – С. 120–131.
150. Єрмоєнко Е. А. Засоби тренування в бойовому хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – Київ: ГС «НФБХУ», 2020. – 267 с.
151. Єрмоєнко Е. А. Засоби формування міжособистісної злагоди у вихованців 5–6 років у процесі занять хортингом / Е. А. Єрмоєнко, О. А. Остряньська // Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. – Вип. 14 (41) 13. – С. 54–61.
152. Єрмоєнко Е. А. Застосування елементів бойового хортингу на уроках фізичної культури для школярів 8–9 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 64 с.
153. Єрмоєнко Е. А. Застосування спеціальних фізичних вправ у процесі виховання наполегливості у школярів 6–7 років під час секційних занять хортингом в загальноосвітніх навчальних закладах / Е. А. Єрмоєнко // Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал : матеріали звіт. наук.-практ. конф. Інституту проблем виховання НАПН України за 2013 рік / [за ред. І. Д. Беґа, О. В. Мельника]. – К., 2014. – Вип 1. – С. 325–327.
154. Єрмоєнко Е. А. Застосування співробітниками поліції прийомів бойового хортингу при затриманні злочинців / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 477–493.
155. Єрмоєнко Е. А. Збірник навчальних програм з бойового хортингу : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, ГС «Національна федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 157 с.
156. Єрмоєнко Е. А. Збірник програм позакласних занять з хортингу для учнів закладів загальної середньої освіти : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – ГС «НФБХУ», 2020. – 236 с.
157. Єрмоєнко Е. А. Зміст і методика проведення занять з бойового хортингу на уроці фізичної культури для учнів 6 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 138 с.
158. Єрмоєнко Е. А. Зміст програми позакласних занять з бойового хортингу основного рівня навчання для школярів 5 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 111 с.
159. Єрмоєнко Е. А. Зміст, форми і методи проведення занять з бойового хортингу на уроці фізичної культури для учнів 8 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 138 с.
160. Єрмоєнко Е. А. Зміст, форми і методи формування цінностей здорового життя учнівської та студентської молоді засобами хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Хортинг – національний бренд України у світі: олімпійська перспектива : матер. Першої міжнар. наук.-практ. конф. до Дня заснування хортингу, 22-23 березня 2018 р. / Мін-во молоді та спорту України, Ірпінська міська рада, Ун-т ДФС України [та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2018. – С. 44–53.
161. Єрмоєнко Е. А. Значимість цінностей фізичної культури та основ здоров'я для студентів і курсантів, які займаються бойовим хортингом / Е. А. Єрмоєнко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / Фізична культура і спорт. – Вип. 11 (119). – 2019. – С. 71–79.
162. Єрмоєнко Е. А. Кваліфікаційна система бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Національна федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 155 с.
163. Єрмоєнко Е. А. Комплексне використання потенціалу бойового хортингу для забезпечення національної безпеки України в умовах зовнішньої агресії / Е. А. Єрмоєнко // Актуальні проблеми забезпечення національної безпеки та спрощення процедур міжнародної торгівлі : зб. тез IV наук.-практ. інтернет-конфер., 25-31 травня 2020 р., м. Ірпінь – м. Хмельницький / Мін-во фінансів України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Хмельницький : Науково-дослідний центр митної справи, 2020. – С. 18–23.
164. Єрмоєнко Е. А. Концепція розвитку бойового хортингу в системі освіти України : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, ГС «Національна федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 122 с.

165. Єрмоєнко Е. А. Концепція розвитку бойового хортингу в системі освіти України. 2020.
166. Єрмоєнко Е. Концепція розвитку бойового хортингу в Україні / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 71–81.
167. Єрмоєнко Е. Майстерність педагога в професійному розвитку студентів-хортингістів щодо використання комп'ютерних технологій у наукових дослідженнях / Е. Єрмоєнко, Д. Самоха // Хортинг – національний вид спорту України: досвід і перспективи : матер. І всеукр. наук.-практ. конф., 28-29 листопада 2018 р. / Мін-во освіти і науки України, Мін-во молоді та спорту України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2019. – С. 61–65.
168. Єрмоєнко Е. А. Медико-біологічні основи впливу бойового хортингу на організм людини / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2019. – Вип. 11. – С. 121–136.
169. Єрмоєнко Е. Медико-біологічні та морфофункціональні особливості бойового хортингу у процесі виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 112–121.
170. Єрмоєнко Е. Медико-фізіологічні чинники самоконтролю за фізичним навантаженням на тренуваннях з бойового хортингу у процесі виховання фізичної культури студентів / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 127–138.
171. Єрмоєнко Е. А. Методи і зміст тренувальних навантажень програми позакласних занять з бойового хортингу для школярів 6 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 106 с.
172. Єрмоєнко Е. А. Методика вдосконалення спеціальної фізичної готовності спортсменів бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 460 с.
173. Єрмоєнко Е. А. Методика викладання бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 890 с.
174. Єрмоєнко Е. А. Методика викладання бойового хортингу на уроці фізичної культури. 7 клас : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – ГС «ВФХ», 2019. – 117 с.
175. Єрмоєнко Е. Методика викладання бойового хортингу у закладах вищої освіти / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 147–163.
176. Єрмоєнко Е. А. Методика викладання бойового хортингу у закладах загальної середньої освіти: монографія / Е. А. Єрмоєнко. – К. : ПАЛИВОДА А. В., 2020. – 302 с.
177. Єрмоєнко Е. А. Методика викладання бойового хортингу у закладах загальної середньої освіти : монографія / Е. А. Єрмоєнко. – К. : ПАЛИВОДА А. В., 2020. – 318 с.
178. Єрмоєнко Е. А. Методика викладання хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Ін-т модернізації змісту освіти. – К. : Паливода А. В., 2020. – 476 с.
179. Єрмоєнко Е. А. Методика викладання хортингу у спеціалізованих навчальних закладах спортивного профілю : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во молоді та спорту України, Інститут модернізації змісту освіти МОН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 138 с.
180. Єрмоєнко Е. А. Методика військово-патріотичного виховання спортсменів бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 713–732.
181. Єрмоєнко Е. А. Методика підвищення навантажень і проведення позакласних занять з бойового хортингу для учнів 9 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 108 с.
182. Єрмоєнко Е. А. Методика планування і проведення позакласних занять з бойового хортингу для учнів середньої школи 8–9 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 114 с.
183. Єрмоєнко Е. А. Методика проведення занять з бойового хортингу на уроці фізичної культури. 9 клас : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – ГС «ВФХ», 2019. – 118 с.
184. Єрмоєнко Е. А. Методика проведення позакласних занять з бойового хортингу для учнів молодшого шкільного віку 3–4 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 104 с.
185. Єрмоєнко Е. А. Методика проведення практичних занять з бойового хортингу на уроці фізичної культури : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 79 с.

186. Єрмоєнко Е. А. Методика проведення занять з бойового хортингу у закладах позашкільної освіти для вихованців 10–11 років : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 156 с.
187. Єрмоєнко Е. А. Методика розвитку фізичних якостей спортсменів бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 460 с.
188. Єрмоєнко Е. А. Методичне забезпечення навчальної програми з бойового хортингу закладів позашкільної освіти для юніорів та молоді 16–21 рік : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 166 с.
189. Єрмоєнко Е. А. Методичні плани навчально-тренувальної роботи з бойового хортингу : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Ін-т модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 75 с.
190. Єрмоєнко Е. А. Методичні рекомендації щодо проведення занять з бойового хортингу у закладах освіти : метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 145 с.
191. Єрмоєнко Е. А. Методологія виховання спеціальних фізичних якостей у бойовому хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 456 с.
192. Єрмоєнко Е. А. Міжнародна спортивна програма хортингу / Е. А. Єрмоєнко // К. : Паливода А. В., 2009. – 24 с.
193. Єрмоєнко Е. А. Міжнародні правила змагань з хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Київ : МГО «Міжнародна Федерація Хортингу», 2009. – 85 с.
194. Єрмоєнко Е. А. Місія бойового хортингу як виду спорту і бойового мистецтва / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 852–867.
195. Єрмоєнко Е. А. Моделювання процесу військово-патріотичного виховання школярів, які займаються бойовим хортингом / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 620–638.
196. Єрмоєнко Е. А. Модернізація професійно-прикладної фізичної підготовки на основі бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 287–296.
197. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма гуртка, курсу за вибором з оздоровчого хортингу для 10–11 класів: навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – К. : ПАЛИВОДА А. В., 2019. – 300 с.
198. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма гурткової (секційної) роботи «Хортинг» для учнів 1–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів / Е. А. Єрмоєнко // К. : Паливода А. В., 2012. – 268 с.
199. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з бойового хортингу для дитячо-юнацьких спортивних шкіл : навч. програма / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во молоді та спорту України, Інститут модернізації змісту освіти МОН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 217 с.
200. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з бойового хортингу для закладів позашкільної освіти : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // К. : Паливода А. В., 2020. – 517 с.
201. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з бойового хортингу для позашкільних навчальних закладів : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Ун-т ДФС України, [та ін.]. – К. : ПАЛИВОДА А. В., 2020. – 521 с.
202. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з бойового хортингу для спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву : навч. програма / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во молоді та спорту України, Інститут модернізації змісту освіти МОН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 209 с.
203. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з бойового хортингу для студентів і курсантів закладів вищої освіти : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, ГС «Національна федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 74 с.
204. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з бойового хортингу для учнів 1–11 класів закладів загальної середньої освіти : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // К. : Паливода А. В., 2020. – 280 с.
205. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з бойового хортингу для шкіл вищої спортивної майстерності : навч. програма / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во молоді та спорту України, Інститут модернізації змісту освіти МОН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 211 с.
206. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів. 5–9 класи. Варіативний модуль «Хортинг» : навчальне видання / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во України у справах сім'ї, молоді та спорту, Ін-т інновац. технологій і змісту освіти, Українська федерація хортингу. – К., 2011. – 20 с.

207. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів. 5–9 класи. Варіативний модуль «Хортинг» / Е. А. Єрмоєнко // Фізична культура в школі. 1–4, 5–9 клас. Навчальні програми. – Київ : Літера ЛТД, 2016. – С. 298–320.
208. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів. 5–9 класи. Варіативний модуль «Хортинг» / Е. А. Єрмоєнко // Фізичне виховання в рідній школі / – К.: Педагогічна преса, 2014. – Вип. 1. – С. 5–13.
209. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів. 5–9, 10–11 класи. Варіативний модуль «Хортинг» : навчальне видання / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во України у справах сім'ї, молоді та спорту, Ін-т інновац. технологій і змісту освіти, Українська федерація хортингу. – К., 2011. – 31 с.
210. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів. 10–11 класи. Варіативний модуль «Хортинг» : навчальне видання / Е. А. Єрмоєнко. ; Мін-во України у справах сім'ї, молоді та спорту, Ін-т інновац. технологій і змісту освіти, Українська федерація хортингу. – К., 2011. – 15 с.
211. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів. Варіативний модуль «Хортинг» (профільний рівень, 10–11 класи) : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Ун-т ДФС України, [та ін.]. – К. : ПАЛИВОДА А. В., 2019. – 200 с.
212. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з фізичної культури для закладів загальної середньої освіти, 5–9 класи. Варіативний модуль «Бойовий хортинг» : навч. програма / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Ін-т модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 69 с.
213. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з фізичної культури для закладів загальної середньої освіти, 5–9, 10–11 класи. Варіативний модуль «Бойовий хортинг» : навч. програма / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Ін-т модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 78 с.
214. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з фізичної культури для закладів загальної середньої освіти, 10–11 класи. Варіативний модуль «Бойовий хортинг» : навч. програма / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Ін-т модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 62 с.
215. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з хортингу для дитячо-юнацьких спортивних шкіл : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во молоді та спорту України, Ун-т ДФС України. – К. : Паливода А. В., 2020. – 157 с.
216. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з хортингу для закладів вищої освіти : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – ГС «НФБХУ», 2020. – 58 с.
217. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з «Хортингу» для закладів загальної середньої освіти / Е. А. Єрмоєнко // Збірник програм гуртків, факультативів, курсів за вибором із фізичної культури. Навчальні програми з 1 по 11 класи. – К. : Літера ЛТД, 2019. – С. 420–455.
218. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з хортингу для позашкільних навчальних закладів / Е. А. Єрмоєнко // К. : ІТЗО Мін-ва освіти і науки, молоді та спорту України, 2012. – 78 с.
219. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з хортингу для позашкільних навчальних закладів. 8 років навчання / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во України у справах сім'ї, молоді та спорту, Ін-т інновац. технологій і змісту освіти, Українська федерація хортингу. – К., 2012. – 78 с.
220. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з хортингу для шкіл вищої спортивної майстерності : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во молоді та спорту України, Ун-т ДФС України. – К. : Паливода А. В., 2020. – 162 с.
221. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма позакласних занять (секції, гуртка) з хортингу для учнів 1–4 класів загальноосвітніх навчальних закладів / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во України у справах сім'ї молоді та спорту, Ін-т інноваційних технологій і змісту освіти, [та ін.]. – К. : ДНУ «ІТЗО» Мін-ва освіти і науки України, 2014. – 63 с.
222. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма позакласних занять (секції, гуртка) з хортингу для учнів 5–9 класів загальноосвітніх навчальних закладів / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Ін-т інноваційних технологій і змісту освіти, [та ін.]. – К. : ДНУ «ІТЗО» Мін-ва освіти і науки України, 2014. – 79 с.
223. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма позакласних занять (секції, гуртка) з хортингу для 10–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Ін-т інноваційних технологій і змісту освіти, [та ін.]. – К. : ДНУ «ІТЗО» Мін-ва освіти і науки України, 2014. – 54 с.
224. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма позакласних занять з бойового хортингу для молодших школярів 1–4 класів : навч. програма / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – ГС «НФБХУ», 2020. – 100 с.
225. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма позакласних занять з бойового хортингу для учнів середнього шкільного віку 5–9 класів : навч. програма / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – ГС «НФБХУ», 2020. – 116 с.
226. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма позакласних занять з бойового хортингу для учнів старшого шкільного віку 10–11 класів : навч. програма / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – ГС «НФБХУ», 2020. – 91 с.
227. Єрмоєнко Е. Навчальна програма факультативу для учнів старших класів «Бойовий хортинг» / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 178–189.

228. Єрмоєнко Е. А. Навчальний матеріал програми з бойового хортингу закладів позашкільної освіти для юніорів 16–17 років : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 155 с.
229. Єрмоєнко Е. А. Навчальні нормативи і програма викладання бойового хортингу на уроці фізичної культури для учнів 10 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 139 с.
230. Єрмоєнко Е. Навчально-тренувальна діяльність і самопідготовка в поліцейському хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / Нац. академія педагогічних наук України, Ін-т проблем виховання НАПН України, Українська нац. федерація хортингу. – Паливода А. В., 2015. – Вип. 3. – С. 113–123.
231. Єрмоєнко Е. А. Навчально-тренувальні завдання програми з бойового хортингу для вихованців 14–15 років закладів позашкільної освіти : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 155 с.
232. Єрмоєнко Е. А. (2020). Наукове обґрунтування психолого-педагогічних умов виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів у процесі занять бойовим хортингом. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт), (3(123), 47-56. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.3\(123\).09](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.3(123).09).
233. Єрмоєнко Е. А. Наукове обґрунтування психолого-педагогічних умов виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів у процесі занять бойовим хортингом [Електронний ресурс] / Е. А. Єрмоєнко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / фізична культура і спорт /» – 2020. – Вип. 3(123). – С. 47–56. – Режим доступу : [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.3\(123\).09](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.3(123).09).
234. Єрмоєнко Е. А. Національна дитячо-юнацька військово-спортивна гра «Хортинг-Патріот» як форма національно-патріотичного та фізичного виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів України / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 4. – С. 163–185.
235. Єрмоєнко Е. А. Оздоровчий хортинг і методика викладання : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Ун-т ДФС України. – К. : Паливода А. В., 2020. – 323 с.
236. Єрмоєнко Е. А. Організація дитячого гуртка з бойового хортингу у закладах позашкільної освіти для вихованців 5–7 років : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 158 с.
237. Єрмоєнко Е. А. Організація занять з бойового хортингу на уроці фізичної культури. 10 клас : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – ГС «ВФХ», 2019. – 119 с.
238. Єрмоєнко Е. А. Організація занять з бойового хортингу, тактичної, вогневої та фізичної підготовки співробітників органів внутрішніх справ / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 415–427.
239. Єрмоєнко Е. А. Організація занять з фізичної культури з елементами бойового хортингу для школярів 10–11 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 70 с.
240. Єрмоєнко Е. А. Організація занять і методика викладання бойового хортингу на уроці фізичної культури для учнів 9 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 138 с.
241. Єрмоєнко Е. А. Організація занять та основи викладання бойового хортингу на уроці фізичної культури для учнів 11 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 139 с.
242. Єрмоєнко Е. А. Організація і проведення занять з бойового хортингу на уроці фізичної культури. 11 клас : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – ГС «ВФХ», 2019. – 119 с.
243. Єрмоєнко Е. А. Організація навчально-виховної роботи педагога з бойового хортингу у закладі позашкільної освіти : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 204 с.
244. Єрмоєнко Е. А. Організація навчально-тренувальної діяльності з бойового хортингу у спортивному клубі : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 85 с.
245. Єрмоєнко Е. А. Організація позакласних занять з бойового хортингу для учнів молодшого шкільного віку 1–2 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 94 с.

246. Єрмоєнко Е. А. Організація спортивної секції з бойового хортингу у закладі вищої освіти : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 107 с.
247. Єрмоєнко Е. А. Організація тренувальної діяльності з бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 262 с.
248. Єрмоєнко Е. А. Основи бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 495 с.
249. Єрмоєнко Е. А. Основи воїнського звичаю та філософське підґрунтя бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 514–538.
250. Єрмоєнко Е. А. Основи проведення навчальних занять з бойового хортингу на уроках фізичної культури для учнів 6–7 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 62 с.
251. Єрмоєнко Е. А. Основи хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 482 с.
252. Єрмоєнко Е. А. Основні принципи проведення позакласних занять з бойового хортингу для школярів 11 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 94 с.
253. Єрмоєнко Е. Основоположні принципи бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 22–31.
254. Єрмоєнко Е. А. Особливості базової психологічної підготовки співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 139–155.
255. Єрмоєнко Е. А. Особливості проведення гурткових занять з бойового хортингу для дітей у закладах позашкільної освіти : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 142 с.
256. Єрмоєнко Е. А. Особливості проведення уроку фізичної культури з елементами бойового хортингу для учнів 7–8 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 69 с.
257. Єрмоєнко Е. А. Особливості самовиховання в бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 40–55.
258. Єрмоєнко Е. А. Особливості фізичної і психологічної підготовки та формування професійних якостей курсантів і працівників правоохоронних органів засобами бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 39–42.
259. Єрмоєнко Е. А. Перспективність і наступність у реалізації змісту з основ здорового способу життя старших дошкільників та молодших школярів (на прикладі програми «Хортинг для здоров'я, наполегливості, злагоди дитини») / Е. А. Єрмоєнко, О. А. Остряньська // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. – Вип. 13 (40). – С. 88–98.
260. Єрмоєнко Е. А. Підвищення спеціальної фізичної підготовленості спортсменів бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 434 с.
261. Єрмоєнко Е. А. Підвищення тактичної підготовленості спортсменів у системі бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 456 с.
262. Єрмоєнко Е. А. Підготовка спортсменів бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 55–63.
263. Єрмоєнко Е. А. Планування та організація позакласних занять з бойового хортингу для учнів середнього шкільного віку 7–8 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 111 с.
264. Єрмоєнко Е. А. Показники загальної фізичної готовності спортсменів бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 292 с.
265. Єрмоєнко Е. А. Поняття фізичної культури особистості у системі бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 157–171.

266. Єрмоєнко Е. А. Принципи організації позакласних занять з бойового хортингу для школярів 10 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 88 с.
267. Єрмоєнко Е. А. Проведення занять з бойового хортингу на уроці фізичної культури. 8 клас : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – ГС «ВФХ», 2019. – 118 с.
268. Єрмоєнко Е. А. Проведення уроків фізичної культури з елементами бойового хортингу для учнів 5–6 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 62 с.
269. Єрмоєнко Е. А. Програма викладання бойового хортингу на уроці фізичної культури для учнів 5 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 137 с.
270. Єрмоєнко Е. А. Програма дитячого гуртка з бойового хортингу для вихованців 8–9 років закладів позашкільної освіти : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 154 с.
271. Єрмоєнко Е. А. Програма з бойового хортингу для спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю : навч. програма / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во молоді та спорту України, Інститут модернізації змісту освіти МОН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 212 с.
272. Єрмоєнко Е. А. Програма занять з хортингу для спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во молоді та спорту України, Інститут модернізації змісту освіти МОН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 142 с.
273. Єрмоєнко Е. А. Програма навчально-тренувальних занять з хортингу для дитячо-юнацьких спортивних шкіл : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во молоді та спорту України, Інститут модернізації змісту освіти МОН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 146 с.
274. Єрмоєнко Е. А. Програма навчально-тренувальних занять з хортингу для спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во молоді та спорту України, Інститут модернізації змісту освіти МОН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 135 с.
275. Єрмоєнко Е. А. Програма навчально-тренувальних занять з хортингу для шкіл вищої спортивної майстерності : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во молоді та спорту України, Інститут модернізації змісту освіти МОН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 137 с.
276. Єрмоєнко Е. А. Програма навчально-тренувальної роботи з бойового хортингу закладів позашкільної освіти для молоді 18–21 рік : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 158 с.
277. Єрмоєнко Е. А. Програма основного рівня навчання з бойового хортингу для вихованців 8–15 років закладів позашкільної освіти : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 177 с.
278. Єрмоєнко Е. А. Програма позакласних занять з бойового хортингу початкового рівня навчання для школярів 2 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 101 с.
279. Єрмоєнко Е. А. Програма початкового рівня другого року навчання з бойового хортингу для вихованців 6–7 років закладів позашкільної освіти : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 153 с.
280. Єрмоєнко Е. А. Програма початкового рівня навчання з бойового хортингу у закладах позашкільної освіти для дітей 5 років : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 152 с.
281. Єрмоєнко Е. А. Програма початкового рівня навчання позакласних занять з бойового хортингу для школярів 1 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 87 с.
282. Єрмоєнко Е. А. Програма самостійних занять бойовим хортингом для вихованців закладів позашкільної освіти : метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 145 с.
283. Єрмоєнко Е. А. Програмний матеріал для проведення уроків фізичної культури за методикою бойового хортингу з учнями 9–10 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 66 с.
284. Єрмоєнко Е. А. Потенційні можливості хортингу як засобу формування цінностей здорового життя учнівської та студентської молоді / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2016. – Вип. 5. – С. 139–146.
285. Єрмоєнко Е. Поясна система та підвищення кваліфікації спортсменів бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 200–213.

286. Єрмоєнко Е. А. Правомірність застосування службово-прикладних прийомів фізичного впливу системи бойового хортингу в екстремальних умовах соціального характеру у межах необхідної самооборони / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 95–110.
287. Єрмоєнко Е. А. Практичний матеріал програми хортингу для виховання наполегливості у дітей 6–7 років / Е. А. Єрмоєнко // Актуальні проблеми фізичної культури та спорту. – 2013. – № 28 (3). – С. 69–74.
288. Єрмоєнко Е. А. Принципи виконання й методика вивчення базових технічних елементів хортингу: методичний посібник / Е. А. Єрмоєнко // К. : Паливода А. В., 2009. – 87 с.
289. Єрмоєнко Е. А. Програма навчально-тренувальних занять з бойового хортингу для дитячих спортивних секцій : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Ін-т модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 72 с.
290. Єрмоєнко Е. А. Програма позакласних занять з хортингу для молодших школярів 1–4 класів : навч. програма / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – ГС «НФБХУ», 2020. – 96 с.
291. Єрмоєнко Е. А. Програма позакласних занять з хортингу для учнів середнього шкільного віку 5–9 класів : навч. програма / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – ГС «НФБХУ», 2020. – 112 с.
292. Єрмоєнко Е. А. Програма позакласних занять з хортингу для учнів старшого шкільного віку 10–11 класів : навч. програма / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – ГС «НФБХУ», 2020. – 87 с.
293. Єрмоєнко Е. А. Програмний матеріал з дисципліни «Теорія і методика бойового хортингу» для закладів вищої освіти : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 201 с.
294. Єрмоєнко Е. А. Професійно-психологічна підготовка співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Організація служби правоохоронних органів: теорія і практика : монографія ; М-во фінансів України, Ун-т ДФС України. – Ірпінь: Ун-т ДФС України, 2020. – С. 290–354.
295. Єрмоєнко Е. А. Психічні процеси в бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 63–72.
296. Єрмоєнко Е. А. Психологічна підготовка спортсмена бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 159 с.
297. Єрмоєнко Е. А. Психологічне забезпечення високих спортивних досягнень у бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 171–185.
298. Єрмоєнко Е. А. Психологія бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 164 с.
299. Єрмоєнко Е. А. Реалізація проблеми наступності в процесі виховання наполегливості у дошкільників та молодших школярів засобами хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Сучасне дошкілля: реалії та перспективи : матеріали праць VI Міжнар. наук.-практ. конф. (17 жовт. 2013 р., м. Київ, Інститут розвитку дитини НПУ імені М. П. Драгоманова). – К. : Вид. НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. – С. 68–74.
300. Єрмоєнко Е. А. Робоча програма навчально-тренувальних занять з бойового хортингу : метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Ін-т модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 84 с.
301. Єрмоєнко Е. А. Робоча програма навчально-тренувальних занять з хортингу / Е. А. Єрмоєнко // К. : Нац. ун-т фізичного виховання і спорту України, 2009. – 49 с.
302. Єрмоєнко Е. А. Робоча програма фізкультурно-оздоровчих занять з бойового хортингу для дітей : метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Ін-т модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 67 с.
303. Єрмоєнко Е. А. Робоча програма фізкультурно-оздоровчих занять з бойового хортингу для різних груп населення : метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Ін-т модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 59 с.
304. Єрмоєнко Е. А. Робоча програма фізкультурно-оздоровчих занять з хортингу / Е. А. Єрмоєнко // К. : Нац. ун-т фізичного виховання і спорту України, 2009. – 23 с.
305. Єрмоєнко Е. А. Робоча програма фізкультурно-оздоровчих занять з хортингу для дітей / Е. А. Єрмоєнко // К. : Нац. ун-т фізичного виховання і спорту України, 2009. – 32 с.
306. Єрмоєнко Е. А. Розвиток бойового хортингу в позашкільній освіті : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 537 с.

307. Єрмоєнко Е. А. Самозахист як основа бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 214–226.
308. Єрмоєнко Е. А. Силова підготовка школярів 14–17 років на уроках фізичної культури з елементами бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко, С. І. Болтвівець, І. В. Суліма, В. Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 158–165.
309. Єрмоєнко Е. А. Система фізичного виховання особистості в бойовому хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 461 с.
310. Єрмоєнко Е. Система фізичного виховання спортсменів бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 188–205.
311. Єрмоєнко Е. Складові здорового способу життя студентів, які займаються хортингом / Е. Єрмоєнко // Хортинг – національний бренд України у світі: олімпійська перспектива : матер. II міжнар. наук.-практ. конф., 23–24 березня 2019 р. / Мін-во освіти і науки України, Мін-во молоді та спорту України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2019. – С. 171–181.
312. Єрмоєнко Е. А. Спортивне тренування в бойовому хортингу : метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 141 с.
313. Єрмоєнко Е. А. Статут Всеукраїнської громадської організації «Українська Федерація хортингу» / Е. А. Єрмоєнко // зареєстр. Мін-вом юстиції України 25 березня 2009 р., Київ. 2009. – 25 с.
314. Єрмоєнко Е. А. Статут Міжнародної громадської організації «Міжнародна Федерація Хортингу» / Е. А. Єрмоєнко // зареєстр. Мін-вом юстиції України 06 липня 2009 р., Київ. 2009. – 25 с.
315. Єрмоєнко Е. А. Стратегічне управління розвитком бойового хортингу в Україні : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 141 с.
316. Єрмоєнко Е. А. Тактика бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 462 с.
317. Єрмоєнко Е. А. Тактика і стратегія бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 464 с.
318. Єрмоєнко Е. А. Тактика поведження зі зброєю за методикою бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко ; Тези доповідей студентсько-курсантської інтернет-конференції «Тактика поведження зі зброєю» (06 листопада 2020 року). Ірпінь: Університет ДФС України, 2020. С. 27–31.
319. Єрмоєнко Е. А. Тактична підготовка спортсмена бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Ін-т проблем виховання НАПН України. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 455 с.
320. Єрмоєнко Е. А. Теоретико-методичні засади виховання наполегливості в молодших школярів у процесі занять бойовим хортингом : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Ін-т проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 191 с.
321. Єрмоєнко Е. А. Теоретико-методичні основи викладання хортингу у закладах вищої освіти : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – ГС «НФБХУ», 2020. – 690 с.
322. Єрмоєнко Е. А. Теоретична підготовка спортсмена бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 490 с.
323. Єрмоєнко Е. А. Теорія і методика бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Ірпінь : Університет ДФС України, 2020. – 752 с.
324. Єрмоєнко Е. А. Теорія і практика фізичної підготовки спортсменів бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 393 с.
325. Єрмоєнко Е. А. Теорія та методика бойового хортингу : навч. посіб. : у 2-х ч. / Е. А. Єрмоєнко ; Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – Ч. 1. – 462 с. – (Серія «На допомогу студенту УДФСУ»; т. 75).
326. Єрмоєнко Е. А. Теорія та методика бойового хортингу : навч. посіб. : у 2-х ч. / Е. А. Єрмоєнко ; Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – 420 с. – (Серія «На допомогу студенту УДФСУ»; т. 75).
327. Єрмоєнко Е. А. Теорія і методика хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Ін-т інновац. технологій і змісту освіти, Ін-т проблем виховання НАПН України, Українська федерація хортингу. – К. : Паливода А. В., 2014. – 450 с.
328. Єрмоєнко Е. А. Техніка бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 653 с.
329. Єрмоєнко Е. А. Технічна підготовка спортсмена бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 652 с.
330. Єрмоєнко Е. А. Технологія навчально-тренувальної роботи педагога у системі бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 269 с.

331. Єрмоєнко Е. А. Тренувальні завдання програми з бойового хортингу для вихованців 12–13 років закладів позашкільної освіти : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 155 с.
332. Єрмоєнко Е. А. Тренування в хортингу: навчально-методичний посібник / Е. А. Єрмоєнко // К. : Паливода А. В., 2009. – 227 с.
333. Єрмоєнко Е. Тренування спортсменів бойового хортингу на етапі підготовки до головних змагань / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 251–260.
334. Єрмоєнко Е. А. Фізична підготовка спортсмена бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 455 с.
335. Єрмоєнко Е. А. Фізична підготовка та методика розвитку фізичних якостей спортсменів бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 394 с.
336. Єрмоєнко Е. А. Фізичне самовдосконалення особистості підлітків, які займаються бойовим хортингом / Е. А. Єрмоєнко, С. А. Бабурнич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 377–385.
337. Єрмоєнко Е. А. Фізіологічні та біохімічні аспекти фізичної підготовки співробітників поліції у процесі занять бойовим хортингом / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 225–240.
338. Єрмоєнко Е. Філософія бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 82–104.
339. Єрмоєнко Е. А. Філософсько-методологічні засади поліцейського хортингу як підготовча база працівників поліції в Україні / Е. А. Єрмоєнко // Матер. наук.-практ. семінару, присвяченого Першому чемпіонату України з поліцейського хортингу / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2015. – С. 104–111.
340. Єрмоєнко Е. А. Форми і методика викладання бойового хортингу на уроці фізичної культури для учнів 7 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 137 с.
341. Єрмоєнко Е. А. Формування здорового способу життя учнівської та студентської молоді засобами бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко. – К. : Паливода А. В., 2020. – 585 с.
342. Єрмоєнко Е. Формування фізичної культури та цінностей здорового способу життя студентської молоді як передумова спортивних успіхів у бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 261–274.
343. Єрмоєнко Е. Формування цінностей здорового життя дітей, учнівської та студентської молоді у процесі занять хортингом / Е. Єрмоєнко // Хортинг – національний вид спорту України: досвід і перспективи : матер. І всеукр. наук.-практ. конф., 28-29 листопада 2018 р. / Мін-во освіти і науки України, Мін-во молоді та спорту України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2019. – С. 5–12.
344. Єрмоєнко Е. А. Формування цінностей здорового життя учнівської молоді засобами хортингу : метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Ін-т модернізації змісту освіти, Ін-т проблем виховання НАПН України, Українська федерація хортингу. – К. : Паливода А. В., 2017. – 436 с.
345. Єрмоєнко Е. А. Формування цінностей здорового життя учнівської молоді засобами хортингу : метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Ін-т модернізації змісту освіти, Ін-т проблем виховання НАПН України, Українська федерація хортингу. – К. : Паливода А. В., 2017. – 440 с.
346. Єрмоєнко Е. А. Формування цінностей здорового життя учнівської молоді засобами хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Ун-т ДФС України, [та ін.]. – К. : ПАЛИВОДА А. В., 2019. – 608 с.
347. Єрмоєнко Е. А. Формування цінностей здорового життя учнівської та студентської молоді на заняттях хортингом у навчальних закладах / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2016. – Вип. 6. – С. 115–123.
348. Функції військово-патріотичного виховання дітей та молоді засобами бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко, І. В. Кузора, А. В. Тишин, В. Е. Єрмоєнко, В. В. Вехтев // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 750–765.
349. Єрмоєнко Е. А. Характеристика програми навчання з хортингу для дітей та молоді / Е. А. Єрмоєнко // Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал : матеріали звіт. наук.-практ. конф. Ін-ту проблем виховання НАПН України за 2012 рік / [За ред. О. В. Сухомлинської, І. Д. Беха, Г. П. Пустовіта, О. В. Мельника ; літ. ред. І. П. Білоцерківець]. – Івано-Франківськ: НАІР, 2013. – Вип. 3. – С. 391–394.
350. Єрмоєнко Е. А. Хортинг / Е. А. Єрмоєнко // Фізична культура в школі : навчальна програма для 5–9 класів загальноосвітніх навчальних закладів. – Київ : Літера ЛТД, 2018. – С. 336–353.

351. Єрмоєнко Е. А. Хортинг / Е. А. Єрмоєнко // Фізична культура в школі: навчальна програма для 10–11 класів (рівень стандарту). – Київ : Літера ЛТД, 2019. – С. 155–164.
352. Єрмоєнко Е. А. Хортинг. Збірник навчальних програм для закладів освіти : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – ГС «НФБХУ», 2020. – 311 с.
353. Єрмоєнко Е. А. Хортинг. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл : навчальне видання / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во України у справах сім'ї, молоді та спорту, Українська федерація хортингу. – К. : Паливода А. В., 2010. – 108 с.
354. Єрмоєнко Е. А. Хортинг. Програма спортивної секції для студентів і курсантів закладів вищої освіти : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – ГС «НФБХУ», 2020. – 48 с.
355. Єрмоєнко Е. А. Хортинг. Робоча програма та методичні плани навчально-тренувальної роботи для громадських організацій фізкультурно-спортивного спрямування та спортивних клубів, груп різних форм власності / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во України у справах сім'ї молоді та спорту, Українська федерація хортингу. – К. : ВГО «Українська Федерація Хортингу», 2011. – 40 с.
356. Єрмоєнко Е. А. Хортинг : навчальна програма гурткової (секційної) роботи для учнів 1–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів / Єрмоєнко Едуард Анатолійович. – Київ : Паливода А. В., 2012. – 268 с.
357. Єрмоєнко Е. А. Хортинг – виховна система особистості : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во фінансів України, Ун-т ДФС України. – К. : Паливода А. В., 2020. – 627 с.
358. Єрмоєнко Е. А. Хортинг – національний вид спорту України: метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко. – К. : Паливода А. В., 2014. – 1064 с.
359. Єрмоєнко Е. А. Хортинг – система оздоровлення учнівської молоді: навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко. – К. : Паливода А. В., 2020. – 124 с.
360. Єрмоєнко Е. А. Хортинг для старшокласників : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Ун-т ДФС України. – К. : Паливода А. В., 2020. – 229 с.
361. Єрмоєнко Е. А. Хортинг у дитячо-юнацьких спортивних школах та спеціалізованих навчальних закладах спортивного профілю : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во молоді та спорту України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 138 с.
362. Єрмоєнко Е. А. Хортинг у дитячо-юнацькій спортивній школі : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во молоді та спорту України, Інститут модернізації змісту освіти МОН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 144 с.
363. Єрмоєнко Е. А. Хортинг у закладах вищої освіти : навч. посіб. / Е. А. Єрмоєнко ; Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 654 с. – (Серія «На допомогу студенту УДФСУ», т. 66).
364. Єрмоєнко Е. А. Хортинг у формуванні здорового способу життя школярів : монографія / Е. А. Єрмоєнко. – К. : Паливода А. В., 2020. – 467 с.
365. Єрмоєнко Е. А. Хортинг у школах вищої спортивної майстерності : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во молоді та спорту України, Інститут модернізації змісту освіти МОН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 138 с.
366. Єрмоєнко Е. А. Хортинг фехтування : монографія / Е. А. Єрмоєнко, Р. Г. Фалєєв, С. В. Саксєєв // К. : Паливода А. В., 2020. – 450 с.
367. Єрмоєнко Е. А. Хортинг як засіб виховання наполегливості в школярів 6–7 років / Е. А. Єрмоєнко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наук. праць. – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. – Вип. 3К (44) 14. – С. 238–242.
368. Єрмоєнко Е. А. Хортинг як засіб виховання наполегливості в школярів 6–7 років / Е. А. Єрмоєнко // Сучасні проблеми та перспективи розвитку фізичного виховання, здоров'я і професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (20–21 березня 2014 р., м. Київ, Інститут фізичного виховання та спорту НПУ імені М. П. Драгоманова). – К., 2014. – С. 87–91.
369. Зверев А. В. Бойовий хортинг у методиках вдосконалення силових якостей спортсменів різних вікових груп / А. В. Зверев, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 593–603.
370. Зміст, форми і методи формування цінностей здорового життя учнівської та студентської молоді засобами хортингу. Е. Єрмоєнко - Редакційна колегія.
371. Івашковський В. В. Психомоторика та психо-фізіологічні особливості підготовки спортсменів бойового хортингу / В. В. Івашковський, Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бєх І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 130–138.
372. Карасєвич С. А. Бойовий хортинг як засіб морально-етичного виховання особистості / С. А. Карасєвич, Е. А. Єрмоєнко, В. Р. Біла // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 346–357.

373. Кіблицький Р. В. Бойовий хортинг: концептуальні засади розвитку і популяризації в Україні / Р. В. Кіблицький, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 502–514.
374. Коломоєць Г. А. Бойовий хортинг і принципи формування духовно-моральної вихованості учнів / Г. А. Коломоєць, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Деревянко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 776–793.
375. Колос М. А. Бойовий хортинг: швидкісно-силова підготовка та оптимізація управління навчально-тренувальним процесом / М. А. Колос, Е. А. Єрмоєнко, О. М. Сидоренко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 493–502.
376. Кольченко А. П. Патріотично-орієнтована діяльність бойового хортингу як результат привласнення всіх видів соціального досвіду / А. П. Кольченко, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Бабурнич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 765–776.
377. Кузора І. В. Військово-патріотична програма бойового хортингу / І. В. Кузора, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Вехтев // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 840–852.
378. Кукушкін К. М. Методика військово-патріотичного виховання школярів у процесі занять бойовим хортингом / К. М. Кукушкін, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 6–14.
379. Литвиненко А. М. Бойовий хортинг – комплексна система фізичного виховання особистості / А. М. Литвиненко, Е. А. Єрмоєнко, В. Е. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 403–422.
380. Лях В. Інноваційні підходи у боротьбі «Лави на лаву» з учнями козацьких класів і спортсменів бойового хортингу / В. Лях, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 164–176.
381. Ляховець О. О. Бойовий хортинг як засіб виховання патріотизму у дітей дошкільного віку / О. О. Ляховець, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 305–315.
382. Медичні і фізіологічні показники самоконтролю студентів у процесі тренування з бойового хортингу / В. Е. Єрмоєнко, Е. А. Єрмоєнко, І. Р. Ільницький, Р. В. Кіблицький, С. А. Карасевич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 550–564.
383. Методика викладання бойового хортингу для студентів та курсантів закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості / Е. Єрмоєнко, В. Чмелюк, В. Гришук, С. Бадьора. // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 196–219.
384. Методика проведення занять з бойового хортингу для співробітників правоохоронних органів / Е. А. Єрмоєнко, О. А. Бухтіяров, А. В. Тішин, О. В. Буток, А. П. Кольченко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 273–288.
385. Методична система використання фітнес-технологій у фізичному вихованні студентів / В. Жамардій, Г. Грибан, О. Школа, О. Фоменко... - 2020.
386. Мухін О. А. Бойовий хортинг як засіб військово-фізичної підготовки та явище бойової культури українців / О. А. Мухін, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 732–750.
387. Навчальна програма гуртка з хортинг фехтування для закладів загальної середньої освіти та закладів позашкільної освіти : навч.-метод. посіб. / Р. Г. Фалєєв, І. В. Кузора, Г. А. Коломоєць, Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Ін-т модернізації змісту освіти. – ГС «НФБХУ», 2020. – 76 с.
388. Національний професійно-прикладний вид спорту України – бойовий хортинг / Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк, В. Р. Біла, В. Л. Гришук, О. А. Бухтіяров // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 38–52.
389. Національно-патріотичне та фізичне виховання школярів, студентів і курсантів засобами бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк, В. Р. Біла, В. Л. Гришук, О. А. Бухтіяров // Бойовий хортинг та

діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 263–273.

390. Оптимізація функціональної підготовки курсантів та співробітників правоохоронних органів за методиками бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк, В. Р. Біла, В. Л. Гришук, О. А. Бухтіяров // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 62–80.

391. Оржеховська В. М. Бойовий хортинг: регламентація і спрямованість рухової активності спортсменів / В. М. Оржеховська, Е. А. Єрмоєнко, О. А. Мухін // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 652–667.

392. Основи функціональної підготовки співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк, В. Р. Біла, В. Л. Гришук, В. В. Бондарчук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 357–373.

393. Особливості військово-патріотичного виховання спортсменів бойового хортингу у закладах загальної середньої освіти / Е. А. Єрмоєнко, І. В. Кузора, А. В. Тішин, В. Е. Єрмоєнко, В. В. Вехтев // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 682–695.

394. Остапенко О. І. Бойовий хортинг як засіб формування у старшокласників готовності до військової служби / О. І. Остапенко, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 638–652.

395. Остряньська О. Бойовий хортинг у впровадженні творчих здобутків передового регіонального педагогічного досвіду формування у старших дошкільників соціально-комунікативних умінь у театралізованій діяльності з використанням хортинг-ляльок / О. Остряньська, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 173–186.

396. Параниця С. П. Методи професійно-прикладної фізичної підготовки студентів і курсантів правоохоронних спеціальностей засобами бойового хортингу / С. П. Параниця, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 462–477.

397. Петрович Ж. Бойовий хортинг як засіб виховання патріотизму у школярів і студентів / Ж. Петрович, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 34–45.

398. Петрович Ж. В. Хортинг – школа сили і честі юного українця : метод. посіб. / Ж. В. Петрович, Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Мін-во молоді та спорту України, Нац. академія педагогічних наук України, Ін-т проблем виховання. – К. : Паливода А. В., 2016. – 544 с.

399. Полторацький С. С. Бойовий хортинг у впровадженні воїнських традицій українського народу / С. С. Полторацький, Е. А. Єрмоєнко, В. Е. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 538–550.

400. Принципи застосування прикладних прийомів бойового хортингу співробітниками правоохоронних органів / Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк, В. Л. Гришук, О. А. Бухтіяров, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 254–263.

401. Присяжнюк С. Бойовий хортинг та проблема активного відпочинку спортсменів у різні вікові періоди / С. Присяжнюк, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 206–218.

402. Психологічні та соціальні основи виховання особистості у системі бойового хортингу / Н. Зубалій, М. Зубалій, Е. Єрмоєнко, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 122–129.

403. Пустолякова Л. Бойовий хортинг у системі навчання фізичних вправ загального розвитку та спеціально-підготовчих вправ на заняттях з фізичного виховання у закладах вищої освіти / Л. Пустолякова, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 187–195.

404. Рамазанова У. В. Бойовий хортинг як чинник спеціально-фізичної підготовки співробітників правоохоронних органів / У. В. Рамазанова, Е. А. Єрмоєнко, О. А. Бухтіяров // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 438–447.

405. Розвиток фізичних якостей співробітників правоохоронних органів у процесі занять бойовим хортингом / Е. А. Єрмоєнко, В. Р. Біла, Н. О. Боровець, О. В. Буток, О. В. Деркач // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 306–321.

406. Рудей Д. Ю. Бойовий хортинг у комплексі виховних засобів спортсменів шкільного віку / Д. Ю. Рудей, О. М. Гречаний, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер.

Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 334–343.

407. Сидоренко О. М. Бойовий хортинг і соціально-педагогічні аспекти військово-патріотичного виховання школярів / О. М. Сидоренко, Е. А. Єрмоєнко, К. М. Кукушкін // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 603–620.

408. Силова підготовка школярів 14-17 років на уроках фізичної культури з елементами бойового хортингу / Е. Єрмоєнко, С. Болтівець, І. Суліма, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 158–165.

409. Система фізичного виховання студентів і курсантів за програмою бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк, В. Р. Біла, В. Л. Гришук, С. П. Параниця // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 373–384.

410. Сичов С. Бойовий хортинг та особливості оптимізації управління атлетичним тренуванням у процесі спортивної діяльності / С. Сичов, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 219–225.

411. Складові здорового способу життя студентів, які займаються хортингом. Е. Єрмоєнко - Редакційна колегія.

412. Степура Т. М. Бойовий хортинг як засіб формування специфічних психічних властивостей співробітників правоохоронних органів / Т. М. Степура, Е. А. Єрмоєнко, О. В. Буток // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 173–188.

413. Суліма І. В. Бойовий хортинг – національний вид спорту і школа підготовки українського воїна / І. В. Суліма, Е. А. Єрмоєнко, К. М. Кукушкін, С. С. Полторацький // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2019. – Вип. 11. – С. 71–82.

414. Тимчик М. В. Бойовий хортинг і виховання учнів / М. В. Тимчик, Е. А. Єрмоєнко, В. Р. Біла // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 575–593.

415. Тимчик М. В. Хортинг як засіб виховання наполегливості в молодших школярів / М. В. Тимчик, Е. А. Єрмоєнко // Фізичне виховання в рідній школі. – Вип. 1. – К.: Педагогічна преса, 2014. – С. 38–41.

416. Тішин А. В. Застосування прийомів бойового хортингу при вдосконаленні навчання у вищих освітніх установах правоохоронних органів України / А. В. Тішин, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 296–305.

417. Управління і контроль у процесі занять бойовим хортингом курсантів правоохоронних спеціальностей / Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк, В. Л. Гришук, О. А. Бухтіяров, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 422–438.

418. Фалєєв Р. Г. Викладання хортинг фехтування у закладах позашкільної освіти : навч.-метод. посіб. / Р. Г. Фалєєв, Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – ГС «НФБХУ», 2020. – 73 с.

419. Фалєєв Р. Змагальна діяльність у хортинг фехтуванні : навч. посіб. / Р. Фалєєв, С. Саксєєв, Е. Єрмоєнко. – К. : ПАЛИВОДА А. В., 2020. – 123 с.

420. Фалєєв Р. Г. Методика проведення занять з хортинг фехтування у закладах освіти : навч.-метод. посіб. / Р. Г. Фалєєв, Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 78 с.

421. Фалєєв Р. Г. Основи хортинг фехтування : метод. посіб. / Р. Г. Фалєєв, Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – ГС «НФБХУ», 2020. – 83 с.

422. Фалєєв Р. Хортинг фехтування – український шабельний бій : навч. посіб. / Р. Фалєєв, С. Саксєєв, Е. Єрмоєнко. – К. : ПАЛИВОДА А. В., 2020. – 120 с.

423. Фалєєв Р. Г. Хортинг фехтування у закладах загальної середньої освіти : навч.-метод. посіб. / Р. Г. Фалєєв, Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – ГС «НФБХУ», 2020. – 77 с.

424. Федорченко Т. Є. Бойовий хортинг і методика проведення занять в умовах здоров'язберігальної педагогіки / Т. Є. Федорченко, Е. А. Єрмоєнко, В. Е. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 695–713.

425. Хатько А. В. Бойовий хортинг у системі фізичного виховання студентів і курсантів / А. В. Хатько, Е. А. Єрмоєнко, В. Л. Гришук, О. О. Ляховець // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2018. – Вип. 9. – С. 47–53.

426. Чмелюк В. В. Бойовий хортинг у підрозділах державної митної служби для підготовки співробітників до протидії незаконному переміщенню товарів у районах здійснення операції об'єднаних сил на сході України / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Бондарчук // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах

здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 7–25.

427. Чмелюк В. В. Бойовий хортинг як чинник навчання і професійної підготовки курсантів закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Бондарчук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 8–23.

428. Шаповалов Б. Б. Перспективи розвитку бойового хортингу як засобу підготовки військовослужбовців правоохоронних органів військової структури до дій з ризиком для життя та здоров'я / Б. Б. Шаповалов, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 315–322.

429. Antonenko, S. A., Yeromenko, E. A., Chmeliuk, V. V., Gryshchuk, V. L. (2020). Boyovyi khortyng yak zasib vykhovannia vsebichno rozvynenoi osobystosti [Combat horting as a means of educating a fully developed personality]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine*. P. 399–415. Irpin.

430. Antonenko, S. A., Yeromenko, E. A., Gryshchuk, V. L. (2020). Pidhotovka profesiynykh zakhysnykiv Ukrainy u systemi boyovogo khortyngu [Training of professional defenders of Ukraine in the system of combat horting]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine*. Part 2. P. 52–62. Irpin.

431. Baburnych, S. A., Yeromenko, E. A. (2020). Profesiograma sportyvnoho suddi z boyovogo khortyngu [Professiogram of a sports judge in combat horting]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine*. P. 343–353. Irpin.

432. Badiora S. M., Yeromenko, E. A., Tymchuk, M. V., Yeromenko, V. E. (2018). Boyovyi khortyng u vprovadzhenni naukovo-metodychnoi literatury z rekreatsii i fizychnoi rehabilitatsii sportsmeniv pidlitkovoho ta studentskoho viku [Combat horting in the introduction of scientific and methodological literature on recreation and physical rehabilitation by adolescent and student athletes]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu: Issue 9* (pp. 184–193). Kyiv: Palyvoda A. V.

433. Badiora, S. M., Yeromenko, E. A., Tishyn, A. V. (2020). Metody psykhychnoi samoregulatsii spivrobitnykiv pravookhoronnykh orhaniv u systemi boyovogo khortyngu [Methods of mental self-regulation of law enforcement officers in the system of combat horting]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine*. Part 2. P. 334–346. Irpin.

434. Bila, V. R., Yeromenko, E. A., Gryshchuk, V. L., Bukhtiyarov, O. A. (2019). Boyovyi khortyng u program navchannia i profesiyno-prukladnoi pidgotovky kursantiv pravookhoronnykh spetsialnostei zakladiv vyshchoi osvity Ukrainy [Combat horting in the program of training and professional and applied training of cadets of law enforcement specialties of higher education institutions of Ukraine]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu. Issue 11* (pp. 6–19). Kyiv: Palyvoda A. V.

435. Bila, V. R., Yeromenko, E. A., Chmeliuk, V. V., Gryshchuk, V. L. (2020). Boyovyi khortyng u zahalnyi systemi fizychnoi ta spetsialnoi pidgotovky spivrobitnykiv pravookhoronnykh orhaniv [Combat horting in the general system of physical and special training of law enforcement officers]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine*. P. 368–377. Irpin.

436. Bila, V. R., Yeromenko, E. A., Chmeliuk, V. V. (2020). Viyskovo-patriotychno vykhovannia shkoliariv i studentiv u protsesi zaniat boyovym khortyngom [Military-patriotic education of schoolchildren and students in the process of combat horting]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine*. Part 2. P. 242–254. Irpin.

437. Bobik, S. P., Yeromenko, E. A., Paranytsia, S. P. (2020). Formuvannia profesiyno-psykholohichnykh zdbnostei spivrobitnykiv pravookhoronnykh orhaniv u protsesi zaniat boyovym khortyngom [Formation of professional and psychological abilities of law enforcement officers in the process of combat horting]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine*. Part 2. P. 23–38. Irpin.

438. Bodnarchuk, O. G., Yeromenko, E. A., Bila, V. R. (2020). Boyovyi khortyng dlia pidgotovky spivrobitnykiv pravookhoronnykh orhaniv [Combat horting for the training of law enforcement officers]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine*. Part 2. P. 226–242. Irpin.

439. Boltivets, S. I., Yeromenko, E. A., Ostrianska, O. A., Yeromenko, V. E. (2018). Boyovyi khortyng yak zasib vykhovannia spravedyvosti v molodshykh shkoliariv u protsesi hurtkovykh zaniat [Combat horting as a means of educating justice in junior high school students in the process of group classes]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu. Issue 9* (pp. 148–160). Kyiv: Palyvoda A. V.

440. Bondarchuk, V. V., Yeromenko, E. A., Chmeliuk, V. V. (2020). Boyovyi khortyng yak zasib formuvannia profesiyno-prukladnykh yakosteï kursantiv i pratsivnykiv sylovykh struktur [Combat horting as a means of forming professional and applied qualities of cadets and law enforcement officers]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine*. Part 2. P. 188–200. Irpin.

441. Borovets, N. O., Yeromenko, E. A., Chmeliuk, V. V. (2020). Organizatsia zaniat z boyovogo khortyngu dlia pidvyshchennia funktsionalnoi pidgotovky spivrobitnykiv pravookhoronnykh orhaniv [Organization of combat horting classes to improve the functional training of law enforcement officers]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine*. Part 2. P. 447–462. Irpin.

442. Brukhno, Yu. S., Yeromenko, E. A., Gryshchuk, V. L. (2020). Boyovyi khortyng yak zasib formuvannia fizychnoi kultury studentiv i kursantiv [Combat horting as a means of forming the physical culture of students and cadets]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2.* P. 200–214. Irpin.
443. Bukhtiyarov, O. A., Yeromenko, E. A., Butok, O. V., Yeromenko, V. E. (2018). Boyovyi khortyng – systema natsionalno-patriotychnoho vykhovannia ditey ta molodi [Combat horting is a system of national-patriotic education of children and youth]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu. Issue 9* (pp. 61–70). Kyiv: Palyvoda A. V.
444. Bukhtiyarov, O. A., Yeromenko, E. A., Gryshchuk, V. L. (2020). Boyovyi khortyng yak systema pidhotovky ukrainskoho profesynoho voyna-patriota [Combat horting as a system of training a Ukrainian professional patriot soldier]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2.* P. 126–139. Irpin.
445. Butok, O. V., Yeromenko, E. A., Yeromenko, V. E. (2020). Boyovyi khortyng i zdorovya liudyny [Combat horting and human health]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2.* P. 564–575. Irpin.
446. Butok, O. V., Yeromenko, E. A., Boltivets, S. I., Yeromenko, V. E. (2019). Boyovyi khortyng yak zasib fizychnoi i psykholoichnoi pidgotovky ta formuvannia profesynnykh yakosteiv kursantiv i pratsivnykiv pravookhoronnykh orhaniv [Combat horting as a means of physical and psychological training and formation of professional qualities of cadets and law enforcement officers]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu: Issue 11* (pp. 220–231). Kyiv: Palyvoda A. V.
447. Butok, O. V., Yeromenko, E. A., Bila, V. R., Zverev, A. V. (2020). Boyovyi khortyng yak zasib funktsionalnoi pidgotovky kursantiv pravookhoronnykh spetsialnostei i vydy kontroliu u protsesi zaniat [Combat horting as a means of functional training of cadets of law enforcement specialties and types of control in the process of training]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine.* P. 353–368. Irpin.
448. Chmeliuk, V. V., Yeromenko, E. A., Bila, V. R., Gryshchuk, V. L., Bukhtiyarov, O. A. (2020). Boyovyi khortyng u systemi fizychnoho vykhovannia studentiv i kursantiv [Combat horting in the system of physical education of students and cadets]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine.* P. 72–95. Irpin.
449. Chmeliuk, V. V., Yeromenko, E. A., Bila, V. R., Bondarchuk, V. V., Bobik, S. P. (2020). Boyovyi khortyng u systemi pidgotovky spivrobotnykiv pravookhoronnykh orhaniv do protyidii nezakonomu peremishchenniu tovariv u rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl [Combat horting in the system of training law enforcement officers to combat the illegal movement of goods in the areas of the joint forces operation] / Shliakhy udoskonalennia profesynnykh kompetentnostei fakhivtsiv v umovakh syohodennia : mater. mizhnar. nauk.-prakt. Internet-konf. 28-29 travnia 2020 r. / Min-vo osvity i nauky Ukrainy, Derzh. nauk. ustanova «Instytut modernizatsii zmistu osvity», [ta in.]. – Kyiv. – P. 513–527.
450. Chmeliuk, V. V., Yeromenko, E. A., Bondarchuk, V. V. (2020). Boyovyi khortyng u pidrozdilakh derzhavnoi mytnoi sluzhby dlia pidhotovky spivrobotnykiv do protyidii nezakonomu peremishchenniu tovariv u rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl na skhodi Ukrainy [Combat horting in the units of the State Customs Service to prepare employees to combat the illegal movement of goods in the areas of the Joint Forces Operation in eastern Ukraine]. *Protydiya Nezakonomu peremishchenniu tovariv v rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl : tezy dop. nauk.-prakt. seminaru (15 travnia 2020 roku).* Irpin. Universytet DFS Ukrainy. P. 7–25.
451. Chmeliuk, V. V., Yeromenko, E. A., Bondarchuk, V. V. (2020). Boyovyi khortyng yak chynnyk navchannia i profesynnoi pidgotovky kursantiv zakladiv vyschoi osvity pravookhoronnoi spriamovanosti [Combat horting as a factor of education and professional training of cadets of higher education institutions of law enforcement orientation]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2.* P. 8–23. Irpin.
452. Derkach, O. V., Yeromenko, E. A., Butok, O. V. (2020). Rozvytok fizychnykh yakosteiv u spivrobotnykiv pravookhoronnykh orhaniv zasobamy boyovogo khortyngu za metodom funktsionalnoho trenuvannia [Development of physical qualities in law enforcement officers by means of combat horting by the method of functional training]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2.* P. 384–403. Irpin.
453. Ivashkovskiy, V. V., Yeromenko, E. A. (2017). Psykhomotoryka ta psykho-fiziologichni osoblyvosti pidgotovky sportsmeniv boyovogo khortyngu [Psychomotor skills and psycho-physiological features of training of combat horting athletes]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu. Issue 8* (pp. 130–138). Kyiv: Palyvoda A. V.
454. Faleev, R., Sakseev, S., Yeromenko, E. (2020). Khortyng fekhturnia – ukrainskyi shabelnyi biy [Horting fencing is a Ukrainian saber fight]. *Navchalnyi posibnyk.* P. 120. Palyvoda A. V.
455. Faleev, R. G., Yeromenko, E. A. (2020). Khortyng fekhturnia u zakladakh zahalnoi sereidnoi osvity [Fencing horting in general secondary education institutions]. Ministry of Education and Science of Ukraine. GS "NFBHU". 77 p.
456. Faleev, R. G., Yeromenko, E. A. (2020). Metodyka provedennia zaniat z khortyng fekhturnia u zakladakh osvity [Methods of conducting horting fencing classes in educational institutions]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 78 p. Irpin.
457. Faleev, R. G., Kuzora, I. V., Kolomoyets, G. A., Yeromenko, E. A. (2020). Navchalna programa gurtka z khortyng fekhturnia dlia zakladiv zahalnoi sereidnoi osvity ta zakladiv pozashkilnoi osvity [Horting fencing club curriculum for general secondary and out-of-school education institutions]. Ministry of Education and Science of Ukraine. GS "NFBHU". 72 p.
458. Faleev, R. G., Yeromenko, E. A. (2020). Osnovy khortyng fekhturnia [Basics of horting fencing]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 83 p. Kyiv: GS "NFBHU".

459. Faleev, R. G., Yeromenko, E. A. (2020). Vykladannia khortyng fekhtuvannia u zakladakh pozashkilnoi osvity [Teaching horting fencing in out-of-school education institutions]. Ministry of Education and Science of Ukraine. GS "NFBHU". 73 p.
460. Faleev, R. G., Sakseev, S. V., Yeromenko, E. A. (2020). Zmahalna diyalnist u khortyng fekhtuvanni [Competitive activity in horting fencing]. Monograph. Palyvoda A. V. 138 p.
461. Fedorchenko, T. Y., Yeromenko, E. A., Yeromenko, V. E. (2020). Boyovyi khortyng i metodyka provedennia zaniat v umovakh zdorovyazberezhualnoi pedahohiky [Combat horting and methods of conducting classes in health pedagogy]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2. P. 695–713. Irpin.
462. Fedorchenko, T. Y., Yeromenko, E. A., Sulima, I. V., Poltoratskyi, S. S. (2018). Boyovyi khortyng yak systema moralno-etychnoho vykhovannia osobystosti [Combat horting as a system of moral and ethical education of the individual]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). Teoriya i metodyka khortyngu. Issue 9 (pp. 42–51). Kyiv: Palyvoda A. V.
463. Gancheva, V. I., Yeromenko, E. A., Kolomoyets, H. A. (2020). Boyovyi khortyng: metodyka zastosuvannia dykhalnykh vprav u protsesi zaniat [Combat horting: methods of applying breathing exercises during training]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2. P. 667–682. Irpin.
464. Garbovskiy, L. A., Yeromenko, E. A., Gryshchuk, V. L. (2020). Boyovyi khortyng i metodyka vykladannia u zakladakh vyschoi osvity [Combat horting and teaching methods in higher education institutions]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2. P. 155–173. Irpin.
465. Grechana, L. O., Grechanyi, O. M., Yeromenko, E. A. (2020). Boyovyi khortyng u noviy ukrainskiy shkoli [Combat horting in a new Ukrainian school]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. P. 262–273. Irpin.
466. Grechanyi, O. M., Yeromenko, E. A. (2020). Metodyka vykladannia boyovoho khortyngu v protsesi hurtkovoï roboty u zakladakh zahalnoi serednioi osvity [Methods of teaching combat horting in the process of group work in general secondary education]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. P. 251–262. Irpin.
467. Gryshchuk, V. L., Yeromenko, E. A., Chmeliuk, V. V., Bila, V. R., Bukhtiyarov, O. A. (2020). Boyovyi khortyng u kompleksi funktsionalnoi ta profesiynoi pidgotovky kursantiv do sluzhby v pravookhoronnykh orhanakh [Combat horting in the complex of functional and professional training of cadets for service in law enforcement agencies]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. P. 14–28. Irpin.
468. Gryshchuk, V. L., Yeromenko, E. A. (2020). Boyovyi khortyng yak zasib profesiyno-prykladnoi, funktsionalnoi pidgotovky studentiv, kursantiv i slukhachiv spetsializovanykh zakladiv vyshchoi osvity ta spivrobotnykiv pravookhoronnykh orhaniv [Combat horting as a means of professionally applied, functional training of students, cadets and students of specialized higher education institutions and law enforcement officers]. Shliakhy udoskonalennia profesiynykh kompetentnosti fakhivtsiv v umovakh syohodennia : mater. mizhnar. nauk.-prakt. Internet-konf. 28-29 travnia 2020 r. / Min-vo osvity i nauky Ukrainy, Derzh. nauk. ustanova «Instytut modernizatsii zmistu osvity», [ta in.]. – Kyiv. P. 537–544.
469. Gryshchuk, V. L., Yeromenko, E. A., Bukhtiyarov, O. A. (2020). Boyovyi khortyng yak zasib profesiyno-prykladnoi pidgotovky pravookhorontsiv do vykonannia sluzhbovo-boyovykh zavdan z protydii kontrabandi u rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl [Combat horting as a means of professional and applied training of law enforcement officers to perform combat missions to combat smuggling in the areas of the Joint Forces Operation]. Protydiya Nezakonnomu peremischenniu tovariv v rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl : tezy dop. nauk.-prakt. seminaru (15 travnia 2020 roku). Irpin. Universytet DFS Ukrainy. P. 59–73.
470. Gryshchuk, V. L., Yeromenko, E. A., Bukhtiyarov, O. A. (2020). Sluzhbovyi obovyazok ta etychni tsinnosti pravookhorontsiv yak rezultat vykhovannia u systemi boyovogo khortyngu [Duty and ethical values of law enforcement officers as a result of education in the system of combat horting]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2. P. 80–101. Irpin.
471. Karasevych, S. A., Yeromenko, E. A., Bila, V. R. (2020). Boyovyi khortyng yak zasib moralno-etychnoho vykhovannia osobystosti [Combat horting as a means of moral and ethical education of the individual]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2. P. 346–357. Irpin.
472. Kiblit'skyi, R. V., Yeromenko, E. A., Tishyn, A. V. (2020). Boyovyi khortyng: kontseptualni zasady rozvytku i populiaryzatsii v Ukraini [Combat horting: conceptual principles of development and popularization in Ukraine]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2. P. 502–514. Irpin.
473. Kolchenko, A. P., Yeromenko, E. A., Baburnych, S. A. (2020). Patriotychno-orijentovana diyalnist boyovogo khortyngu yak rezultat pryvlasnennia vsikh vydiv sotsialnoho dosvidu [Patriotic-oriented activities of combat horting as a result of appropriation of all types of social experience]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2. P. 765–776. Irpin.
474. Kolomoyets, H. A., Yeromenko, E. A., Derevianko, V. V. (2020). Boyovyi khortyng i pryntsy py formuvannia dukhovno-moralnoi vykhovanosti uchniv [Combat horting and principles of formation of spiritual and moral education of students]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2. P. 776–793. Irpin.
475. Kolos, M. A., Yeromenko, E. A., Sydorenko, O. M. (2020). Boyovyi khortyng: shvydkisno-sylova pidgotovka ta optymizatsia upravlinnia navchalno-trenavalnym protsesom [Combat horting: speed and strength training and optimization of training process management]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2. P. 493–502. Irpin.

476. Kukushkin, K. M., Yeromenko, E. A. (2020). *Metodyka viyskovo-patriotychnoho vykhovannia shkoliariv u protsesi zaniat boyovym khortynhom* [Methods of military-patriotic education of schoolchildren in the process of combat horting]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine*. P. 6–14. Irpin.
477. Kuzora, I. V., Yeromenko, E. A., Vekhtiev, V. V. (2020). *Viyskovo-patriotychna programa boyovogo khortynhu* [Military-patriotic program of combat horting]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine*. Part 2. P. 840–852. Irpin.
478. Lyakhovets, O. O., Yeromenko, E. A. (2020). *Boyovyi khortyng yak zasib vykhovannia patriotyzmu u ditei doshkilnogo viku* [Combat horting as a means of educating patriotism in preschool children]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine*. P. 305–315. Irpin.
479. Lytvynenko, A. M., Yeromenko, E. A., Yeromenko, V. E. (2020). *Boyovyi khortyng – kompleksna systema fizychnogo vykhovannia osobystosti* [Combat horting – a comprehensive system of physical education]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine*. Part 2. P. 403–422. Irpin.
480. Lytvynenko, A. M., Yeromenko, E. A., Ostapenko, O. I., Yeromenko, V. E. (2018). *Boyovyi khortyng u metodytsi vdoskonalennia sylovykh yakosti sportmeniv riznogo viku* [Combat horting in the method of improving the strength of athletes of different ages]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynhu: Issue 9* (pp. 214–222). Kyiv: Palyvoda A. V.
481. Mukhin, O. A., Yeromenko, E. A., Tishyn, A. V. (2020). *Boyovyi khortyng yak zasib viyskovo-fizychnoi pidhotovky ta yavysheche boyovoi kultury ukraintsiiv* [Combat horting as a means of military physical training and a phenomenon of combat culture of Ukrainians]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine*. Part 2. P. 732–750. Irpin.
482. Orzhekhovska, V. M., Yeromenko, E. A., Mukhin, O. A. (2020). *Boyovyi khortyng: rehlamentatsia i spriamovanist rukhovoï aktyvnosti sportmeniv* [Combat horting: regulation and direction of motor activity of athletes]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine*. Part 2. P. 652–667. Irpin.
483. Ostapenko, O. I., Yeromenko, E. A., Tishyn, A. V. (2020). *Boyovyi khortyng yak zasib formuvannia u starshoklasnykiv hotovnosti do viyskovoï sluzhby* [Combat horting as a means of forming high school students' readiness for military service]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine*. Part 2. P. 638–652. Irpin.
484. Ostapenko, O. I., Zubaliy, M. D., Yeromenko, E. A., Tymchyk, M. V. (2017). *Boyovyi khortyng yak zasib formuvannia v shkoliariv fizychnykh zdbnostei yak osnovy tverezogo sposobu zhyttia v maybutniy zhyttediyalnosti* [Combat horting as a means of forming physical abilities in schoolchildren as the basis of a sober lifestyle in future life]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynhu: Issue 8* (pp. 166–172). Kyiv: Palyvoda A. V.
485. Ostrianska, O. A., Yeromenko, E. A. (2017). *Boyovyi khortyng u vprovadzhenni tvorchykh zdobutkiv peredovogo regionalnogo pedagogichnogo dosvidu formuvannia u starshykh doshkilnykiv sotsialno-komunikatyvnykh umin u teatralizovaniy diyalnosti z vykorystanniam khortyng-lialioik* [Combat horting in the implementation of creative achievements of advanced regional pedagogical experience in the formation of senior preschoolers' social and communicative skills in theatrical activities with the use of horting puppets]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynhu: Issue 8* (pp. 173–186). Kyiv: Palyvoda A. V.
486. Paranytsia, S. P., Yeromenko, E. A., Kolomoyets, H. A., Yeromenko, V. E. (2018). *Boyovyi khortyng – fundamentalnyi oseredok voïnskykh tradytsiy ukrainskoi zemli* [Combat horting is a fundamental center of military traditions of the Ukrainian land]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynhu. Issue 9* (pp. 105–115). Kyiv: Palyvoda A. V.
487. Paranytsia, S. P., Yeromenko, E. A., Cmeliuk, V. V. (2020). *Metody profesiyno-prukladnoi fizychnoi pidhotovky studentiv i kursantiv pravookhoronnykh spepsianostei zasobamy boyovogo khortynhu* [Methods of professional and applied physical training of students and cadets of law enforcement specialties by means of combat horting]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine*. Part 2. P. 462–477. Irpin.
488. Petrochko, Zh. V., Yeromenko, E. A. (2017). *Boyovyi khortyng yak zasib vykhovannia patriotyzmu u shkoliariv i studentiv* [Combat horting as a means of educating patriotism in schoolchildren and students]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynhu: Issue 8* (pp. 34–45). Kyiv: Palyvoda A. V.
489. Petrochko, Zh. V. & Yeromenko, E. A. (2015). *Khortynh – shkola syly i tchesti yunoho ukraintsia* [Horting is the school of power and honor of young Ukrainian]. Kyiv: Palyvoda A. V.
490. Petrochko, Zh. V., Yeromenko, E. A. (2016). *Khortynh – shkola syly i chesti yunoho ukraintsia* [Horting – the school of strength and honor of young Ukrainian: methodical manual]. Kyiv: Palyvoda A. V.
491. Poltoratskyi, S. S., Yeromenko, E. A., Yeromenko, V. E. (2020). *Boyovyi khortyng u vprovadzhenni voïnskykh tradytsiy ukrainskoho narodu* [Combat horting in the implementation of military traditions of the Ukrainian people]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine*. Part 2. P. 538–550. Irpin.
492. Prsyazhniuk, S. I., Yeromenko, E. A. (2017). *Boyovyi khortyng ta problema aktyvnogo vidpochynku sportmeniv u rizni vikovi periody* [Combat horting and the problem of active recreation of athletes at different ages]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynhu. Issue 8* (pp. 206–218). Kyiv: Palyvoda A. V.
493. Ramazanova, U. V., Yeromenko, E. A., Bukhtiyarov, O. A. (2020). *Boyovyi khortyng yak chynnyk spetsialno-fizychnoi pidhotovky spivrobotnykiv pravookhoronnykh orhaniv* [Combat horting as a factor of special physical training

of law enforcement officers]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2. P. 438–447. Irpin.

494. Rudei, D. Yu., Grechanyi, O. M., Yeromenko, E. A. (2020). Boyovyi khortyng u kompleksi vykhovnykh zasobiv sportsmeniv shkilnogo viku [Combat horting in the complex of educational tools for school-age athletes]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. P. 334–343. Irpin.

495. Savchenko, A., Yeromenko, E. (2017). Combat horting – educational practice for young people. In Bekh, I. D. al. (Eds.). Teoriya i metodyka khortyngu. Issue 8 (pp. 88–95). Kyiv: Palyvoda A. V.

496. Savchenko, A. (2017). Combat horting – educational practice for young people / A. Savchenko, E. Yeromenko // Teoriya i metodyka khortyngu. – 2017. – Вип. 8. – С. 88–95.

497. Shapovalov, B. B., Yeromenko, E. A. (2020). Perspektyvy rozvytku boyovoho khortyngu yak zasobu pidhotovky viyskovosluzhbovtziv pravookhoronnykh orhaniv viyskovoї struktury do diy z ryzykom dlia zhyttia ta zdorovya [Prospects for the development of combat horting as a means of training military servicemen of military structures to act at risk to life and health]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. P. 315–322. Irpin.

498. Stepura, T. M., Yeromenko, E. A., Butok, O. V. (2020). Boyovyi khortyng yak zasib formuvannia spetsyfichnykh psykhychnykh vlastyvosti spivrobotnykiv pravookhoronnykh orhaniv [Combat horting as a means of forming specific mental properties of law enforcement officers]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2. P. 173–188. Irpin.

499. Sychov, S. O., Yeromenko, E. A. (2017). Boyovyi khortyng ta osoblyvosti optymizatsii upravlinnia atletychnym trenuvanniam u protsesi sportyvnoi diyalnosti [Combat horting and features of optimization of athletic training management in the process of sports activity]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). Teoriya i metodyka khortyngu. Issue 8 (pp. 219–225). Kyiv: Palyvoda A. V.

500. Sydorenko, O. M., Yeromenko, E. A., Kukushkin, K. M. (2020). Boyovyi khortyng i sotsialno-pedahohichni aspekty viyskovo-patriotychnoho vykhovannia shkoliariv [Combat horting and socio-pedagogical aspects of military-patriotic education of schoolchildren]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2. P. 603–620. Irpin.

501. Tishyn, A. V., Yeromenko, E. A. (2020). Zastosuvannia pryomiv boyovoho khortyngu pry vdoskonalenni navchannia u vyshchykh osvitynikh ustanovakh pravookhoronnykh orhaniv Ukrainy [Application of combat horting techniques in improving training in higher educational institutions of law enforcement agencies of Ukraine]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. P. 296–305. Irpin.

502. Tymchyk, M. V., Yeromenko, E. A., Bila, V. R. (2020). Boyovyi khortyng i vykhovannia uchniv [Combat horting and education of students]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2. P. 575–593. Irpin.

503. Tymchyk, M., Yeromenko, E. (2014). Khortynh yak zasib vykhovannia napolehlyvosti u molodshykh shkoliariv [Horting as a means of educating persistence in primary schoolchildren]. In Fizychno vykhovannia v ridnii shkoli. Issue 1. Kyiv: Pedahohichna presa.

504. Yeriomenko, E.A. (2009). Trenuvannia v hortynhu [Training in Horting]. Kyiv.

505. Yeromenko, E. A. (2020). Aktualni napriamy taktychnoi pidhotovky v boyovomu khortyngu [Current areas of tactical training in combat horting]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 460 p. Irpin.

506. Yeromenko, E. A. (2020). Analiz rezultativ naukovoho doslidzhennia stanu vykhovanosti u studentiv fizychnoi kultury ta osnov zdorovya v protsesi zaniat boyovym khortynhom [Analysis of the results of scientific research on the state of education of students of physical culture and basics of health in the process of combat horting]. Zb. nauk. prats Berdyanskoho derzh. ped. un-tu : pedagogichni nauky. – Berdiansk : BDPU – Vyp. 2.

507. Yeromenko, E. A. (2020). Boyove korinnia i voinskyke pryznachennia boyovogo khortyngu [Combat roots and military purpose of combat horting]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2. P. 793–812. Irpin.

508. Yeromenko, E. A. (2020). Boyovyi khortyng. Navchalna programa dlia dytyacho-yunatskykh sportyvnykh shkil [Combat horting. Curriculum for children and youth sports schools]. Ministry of Youth and Sports of Ukraine. Palyvoda A. V. 146 p.

509. Yeromenko, E. A. (2020). Boyovyi khortyng. Navchalna programa dlia shkil vyshchoi sportyvnoi maysternosti [Combat horting. Curriculum for schools of higher sportsmanship]. Ministry of Youth and Sports of Ukraine. Palyvoda A. V. 154 p.

510. Yeromenko, E. A. (2020). Boyovyi khortyng. Programa gurtkovykh zaniat dlia uchniv molodshoho shkilnogo viku [Combat horting. The program of group classes for primary school students]. Ministry of Education and Science of Ukraine. GS "NFBHU". 91 p.

511. Yeromenko, E. A. (2020). Boyovyi khortyng. Zbirnyk navchalnykh program [Combat horting. Collection of educational programs]. Ministry of Education and Science of Ukraine. GS "NFBHU". 245 p.

512. Yeromenko, E. A., Ilytskyi, I. R. (2020). Boyovyi khortyng: aspekty profilaktyky travm pid chas provedennia zmagani i trenuvan [Combat horting: aspects of injury prevention during competitions and training]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. P. 322–334. Irpin.

513. Yeromenko, E. A., Shapovalov, B. B., Rudei, D. Yu., Grechanyi, O. M., Iyakhovets, O. O. (2020). Boyovyi khortyng: fiziologichni pokaznyky adaptatsii sportsmeniv do fizychnykh navantazhen [Combat horting: physiological

indicators of athletes' adaptation to physical activity]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine*. Part 2. P. 321–334. Irpin.

514. Yeromenko, E. A. (2020). *Boyovyi khortyng: kryminalistychni aspekty nezakonnoho obigu vognepalnoi zbroi v Ukraini* [Combat horting: forensic aspects of illicit trafficking in firearms in Ukraine]. *Tactics of handling weapons*. Irpen. P. 37–41.

515. Yeromenko, E. A. (2020). *Boyovyi khortyng: vogueva pidhotovka spivrobitnykiv pravookhoronnykh orhaniv* [Combat horting: fire training of law enforcement officers]. *Tactics of handling weapons*. Irpen. P. 32–36.

516. Yeromenko, E. A. (2019). *Boyovyi khortyng – natsionalnyi brend Ukrainy u sviti* [Combat Horting – national brand of Ukraine in the world]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*. Issue 11 (pp. 29–54). Kyiv: Palyvoda A. V.

517. Yeromenko, E. A. (2020). *Boyovyi khortyng – systema vdoskonalennia osobystosti* [Combat horting is a system of personality improvement]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 514 p. Kyiv: GS "NFBHU".

518. Yeromenko, E. A., Grechanyi, O. M. (2020). *Boyovyi khortyng – vykhovna systema shkolariv Ukrainy* [Combat horting is an educational system for schoolchildren in Ukraine]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine*. P. 240–251. Irpin.

519. Yeromenko, E. A. (2020). *Boyovyi khortyng dlia studentiv* [Combat horting for students]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 70 p. Irpin.

520. Yeromenko, E. A. (2020). *Boyovyi khortyng dlia zdobuvachiv vyschoi osvity* [Combat horting for higher education seekers]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 78 p. Irpin.

521. Yeromenko, E. A. (2019). *Boyovyi khortyng i systema formuvannia fizychnoi hotovnosti sportsmeniv* [Combat horting and the system of formation of physical fitness of athletes]. Ministry of Education and Science of Ukraine. GS "WHF". 441 p.

522. Yeromenko, E. A. (2019). *Boyovyi khortyng na urotsi fsychnoi kultury. 5 klas* [Combat horting in a physical education lesson. 5 class]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 117 p. GS "WHF".

523. Yeromenko, E. A. (2020). *Boyovyi khortyng u kompleksi naukovo-pedagogichnykh zasobiv vykhovannia fizychnoi kultury ta osnov zdorovya studentiv* [Combat horting in the complex of scientific and pedagogical means of educating physical culture and basics of student health] *Scientific notes: pedagogical sciences – Kropyvnytskyi : RVV CDPU im. V. Vynnychenka. – Vyp. 189*.

524. Yeromenko, E. A. (2020). *Boyovyi khortyng u programi pozaklasnykh zaniat dlia shkolariv 10–11 klasiv* [Combat horting in the program of extracurricular activities for students of 10–11 grades]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 112 p. Kyiv: GS "NFBHU".

525. Yeromenko, E. A., Vekhtev, V. V. (2020). *Boyovyi khortyng u programi pozaaudytornykh zaniat iz zahalnofizychnoi pidgotovky, vykhovannia fizychnoi kultury ta osnov zdorovya studentiv* [Combat horting in the program of extracurricular classes in general physical training, physical education and basics of student health]. *Naukovi zapysky*. Vyp. 190.

526. Yeromenko, E. A. (2020). *Boyovyi khortyng u spetsializovanykh dytyacho-yunatskykh shkolakh olimpiyskoho rezervu* [Combat horting in specialized children's and youth schools of the Olympic reserve]. Monograph: Ministry of Youth and Sports of Ukraine. GS "NFBHU". 215 p.

527. Yeromenko, E. A. (2020). *Boyovyi khortyng u spetsializovanykh navchalnykh zakladakh sportyvnoho profilu* [Combat horting in specialized sports schools]. Monograph: Ministry of Youth and Sports of Ukraine. GS "NFBHU". 221 p.

528. Yeromenko, E. A., Chmeliuk, V. V., Bila, V. R., Gryshchuk, V. L. (2018). *Boyovyi khortyng u systemi fizychnogo vykhovannia studentiv i kursantiv* [Combat horting in the system of physical education of students and cadets]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*. Issue 9 (pp. 52–60). Kyiv: Palyvoda A. V.

529. Yeromenko, E. A. (2020). *Boyovyi khortyng u systemi fizychnogo vykhovannia zdobuvachiv vyschoi osvity* [Combat horting in the system of physical education of higher education seekers]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 249 p. Irpin.

530. Yeromenko, E. A. (2020). *Boyovyi khortyng u systemi profesiynoi pidhotovky spivrobitnykiv pravookhoronnykh orhaniv* [Combat horting in the system of professional training of law enforcement officers]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine*. P. 28–40. Irpin.

531. Yeromenko, E. A. (2020). *Boyovyi khortyng u systemi profesiynoho vdoskonalennia spivrobitnykiv organiv vnutrishnikh sprav* [Combat horting in the system of professional development of law enforcement officers]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine*. P. 185–195. Irpin.

532. Yeromenko, E. A., Karasevych, S. A. (2020). *Boyovyi khortyng u systemi vykhovannia fizychnoi kultury ta osnov zdorovya uchnivskoi ta studentskoi molodi* [Combat horting in the system of education of physical culture and basics of health of pupils and students]. *Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University*. Seris No 15. *Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports)*. Vyp. 6 (126).

533. Yeromenko, E. A. (2020). *Boyovyi khortyng u systemi vyschoi osvity yak zasib vykhovannia fizychnoi kultury ta osnov zdorovya studentiv* [Combat horting in the higher education system as a means of educating physical culture and the basics of student health]. *Physical education: problems and prospects*. Zhytomyr: Ruta. P. 255–270.

534. Yeromenko, E. A., Kuzora (2020). Boyovyi khortyng yak chynnyk formuvannia viyskovo-patriotychnykh zdibnostei, fizychnoi kultury ta osnov zdorovya uchnivskoi molodi [Combat horting as a factor in the formation of military-patriotic abilities, physical culture and the basics of student youth health]. *Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Seris No 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports): Sb. scientific works.* – K. : Publishing house of National Pedagogical Dragomanov University. – Issue. 8 (128) 20. – P. 61–69.
535. Yeromenko, E. A. (2018). Boyovyi khortyng yak efektyvnyi zasib viyskovo-patriotychnoho vykhovannia shkolariv i studentiv [Combat horting as an effective means of military-patriotic education of schoolchildren and students]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu.* Issue 9 (pp. 32–41). Kyiv: Palyvoda A. V.
536. Yeromenko, E. A. (2020). Boyovyi khortyng yak systema formuvannia gotovnosti spivrobotnykiv pravookhoronnykh orhaniv do diy v ekstremalnykh sytuatsiyakh [Combat horting as a system of forming the readiness of law enforcement officers to act in extreme situations]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine.* P. 110–128. Irpin.
537. Yeromenko, E. A. (2017). Boyovyi khortyng yak zasib optymizatsii funktsionalnoi pidgotovky studentiv I kursantiv spetsializovanykh zakladiv vyschoi osvity ta spivrobotnykiv pravookhoronnykh organiv [Combat horting as a means of optimizing the functional training of students and cadets of specialized higher education institutions and law enforcement officers]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu.* Issue 8 (pp. 19–33). Kyiv: Palyvoda A. V.
538. Yeromenko, E. A., Kukushkin, K. M. (2020). Boyovyi khortyng yak zasib viyskovo-patriotychnoho vykhovannia starshoklasnykiv [Combat horting as a means of military-patriotic education of high school students]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine.* P. 273–287. Irpin.
539. Yeromenko, E. A., Poltoratskyi, S. S., Sulima, I. V., Marchenko, O. I. (2020). Boyovyi khortyng yak zasib viyskovo-prykladnoi ta fizychnoi pidhotovky osobovoho skladu pidrozdiliv z protydii nezakonnomu peremishchenniu tovariv u rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl na skhodi Ukrainy [Combat horting as a means of military-applied and physical training of personnel of units to combat illegal movement of goods in the areas of the joint forces operation in eastern Ukraine]. *Protydiya Nezakonnomu peremishchenniu tovariv v rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl : tezy dop. nauk.-prakt. seminaru (15 travnia 2020 roku).* Irpin. Universytet DFS Ukrainy. P. 43–58.
540. Yeromenko, E. A. (2020). Boyovyi khortyng yak zasib prykladnoi psykho-fizychnoi pidhotovky kursantiv pravookhoronnykh spetsialnostei vidomchykh zakladiv vyshchoi osvity [Combat horting as a means of applied psychophysical training of cadets of law enforcement specialties of departmental institutions of higher education]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine.* P. 128–138. Irpin.
541. Yeromenko, E. A. (2020). Boyovyi khortyng yak zasib vykhovannia fizychnoi kultury ta osnov zdorovya studentiv zakladiv vyshchoi osvity [Combat horting as a means of educating physical culture and the basics of health of students of higher education institutions]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine.* P. 215–225. Irpin.
542. Yeromenko, E. A., Kukushkin, K. M. (2020). Boyovyi khortyng yak zasib vykhovannia patriotychnykh yakostei, fizychnoi kultury ta osnov zdorovya shkolyariv i studentiv [Combat horting as a means of educating patriotic qualities, physical culture and the basics of health of schoolchildren and students]. *Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Seris No 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports).* Vyp. 5 (125). P. 71–80.
543. Yeromenko, E. A. (2013). *Characteristics of the curriculum for horting for children and youth / Modern educational process: essence and innovative potential: materials report. scientific-practical conf. Institute of Problems of Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine.* Ivano-Frankivsk: NAIR, Issue. 3. P. 391–394.
544. Yeromenko, E. (2019). *Combat horting and culture of athletes / E. Yeromenko // Теорія і методика хортингу.* – 2019. – Вип. 11. – С. 94–102.
545. Yeromenko, E., & Kukushkin, K. (2020). *Combat horting as a means of education of patriotic qualities, physical culture and fundamentals of health schoolchildren and students. Scientific Journal of National Pedagogical Dragomanov University. Series 15. Scientific and Pedagogical Problems of Physical Culture (physical Culture and Sports), (5)(125), 71-80.* [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.5\(125\).13](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.5(125).13).
546. Yeromenko E. A. (2020). *Combat horting in the complex of scientific and pedagogical means of education of physical culture and fundamentals of health of students. Academic Commentaries. Series: Pedagogical Sciences, (189), 120-128.* <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2020-24-189>.
547. Yeromenko E., & Karasevych S. (2020). *Combat horting in the system of physical education and health fundamentals of schoolchildren and student youth. Scientific Journal of National Pedagogical Dragomanov University. Series 15. Scientific and Pedagogical Problems of Physical Culture (physical Culture and Sports), (6)(126), 48-58.* [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.6\(126\).12](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.6(126).12).
548. Yeromenko, E. A. (2011). *Curriculum in physical culture for secondary schools. Classes 5–9. Variable module «Horting» / K.: Inst. of Innovation. technologies and content of education. 20 p.*
549. Yeromenko, E. A. (2011). *Curriculum in physical culture for secondary schools. Classes 5–9, 10–11. Variable module «Horting» / K.: Inst. of Innovation. technologies and content of education. 31 p.*
550. Yeromenko, E. A. (2011). *Curriculum in physical culture for secondary schools. Classes 10–11. Variable module «Horting» / K.: Inst. of Innovation. technologies and content of education. 15 p.*

551. Yeromenko, E. A. (2012). Curriculum on horting for out-of-school educational institutions / K.: IITZO Ministry of Education and Science, Youth and Sports of Ukraine. p. 78.
552. Yeromenko, E. A. (2014). Curriculum of extracurricular activities (sections, circles) in horting for students of 1-4 grades of secondary schools / Ministry of Ukraine for Youth and Sports, Institute of Innovation technologies and content of education, [etc.]. - K. : DNU «IITZO» Ministry of Education and Science of Ukraine. p. 63.
553. Yeromenko, E. A. (2014). Curriculum of extracurricular activities (sections, clubs) in horting for students 5-9 grades of secondary schools / Ministry of Education and Science of Ukraine, Institute of Innovative Technologies and Content of Education, [etc.]. - K. : DNU «IITZO» Ministry of Education and Science of Ukraine, p. 79.
554. Yeromenko, E. A. (2014). Curriculum of extracurricular activities (sections, circles) in horting for 10–11 grades of secondary schools / Ministry of Education and Science of Ukraine, Institute of Innovative Technologies and Content of Education, [etc.]. - K. : DNU «IITZO» Ministry of Education and Science of Ukraine. p. 54.
555. Yeromenko, E. A. (2012). Curriculum on horting for out-of-school educational institutions / K.: IITZO Ministry of Education and Science, Ministry of Youth and Sports of Ukraine. 78 p.
556. Yeromenko, E. A. (2008). Declaration of horting in the world / Board of the Ministry of Ukraine in matters of family, youth and sports : Kyiv. 12 p.
557. Yeromenko, E. A. (2020). Dozuvannia trenuvalnykh navantazhen i provedennia pozaklasnykh zaniat z boyovogo khortyngu dlia shkoliariv 8 klasiv [Dosing of training loads and carrying out of extracurricular employment on combat horting for schoolboys of 8 classes]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 114 p. Kyiv: GS "NFBHU".
558. Yeromenko, E. A. (2020). Dozuvannia vprav ta organizatsia pozaklasnykh zaniat z boyovogo khortyngu dlia shkoliariv 7 klasiv [Dosing of exercises and organization of extracurricular classes in combat horting for 7th grade students]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 113 p. Kyiv: GS "NFBHU".
559. Yeromenko, E. A. (2020). Dukhovni osnovy boyovogo khortyngu [Spiritual bases of combat horting]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2. P. 812–827. Irpin.
560. Yeromenko, E. A. (2020). Dytyachyi gurtok z boyovogo khortyngu zakladu pozashkilnoi osvity ta prognozovanyi rezultat realizatsii programy zaniat [Children's circle on combat horting of out-of-school education institution and the expected result of the program implementation]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 146 p. Irpin.
561. Yeromenko, E. (2019). Education of physical culture and basic health among students in the process of Combat Horting training. Scientific journal of MP Dragomanov National Pedagogical University: Vol. 15. Issue 10 (118) (pp. 49-56). Kyiv: MP Dragomanov National Pedagogical University.
562. Yeromenko, E. (2020). Education of physical culture and basics of students' health in the process of combat horting training / E. Yeromenko // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 533–537.
563. Yeromenko, E. (2020). Education of physical culture and basics of students' health in the process of combat horting training / Shliakhy udoskonalennia profesiynykh kompetentnostei fakhivtsiv v umovakh syohodennia : mater. mizhnar. nauk.-prakt. Internet-konf. 28-29 travnia 2020 r. / Min-vo osvity i nauky Ukrainy, Derzh. nauk. ustanova «Instytut modernizatsii zmistu osvity», [ta in.]. Kyiv. P. 533–537.
564. Yeromenko, E. A. (2009). International horting rules / Kyiv: INGO «International Horting Federation». 85 p.
565. Yeromenko, E. A. (2018). Filosofia boyovogo khortyngu [Philosophy of combat horting]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). Teoriya i metodyka khortyngu: Issue 9 (pp. 82–104). Kyiv: Palyvoda A. V.
566. Yeromenko, E. A. (2020). Fiziologichni ta biokhimichni aspekty fizychnoi pidhotovky spivrobotnykiv politsii u protsesi zaniat boyovym khortyngom [Physiological and biochemical aspects of physical training of police officers in the process of combat horting]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. P. 225–240. Irpin.
567. Yeromenko, E. A. (2020). Fizychna pidhotovka sportsmena boyovoho khortyngu [Physical training of a combat horting athlete]. Monograph: Ministry of Education and Science of Ukraine. GS «NFBHU». 455 p.
568. Yeromenko, E. A. (2020). Fizychna pidhotovka ta metodyka rozvytku fizychnykh yakosti sportyveniv boyovogo khortyngu [Physical training and methods of development of physical qualities of combat horting athletes]. Monograph: Ministry of Education and Science of Ukraine. GS "NFBHU". 394 p.
569. Yeromenko, E. A., Baburnych, S. A. (2020). Fizyчне samovdoskonalennia osobystosti pidlitkiv, yaki zaymayutsia boyovym khortyngom [Physical self-improvement of the personality of teenagers who are engaged in combat horting]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. P. 377–385. Irpin.
570. Yeromenko, E. A. (2019). Formuvannia fizychnoi kultury ta tsinnostei zdorovoho sposobu zhyttia studentskoi molodi yak peredumova sportyvnykh uspihiv u boyovomu khortyngu [Formation of physical culture and values of a healthy way of life of student's youth as a precondition of sports successes in fighting horting]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). Teoriya i metodyka khortyngu: Issue 11 (pp. 261–274). Kyiv: Palyvoda A. V.
571. Yeromenko, E. A. (2017). Formuvannia tsinnociei zdorovoho zhyttia uchnivskoi molodi zasobamy khortynhu [Formation of values of a healthy life of student's youth by means of horting]. Kyiv: Palyvoda A. V. p. 440.
572. Yeromenko, E. A. (2019). Formuvannia tsinnociei zdorovoho zhyttia uchnivskoi molodi zasobamy khortynhu [Formation of values of healthy life of student youth by means of horting] : monograph. – Kyiv: Palyvoda A. V. p. 608.

573. Yeromenko, E. (2016). Formuvannia tsinnoctei zdorovoho zhyttia uchnivskoi ta studenskoj molodi na zaniattiakh khortynhom u navchalnykh zakladakh [Formation of values of healthy life of students and students at Horting classes in educational institutions]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka hortynhu: Issue 6* (pp. 115–123). Kyiv: Palyvoda A. V.
574. Yeromenko, E. A. (2020). Formuvannia zdorovoho sposobu zhyttia uchnivskoi ta studenskoj molodi zasobamy boyovogo khortynhu [Formation of a healthy lifestyle of pupils and students by means of combat horting]. Monograph. Palyvoda A. V. 585 p.
575. Yeromenko, E. A. (2020). Formy i metodyka vykladannia boyovogo khortynhu na urotsi fizychnoi kultury dlia uchniv 7 klasiv [Forms and methods of teaching combat horting in a physical education class for 7th grade students]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 137 p. Kyiv: GS "NFBHU".
576. Yeromenko, E. A., Kuzora, I. V., Tishyn, A. V., Yeromenko, V. E., Vekhtiev, V. V. (2020). Funktsii viyskovo-patriotychnoho vykhovannia ditei ta molodi zasobamy boyovogo khortynhu [Functions of military-patriotic education of children and youth by means of combat horting]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2*. P. 750–765. Irpin.
577. Yeromenko, E. A. (2010). Horting. The curriculum for youth sports schools / E. A. Yeromenko. – K. Palyvoda, 2010. – 108 p.
578. Yeromenko, E. A. (2011). Horting. Working program and methodical plans of educational and training work for public organizations of physical culture and sports direction and sports clubs, groups of different forms of ownership / Ministry of Ukraine for Family, Youth and Sports, Ukrainian Horting Federation. Kyiv: NGO «Ukrainian Horting Federation». p. 40.
579. Yeromenko, E. A. (2012). Horting: curriculum of group (sectional) work for schoolchildren of 1–11 classes of secondary schools / Kyiv: Palyvoda A. V.
580. Yeromenko, E. A. (2012). Horting – philosophy of Ukrainian wrestler / Martial arts - the keys to perfection: a periodical. Kharkiv: Technology Center. 2012. № 6. P. 4–5.
581. Yeromenko, Eduard. (2019). Horting – the national brand of Ukraine in the world: the olympic perspective and methods for forming the values of healthy life. Хортинг – національний бренд України у світі: олімпійська перспектива : матер. Другої міжнар. наук.-практ. конф. до 10-річчя заснування хортингу, 23–24 березня 2019 р. / ред. кол.: Пашко П. В. (голова) [та ін.]. / Мін-во освіти і науки України, Мін-во молоді та спорту України, Ун-т ДФС України [та ін.]. К. : Паливода А. В., 2019. С. 24–39.
582. Yeromenko, Eduard. (2019). Horting – the National Brand of Ukraine in the world: the Olympic perspective and methods for forming the values of healthy life / Eduard Yeromenko // *Формування цінностей здорового життя учнівської молоді засобами хортингу* – К. : Паливода А. В., 2019. – С. 175–197.
583. Yeromenko, E. A. (2014). Horting as a means of educating persistence in schoolchildren 6–7 years / E. A. Yeromenko // *Scientific Journal of the National Pedagogical University named after M. P. Dragomanova. Series № 15. «Scientific and pedagogical problems of physical culture»*. Kyiv: MPU Publishing House. Dragomanova. Issue 3K (44) 14. P. 238–242.
584. Yeromenko, E. A. (2010). Khortynh. Navchalna prohrama dlia dytiacho yunatskykh sportyvnykh shkil [Horting. The curriculum for youth sports schools]. Kyiv: Palyvoda A. V.
585. Yeromenko, E. A. (2010). Khortynh. Prohrama dlia dytiacho yunatskykh sportyvnykh shkil, Kyiv: Palyvoda. 108 p.
586. Yeromenko, E. A. (2020). Khortynh. Programa sportyvnoi sektsii dlia studentiv i kursantiv zakladiv vyshchoi osvity [Horting. The program of the sports section for students and cadets of higher education institutions]. Ministry of Education and Science of Ukraine. GS "NFBHU". 48 p.
587. Yeromenko, E. A. (2014). Khortynh – natsionalnyi vyd sportu Ukrainy [Horting – A National Sport of Ukraine]. Kyiv: Palyvoda A. V.
588. Yeromenko, E. A. (2020). Khortynh – systema ozdorovlennia uchnivskoi molodi [Horting is a system of rehabilitation of student youth]. Palyvoda A. V. 124 p.
589. Yeromenko, E. A. (2020). Khortynh – vykhovna systema osobystosti [Horting – the educational system of the individual]. Monograph. Ministry of Finance of Ukraine. Palyvoda A. V. 627 p.
590. Yeromenko, E. A. (2020). Khortynh dlia starshoklasnykiv [Horting for high school students]. Ministry of Education and Science of Ukraine. Palyvoda A. V. 229 p.
591. Yeromenko, E. A. (2020). Khortynh u dytyacho-yunatskiy sportyvniy shkoli [Horting in children's and youth sports school]. Monograph: Ministry of Youth and Sports of Ukraine. GS "NFBHU". 144 p.
592. Yeromenko, E. A. (2020). Khortynh u dytyacho-yunatskykh sportyvnykh shkolakh ta spetsializovanykh navchalnykh zakladakh sportyvnoho profiliiu [Horting in children's and youth sports schools and specialized sports schools]. Ministry of Youth and Sports of Ukraine. 138 p. Irpin.
593. Yeromenko, E. A. (2020). Khortynh u shkolakh vyshchoi sportyvnoi maysternosti [Horting in schools of higher sportsmanship]. Monograph: Ministry of Youth and Sports of Ukraine. GS "NFBHU". 138 p.
594. Yeromenko, E. A. (2020). Khortynh u zakladakh vyschoi osvity [Horting in higher education institutions] : Tutorial. – Irpin : Publishing house of University of the State Fiscal Service of Ukraine. – p 654.

595. Yeromenko, E. A. (2020). Kompleksne vykorystannia potentsialu boyovoho khortynhu dlia zabezpechennia natsionalnoi bezpeky Ukrainy v umovakh zovnishniioyi agresii [Comprehensive use of the potential of combat horting to ensure the national security of Ukraine in the face of external aggression]. Aktualni problemy zabezpechennia natsionalnoi bezpeky ta sproshchennia protsedur mizhnarodnoi torhivli : zb. tez IV nauk.-prakt. internet-konf. (m. Irpin – m. Khmelnytskyi, 25–31 travnia 2020 r.). Khmelnytskyi: Naukovo-doslidnyi tsentr mytnoi spravy, 2020. P. 18–23.
596. Yeromenko, E. A. (2018). Kontseptsia rozvytku boyovogo khortynhu v Ukraini [The concept of combat horting development in Ukraine]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). Teoriya i metodyka khortynhu. Issue 9 (pp. 71–81). Kyiv: Palyvoda A. V.
597. Yeromenko, E. A. (2020). Kvalifikatsiyna systema boyovoho khortynhu : monografia [Qualification system of combat horting: monograph]. Min-vo osvity i nauky Ukrainy, Universytet DFS Ukrainy, Nats. federatsia boyovogo khortynhu Ukrainy. – K. : GS «NFBKHU», 2020. – 155 p.
598. Yeromenko, E. A. (2019). Medyko-biologichni osnovy vplyvu boyovogo khortynhu na orhanizm liudyny [Medico-biological bases of influence of combat horting on a human body]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). Teoriya i metodyka khortynhu. Issue 11 (pp. 121–136). Kyiv: Palyvoda A. V.
599. Yeromenko, E. A. (2017). Medyko-biologichni ta morfofunktsionalni osoblyvosti boyovogo khortynhu u protsesi vykhovannia fizychnoi kultury ta osnov zdorovia studentiv [Medico-biological and morphofunctional features of combat horting in the process of educating physical culture and basics of student health]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). Teoriya i metodyka khortynhu. Issue 8 (pp. 112–121). Kyiv: Palyvoda A. V.
600. Yeromenko, E. A. (2018). Medyko-fiziologichni chynnyky samokontrolyu za fizychnym navantazhenniam na trenuvanniakh z boyovogo khortynhu u protsesi vykhovannia fizychnoi kultury studentiv [Medical and physiological factors of self-control over physical activity during combat horting training in the process of educating students' physical culture]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). Teoriya i metodyka khortynhu. Issue 9 (pp. 127–138). Kyiv: Palyvoda A. V.
601. Yeromenko, E. A. (2020). Metodologiya vykhovannia spetsialnykh fizychnykh yakosteï u boyovomu khortynhu [Methodology of education of special physical qualities in combat horting]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 456 p. Irpin.
602. Yeromenko, E. A. (2020). Metody i zmist trenuvalnykh navantazhen programy pozaklasnykh zaniat z boyovogo khortynhu dlia shkoliariv 6 klasiv [Methods and content of training loads of the program of extracurricular classes on combat horting for schoolchildren of 6 classes]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 106 p. Kyiv: GS "NFBHU".
603. Yeromenko, E. A. (2020). Metodychne zabezpechennia navchalnoi programy z boyovogo khortynhu zakladiv pozashkilnoi osvity dlia yunioriv ta molodi 16–21 rik [Methodical support of the curriculum on combat horting of out-of-school education institutions for juniors and youth 16–21 years]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 166 p. Irpin.
604. Yeromenko, E. A. (2020). Metodychni plany navchalno-trenuvальноi roboty z boyovogo khortynhu [Methodical plans of educational and training work on combat horting]. Ministry of Education and Science of Ukraine. GS "NFBHU". 75 p.
605. Yeromenko, E. A. (2020). Metodychni rekomendatsii schodo provedennia zaniat z boyovogo khortynhu u zakladakh osvity [Methodical recommendations for conducting combat horting classes in educational institutions]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 145 p. Irpin.
606. Yeromenko, E. A. (2020). Metodyka pidvyshchennia navantazhen i provedennia pozaklasnykh zaniat z boyovogo khortynhu dlia uchniv 9 klasiv [Methods of increasing the load and conducting extracurricular classes in combat horting for students of 9th grade]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 108 p. Kyiv: GS "NFBHU".
607. Yeromenko, E. A. (2020). Metodyka planuvannia i provedennia pozaklasnykh zaniat z boyovogo khortynhu dlia uchniv serednyoi shkoly 8–9 klasiv [Methods of planning and conducting extracurricular classes in combat horting for high school students in grades 8-9]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 114 p. Kyiv: GS "NFBHU".
608. Yeromenko, E. A. (2020). Metodyka provedennia pozaklasnykh zaniat z boyovogo khortynhu dlia uchniv molodshogo shkilnogo viku 3–4 klasiv [Methods of conducting extracurricular classes in combat horting for primary school students of 3-4 grades]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 104 p. Kyiv: GS "NFBHU".
609. Yeromenko, E. A. (2020). Metodyka provedennia praktychnykh zaniat z boyovogo khortynhu na urotsi fizychnoi kultury [Methods of conducting practical classes in combat horting in a physical education class]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 79 p. Irpin.
610. Yeromenko, E. A., Bukhtiyarov, O. A., Tishyn, A. V., Butok, O. V., Kolchenko, A. P. (2020). Metodyka provedennia zaniat z boyovogo khortynhu dlia spivrobotnykiv pravoohoronnykh orhaniv [Methods of conducting combat horting classes for law enforcement officers]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2. P. 273–288. Irpin.
611. Yeromenko, E. A. (2019). Metodyka provedennia zanyat z boyovogo khortynhu na urotsi fsychnoi kultury. 9 klas [Methods of conducting combat horting classes in physical education lesson. 9 class]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 118 p. GS "WHF".

612. Yeromenko, E. A. (2020). Metodyka provedennia zaniat z boyovogo khortyngu u zakladakh pozashkilnoi osvity dlia vykhovantsiv 10–11 roktiv [Methods of conducting combat horting classes in out-of-school educational institutions for pupils aged 10–11]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 156 p. Irpin.
613. Yeromenko, E. A. (2020). Metodyka vdoskonalennia spetsialnoi fizychnoi hotovnosti sportsmeniv boyovogo khortyngu [Methods of improving the special physical fitness of combat horting athletes]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 460 p. Irpin.
614. Yeromenko, E. A. (2020). Metodyka viyskovo-patriotychnoho vykhovannia sportsmeniv boyovogo khortyngu [Methods of military-patriotic education of combat horting athletes]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2. P. 713–732. Irpin.
615. Yeromenko, E. A. (2020). Metodyka vykladannia boyovoho khortyngu [Methods of teaching combat horting]. Monograph: Ministry of Education and Science of Ukraine. GS «NFBHU». 890 p.
616. Yeromenko, E. A., Cmeliuk, V. V., Gruschuk, V. L., Badiora, S. M. (2019). Metodyka vykladannia boyovogo khortyngu dlia studentiv ta kursantiv zakladiv vyschoi osvity pravookhoronnoi spryamovanosti [Methods of teaching combat horting for students and cadets of higher education institutions of law enforcement]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). Teoriya i metodyka khortyngu. Issue 11 (pp. 196–219). Kyiv: Palyvoda A. V.
617. Yeromenko, E. A. (2019). Metodyka vykladannia boyovogo khortyngu na urotsi fszychnoi kultury. 7 klas [Methods of teaching combat horting in a physical education lesson. 7 class]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 117 p. GS "WHF".
618. Yeromenko, E. A. (2019). Metodyka vykladannia boyovogo khortyngu u zakladakh vyshchoi osvity [Methods of teaching combat horting in higher education institutions]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). Teoriya i metodyka khortyngu. Issue 11 (pp. 147–163). Kyiv: Palyvoda A. V.
619. Yeromenko, E. A. (2020). Metodyka vykladannia boyovogo khortyngu u zakladakh zahalnoi serednioi osvity [Methods of teaching combat horting in general secondary education institutions]. Monograph. Palyvoda A. V. 318 p.
620. Yeromenko, E. A. (2020). Metodyka vykladannia boyovogo khortyngu u zakladakh osvity: monografia [Methods of teaching combat horting in education institutions: monograph]. K. : Palyvoda A. V. – 302 p.
621. Yeromenko, E. A. (2020). Metodyka vykladannia khortyngu u spetsializovanykh navchalnykh zakladakh sportyvnoho profilii [Methods of teaching horting in specialized sports schools]. Ministry of Youth and Sports of Ukraine. GS "NFBHU". 138 p.
622. Yeromenko, E. A. (2020). Misiya boyovogo khortyngu yak vydu sportu i boyovogo mystetstva [The mission of martial arts as a sport and martial art]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2. P. 852–867. Irpin.
623. Yeromenko, E. A. (2009). Mizhnarodna sportivna programa khortyngu [The international sports program of horting]. Kyiv: Palyvoda A. V.
624. Yeromenko, E. A., Tishyn, A. V. (2020). Modernizatsia profesiyno-prykladnoi fizychnoi pidhotovky na osnovi boyovoho khortyngu [Modernization of professional and applied physical training on the basis of combat horting]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. P. 287–296. Irpin.
625. Yeromenko, E. A. (2020). Modeliuvannia protsesu viyskovo-patriotychnoho vykhovannia shkoliariv, yaki zaymayutsia boyovym khortyngom [Modeling the process of military-patriotic education of schoolchildren engaged in combat horting]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2. P. 620–638. Irpin.
626. Yeromenko, E. A. (2015). Natsionalna dytiacho-yunatska viyskovo-sportyvna hra «Khortynh-patriot» yak forma natsionalno-patriotychnoho ta fizychnoho vykhovannia uchniv zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv Ukrainy [National junior military sport game «Horting-patriot» as a form of national-patriotic and physical training of pupils in Ukrainian public schools]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). Teoriya i metodyka hortynhu: Issue 4 (pp. 163–185). Kyiv: Palyvoda A. V.
627. Yeromenko, E. A., Cmeliuk, V. V., Bila, V. R., Gryshchuk, V. L., Bukhtiyarov, O. A. (2020). Natsionalno-patriotychno ta fizychno vykhovannia shkoliariv, studentiv i kursantiv zasobamy boyovogo khortyngu [National-patriotic and physical education of schoolchildren, students and cadets by means of combat horting]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2. P. 263–273. Irpin.
628. Yeromenko, E. A., Cmeliuk, V. V., Bila, V. R., Gryshchuk, V. L., Bukhtiyarov, O. A. (2020). Natsionalnyi profesiyno-prukladnyi vyd sportu Ukrainy – boyovyi khortyng [The national professional and applied sport of Ukraine is combat horting]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2. P. 38–52. Irpin.
629. Yeromenko, E. A. (2018). Navchalna prohrama fakultatyvu dlia uchniv starshykh klasiv «Boyovyi khortyng» [Elective curriculum for high school students «Combat Horting»]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). Teoriya i metodyka khortyngu. Issue 9 (pp. 178–189). Kyiv: Palyvoda A. V.
630. Yeromenko, E. A. (2012). Navchalna prohrama hurtkovo (seksiynoi) roboty Khortynh dlia uchniv 1–11 klasiv zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv [The curriculum circle (sectional) of «Horting» for students of 1–11 grades of secondary schools]. Kyiv: Palyvoda A. V.
631. Yeromenko, E. A. (2020). Navchalna programa z boyovogo khortyngu dlia spetsializovanykh dytyachyo-yunatskykh shkil olimpiyskoho rezervu [Combat Horting Training Program for Specialized Children's and Youth Schools of the Olympic Reserve]. Ministry of Youth and Sports of Ukraine. GS "NFBHU". 209 p.

632. Yeromenko, E. A. (2020). Navchalna prohrama z boyovogo khortynhu dlya uchniv 1–11 klasiv zakladiv zagalnoi serednyoi osvity [Combat horting curriculum for students of grades 1–11 of general secondary education institutions]: training manual.– Kyiv: Palyvoda A. V. – p. 280.
633. Yeromenko, E. A. (2020). Navchalna programa z khortynghu dlia dytyacho-yunatskykh sportyvnykh shkil [Horting curriculum for children and youth sports schools]. Ministry of Youth and Sports of Ukraine. Palyvoda A. V. 157 p.
634. Yeromenko, E. A. (2012). Navchalna prohrama z khortynhu dlia pozashkilnykh navchalnykh zakladiv [Curriculum on Horting for out-of-school educational institutions]. Kyiv [in Ukrainian].
635. Yeromenko, E. A. (2020). Navchalna programa z khortynghu dlia shkil vyshchoi sportyvnoi maysternosti [Horting curriculum for schools of higher sportsmanship]. Ministry of Youth and Sports of Ukraine. Palyvoda A. V. 162 p.
636. Yeromenko, E. A. (2020). Navchalna programa z khortynghu dlia zakladiv vyschoi osvity [Horting curriculum for higher education institutions]. Ministry of Education and Science of Ukraine. GS "NFBHU". 58 p.
637. Yeromenko, E. A. (2012). Navchalna prohrama z fizychnoi kultury dlia zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv: khortynh [Training Program of Physical Culture for secondary schools: horting]. Kyiv: Palyvoda A. V.
638. Yeromenko, E. A. (2020). Navchalna programa z fizychnoi kultury dlia zakladiv zahalnoi serednioi osvity, 5–9 klasy. Variatyvnyi modul «Boyovyi khortyngh» [Curriculum in physical culture for general secondary education, classes 5–9. Variable module "Combat Horting"]. Ministry of Education and Science of Ukraine. GS "NFBHU". 69 p.
639. Yeromenko, E. A. (2020). Navchalna programa z fizychnoi kultury dlia zakladiv zahalnoi serednioi osvity, 5–9, 10–11 klasy. Variatyvnyi modul «Boyovyi khortyngh» [Curriculum in physical culture for general secondary education, classes 5–9, 10–11. Variable module "Combat Horting"]. Ministry of Education and Science of Ukraine. GS "NFBHU". 78 p.
640. Yeromenko, E. A. (2020). Navchalna programa z fizychnoi kultury dlia zakladiv zahalnoi serednioi osvity, 10–11 klasy. Variatyvnyi modul «Boyovyi khortyngh» [Curriculum in physical culture for secondary schools, classes 10–11. Variable module "Combat Horting"]. Ministry of Education and Science of Ukraine. GS "NFBHU". 62 p.
641. Yeromenko, E. A. (2020). Navchalni normatyvy i programa vykladannia boyovogo khortynghu na urotsi fizychnoi kultury dlia uchniv 10 klasiv [Training standards and the program of teaching combat horting in a physical education class for 10th grade students]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 139 p. Kyiv: GS "NFBHU".
642. Yeromenko, E. A. (2015). Navchalno-trenavalna diialnist i samopidhotovka v policeyskomu hortynhu [Educational and training activities, selfpreparation in the police Horting]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). Teoriia i metodyka hortynhu. Issue 3 (pp. 113–123). Kyiv: Palyvoda A. V.
643. Yeromenko, E. A. (2020). Navchalno-trenavalni zavdannia programy z boyovogo khortynghu dlia vykhovantsiv 14–15 rokiv zakladiv pozashkilnoi osvity [Educational and training tasks of the combat horting program for pupils aged 14–15 of out-of-school education institutions]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 155 p. Irpin.
644. Yeromenko, E. A. (2020). Navchalnyi material programy z boyovogo khortynghu zakladiv pozashkilnoi osvity dlia yunioriv 16–17 rokiv [Educational material of the program on combat horting of out-of-school educational institutions for juniors aged 16–17]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 155 p. Irpin.
645. Yeromenko, E. A. (2020). Naukove obgruntuvannia psykholoho-pedagogichnykh vymoh vykhovannia fizychnoi kultury ta osnov zdorovya studentiv u protsesi zanyat boyovym khortynhom [Scientific substantiation of psychological and pedagogical conditions of education of physical culture and bases of health of students in the course of employment by fighting horting]. Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Seris No 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports): Sb. scientific works. – K. : Publishing house of National Pedagogical Dragomanov University.
646. Yeromenko, E. A. (2020). Organizatsia dytyachoho gurtka z boyovogo khortynghu u zakladakh pozashkilnoi osvity dlia vykhovantsiv 5–7 rokiv [Organization of a children's circle on combat horting in out-of-school educational institutions for pupils of 5–7 years]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 158 p. Irpin.
647. Yeromenko, E. A., Cmeliuk, V. V., Bila, V. R., Gryshchuk, V. L., Bukhtiyarov, O. A. (2020). Optymizatsia funktsionalnoi pidhotovky kursantiv ta spivrobotnykiv pravookhoronnykh orhaniv za metodykamy boyovogo khortynghu [Optimization of functional training of cadets and law enforcement officers according to the methods of combat horting]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2. P. 62–80. Irpin.
648. Yeromenko, E. A. (2019). Organizatsia i provedennia zanyat z boyovogo khortynghu na urotsi fszychnoi kultury. 11 klas [Organization and holding of combat horting classes in physical education lesson. 11 class]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 119 p. GS "WHF".
649. Yeromenko, E. A. (2020). Organizatsia navchalno-trenavalnoi diyalnosti z boyovogo khortynghu u sportyvnomu klubi [Organization of educational and training activities in combat horting in a sports club]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 85 p. Irpin.
650. Yeromenko, E. A. (2020). Organizatsia navchalno-vykhovnoi roboty pedagoga z boyovogo khortynghu u zakladi pozashkilnoi osvity [Organization of educational work of a teacher of combat horting in an out-of-school education institution]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 204 p. Irpin.
651. Yeromenko, E. A. (2020). Organizatsia pozaklasnykh zaniat z boyovogo khortynghu dlia uchniv molodshogo shkilnogo viku 1–2 klasiv [Organization of extracurricular classes in combat horting for primary school students of 1-2 grades]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 94 p. Kyiv: GS "NFBHU".

652. Yeromenko, E. A. (2020). Organizatsia sportyvnoi sektsii z boyovogo khortynghu u zakladi vyschoi osvity [Organization of a sports section on combat horting in a higher education institution]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 107 p. Irpin.
653. Yeromenko, E. A. (2020). Organizatsia trenuvalnoi diyalnosti z boyovoho khortynghu [Organization of training activities in combat horting]. Monograph: Ministry of Education and Science of Ukraine. GS «NFBHU». 262 p.
654. Yeromenko, E. A. (2020). Organizatsia zaniat i metodyka vykladannia boyovogo khortynghu na urotsi fizychnoi kultury dlia uchniv 9 klasiv [Organization of classes and methods of teaching combat horting in a physical education class for 9th grade students]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 138 p. Kyiv: GS "NFBHU".
655. Yeromenko, E. A. (2020). Organizatsia zaniat ta osnovy vykladannia boyovogo khortynghu na urotsi fizychnoi kultury dlia uchniv 11 klasiv [Organization of classes and basics of teaching combat horting in a physical education class for 11th grade students]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 139 p. Kyiv: GS "NFBHU".
656. Yeromenko, E. A. (2019). Organizatsia zanyat z boyovogo khortynghu na urotsi fsychnoi kultury. 10 klas [Organization of combat horting classes in physical education lesson. 10 class]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 119 p. GS "WHF".
657. Yeromenko, E. A. (2020). Organizatsia zaniat z boyovoho khortynghu, taktychnoi, vohnevoi ta fizychnoi pidhotovky spivrobotnykiv organiv vnutrishnikh sprav [Organization of classes on combat horting, tactical, fire and physical training of law enforcement officers]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. P. 415–427. Irpin.
658. Yeromenko, E. A. (2020). Organizatsia zaniat z fizychnoi kultury z elementamy boyovogo khortynghu dlia shkoliariv 10–11 klasiv [Organization of physical education classes with elements of combat horting for students of 10–11 grades]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 70 p. Irpin.
659. Yeromenko, E. A. (2020). Osnovni pryntsypy provedennia pozaklasnykh zaniat z boyovogo khortynghu dlia shkoliariv 11 klasiv [Basic principles of extracurricular combat horting classes for 11th grade students]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 94 p. Kyiv: GS "NFBHU".
660. Yeromenko, E. A. (2018). Osnovopolozhni pryntsypy boyovogo khortynghu [Basic principles of combat horting]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). Teoriya i metodyka khortynghu. Issue 9 (pp. 22–31). Kyiv: Palyvoda A. V.
661. Yeromenko, E. A. (2020). Osnovy boyovogo khortynghu [Basics of combat horting]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 495 p. Kyiv: GS "NFBHU".
662. Yeromenko, E. A., Cmeliuk, V. V., Bila, V. R., Gryshchuk, V. L., Bondarchuk, V. V. (2020). Osnovy funktsionalnoi pidhotovky spivrobotnykiv pravookhoronnykh orhaniv zasobamy boyovogo khortynghu [Fundamentals of functional training of law enforcement officers by means of combat horting]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2. P. 357–373. Irpin.
663. Yeromenko, E. A. (2020). Osnovy khortynghu [Basics of horting]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 482 p. Kyiv: GS "NFBHU".
664. Yeromenko, E. A. (2020). Osnovy provedennia navchalnykh zaniat z boyovogo khortynghu na urokakh fizychnoi kultury dlia uchniv 6–7 klasiv [Basics of conducting training sessions on combat horting in physical education lessons for students of 6–7 grades]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 62 p. Irpin.
665. Yeromenko, E. A. (2020). Osnovy voinskoho zvychayu ta filosofske pidhruntia boyovogo khortynghu [Fundamentals of military custom and philosophical basis of combat horting]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2. P. 514–538. Irpin.
666. Yeromenko, E. A. (2020). Osoblyvosti bazovoi psykholohichnoi pidhotovky spivrobotnykiv pravookhoronnykh orhaniv zasobamy boyovogo khortynghu [Features of basic psychological training of law enforcement officers by means of combat horting]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2. P. 139–155. Irpin.
667. Yeromenko, E. A. (2020). Osoblyvosti fizychnoi i psykholohichnoi pidgotovky ta formuvannia profesiynykh yakosti kursantiv I pratsivnykiv pravookhoronnykh organiv zasobamy boyovoho khortynghu [Features of physical and psychological training and formation of professional qualities of cadets and law enforcement officers by means of combat horting]. Protydiya Nezakonnomu peremischenniu tovariv v rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl : tezy dop. nauk.-prakt. seminaru (15 travnia 2020 roku). Irpin. Universytet DFS Ukrainy. P. 39–42.
668. Yeromenko, E. A. (2020). Osoblyvosti provedennia gurtkovykh zaniat z boyovogo khortynghu dlia ditei u zakladakh pozashkilnoi osvity [Peculiarities of conducting group classes in combat horting for children in out-of-school educational institutions]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 142 p. Irpin.
669. Yeromenko, E. A. (2020). Osoblyvosti provedennia uroku fizychnoi kultury z elementamy boyovogo khortynghu dlia uchniv 7–8 klasiv [Features of conducting a physical education lesson with elements of combat horting for students of 7–8 grades]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 69 p. Irpin.
670. Yeromenko, E. A. (2020). Osoblyvosti samovykhovannia v boyovomu khortynghu [Features of self-education in combat horting]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. P. 40–55. Irpin.
671. Yeromenko, E. A., Kuzora, I. V., Tishyn, A. V., Yeromenko, V. E., Vekhtiev, V. V. (2020). Osoblyvosti viyskovo-patriotychnoho vykhovannia sportsmeniv boyovogo khortynghu u zakladakh zahalnoi serednioi osvity [Peculiarities of military-patriotic education of combat horting athletes in general secondary education institutions]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2. P. 682–695. Irpin.

672. Yeromenko, E. A. (2020). Ozdorovchyi khortyng i metodyka vykladannia [Wellness horting and teaching methods]. Ministry of Finance of Ukraine. Palyvoda A. V. 323 p.
673. Yeromenko, E. A., Ostrianska, O. A. (2013). Perspektyvnist i nastupnist u realizatsii zmistu z osnov zdorovoho sposobu zhyttia starshykh doshkilnykiv ta molodshykh shkoliariv (na prykladi programy «Khortyng dlia zdorovya, napolehlyvosti, zlagody dytyny») [Perspectives and continuity in the implementation of the content on the basics of a healthy lifestyle of older preschoolers and younger students (on the example of the program «Horting for health, perseverance, consent of the child»)]. Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Seris No 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports): Sb. scientific works. – K.: Publishing house of National Pedagogical Dragomanov University. – Issue. 13 (40). – P. 88–98.
674. Yeromenko, E. A. (2020). Pidhotovka sportsmeniv boyovoho khortyngu [Training of combat horting athletes]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. P. 55–63. Irpin.
675. Yeromenko, E. A. (2020). Pidvyschennia spetsialnoi fizychnoi pidgotovlenosti sportsmeniv boyovoho khortyngu [Improving the special physical fitness of combat horting athletes]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 434 p. Irpin.
676. Yeromenko, E. A. (2020). Pidvyschennia taktychnoi pidgotovlenosti sportsmeniv u systemi boyovoho khortyngu [Improving the tactical training of athletes in the system of combat horting]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 456 p. Irpin.
677. Yeromenko, E. A. (2020). Planuvannia ta organizatsia pozaklasnykh zaniat z boyovoho khortyngu dlia uchniv serednyogo shkilnogo viku 7–8 klasiv [Planning and organization of extracurricular classes in combat horting for middle school students of 7-8 grades]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 111 p. Kyiv: GS "NFBHU".
678. Yeromenko, E. A. (2020). Pokaznyky zahalnoi fizychnoi hotovnosti sportsmeniv boyovoho khortyngu [Indicators of general physical fitness of combat horting athletes]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 292 p. Irpin.
679. Yeromenko, E. A. (2020). Ponyattia fizychnoi kultury osobystosti u systemi boyovoho khortyngu [The concept of physical culture of the individual in the system of combat horting]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. P. 157–171. Irpin.
680. Yeromenko, E. A. (2018). Poyasna systema ta pidvyschennia kvalifikatsii sportsmeniv boyovoho khortyngu [Belt system and advanced training of combat horting athletes]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). Teoriya i metodyka khortyngu: Issue 9 (pp. 200–213). Kyiv: Palyvoda A. V.
681. Yeromenko, E. A. (2013). Praktychnyi material programy khortynhu dlia vykhovannia napoleglyvosti u ditei 6–7 rokiv [Practical material of the horting program for education of persistence at children of 6-7 years]. Actual problems of physical culture and sports (IV scientific direction: health problems of different segments of the population): coll. Science. against DNDIFKiS. K. 2013. № 28 (3).
682. Yeromenko, E. A. (2020). Pravomirnist zastosuvannia sluzhbovo-prykladnykh pryomiv fizychnoho vplyvu systemy boyovoho khortyngu v ekstremalnykh umovakh sotsialnogo kharakteru u mezhakh neobkhdnoi samooborony [The legitimacy of the use of service-applied methods of physical influence of the combat horting system in extreme social conditions within the necessary self-defense]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. P. 95–110. Irpin.
683. Yeromenko, E. A. (2020). Programa dytyachogo gurtka z boyovoho khortyngu dlia vykhovantsiv 8–9 rokiv zakladiv pozashkilnoi osvity [The program of the children's club on combat horting for pupils of 8-9 years of out-of-school educational institutions]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 154 p. Irpin.
684. Yeromenko, E. A. (2020). Programa navchalno-trenavalnoi roboty z boyovoho khortyngu zakladiv pozashkilnoi osvity dlia molodi 18–21 rik [The program of educational and training work on combat horting of out-of-school education institutions for young people aged 18–21]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 158 p. Irpin.
685. Yeromenko, E. A. (2020). Programa navchalno-trevalnykh zanyat z boyovoho khortyngu dlia dytyachykh sportyvnykh sektiiv [Program of training sessions on combat horting for children's sports sections]. Ministry of Education and Science of Ukraine. GS "NFBHU". 72 p.
686. Yeromenko, E. A. (2020). Programa navchalno-trevalnykh zaniat z khortyngu dlia dytyacho-yunatskykh sportyvnykh shkil [Horting training program for children and youth sports schools]. Ministry of Youth and Sports of Ukraine. GS "NFBHU". 146 p.
687. Yeromenko, E. A. (2020). Programa navchalno-trevalnykh zaniat z khortyngu dlia shkil vyshchoi sportyvnoi maysternosti [Horting training program for schools of higher sportsmanship]. Ministry of Youth and Sports of Ukraine. GS "NFBHU". 137 p.
688. Yeromenko, E. A. (2020). Programa navchalno-trevalnykh zaniat z khortyngu dlia spetsializovanykh dytyacho-yunatskykh shkil olimpiyskoho rezervu [Horting training program for specialized children's and youth schools of the Olympic reserve]. Ministry of Youth and Sports of Ukraine. GS "NFBHU". 135 p.
689. Yeromenko, E. A. (2020). Programa osnovnogo rivnia navchannia z boyovoho khortyngu dlia vykhovantsiv 8–15 rokiv zakladiv pozashkilnoi osvity [The program of the basic level of training in combat horting for pupils of 8–15 years of out-of-school educational institutions]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 177 p. Irpin.
690. Yeromenko, E. A. (2020). Programa pochatkovogo rivnia drugogo roku navchannia z boyovoho khortyngu dlia vykhovantsiv 6–7 rokiv zakladiv pozashkilnoi osvity [The program of the initial level of the second year of training in

combat horting for pupils of 6–7 years of out-of-school educational institutions]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 153 p. Irpin.

691. Yeromenko, E. A. (2020). Programa pochatkovogo rivnia navchannia pozaklasnykh zaniat z boyovogo khortyngu dlia shkoliariv 1 klasiv [The program of the initial level of training of extracurricular classes on combat horting for schoolchildren of 1 classes]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 87 p. Kyiv: GS "NFBHU".

692. Yeromenko, E. A. (2020). Programa pochatkovogo rivnia navchannia z boyovogo khortyngu u zakladakh pozashkilnoi osvity dlia ditei 5 rokiv [The program of the initial level of training in combat horting in out-of-school educational institutions for children of 5 years]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 152 p. Irpin.

693. Yeromenko, E. A. (2020). Programa pozaklasnykh zaniat z boyovogo khortyngu pochatkovogo rivnia navchannia dlia shkoliariv 2 klasiv [The program of extracurricular classes on combat horting of the initial level of training for students of 2 classes]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 101 p. Kyiv: GS "NFBHU".

694. Yeromenko, E. A. (2020). Programa samostiynykh zaniat boyovym khortyngom dlia vykhovantsiv zakladiv pozashkilnoi osvity [The program of independent classes in combat horting for pupils of out-of-school educational institutions]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 145 p. Irpin.

695. Yeromenko, E. A. (2020). Programa vykladannia boyovogo khortyngu na urotsi fizychnoi kultury dlia uchniv 5 klasiv [The program of teaching combat horting in a physical education class for 5th grade students]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 137 p. Kyiv: GS "NFBHU".

696. Yeromenko, E. A. (2020). Programa z boyovogo khortyngu dlia spetsializovanykh navchalnykh zakladiv sportyvnoho profilu [Combat horting program for specialized sports schools]. Ministry of Youth and Sports of Ukraine. GS "NFBHU". 212 p.

697. Yeromenko, E. A. (2020). Programa zaniat z khortyngu dlia spetsializovanykh navchalnykh zakladiv sportyvnoho profilu [Horting program for specialized sports schools]. Ministry of Youth and Sports of Ukraine. GS "NFBHU". 142 p.

698. Yeromenko, E. A. (2020). Programnyi material dlia provedennia urokiv fizychnoi kultury za metodykoyu boyovogo khortyngu z uchniamy 9–10 klasiv [Program material for physical education lessons according to the method of combat horting with students of 9–10 grades]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 66 p. Irpin.

699. Yeromenko, E. A. (2020). Provedennia urokiv fizychnoi kultury z elementamy boyovogo khortyngu dlia uchniv 5–6 klasiv [Conducting physical education lessons with elements of combat horting for students of 5–6 grades]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 62 p. Irpin.

700. Yeromenko, E. A. (2019). Provedennia zanyat z boyovogo khortyngu na urotsi fizychnoi kultury. 8 klas [Conducting combat horting classes in a physical education lesson. 8 class]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 118 p. GS "WHF".

701. Yeromenko, E. A. (2020). Pryntsypy organizatsii pozaklasnykh zaniat z boyovogo khortyngu dlia shkoliariv 10 klasiv [Principles of organizing extracurricular classes in combat horting for students of 10th grade]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 88 p. Kyiv: GS "NFBHU".

702. Yeromenko, E. A. (2009). Pryntsypy vykonannia y metodyka vyvchennia bazovykh tekhnichnykh elementiv khortynhu [Principles of implementation and methodology of teaching the basic technical elements of horting]. Kyiv: Palyvoda A. V.

703. Yeromenko, E. A., Cmeliuk, V. V., Gryshchuk, V. L., Bukhtiyarov, O. A., Tishyn, A. V. (2020). Pryntsypy zastosuvannia prukladnykh pryomiv boyovogo khortyngu spivrobotnykamy pravoohoronnykh orhaniv [Principles of application of applied methods of combat horting by law enforcement officers]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2. P. 254–263. Irpin.

704. Yeromenko, E. A. (2020). Psykhichni protsesy v boyovomu khortyngu [Mental processes in combat horting]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. P. 63–72. Irpin.

705. Yeromenko, E. A. (2020). Psykhologia boyovogo khortyngu [Psychology of combat horting]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 164 p. Kyiv: GS "NFBHU".

706. Yeromenko, E. A. (2020). Psykhologichna pidhotovka sportsmena boyovoho khortyngu [Psychological training of a combat horting athlete]. Monograph: Ministry of Education and Science of Ukraine. GS «NFBHU». 159 p.

707. Yeromenko, E. A. (2020). Psykhologichne zabezpechennia vysokykh sportyvnykh dosiagnen u boyovomu khortyngu [Psychological support of high sports achievements in combat horting]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. P. 171–185. Irpin.

708. Yeromenko, E. A. (2020). Robocha programa fizkulturno-ozdorovchykh zanyat z boyovogo khortyngu dlia ditei [Working program of physical culture and health classes on combat horting for children]. Ministry of Education and Science of Ukraine. GS "NFBHU". 67 p.

709. Yeromenko, E. A. (2020). Robocha programa fizkulturno-ozdorovchykh zanyat z boyovogo khortyngu dlia riznykh grup naseleennia [Working program of physical culture and health-improving classes on combat horting for different groups of the population]. Ministry of Education and Science of Ukraine. GS "NFBHU". 59 p.

710. Yeromenko, E. A. (2020). Robocha programa navchalno-trenavalnykh zanyat z boyovogo khortyngu [Working program of training sessions on combat horting]. Ministry of Education and Science of Ukraine. GS "NFBHU". 84 p.

711. Yeromenko, E. A. (2020). Rozvytok boyovogo khortyngu v pozashkilniy osviti [Development of combat horting in out-of-school education]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 537 p. Irpin.

712. Yeromenko, E. A., Bila, V. R., Borovets, N. O., Butok, O. V., Derkach, O. V. (2020). Rozvytok fizychnykh yakosteï spivrobotnykiv pravookhoronnykh orhaniv u protsesi zaniat boyovym khortynghom [Development of physical qualities of law enforcement officers in the process of combat horting]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2.* P. 306–321. Irpin.
713. Yeromenko, E. A. (2020). Samozakhyst yak osnova boyovogo khortynghu [Self-defense as the basis of combat horting]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2.* P. 214–226. Irpin.
714. Yeromenko, E. (2020). Scientific substantiation of the psychological and pedagogical conditions of education of physical culture and fundamentals of students' health in the process of combat horting. *Scientific Journal of National Pedagogical Dragomanov University. Series 15. Scientific and Pedagogical Problems of Physical Culture (physical Culture and Sports)*, (3(123), 47-56. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.3\(123\).09](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.3(123).09).
715. Yeromenko, E. (2020). Scientific substantiation of the psychological and pedagogical conditions of education of physical culture and fundamentals of students' health in the process of combat horting. ... *Dragomanov University. Series 15. Scientific and ...*
716. Yeromenko, E. (2019). Significance of physical culture values and basic health for students and cadets engaged in Combat Horting. *Scientific journal of MP Dragomanov National Pedagogical University: Vol. 15. Issue 11 (119) (pp. 71-79).* Kyiv:MP Dragomanov National Pedagogical University.
717. Yeromenko, E. A. (2020). Sportyvne trenuvannia v boyovomu khortynghu [Sports training in combat horting]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 141 p. Irpin.
718. Yeromenko, E. A. (2019). Statut Mizhnarodnoi hromadskoi organizatsii "Mizhnarodna Federatsia Khortynghu" [Charter of the International Non-Governmental Organization "International Horting Federation"]. Ministry of Justice of Ukraine (July 6, 2009). Kyiv. 25 p.
719. Yeromenko, E. A. (2019). Statut Vseukrainskoi hromadskoi organizatsii "Ukrainska Federatsia Khortynghu" [Charter of the All-Ukrainian public organization "Ukrainian Horting Federation"]. Ministry of Justice of Ukraine (March 25, 2009). Kyiv. 25 p.
720. Yeromenko, E. A. (2020). Strategichne upravlinnia rozvytkov boyovogo khortynghu v Ukraini [Strategic management of combat horting development in Ukraine]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 141 p. Kyiv: GS "NFBHU".
721. Yeromenko, E. A., Boltivets, S. I., Sulima, I. V., Yeromenko, V. E. (2017). Sylova pidgotovka shkoliariv 14–17 rokiv na urokakh fizychnoi kultury z elementamy boyovogo khortynghu [Strength training of schoolchildren aged 14–17 in physical education lessons with elements of combat horting]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynghu. Issue 8 (pp. 158–165).* Kyiv: Palyvoda A. V.
722. Yeromenko, E. A. (2020). Systema fizychnoho vykhovannia osobystosti v boyovomu khortynghu [The system of physical education of the individual in combat horting]. Monograph: Ministry of Education and Science of Ukraine. GS "NFBHU". 461 p.
723. Yeromenko, E. A. (2017). Systema fizychnoho vykhovannia sportsmeniv boyovogo khortynghu [The system of physical education of combat horting athletes]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynghu. Issue 8 (pp. 187–205).* Kyiv: Palyvoda A. V.
724. Yeromenko, E. A., Cmeliuk, V. V., Bila, V. R., Gryshchuk, V. L., Paranytsia, S. P. (2020). Systema fizychnoho vykhovannia studentiv i kursantiv za prohramoyu boyovogo khortynghu [The system of physical education of students and cadets according to the program of combat horting]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2.* P. 373–384. Irpin.
725. Yeromenko, E. A. (2020). Taktychna pidhotovka sportsmena boyovoho khortynghu [Tactical training of a combat horting athlete]. Monograph: Ministry of Education and Science of Ukraine. GS «NFBHU». 455 p.
726. Yeromenko, E. A. (2020). Taktyka boyovogo khortynghu [Combat horting tactics]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 462 p. Irpin.
727. Yeromenko, E. A. (2020). Taktyka i strategiia boyovogo khortynghu [Tactics and strategy of combat horting]. Monograph: Ministry of Education and Science of Ukraine. 464 p. Irpin.
728. Yeromenko, E. A. (2020). Taktyka povodzhennia zi zbroyeyu za metodykoyu boyovogo khortynghu [Tactics of handling weapons according to the method of combat horting]. *Tactics of weapons handling (November 6, 2020): Ministry of Finance of Ukraine.* Irpin. P. 27–31.
729. Yeromenko, E. A. (2020). Tekhnichna pidhotovka sportsmena boyovoho khortynghu [Technical training of a combat horting athlete]. Monograph: Ministry of Education and Science of Ukraine. GS «NFBHU». 652 p.
730. Yeromenko, E. A. (2020). Tekhnika boyovogo khortynghu [Combat horting technique]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 653 p. Irpin.
731. Yeromenko, E. A. (2020). Tekhnologiya navchalno-trenavalnoi roboty pedagoga u systemi boyovogo khortynghu [Technology of educational and training work of a teacher in the system of combat horting]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 269 p. Irpin.
732. Yeromenko, E. A. (2020). Teoretychna pidhotovka sportsmena boyovoho khortynghu [Theoretical training of a combat horting athlete]. Monograph: Ministry of Education and Science of Ukraine. GS «NFBHU». 490 p.

733. Yeromenko, E. A. (2020). Teoretyko-metodychni osnovy vykladannia khortyngu u zakladakh vyschoi osvity [Theoretical and methodological bases of teaching horting in higher education institutions]. Monograph: Ministry of Education and Science of Ukraine. GS "NFBHU". 690 p.
734. Yeromenko, E. A. (2014). Teoriya i metodyka khortyngu [Theory and Methods of Horting]. – Kyiv: Palyvoda A. V. p. 450.
735. Yeromenko, E. A. (2020). Teoriya i praktyka fizychnoi pidhotovky sportsmeniv boyovogo khortyngu [Theory and practice of physical training of combat horting athletes]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 393 p. Irpin.
736. Yeromenko, E. A. (2020). Trenuvanni zavdanna program z boyovogo khortyngu dlia vykhovantsiv 12–13 rokiv zakladiv pozashkilnoi osvity [Training tasks of the combat horting program for pupils of 12–13 years of out-of-school educational institutions]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 155 p. Irpin.
737. Yeromenko, E. A. (2019). Trenuvannia sportsmeniv boyovogo khortyngu na etapi pidhotovky do golovnykh zmahaniy [Training of combat horting athletes at the stage of preparation for the main competitions]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). Teoriya i metodyka khortyngu. Issue 11 (pp. 251–260). Kyiv: Palyvoda A. V.
738. Yeromenko, E. A. (2009). Trenuvannia v khortynhu [Training in Horting]. Kyiv: Palyvoda A. V.
739. Yeromenko, E. A. (2014). Viiskovo-patriotychna prohrama ta prykladnui khortunh [Military-patriotic program and applied Horting]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). Teoriya i metodyka horytnhu. Issue 1 (pp. 10–19). Kyiv: Palyvoda.
740. Yeromenko, E. A., Cmeliuk, V. V., Gryshchuk, V. L., Bukhtiyarov, O. A., Tishyn, A. V. (2020). Upravlinnia i kontrol u protsesi zaniat boyovym khortyngom kursantiv pravookhoronnykh spriamovanosti [Management and control in the process of combat horting of law enforcement cadets]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2. P. 422–438. Irpin.
741. Yeromenko, E. A., Kukushkin, K. M. (2020). Viiskovo-patriotychne vykhovannia starshoklasnykiv zasobamy boyovogo khortyngu : monografia [Military-patriotic education of high school students by means of combat horting: monograph]. K. : Palyvoda A. V., 2020. 1110 p.
742. Yeromenko, E. A. (2013). Vospitanie nastoychivosti u detei 6–7 let v protsesse zaniatykh khortyngom [Education of persistence in children of 6–7 years in the process of horting] Siberian Pedagogical Journal: scientific periodical. Novosibirsk. № 6. P. 209–213.
743. Yeromenko, E., Chybisov, V., Hovorukha, O., & Reiderman, Yu. (2015). Vplyv zdorovia na biomekhanichni pokaznyky sertsia sportsmeniv vyshchoi kvalifikatsii za rezultatamy danykh ekhokardiohrafii [The impact on health indicators biomechanical heart sportsmen of high qualification on the results of echocardiography data]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). Teoriya i metodyka horytnhu. Issue 4 (pp. 92–103). Kyiv: Palyvoda A. V.
744. Yeromenko, E. A. (2020). Vprovadzhennia boyovogo khortyngu u systemu spetsializovanykh navchalnykh zakladiv sportyvnoho profiliiu [Introduction of combat horting in the system of specialized educational institutions of sports profile]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 216 p. Irpin.
745. Yeromenko, E. A. (2020). Vprovadzhennia boyovogo khortyngu u systemu zakladiv pozashkilnoi osvity [Introduction of combat horting in the system of out-of-school education institutions]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 539 p. Irpin.
746. Yeromenko, E. A., Bila, V. R., Gryshchuk, V. L., Bukhtiyarov, O. A., Tishyn, A. V. (2020). Vprovadzhennia navchalnoi dystsypliny «Boyovykh khortyng» u system osvity Ukrainy [Introduction of the discipline "Combat Horting" in the education system of Ukraine]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2. P. 101–126. Irpin.
747. Yeromenko, E. A. (2017). Vsesvitnie ukrainske zemliatstvo ta diaspora u sprianni rozvytku boyovogo khortyngu [World Ukrainian fellowship and diaspora in promoting the development of combat horting]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). Teoriya i metodyka khortyngu. Issue 8 (pp. 56–79). Kyiv: Palyvoda A. V.
748. Yeromenko, E. A. (2019). Vykhovannia fizychnoi kultury ta osnov zdorovya studentiv u protsesi zaniat boyovym horytnhom [Education of physical culture and basics of students' health in the process of combat horting] Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Seris No 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports): Sb. scientific works. – K.: Publishing house of National Pedagogical Dragomanov University, 2019. – Issue. 10 (118) 19. – P. 49–56.
749. Yeromenko, E., A. (2016). Vykhovannia napolehlyvosti u shkoliariv 6–7 rokiv u protsesi zaniat horytnhom [Education of persistence in 6–7-year-old schoolchildren during horting training]. (PhD abstract dissertation, Kyiv).
750. Yeromenko, E. A. (2016). Vykhovannia napolehlyvosti u shkoliariv 6–7 rokiv u protsesi zaniat horytnhom [Education of persistence in 6–7-year-old schoolchildren during horting training]. (PhD dissertation, Kyiv).
751. Yeromenko, E. A. (2020). Vykhovannia voliovykh yakosti osobystosti u protsesi zaniat boyovym khortyngom [Education of strong-willed qualities of personality in the process of combat horting]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. P. 138–157. Irpin.
752. Yeromenko, E. A. (2018). Vykhovna systema boyovogo khortyngu [Educational system of combat horting]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). Teoriya i metodyka khortyngu: Issue 9 (pp. 161–177). Kyiv: Palyvoda A. V.
753. Yeromenko, E. A. (2020). Vykhovnyi potentsial boyovoho khortyngu [Educational potential of combat horting]. Monograph: Ministry of Education and Science of Ukraine. GS «NFBHU». 360 p.

754. Yeromenko, E. A. (2017). Vykhovnyi potentsial ta filosofska osnova boyovogo khortyngu [Educational potential and philosophical basis of combat horting]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*. Issue 8 (pp. 147–157). Kyiv: Palyvoda A. V.
755. Yeromenko, E. A. (2019). Vykladannia boyovogo khortyngu na urotsi fsychnoi kultury. 6 klas [Teaching combat horting in a physical education lesson. 6 class]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 118 p. GS "WHF".
756. Yeromenko, E. A. (2020). Vykladannia khortyngu u spetsializovanykh dytyacho-yunatskykh shkolakh olimpiyskoho rezervu [Teaching horting in specialized children's and youth schools of the Olympic reserve]. Monograph: Ministry of Youth and Sports of Ukraine. GS "NFBHU". 142 p.
757. Yeromenko, E. A. (2020). Vykorystannia elementiv tekhniky boyovogo khortyngu na urotsi fizychnoi kultury v shkoli [The use of elements of combat horting technique in a physical education class at school]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 85 p. Irpin.
758. Yeromenko, E. A. (2020). Vymogy programy pozaklasnykh zaniat z boyovogo khortyngu dlia shkoliariv 3 klasiv [Requirements of the program of extracurricular classes in combat horting for students of 3rd grade]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 103 p. Kyiv: GS "NFBHU".
759. Yeromenko, E. A. (2019). Vytoky ta istoria rozvytku boyovogo khortyngu v Ukraini i za kordonom [Origins and history of combat horting in Ukraine and abroad]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*: Issue 11 (pp. 55–70). Kyiv: Palyvoda A. V.
760. Yeromenko, E. A. (2009). Working program of training sessions on horting / K.: Nat. University of Physical Education and Sports of Ukraine. 49 p.
761. Yeromenko, E. A. (2009). Working program of physical culture and health classes in horting / K.: Nat. University of Physical Education and Sports of Ukraine. 23 p.
762. Yeromenko, E. A. (2009). Working program of physical culture and health classes in horting for children / K.: Nat. University of Physical Education and Sports of Ukraine. 32 p.
763. Yeromenko, E. A. (2019). Zabezpechennia navchalno-trevalnoho protsesu z boyovogo khortyngu dlia ditei [Providing a training process for combat horting for children]. Ministry of Education and Science of Ukraine. GS "WHF". 116 p.
764. Yeromenko, E. A. (2020). Zagalna programa praktychnykh zaniat zi spetsialnoi fizychnoi pidhotovky sportsmeniv boyovogo khortyngu [General program of practical classes on special physical training of combat horting athletes]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 467 p. Irpin.
765. Yeromenko, E. A. (2016). Zasady formuvannya tsinnostei zdorovogo zhyttya uchnivskoi ta studentskoi molodi zasobamy khortyngu [Principles of forming the values of a healthy life of pupils and students by means of horting] *Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University*. Seris No 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports): Sb. scientific works. – K.: Publishing house of National Pedagogical Dragomanov University. – Issue. 10 (80) 16. P. 38–44.
766. Yeromenko, E. A., Ostrianska, O. A. (2013). Zasoby formuvannya mizhosobystisnoi zlagody u vykhovantsiv 5–6 rokiv u protsesi zanyat khortyngom [Means of forming interpersonal harmony in pupils 5-6 years old in the process of horting]. *Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University*. Seris No 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports): Sb. scientific works. – K.: Publishing house of National Pedagogical Dragomanov University. – Issue. 14 (41) 13. – P. 54–61.
767. Yeromenko, E. A. (2020). Zasoby trenuvannia v boyovomu khortyngu [Means of training in combat horting]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 267 p. Kyiv: GS "NFBHU".
768. Yeromenko, E. A. (2020). Zastosuvannia elementiv boyovogo khortyngu na urokakh fizychnoi kultury dlia shkoliariv 8–9 klasiv [Application of elements of combat horting in physical education lessons for students of 8–9 grades]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 64 p. Irpin.
769. Yeromenko, E. A. (2020). Zastosuvannia spivrobotnykamy politsii pryomiv boyovogo khortyngu pry zatrymanni zlochyntsv [The use of combat horting techniques by police officers when apprehending criminals]. *Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine*. Part 2. P. 477–493. Irpin.
770. Yeromenko, E. A. (2020). Zavdannia i prognozovanyi rezultat realizatsii navchalnoi programy z boyovogo khortyngu dlia zakladiv pozashkilnoi osvity [Tasks and projected result of the combat horting training program for out-of-school education institutions]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 210 p. Irpin.
771. Yeromenko, E. A. (2020). Zavdannia programy pozaklasnykh zaniat z boyovogo khortyngu osnovnogo rivnia navchannia dlia shkoliariv 4 klasiv [Tasks of the program of extracurricular classes on combat horting of the basic level of training for pupils of 4 classes]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 108 p. Kyiv: GS "NFBHU".
772. Yeromenko, E. A. (2020). Zbirnyk navchalnykh program z khortyngu [Collection of training programs on horting]. Ministry of Education and Science of Ukraine. GS "NFBHU". 237 p.
773. Yeromenko, E. A. (2020). Zmist i metodyka provedennia zaniat z boyovogo khortyngu na urotsi fizychnoi kultury dlia uchniv 6 klasiv [Content and methods of conducting combat horting classes in a physical education class for 6th grade students]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 138 p. Kyiv: GS "NFBHU".

774. Yeromenko, E. A. (2020). Zmist, formy i metody provedennia zaniat z boyovogo khortyngu na urotsi fizychnoi kultury dlia uchniv 8 klasiv [Content, forms and methods of conducting combat horting classes in a physical education class for 8th grade students]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 138 p. Kyiv: GS "NFBHU".

775. Yeromenko, E. A. (2020). Zmist programy pozaklasnykh zaniat z boyovogo khortyngu osnovnogo rivnia navchannia dlia shkoliariv 5 klasiv [The content of the program of extracurricular classes in combat horting of the basic level of education for students of 5th grade]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 111 p. Kyiv: GS "NFBHU".

776. Yeromenko, E. A. (2019). Znachymist tsinnosti fizychnoi kultury ta osnov zdorovya dlya shkolyariv i kursantiv, yaki zaymayutsia boyovym hortynhom [Importance of values of physical culture and bases of health for schoolboys and cadets who are engaged in combat horting] Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Seris No 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports): Sb. scientific works. – K.: Publishing house of National Pedagogical Dragomanov University, 2019. – Issue. 11 (119) 19. – P. 71–79.

777. Yeromenko, V. E., Yeromenko, E. A. (2019). Medychne obslugovuvannia sportyvnykh zmahan z boyovogo khortyngu ta medyko-pedagogichniy kontrol za stanom zdorovya uchasnykiv [Medical service of sports competitions in combat horting and medical and pedagogical control over the state of health of participants]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). Teoriya i metodyka khortyngu: Issue 11 (pp. 232–250). Kyiv: Palyvoda A. V.

778. Yeromenko, V. E., Yeromenko, E. A., Ilnytskyi, I. R., Kibliitskyi, R. V., Karasevych, S. A. (2020). Medychni i fiziologichni pokaznyky samokontroliu studentiv u protsesi trenuvannia z boyovogo khortyngu [Medical and physiological indicators of students' self-control in the process of training in combat horting]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2. P. 550–564. Irpin.

779. Yeromenko, V. E., Yeromenko, E. A. (2020). Medychnyi kontrol zmahalnoi diyalnosti z boyovoho khortyngu [Medical control of competitive activity in combat horting]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. P. 195–215. Irpin.

780. Yeromenko, V. E. (2017). Profilaktyka osnovnykh stomatologichnykh zakhvoryuvan u khortyngistiv dytjachounatskogo viku [Preventive care of major dental diseases among young and adolescent Horting athletes]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). Teoriya i metodyka hortyngu: Issue 7 (pp. 38–47). Kyiv: Palyvoda A. V.

781. Yeromenko, V. E., Yeromenko, M. O., Yeromenko, E. A. (2020). Profilaktyka stomatolohichnykh zakhvoryuvan pratsivnykiv pravookhoronnykh organiv u period vykonannia sluzhbovo-boyovykh zavdan [Prevention of dental diseases of law enforcement officers during the performance of combat missions]. Protydiya Nezakonnomu peremischenniu tovariv v rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl : tezy dop. nauk.-prakt. seminaru (15 travnia 2020 roku). Irpin. Universytet DFS Ukrainy. P. 79–86.

782. Yeromenko, V. E., Yeromenko, E. A. (2017). Stomatolohichne zdorovya ditei ta molodi yak chynnyk sportyvnykh uspikhiv u boyovomu khortyngu [Dental health of children and youth as a factor of sports success in combat horting]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). Teoriya i metodyka khortyngu. Issue 8 (pp. 96–111). Kyiv: Palyvoda A. V.

783. Yeromenko, V. E., Yeromenko, E. A., Ilnytskyi, I. R. (2020). Stomatolohichne zdorovya sportsmeniv boyovogo khortyngu [Dental health of combat horting athletes]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2. P. 288–306. Irpin.

784. Yeromenko, V. E., Yeromenko, E. A. (2018). Zasoby profilaktyky osnovnykh stomatologichnykh zakhvoryuvan u studentiv, kursantiv, sportsmeniv boyovogo khortyngu ta spivrobotnykiv pravookhoronnykh orhaniv [Means of prevention of major dental diseases in students, cadets, combat horting athletes and law enforcement officers]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). Teoriya i metodyka khortyngu. Issue 9 (pp. 116–126). Kyiv: Palyvoda A. V.

785. Vekhtiev, V. V., Yeromenko, E. A., Tishyn, A. V. (2020). Boyovyi khortyng u viyskovomu mystetstvi [Martial horting in martial arts]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2. P. 827–840. Irpin.

786. Zubaliy, N. P., Zubaliy, M. D., Yeromenko, E. A., Yeromenko, V. E. (2017). Psykhologichni ta sotsialni osnovy vykhovannia osobystosti u systemi boyovogo khortyngu [Psychological and social bases of personality education in the system of combat horting]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). Teoriya i metodyka khortyngu: Issue 8 (pp. 122–129). Kyiv: Palyvoda A. V.

787. Zverev, A. V., Yeromenko, E. A., Tishyn, A. V. (2020). Boyovyi khortyng u metodykakh vdoskonalennia sylovykh yakosti sportsmeniv riznykh vikovykh grup [Combat horting in methods of improving the strength of athletes of different ages]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. Part 2. P. 593–603. Irpin.

788. Zverev, A. V., Yeromenko, E. A., Tymchyk, M. V., Tishyn, A. V. (2020). Boyovyi khortyng yak zasib profesiyno-prykladnoi fizychnoi pidhotovky studentiv i kursantiv pravookhoronnykh spetsialnosti [Combat horting as a means of professional and applied physical training of students and cadets of law enforcement specialties]. Combat horting and activity of law enforcement bodies of Ukraine. P. 385–399. Irpin.

ДОДАТКИ

Додаток 1

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ З ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА БОЙОВОГО ХОРТИНГУ» ДЛЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

для підготовки здобувачів вищої освіти першого бакалаврського рівня вищої

освіти денної форми навчання

галузь знань 26 «Цивільна безпека»

спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність»

спеціалізація «Кримінальний аналіз»,

«Оперативно-тактичне забезпечення правоохоронної діяльності»

Статус дисципліни: вибіркова

Структура та зміст робочої програми навчальної дисципліни

Зміст робочої програми:

Передмова

Мета курсу *«Теорія і методика бойового хортингу»* є задоволення потреб окремих людей і суспільства у вихованні засобами бойового хортингу фізично досконалих, всебічно духовно і фізично розвинених людей, фізично підготовлених до праці та захисту вітчизни.

Завдання курсу: вивчення теорії і методики бойового хортингу, всебічний розвиток фізичних якостей (здібностей) і на підґрунті рухових навичок удосконалення будови тіла, зміцнення здоров'я, досягнення та збереження високої працездатності.

Об'єкт вивчення курсу – є процес фізичного виховання засобами бойового хортингу.

Предметом вивчення курсу виступають загальні закономірності управління процесом фізичного виховання людини.

Після вивчення курсу здобувачі вищої освіти мають знати і вміти:

Знати і розуміти вихідні поняття теорії і методики викладання бойового хортингу;

Засоби фізичного виховання у процесі занять бойовим хортингом;

Методи фізичного виховання засобами бойового хортингу;

Форми організації занять з бойового хортингу;

Планування, контроль і облік у фізичному вихованні засобами бойового хортингу;

Уміти організовувати і проводити заняття з бойового хортингу застосовуючи різні форми;

Розвивати фізичні якості застосовуючи правильні методичні прийоми;

Застосовувати методологічні, педагогічні і фізіологічні основи в процесі формування рухових дій спортсменів і управління ними;

Контролювати рівень фізичних навантажень під час занять бойовим хортингом, процеси стомлення і відновлення при виконанні фізичних вправ.

Методи та форми навчання:

Лекційні заняття, семінарські заняття, самостійна робота студента.

Організація поточного та підсумкового контролю знань:

Поточний модульний контроль, залік, екзамен.

Опис навчальної дисципліни

Предмет. Предметом є вивчення методик викладання бойового хортингу і їх реалізація в педагогічному процесі для задоволення суб'єктивних і суспільних потреб в конкретному напрямі.

Зміст. Розширення педагогічного аспекту і перетворення теорії і методики бойового хортингу в педагогіку фізичної культури.

Мета: Підготувати висококваліфікованого фахівця озброївши його знаннями організації, проведення навчально-тренувальних занять з бойового хортингу в системі фізичної культури і спорту для підготовки майбутніх переможців змагань з бойового хортингу.

Таблиця 1

Повна форма навчання термін навчання: 3 роки, 10 місяців

Найменування показників	Рівень вищої освіти галузь знань спеціальність спеціалізація	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 19	Рівень вищої освіти: Перший бакалаврський рівень	Вибіркова:	
Модулів – 2	Галузь знань: 26 «Цивільна безпека»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	4-й
Загальна кількість годин – 570		Семестр	
		7–8-й	7–8-й
		Лекції	
	Спеціальність: 262 «Правоохоронна діяльність»	50 год.	20 год.
		Практичні	
		140 год.	18 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		371 год.	528 год.
		Індивід.-консультац. робота:	
		9 год.	4 год.
		Форма семестрового контролю: залік, екзамен	

Таблиця 2

Скорочена форма навчання термін навчання: 1 рік, 10 місяців

Найменування показників	Рівень вищої освіти галузь знань спеціальність спеціалізація	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 19	Рівень вищої освіти: Перший бакалаврський рівень	Вибіркова:	
Модулів – 2	Галузь знань: 26 «Цивільна безпека»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
Загальна кількість годин – 570		Семестр	
		3–4-й	3–4-й
		Лекції	
	Спеціальність: 262	140 год.	18 год.

	«Правоохоронна діяльність»	Практичні	
		28 год.	18 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		58 год.	528 год.
		Індивід.-консультац. робота:	
		4 год.	4 год.
		Форма семестрового контролю: екзамен / екзамен	

Таблиця 3

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (орієнтовно)

№ п/п	Змістові модулі	Кількість годин				
		Лекції (год.)	Практичні заняття (год.)	Інд.-конс. робота під керівництвом викладача (год.)	Самостійна робота студента (год.)	Всього (год.)
МОДУЛЬ I						
ЗМ 1. Загальні основи теорії і методики бойового хортингу						
T. 1	Предмет, структура і зміст теорії і методики бойового хортингу.	4	10		7	
T. 2	Вид спорту бойовий хортинг як соціальне явище.	4	20		4	
T. 3	Педагогічний процес у сфері викладання бойового хортингу.	4	20		20	
T. 4	Засоби фізичного виховання спортсменів бойового хортингу.	4	20		30	
T. 5	Техніка і тактика бойового хортингу.	4	30	2	40	
T. 6	Фізичне навантаження і відпочинок у процесі занять бойовим хортингом.	4	6	2	40	
Всього по модулю:						
Форма контролю: залік						
МОДУЛЬ II						
ЗМ 2. Методологічні основи теорії і методики бойового хортингу						
T. 7	Методи, які використовуються в підготовці спортсменів бойового хортингу.	4	4	2	40	
T. 8	Навчання основним руховим діям і прийомам бойового хортингу.	4	4	2	40	
T. 9	Розвиток фізичних якостей спортсменів бойового хортингу	10	10	1	20	

Т. 10	Форми організації занять з бойового хортингу.	2	4		50	
Т. 11	Планування, контроль і управління навчально-тренувальним процесом з бойового хортингу.	2	4		40	
Т. 12	Фізичне виховання спортсменів бойового хортингу у системі вищої освіти.	4	4		40	
Всього по модулю:						
Форма контролю: екзамен						
Форма підсумкового контролю – ПМК						
Разом годин з курсу:		50	140	9	371	570

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Загальні основи теорії і методики бойового хортингу

Тема № 1. Предмет, структура і зміст теорії і методики бойового хортингу

Подається уявлення про навчальний предмет його зміст, структуру, об'єкт і предмет навчальної дисципліни, основні понятійні терміни, історичні джерела та етапи розвитку теорії і методики бойового хортингу, методів його викладання.

Ключові терміни та поняття: бойовий хортинг, теорія, методика викладання, фізична культура, фізичне виховання, фізичне здоров'я, фізична підготовленість, фізичний стан, фізичні якості, фізична рекреація, фізична реабілітація, рухова активність, викладання бойового хортингу.

Лекція № 1. Предмет, структура і зміст теорії і методики фізичного виховання.

1. Об'єкт і предмет теорії і методики фізичного виховання.
2. Вихідні поняття теорії і методики фізичного виховання.
3. Етапи розвитку теорії і методики фізичного виховання.
4. Структура теорії і методики фізичного виховання.
5. Методи досліджень в теорії і методиці фізичного виховання.

Самостійна робота студентів, перелік питань:

1. Теорія і методика бойового хортингу як наукова і навчальна дисципліна.

2. Вихідні поняття.
3. Етапи розвитку ТМБХ (теорія і методика бойового хортингу).
4. Структура ТМБХ.
5. Методи дослідження в ТМБХ.

Перелік питань для самоконтролю:

1. Що є об'єктом і предметом вивчення теорії і методики бойового хортингу?
2. Поясніть зміст основних понять теорії і методики бойового хортингу: фізичне виховання засобами бойового хортингу, фізичне здоров'я, фізична підготовленість, фізичний стан, фізичні якості, фізична рекреація, фізична реабілітація, рухова активність?
3. Який зміст вкладається у поняття «Бойовий хортинг – національний професійно-прикладний вид спорту України»?
4. Охарактеризуйте етапи розвитку теорії і методики бойового хортингу як науки?
5. Назвіть структуру дисципліни «Теорія і методика бойового хортингу»?
6. Надайте характеристику основних методів дослідження у теорії і методиці бойового хортингу?

План семінарського заняття № 1.

1. Об'єкт і предмет теорії і методики бойового хортингу.
2. Вихідні поняття теорії і методики бойового хортингу.
3. Етапи розвитку теорії і методики бойового хортингу.
4. Структура теорії і методики бойового хортингу.
5. Методи досліджень в теорії і методиці бойового хортингу.

Тема № 2. Вид спорту бойовий хортинг як соціальне явище

Розглядаються питання і фактори, які обумовлюють виникнення та розвиток виду спорту бойовий хортинг, напрями функціонування бойового хортингу як соціального явища, специфічні ознаки і систему фізичного виховання засобами бойового хортингу.

Лекція № 2. Фізичне й етичне виховання засобами бойового хортингу як соціальне явище.

1. Фактори виникнення та розвитку бойового хортингу в Україні.
2. Напрями функціонування бойового хортингу як національного професійно-прикладного виду спорту України.
3. Специфічні ознаки фізичного виховання.
4. Система фізичного виховання.

Ключові терміни та поняття: національний професійно-прикладний вид спорту, біологічні умови, об'єктивні і суб'єктивні причини виникнення і розвитку бойового хортингу, система фізичного виховання засобами бойового хортингу.

Самостійна робота студентів, перелік питань:

1. Основні фактори, які обумовили виникнення, розвиток та функціонування бойового хортингу?
2. Розвиток бойового хортингу в Україні?
3. Напрями функціонування Національної федерації бойового хортингу України?
4. Аспекти фізичного виховання засобами бойового хортингу?
5. Завдання бойового хортингу?
6. Основні принципи фізичного виховання засобами бойового хортингу?
7. Система фізичного та етичного виховання засобами бойового хортингу?

Перелік питань для самоконтролю:

1. Які фактори обумовлюють виникнення та розвиток бойового хортингу?
2. Що спонукає людину займатися спеціальною організованою руховою активністю, якою є бойовий хортинг?
3. Що розуміється під виховною системою бойового хортингу?
4. Які основні напрями функціонування Національної федерації бойового хортингу України?
5. В чому полягають специфічні ознаки бойового хортингу?
6. Яка мета бойового хортингу?
7. Охарактеризувати завдання фізичного виховання засобами бойового хортингу?

8. Назвати принципи бойового хортингу та пояснити способи їх реалізації на практиці?

9. Що входить у поняття «національний професійно-прикладний вид спорту»?

План семінарського заняття № 2.

1. Фактори виникнення та розвитку бойового хортингу.
2. Напрями функціонування бойового хортингу.
3. Специфічні ознаки бойового хортингу.
4. Система фізичного виховання засобами бойового хортингу.

Тема № 3. Педагогічний процес у сфері викладання бойового хортингу

Вивчаються принципи та їх значення у сфері теорії і методики викладання, специфічні особливості та структурні компоненти педагогічного процесу при формуванні фізичної культури спортсмена бойового хортингу, методичні принципи фізичного виховання, а також розглядаються питання побудови занять у процесі підготовки спортсменів.

Лекція № 3. Принципи та їх значення у системі бойового хортингу.

1. Принципи бойового хортингу та їх значення.
2. Специфічні особливості та структурні компоненти педагогічного процесу в бойовому хортингу.

Лекція № 4. Методологічні принципи бойового хортингу.

1. Методичні принципи бойового хортингу.
2. Принципи побудови занять з бойового хортингу.
3. Особистість викладача, вимоги до його професійної майстерності.

Ключові терміни та поняття: принципи бойового хортингу, методичні принципи, принципи побудови занять з бойового хортингу.

Самостійна робота студентів, перелік питань:

1. Групи принципів, які існують у системі бойового хортингу?
2. Структурні компоненти педагогічного процесу в бойовому хортингу?
3. Загальні принципи формування фізичної культури людини засобами бойового хортингу?

4. Вимоги принципу зв'язку методик бойового хортингу із життєдіяльністю людини?
5. Методичні принципи бойового хортингу і їх характеристика?
6. Принципи побудови занять з бойового хортингу та їх характеристика?
7. Професійні вимоги до тренера-викладача з бойового хортингу?

Перелік питань для самоконтролю:

1. У чому полягають специфічні особливості бойового хортингу?
2. Що розуміється під принципами у теорії фізичного виховання засобами бойового хортингу?
3. У чому полягають соціальні принципи формування фізичної культури спортсмена бойового хортингу?
4. Надати характеристику методичних принципів занять з бойового хортингу?
5. У чому полягає роль фізичної культури у формуванні особистих якостей спортсмена бойового хортингу?
6. Як здійснюється патріотичне, моральне, правове і естетичне виховання у процесі занять бойовим хортингом?
7. Скласти професійну характеристику тренера-викладача з бойового хортингу.

План семінарського заняття № 3.

1. Принципи бойового хортингу.
2. Методичні принципи фізичного виховання засобами бойового хортингу.
3. Принципи побудови занять з бойового хортингу.
4. Вимоги до професійної майстерності тренера-викладача з бойового хортингу.

Тема № 4. Засоби фізичного виховання спортсменів бойового хортингу

Розглядаються питання про засоби – фізична вправа, прийом бойового хортингу, основний і спеціальний засіб підготовки спортсменів, вплив фізичних вправ, класифікація фізичних вправ, зміст і форма фізичних вправ та прийомів бойового хортингу.

Лекція № 5. Поняття про засоби.

1. Фізична вправа – основний і спеціальний засіб фізичного виховання спортсмена бойового хортингу.

Лекція № 6.

1. Класифікація фізичних вправ в системі бойового хортингу.

Ключові терміни та поняття: фізична підготовка спортсмена бойового хортингу, фізичні вправи, зміст фізичної вправи, форма фізичних вправ, прийом бойового хортингу.

Самостійна робота студентів, перелік питань:

1. Поняття: фізична вправа, прийом бойового хортингу.
2. Фактори що визначають вплив фізичних вправ на фізичну підготовленість спортсмена бойового хортингу.
3. Класифікація фізичних вправ системи бойового хортингу.
4. Зміст і форми фізичних вправ бойового хортингу.

Перелік питань для самоконтролю:

1. Чому фізична вправа є основним засобом фізичного виховання в бойовому хортингу?
2. Які фактори визначають дію фізичних вправ і прийомів бойового хортингу?
3. Що лежить в основі класифікації фізичних вправ бойового хортингу?
4. Чим характеризується зміст і форма фізичних вправ і прийомів бойового хортингу?

План семінарського заняття № 4.

1. Фізична вправа – основний і спеціальний засіб фізичного виховання спортсменів бойового хортингу.
2. Класифікація фізичних вправ і прийомів бойового хортингу.
3. Техніка фізичних вправ бойового хортингу та їх характеристика.

Тема № 5. Техніка і тактика бойового хортингу

Вивчаються поняття про техніку і тактику бойового хортингу, особливості фізичних вправ та їх характеристику. Сили природи та гігієнічні фактори як засоби фізичного виховання спортсменів бойового хортингу.

Лекція № 7. Техніка прийомів бойового хортингу і тактика їх застосування.

1. Поняття про техніку і тактику бойового хортингу та їх характеристика.
2. Удосконалення техніки і тактики бойового хортингу.

Ключові терміни та поняття: техніка прийомів, тактичні дії, просторові характеристики, часові характеристики, просторово-часові характеристики, силові характеристики, ритмічні характеристики.

Самостійна робота студентів, перелік питань:

1. Поняття про техніку і тактику бойового хортингу.
2. Характеристика прийомів бойового хортингу та фізичних вправ.
3. Тактичні дії спортсмена бойового хортингу як засіб досягнення перемоги.

Перелік питань для самоконтролю:

1. Що розуміється під технікою прийомів бойового хортингу?
2. Що розуміється під тактичними діями спортсмена бойового хортингу?
3. Що розуміється під просторовими, часовими, просторово-часовими, силовими і ритмічними характеристиками?

План семінарського заняття № 5.

1. Техніка прийомів бойового хортингу, фізичних вправ та їх характеристика.
2. Тактика спортсмена бойового хортингу.

Тема № 6. Фізичне навантаження і відпочинок у процесі занять бойовим хортингом

Вивчаються питання, які пов'язані з навантаженням і відпочинком при виконанні спортивних прийомів, фізичних вправ, зовнішня та внутрішня сторона

фізичних навантажень спортсменів бойового хортингу, теорія адаптації та закономірності її використання у фізичному вихованні спортсменів.

Лекція № 8. Навантаження і відпочинок як взаємопов'язані компоненти підготовленості спортсменів бойового хортингу.

1. Зовнішня сторона фізичних навантажень.
2. Внутрішня сторона фізичних навантажень.
3. Відпочинок між фізичними навантаженнями.

Лекція № 9. Адаптація.

1. Види та стадії формування адаптаційних реакцій організму спортсмена бойового хортингу.
2. Поняття функціональних резервів організму.

Ключові терміни та поняття: фізичне навантаження, гомеостаз, адаптація, інтервал відпочинку.

Самостійна робота студентів, перелік питань:

1. Поняття фізичне навантаження.
2. Зовнішнє фізичне навантаження.
3. Внутрішнє фізичне навантаження.
4. Класифікація фізичних навантажень спортсменів бойового хортингу.
5. Види відпочинку між фізичними навантаженнями.
6. Види та стадії формування адаптаційних реакцій організму спортсмена бойового хортингу.

Перелік питань для самоконтролю:

1. Що означає поняття «фізичне навантаження» в системі бойового хортингу?
2. Які існують сторони фізичних навантажень?
3. Назвіть класифікацію фізичних навантажень спортсменів бойового хортингу?
4. Охарактеризуйте зовнішню сторону фізичних навантажень?
5. Охарактеризуйте внутрішню сторону фізичних навантажень?
6. Що таке відпочинок і його значення при фізичних навантаженнях?
7. Які існують види відпочинку?

8. Розкрийте зміст поняття «гомеостаз»?
9. Дайте визначення поняття «адаптація»?
10. Що таке «функціональні резерви» і як вони витрачаються спортсменами бойового хортингу?

План семінарського заняття № 6.

1. Зовнішня і внутрішня сторони фізичних навантажень спортсменів бойового хортингу.
2. Відпочинок між фізичними навантаженнями в тренувальному процесі спортсменів бойового хортингу.

План семінарського заняття № 7.

1. Адаптаційні реакції спортсмена бойового хортингу на фізичні навантаження.
2. Функціональні резерви спортсменів бойового хортингу різної кваліфікації.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Методологічні основи теорії і методики бойового хортингу

Тема № 7. Методи, які використовуються в підготовці спортсменів бойового хортингу

Вивчаються вихідні поняття «Метод», «Методичний прийом», «Методика», «Методичний підхід», «Методичний напрям». Сучасні уявлення про класифікацію методів. Загальні вимоги до їх вибору. Тренувальні методи спортсменів бойового хортингу.

Лекція № 10. Методи у фізичному вихованні спортсменів бойового хортингу. Вихідні поняття.

1. Вихідні поняття методів, що застосовуються у фізичному вихованні спортсменів бойового хортингу.

Лекція № 11. Класифікація тренувальних методів у бойовому хортингу, вимоги до їх вибору.

1. Класифікація методів навчально-тренувальної роботи в бойовому хортингу.
2. Загальні вимоги до вибору методів у фізичному вихованні спортсменів бойового хортингу.

Ключові терміни та поняття: методика тренувань, метод, методичний прийом, методика, методичний підхід, методичний напрям.

Самостійна робота студентів, перелік питань:

1. Поняття: методика тренувань, метод, методичний прийом, методичний підхід, методичний напрям.
2. Методи спрямовані на здобуття знань.
3. Методи виконання прийомів бойового хортингу, вправ, спрямовані на оволодіння руховими вміннями і навичками.
4. Методи виконання прийомів бойового хортингу, вправ у цілому.
5. Методи повторення прийомів бойового хортингу, вправ.
6. Методи контролю у навчально-тренувальному процесі спортсменів бойового хортингу.
7. Методи контролю фізичної підготовленості.
8. Адекватність фізичних навантажень можливостям спортсмена бойового хортингу.

Перелік питань для самоконтролю:

1. Дати характеристику понять «методика тренувань», «метод», «методичний прийом», «методичний підхід», «методичний напрям» і на практичному прикладі розкрити співвідношення між цими категоріями.
2. Які фактори та умови визначають вибір і застосування конкретного методу в тренувальному процесі спортсменів бойового хортингу?
3. Розкрити класифікацію методів, що застосовуються при навчанні прийомів бойового хортингу та інших рухових дій.
4. Описати класифікацію методів, пов'язаних з нормуванням навантаження та управління ними, у процесі відпрацювання прийомів бойового хортингу, виконання вправи.

5. В чому відмінність методів ігрового, змагального та колового тренування в системі бойового хортингу?
6. Скласти приклад колового тренування з бойового хортингу.
7. Дати характеристику фронтального, групового, індивідуального методів організації учнів на тренуванні з бойового хортингу.
8. Як визначити адекватність і неадекватність фізичного навантаження під час занять бойовим хортингом?

План семінарського заняття № 8.

1. Вихідні поняття методики тренувань з бойового хортингу.

План семінарського заняття № 9.

1. Класифікація методів у тренувальному процесі спортсменів бойового хортингу.
2. Загальні вимоги до вибору методів тренувального процесу спортсменів бойового хортингу.

Тема № 8. Навчання основним руховим діям і прийомам бойового хортингу

Розглядаються питання та методологічні основи теорії навчання прийомів бойового хортингу, основних рухових дій, педагогічні основи навчання рухових дій, фізіологічні основи управління руховими діями спортсменів бойового хортингу. Предмет і завдання навчання у фізичному вихованні спортсменів. Структура процесу навчання основним прийомам бойового хортингу.

Лекція № 12. Методологічні основи теорії навчання прийомів бойового хортингу і рухових дій.

1. Теорія навчання прийомам бойового хортингу, руховим діям, педагогічні основи навчання рухових дій.
2. Фізіологічні основи управління руховими діями при проведенні прийомів бойового хортингу.

Лекція № 13. Предмет і завдання у тренувальному процесі спортсменів бойового хортингу.

1. Вивчення прийомів бойового хортингу та рухових дій.
2. Структура процесу вивчення прийомів бойового хортингу та рухових дій.

Ключові терміни та поняття: вивчення прийомів бойового хортингу та рухових дій, вміння, рухова навичка, помилка (недопустима дія тренера-викладача).

Самостійна робота студентів, перелік питань:

1. Стадії формування рухових навичок при вивченні прийомів бойового хортингу.
2. Педагогічні основи вивчення прийомів бойового хортингу та рухових дій.
3. Фізіологічні основи управління руховими діями при проведенні прийомів бойового хортингу.
4. Особливості процесу вивчення прийомів бойового хортингу.
5. Рухова навичка при освоєнні техніки прийому бойового хортингу.
6. Фази формування рухових навичок при освоєнні техніки прийому бойового хортингу.
7. Передумови засвоєння рухових дій при освоєнні техніки прийомів бойового хортингу.

Перелік питань для самоконтролю:

1. Розкрити теорію вивчення прийомів бойового хортингу, рухових дій і шляхи їх розвитку.
2. Дати характеристику рухових умінь при освоєнні техніки прийому бойового хортингу.
3. Коротко охарактеризувати поняття «автоматизоване управління рухами» у процесі освоєння техніки прийому бойового хортингу.
4. Описати фази формування рухової навички при освоєнні техніки прийому бойового хортингу.

5. Охарактеризувати особливість використання методу слова і показу на етапі поглибленого розучування техніки прийомів бойового хортингу.
6. Назвати етапи вивчення прийомів бойового хортингу, рухових дій і мету на кожному етапі.
7. Визначити мету і завдання етапу вдосконалення рухової навички при освоєнні техніки прийому бойового хортингу.

План семінарського заняття № 10.

1. Теорія рухових дій при вивченні техніки прийомів бойового хортингу.
2. Педагогічні і фізіологічні основи рухових дій при вивченні техніки прийомів бойового хортингу.

План семінарського заняття № 11.

1. Предмет і завдання вивчення прийомів бойового хортингу та рухових дій.
2. Структура вивчення прийому бойового хортингу та рухової дії.

Тема № 9. Розвиток фізичних якостей спортсменів бойового хортингу

Вивчаються загальні характеристики фізичних здібностей і фізичних якостей. Основи методики розвитку силових якостей, розвитку швидкості, витривалості, гнучкості та координаційних здібностей спортсменів бойового хортингу.

Лекція № 14. Загальна характеристика фізичних здібностей і фізичних якостей. Основи методики розвитку силових якостей.

1. Фізичні здібності спортсменів бойового хортингу.
2. Фізичні якості спортсменів бойового хортингу.
3. Режим роботи м'язів та види силових якостей спортсменів бойового хортингу.
4. Методи, що застосовуються у процесі силової підготовки спортсменів бойового хортингу.
5. Контроль силових якостей спортсменів бойового хортингу.

Лекція № 15. Основи методики розвитку швидкості в бойовому хортингу.

1. Види швидкісних здібностей спортсменів бойового хортингу і фактори, що їх визначають.
2. Методика розвитку швидкісних здібностей спортсменів бойового хортингу.
3. Контроль швидкісних здібностей спортсменів бойового хортингу.

Лекція № 16. Основи методики розвитку витривалості в бойовому хортингу.

1. Види м'язової діяльності і витривалості спортсменів бойового хортингу.
2. Загальні основи розвитку витривалості спортсменів бойового хортингу.
3. Розвиток загальної і спеціальної витривалості спортсменів бойового хортингу.
4. Контроль витривалості спортсмена бойового хортингу.

Лекція № 17. Основи методики розвитку гнучкості в бойовому хортингу.

1. Види і значення гнучкості спортсменів бойового хортингу. Фактори, що визначають рівень гнучкості.
2. Методика розвитку гнучкості спортсменів бойового хортингу.
3. Контроль гнучкості спортсменів бойового хортингу.

Лекція № 18. Основи методики розвитку координаційних здібностей в бойовому хортингу.

1. Загальна характеристика факторів, що визначають координацію спортсменів бойового хортингу.
2. Загальні положення методики і основні засоби поліпшення координаційних здібностей спортсменів бойового хортингу.
3. Контроль координаційних здібностей спортсменів бойового хортингу.

Ключові терміни та поняття: фізичні якості спортсменів бойового хортингу, фізичні здібності, методи розвитку якостей, контроль якостей спортсменів бойового хортингу.

Самостійна робота студентів, перелік питань:

1. Визначення: «фізичні якості» і «фізичні здібності».
2. Визначення, що таке сила.
3. Режими роботи м'язів.
4. Види силових якостей спортсменів бойового хортингу.
5. Основні фактори що обумовлюють рівень силових якостей спортсменів бойового хортингу.
6. Методи які застосовуються в процесі розвитку силових якостей спортсменів бойового хортингу.
7. Методи контролю силових якостей спортсменів бойового хортингу.
8. Визначення, що таке швидкість.
9. Латентний час простої реакції.
10. Методи розвитку швидкості спортсменів бойового хортингу.
11. Контроль швидкісних здібностей спортсменів бойового хортингу.
12. Визначення, що таке витривалість.
13. Види витривалості в бойовому хортингу.
14. Загальні основи розвитку витривалості.
15. Методика підвищення аеробної витривалості спортсменів бойового хортингу.
16. Особливості розвитку спеціальної витривалості спортсменів бойового хортингу.
17. Спортивно-педагогічні методи оцінки аеробної і анаеробної витривалості в бойовому хортингу.
18. Визначення, що таке гнучкість.
19. Види гнучкості в бойовому хортингу.
20. Методики розвитку гнучкості в бойовому хортингу.
21. Методи оцінки гнучкості спортсменів бойового хортингу.
22. Основні види координаційних здібностей спортсменів бойового хортингу.
23. Координація рухів спортсмена бойового хортингу і методика їх удосконалення.

24.Методика контролю координаційних рухів спортсменів бойового хортингу.

Перелік питань для самоконтролю:

1. Назвіть види силових якостей спортсменів бойового хортингу?
2. Дайте характеристику максимальної сили?
3. Дайте характеристику швидкісної сили?
4. Дайте характеристику силової витривалості?
5. Перерахуйте вправи, за допомогою яких оцінюють різні прояви силових здібностей?
6. Що слід розуміти під швидкісними здібностями спортсмена бойового хортингу?
7. Назвіть засоби швидкісної підготовки спортсменів бойового хортингу?
8. Які вимоги ставляться до системи оцінки швидкісних здібностей в бойовому хортингу?
9. Назвіть етапи удосконалення швидкісних здібностей спортсменів бойового хортингу і охарактеризуйте їх?
10. Назвіть методичні прийоми, які сприяють розвитку швидкісних здібностей спортсменів бойового хортингу?
11. Назвіть різновиди контролю швидкісних здібностей спортсменів бойового хортингу?
12. Які існують види витривалості в бойовому хортингу?
13. Назвіть фактори, що обумовлюють рівень анаеробних можливостей спортсменів бойового хортингу?
14. Як потрібно розвивати загальну витривалість спортсменів бойового хортингу?
15. Розкажіть про особливості розвитку спеціальної витривалості в бойовому хортингу?
16. Які спортивно-педагогічні методи використовуються для оцінки витривалості спортсменів бойового хортингу?
17. Що називається гнучкістю?
18. Які прийнято відрізняти види гнучкості в бойовому хортингу?

19. Розкажіть про методику розвитку гнучкості спортсменів бойового хортингу?
20. Як слід оцінювати гнучкість спортсменів бойового хортингу?
21. Перелічіть фактори, що визначають рівень координації спортсмена бойового хортингу?
22. Назвіть основні види координаційних здібностей спортсменів бойового хортингу?
23. Назвіть загальні положення методики підвищення координаційних здібностей спортсменів бойового хортингу?
24. Розкажіть про методику контролю координованості рухів спортсмена бойового хортингу?

План семінарського заняття № 12.

1. Фізичні здібності, якості спортсменів бойового хортингу.
2. Види силових якостей спортсменів бойового хортингу.
3. Методи розвитку сили спортсменів бойового хортингу.
4. Контроль силових якостей спортсменів бойового хортингу.

План семінарського заняття № 13.

1. Види швидкісних здібностей спортсменів бойового хортингу і фактори, що їх визначають.
2. Методи розвитку швидкості спортсменів бойового хортингу.
3. Контроль швидкісних здібностей спортсменів бойового хортингу.

План семінарського заняття № 14.

1. Загальна і спеціальна витривалість спортсменів бойового хортингу.
2. Методи розвитку витривалості спортсменів бойового хортингу.
3. Контроль рівня витривалості у спортсменів бойового хортингу.

План семінарського заняття № 15.

1. Види гнучкості спортсменів бойового хортингу. Фактори, що визначають рівень гнучкості.
2. Методика розвитку гнучкості спортсменів бойового хортингу.
3. Контроль гнучкості спортсменів бойового хортингу.

План семінарського заняття № 16.

1. Фактори, що визначають координацію спортсменів бойового хортингу.
2. Загальні положення методики і основні засоби поліпшення координаційних здібностей спортсменів бойового хортингу.
3. Контроль координаційних здібностей спортсменів бойового хортингу.

Тема № 10. Форми організації занять з бойового хортингу

Питання загальної характеристики занять з бойового хортингу, структура занять у фізичному вихованні, урочні та позаурочні форми організації занять у закладі освіти та дитячо-юнацькій спортивній школі.

Лекція № 19. Форми організації занять з бойового хортингу.

1. Загальна характеристика і теоретичне обґрунтування структури навчально-тренувальних занять з бойового хортингу.
2. Класифікація форм занять з бойового хортингу.
3. Урочні форми організації занять з бойового хортингу.
4. Загальна характеристика занять з бойового хортингу позаурочного типу.

Ключові терміни та поняття: форма заняття з бойового хортингу, урочні форми, позаурочні форми.

Самостійна робота студентів, перелік питань:

1. Структура занять з бойового хортингу.
2. Позаурочні форми занять з бойового хортингу.
3. Класифікація форм занять з бойового хортингу.
4. Загальна характеристика занять з бойового хортингу

Перелік питань для самоконтролю:

1. Обґрунтуйте структуру заняття з бойового хортингу?
2. Розкрийте взаємозв'язок фаз зміни працездатності і структури частин заняття з бойового хортингу?
3. Розкрити вимоги до змісту і методики проведення занять з бойового хортингу урочного, тренувального типу.
4. Охарактеризувати мету, завдання та зміст заняття з бойового хортингу позаурочного типу?

План семінарського заняття № 17.

1. Класифікація занять з бойового хортингу урочного типу. Структура уроку.
2. Позаурочні типи занять з бойового хортингу.

Тема № 11. Планування, контроль і управління навчально-тренувальним процесом з бойового хортингу

Поняття про планування занять з бойового хортингу, його види та зміст, вимоги до планування, основні документи планування у підготовці спортсменів бойового хортингу. Контроль та облік у процесі занять. Управління, моделювання і прогнозування у фізичному вихованні спортсменів.

Лекція № 20. Планування, контроль у процесі і управління процесом занять з бойового хортингу.

1. Вимоги до планування занять з бойового хортингу.
2. Характеристика основних документів планування занять з бойового хортингу.
3. Контроль та облік занять з бойового хортингу.

Ключові терміни та поняття: планування занять з бойового хортингу, навчальний план, навчальна програма, план-конспект уроку, педагогічний контроль.

Самостійна робота студентів, перелік питань:

1. Перспективне, поточне і оперативне планування занять з бойового хортингу.
2. Вимоги до планування у системі бойового хортингу.
3. Вихідна інформація планування занять з бойового хортингу.
4. Основні документи планування у бойовому хортингу.
5. Контроль у процесі занять з бойового хортингу.

Перелік питань для самоконтролю:

1. Що таке перспективне, поточне і оперативне планування занять з бойового хортингу?
2. Охарактеризуйте основні вимоги до планування в бойовому хортингу.

3. На які вихідні дані необхідно посилається або враховувати при плануванні занять з бойового хортингу.
4. Дайте характеристику основним видам документів планування занять з бойового хортингу (загальний план, навчальний план, навчальна програма, робочий план, план-конспект заняття, план-календар фізкультурно-оздоровчих та спортивно-масових заходів).

План семінарського заняття № 18.

1. Вимоги до планування в бойовому хортингу.
2. Характеристика основних документів планування в системі бойового хортингу.
3. Контроль під час занять з бойового хортингу.

Тема № 12. Фізичне виховання спортсменів бойового хортингу у системі вищої освіти

Мета, завдання і спрямованість фізичного виховання студентів закладів вищої освіти, діяльність спортивних клубів і спортивно-оздоровчих центрів для студентської молоді. Зміст і структура фізичної підготовки у Збройних Силах України та інших силових відомствах.

Лекція № 21. Бойовий хортинг у системі закладів вищої освіти України.

1. Основні напрями діяльності кафедри бойового хортингу закладу вищої освіти.
2. Робота спортивного клубу бойового хортингу закладу вищої освіти.
3. Рухова активність студентів – спортсменів бойового хортингу.

Лекція № 22. Бойовий хортинг у системі Збройних Сил України.

1. Завдання і принципи фізичної підготовки військовослужбовців засобами бойового хортингу.
2. Форми організації занять фізичною підготовкою засобами бойового хортингу в ЗСУ.
3. Управління фізичною підготовкою та військово-прикладним хортингом у ЗСУ.

Ключові терміни та поняття: кафедра бойового хортингу, кафедра фізичного виховання, спортивний клуб бойового хортингу, фізична підготовка військовослужбовця, військово-прикладний хортинг.

Самостійна робота студентів, перелік питань:

1. Зміст, методи і завдання фізичного виховання студентів засобами бойового хортингу.
2. Основні напрями діяльності кафедри бойового хортингу, кафедри фізичного виховання та спортивного клубу бойового хортингу.
3. Норма рухової активності студентів – спортсменів бойового хортингу.
4. Фактори, що визначають зміст професійно-прикладної фізичної підготовки студентів – спортсменів бойового хортингу.
5. Принципи і основні форми фізичної підготовки військовослужбовців засобами бойового хортингу.
6. Мета і завдання військово-прикладного хортингу, фізичної підготовки в ЗСУ.

Перелік питань для самоконтролю:

1. Розкрити зміст, методи і завдання фізичного виховання студентів – спортсменів бойового хортингу.
2. Назвіть основні напрями діяльності кафедри бойового хортингу, кафедри фізичного виховання та спортивного клубу бойового хортингу закладу вищої освіти.
3. Назвіть основні положення роботи спортивного клубу бойового хортингу закладу вищої освіти.
4. Як забезпечується норма рухової активності студентської молоді засобами бойового хортингу.
5. Які фактори визначають зміст професійно-прикладної фізичної підготовки студентів – спортсменів бойового хортингу.
6. Охарактеризувати принципи та основні форми фізичної підготовки військовослужбовців ЗСУ, які займаються бойовим хортингом.
7. Визначити спрямованість фізичної підготовки у ЗСУ засобами військово-прикладного хортингу.

8. Охарактеризувати порядок організації та проведення фізичної підготовки в особливий період.

План семінарського заняття № 19.

1. Робота спортивного клубу бойового хортингу закладу вищої освіти.
2. Професійно-прикладна фізична підготовка студентів – спортсменів бойового хортингу.

План семінарського заняття № 20.

1. Характеристика основних форм занять з військово-прикладного хортингу у ЗСУ.
2. Завдання і принципи фізичного виховання військовослужбовців засобами військово-прикладного хортингу.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами й критеріями оцінювання

Таблиця 4

Розподіл балів, які отримують студенти (залік і екзамен)

Модуль 1						Модуль 2						ІНДЗ	Підсумковий екзамен	Сума
Змістовний модуль 1						Змістовний модуль 2								
Т. 1	Т. 2	Т. 3	Т. 4	Т. 5	Т. 6	Т. 7	Т. 8	Т. 9	Т. 10	Т. 11	Т. 12	10	40	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5			

Т 1, Т 2 ... Т 12 – теми змістовних модулів;

ІНДЗ – індивідуальні науково-дослідні завдання: написання наукової тези (5 балів), наукової статті (10 балів), виступ на конференції з презентацією (5–10 балів).

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в національну шкалу та шкалу за системою ЄКТС здійснюється в такому порядку:

Критерії оцінювання студентів

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					Екзамен/Диференційований залік	Залік
90–100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно	
80–89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивний - варіативний)	добре	зараховано
70–79	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
60–69	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	Задов.	
50–59	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			

35–49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Переведення даних 50-бальної шкали оцінювання в 4-бальну та шкалу за системою ЄКТС здійснюється в такому порядку (для навчальної дисципліни, що вивчається протягом одного, двох і більше семестрів з підсумковим контролем у формі екзамену):

Таблиця 6

Сума балів та відповідність оцінки рівню компетентності

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
				Екзамен/диференційований залік	залік
40–50	A	відмінно	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
40–44	B	дуже добре	Достатній (конструктивно - варіативний)	добре	
35–39	C	добре			
30–34	D	задовільно	Середній (репродуктивний)	задовільно	
25–29	E	достатньо			
17–24	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
0–16	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту			

Результати складання екзаменів і диференційованих заліків оцінюються за чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), а заліків – за двобальною шкалою («зараховано», «не зараховано») і вносяться у відомість обліку успішності студента, залікову книжку, індивідуальний навчальний план студента (крім «незадовільно» і «не зараховано»).

Перелік питань до поточного контролю

1. Що є об'єктом і предметом вивчення теорії і методики бойового хортингу?
2. Поясніть зміст основних понять теорії і методики бойового хортингу: фізична культура, фізичне виховання, фізичне здоров'я, фізична підготовленість, фізичний стан, фізичні якості, фізична рекреація, фізична реабілітація, рухова активність.
3. Який зміст вкладається у поняття «підготовка спортсмена бойового хортингу»?
4. Охарактеризуйте етапи розвитку теорії і методики бойового хортингу як науки?
5. Назвіть структуру дисципліни «Теорія і методика бойового хортингу»?
6. Надайте характеристику основних методів дослідження у теорії і методиці бойового хортингу?
7. Які фактори обумовлюють виникнення та розвиток фізичного виховання спортсмена бойового хортингу?
8. Що спонукає людину займатися бойовим хортингом як видом спорту та спеціальною організованою руховою активністю?
9. Що розуміється під руховими потребами спортсмена бойового хортингу?
10. Які основні напрями функціонування фізичного виховання спортсменів бойового хортингу?
11. В чому полягають специфічні ознаки фізичного виховання спортсменів бойового хортингу?
12. Яка мета фізичного виховання спортсменів бойового хортингу?
13. Охарактеризувати завдання фізичного виховання спортсменів бойового хортингу?
14. Назвати принципи фізичного виховання спортсменів бойового хортингу та пояснити способи їх реалізації на практиці?
15. Що входить у поняття «фізичне виховання спортсмена бойового хортингу»?
16. У чому полягають специфічні особливості фізичного виховання спортсменів бойового хортингу?

17. Що розуміється під принципами у теорії викладання бойового хортингу?
18. У чому полягають соціальні принципи формування фізичної культури спортсменів бойового хортингу?
19. Надати характеристику методичних принципів занять бойовим хортингом?
20. У чому полягає роль бойового хортингу у формуванні особистих якостей?
21. Як здійснюється патріотичне, моральне, правове і естетичне виховання у процесі занять бойовим хортингом?
22. Скласти професійну характеристику тренера-викладача з бойового хортингу.
23. Чому фізична вправа є основним засобом фізичного виховання спортсменів бойового хортингу?
24. Які фактори визначають дію фізичних вправ і прийомів бойового хортингу?
25. Що лежить в основі класифікації фізичних вправ і прийомів бойового хортингу?
26. Чим характеризується зміст і форма фізичних вправ у бойовому хортингу?
27. Що розуміється під технікою прийомів бойового хортингу?
28. Що розуміється під просторовими, часовими, просторово-часовими, силовими і ритмічними характеристиками у тренуванні спортсменів бойового хортингу?
29. За яких умов природні і гігієнічні фактори стають засобами фізичного виховання спортсменів бойового хортингу?
30. Що означає «поняття фізичне навантаження в бойовому хортингу»?
31. Які існують сторони фізичних навантажень у бойовому хортингу?
32. Назвіть класифікацію фізичних навантажень у бойовому хортингу?
33. Охарактеризуйте зовнішню сторону фізичних навантажень у бойовому хортингу?
34. Охарактеризуйте внутрішню сторону фізичних навантажень у бойовому хортингу?
35. Що таке відпочинок і його значення при фізичних навантаженнях спортсменів бойового хортингу?
36. Які існують види відпочинку після тренувань у бойовому хортингу?
37. Розкрийте зміст поняття «гомеостаз» у процесі занять бойовим хортингом?
38. Дайте визначення поняття «адаптація» до тренувальних навантажень у бойовому хортингу?

39. Що таке «функціональні резерви організму» і як вони витрачаються спортсменами бойового хортингу?
40. Дати характеристику понять «метод», «методичний прийом», «методичний підхід», «методичний напрям» у системі бойового хортингу і на практичному прикладі розкрити співвідношення між цими категоріями.
41. Які фактори та умови визначають вибір і застосування конкретного методу в тренуванні спортсмена бойового хортингу?
42. Розкрити класифікацію методів, що застосовуються при навчанні рухових дій спортсменів бойового хортингу.
43. Описати класифікацію методів, пов'язаних з нормуванням навантаження спортсменів бойового хортингу та управління ними, у процесі виконання вправи.
44. В чому відмінність методів ігрового, змагального та колового тренування у системі бойового хортингу?
45. Скласти приклад колового тренування спортсменів бойового хортингу.
46. Дати характеристику фронтального, групового, індивідуального методів організації спортсменів бойового хортингу під час занять.
47. Як визначити адекватність і неадекватність фізичного навантаження на заняттях з бойового хортингу?
48. Розкрити теорію навчання рухових дій спортсмена бойового хортингу і шляхи її розвитку.
49. Дати характеристику рухових умінь спортсмена бойового хортингу.
50. Коротко охарактеризувати поняття «автоматизоване управління рухами» у процесі формування рухової навички спортсмена бойового хортингу.
51. Описати фази формування рухової навички спортсмена бойового хортингу.
52. Охарактеризувати особливість використання методу слова і показу на етапі поглибленого розучування прийому бойового хортингу.
53. Назвати етапи навчання рухових дій спортсмена бойового хортингу і мету на кожному етапі.
54. Визначити мету і завдання етапу вдосконалення рухової навички спортсмена бойового хортингу.
55. Назвіть види силових якостей спортсменів бойового хортингу.
56. Дайте характеристику максимальної сили спортсмена бойового хортингу.
57. Дайте характеристику швидкісної сили спортсмена бойового хортингу.
58. Дайте характеристику силової витривалості спортсмена бойового хортингу.

59. Перерахуйте вправи за допомогою яких оцінюють різні прояви силових здібностей спортсменів бойового хортингу.
60. Що слід розуміти під швидкісними здібностями спортсмена бойового хортингу?
61. Назвіть засоби швидкісної підготовки спортсмена бойового хортингу?
62. Які вимоги ставляться до системи оцінки швидкісних здібностей спортсмена бойового хортингу?
63. Назвіть етапи удосконалення швидкісних здібностей спортсмена бойового хортингу і охарактеризуйте їх.
64. Назвіть методичні прийоми, які сприяють розвитку швидкісних здібностей спортсмена бойового хортингу.
65. Назвіть різновиди контролю швидкісних здібностей спортсмена бойового хортингу.
66. Які існують види витривалості в бойовому хортингу?
67. Назвіть фактори, що обумовлюють рівень анаеробних можливостей спортсмена бойового хортингу.
68. Як потрібно розвивати загальну витривалість в бойовому хортингу?
69. Розкажіть про особливості розвитку спеціальної витривалості спортсмена бойового хортингу.
70. Які спортивно-педагогічні методи використовуються для оцінки витривалості спортсменів бойового хортингу?
71. Що називається гнучкістю в бойовому хортингу?
72. Які прийнято відрізняти види гнучкості спортсмена бойового хортингу?
73. Розкажіть про методику розвитку гнучкості спортсмена бойового хортингу.
74. Як слід оцінювати гнучкість спортсмена бойового хортингу?
75. Перелічіть фактори, що визначають рівень координації спортсмена бойового хортингу.
76. Назвіть основні види координаційних здібностей спортсмена бойового хортингу.
77. Назвіть загальні положення методики підвищення координаційних здібностей спортсмена бойового хортингу.
78. Розкажіть про методику контролю координованості рухів спортсмена бойового хортингу.
79. Обґрунтуйте структуру заняття з бойового хортингу.
80. Розкрийте взаємозв'язок фаз зміни працездатності і структури частин заняття з бойового хортингу.

81. Розкрийте вимоги до змісту і методики проведення занять з бойового хортингу урочного, тренувального типу.
82. Охарактеризувати мету, завдання та зміст заняття з бойового хортингу позаурочного типу.
83. Що таке перспективне, поточне і оперативне планування в бойовому хортингу?
84. Охарактеризуйте основні вимоги до планування у тренувальному процесі спортсменів бойового хортингу.
85. На які вихідні дані необхідно посилались або враховувати при плануванні занять з бойового хортингу?
86. Дайте характеристику основним видам документів планування у навчально-тренувальній діяльності в бойовому хортингу (загальний план, навчальний план, навчальна програма, робочий план, план-конспект уроку, план-календар фізкультурно-оздоровчих та спортивно-масових заходів).
87. Розкрити зміст, методи і завдання фізичного виховання спортсмена бойового хортингу.
88. Назвіть основні напрями діяльності клубу бойового хортингу закладу вищої освіти.
89. Назвіть основні положення роботи спортивного клубу бойового хортингу.
90. Як забезпечується норма рухової активності студентської молоді під час занять бойовим хортингом?
91. Які фактори визначають зміст професійно-прикладної фізичної підготовки студентів, які займаються бойовим хортингом?
92. Охарактеризувати принципи та основні форми фізичної підготовки військовослужбовців засобами військово-прикладного хортингу.
93. Визначити спрямованість фізичної підготовки військовослужбовців засобами військово-прикладного хортингу.
94. Охарактеризувати порядок організації та проведення фізичної підготовки спортсменів бойового хортингу перед змаганням.
- Перелік питань з курсу**
1. Що є об'єктом і предметом вивчення теорії і методики бойового хортингу?
 2. Поясніть зміст поняття «фізична культура спортсмена бойового хортингу».
 3. Поясніть зміст поняття «фізичне виховання спортсмена бойового хортингу».
 4. Поясніть зміст поняття «фізичне здоров'я спортсмена бойового хортингу».

5. Поясніть зміст поняття «фізична підготовленість спортсмена бойового хортингу».
6. Поясніть зміст поняття «фізичний стан спортсмена бойового хортингу».
7. Поясніть зміст поняття «фізичні якості спортсмена бойового хортингу».
8. Поясніть зміст поняття «фізична рекреація спортсмена бойового хортингу».
9. Поясніть зміст поняття «фізична реабілітація спортсмена бойового хортингу».
10. Поясніть зміст поняття «рухова активність спортсмена бойового хортингу».
11. Надайте характеристику основних методів дослідження у теорії і методиці бойового хортингу.
12. Назвіть основні напрями функціонування фізичного виховання у суспільстві.
13. У чому полягають специфічні ознаки фізичного виховання спортсмена бойового хортингу?
14. Яка мета фізичного виховання спортсмена бойового хортингу?
15. Охарактеризуйте завдання фізичного виховання спортсменів бойового хортингу.
16. Назвіть принципи фізичного виховання спортсмена бойового хортингу та поясніть способи їх реалізації на практиці.
17. Що входить у поняття «система підготовки спортсмена бойового хортингу»?
18. Як взаємодіють між собою педагогічна і соціальна підсистеми на практиці під час проведення занять з бойового хортингу?
19. Що розуміється під принципами у теорії і методиці бойового хортингу?
20. У чому полягають соціальні принципи формування фізичної культури спортсмена бойового хортингу?
21. Надайте характеристику методичних принципів занять бойовим хортингом фізичними вправами.
22. Охарактеризуйте принципи побудови занять з бойового хортингу.
23. Як здійснюється патріотичне, моральне, правове і естетичне виховання у процесі фізичного виховання спортсмена бойового хортингу?
24. Складіть професійну характеристику особистості тренера-викладача з бойового хортингу.
25. Чому фізична вправа є основним засобом фізичного виховання спортсмена бойового хортингу?

26. Які фактори визначають дію фізичних вправ спортсмена бойового хортингу?
27. Що лежить в основі класифікації фізичних вправ спортсмена бойового хортингу?
28. Чим характеризується зміст і форма фізичних вправ спортсмена бойового хортингу?
29. Що розуміється під технікою бойового хортингу?
30. Що розуміється під просторовими, часовими, просторово-часовими, силовими і ритмічними характеристиками в тренувальному процесі спортсменів бойового хортингу?
31. За яких умов природні сили і гігієнічні фактори стають засобом фізичного виховання спортсмена бойового хортингу?
32. Дайте визначення поняття «метод». Охарактеризуйте його у сфері бойового хортингу.
33. Дайте визначення поняття «методичний прийом». Охарактеризуйте його у сфері фізичного виховання спортсменів бойового хортингу.
34. Дайте визначення поняття «методичний підхід». Охарактеризуйте його у сфері фізичного виховання спортсмена бойового хортингу.
35. Дайте визначення поняття «методичний напрям». Охарактеризуйте його у сфері бойового хортингу.
36. Які фактори та умови визначають вибір і застосування конкретного тренувального методу в бойовому хортингу?
37. Розкрийте класифікацію методів, що застосовується при навчанні руховим діям та прийомам бойового хортингу.
38. Розкрийте відмінність методів ігрового, змагального та колового тренування в бойовому хортингу.
39. Складіть приклад схеми колового тренування з бойового хортингу.
40. Дайте характеристику фронтального, групового, індивідуального методів організації спортсменів бойового хортингу під час занять.
41. Як визначити адекватність і неадекватність фізичного навантаження на заняттях з бойового хортингу.
42. Розкрийте теорію навчання руховим діям спортсмена бойового хортингу і шляхи її розвитку.
43. Охарактеризуйте методіку управління рухами в бойовому хортингу.
44. Дайте характеристику рухових умінь спортсмена бойового хортингу.
45. Коротко охарактеризуйте поняття «автоматизоване управління рухами» у процесі формування рухової навички спортсмена бойового хортингу.
46. Опишіть фази формування рухової навички спортсмена бойового хортингу.

47. Назвіть етапи навчання рухових дій спортсмена бойового хортингу і мету на кожному етапі.
48. Що є сигналом для припинення повторення вправи та надання інтервалу для відпочинку спортсмена бойового хортингу на етапі початкового розучування?
49. Що є основою методики навчання рухових дій спортсмена бойового хортингу на етапі поглибленого розучування?
50. Опишіть методи ідеомоторного тренування спортсмена бойового хортингу, сенсорного орієнтування, імітаційний, що використовується у процесі навчання рухових дій.
51. Якими основними способами відбувається чергування навантаження та відпочинку на етапі поглибленого розучування рухових дій в бойовому хортингу?
52. Охарактеризуйте особливість використання методу слова і показу на етапі поглибленого розучування рухових дій спортсменів бойового хортингу.
53. Визначте мету і завдання етапу вдосконалення рухової навички в бойовому хортингу.
54. Яка роль термінової інформації на етапі поглибленого розучування і вдосконалення в бойовому хортингу?
55. Дайте визначення поняття «сила» як фізичної якості спортсмена бойового хортингу.
56. Назвіть існуючі різновиди силових якостей спортсмена бойового хортингу.
57. Назвіть режими роботи м'язів спортсмена бойового хортингу.
58. Які фактори обумовлюють силові можливості спортсмена бойового хортингу?
59. Назвіть групи вправ, що застосовуються для розвитку сили спортсмена бойового хортингу.
60. Навести приклади типових тестів і контрольних вправ, які застосовуються для контролю за розвитком різних проявів силових здібностей спортсменів бойового хортингу.
61. Дайте визначення поняття «швидкість» як рухової якості спортсмена бойового хортингу.
62. Які різновидності швидкості існують в системі бойового хортингу?
63. Які фактори обумовлюють швидкісні можливості спортсмена бойового хортингу?
64. Розкрийте поняття «швидкісний бар'єр спортсмена бойового хортингу», причини його виникнення та шляхи уникнення.
65. Яких вимог необхідно дотримуватися при проведенні контролю за розвитком швидкості спортсменів бойового хортингу?

66. Дайте визначення поняття «загальна витривалість спортсмена бойового хортингу».
67. Дайте визначення поняття «швидкісна витривалість спортсмена бойового хортингу».
68. Дайте визначення поняття «силова витривалість спортсмена бойового хортингу».
69. Які фактори обумовлюють прояв витривалості в бойовому хортингу?
70. Назвіть найбільш ефективні засоби для розвитку у спортсмена бойового хортингу витривалості: загальної, швидкісної і силової.
71. Навести приклади тестів. Які застосовуються для контролю за розвитком видів витривалості під час занять бойовим хортингом.
72. Дайте визначення поняття «гнучкість» як фізичної якості спортсмена бойового хортингу.
73. Назвіть види гнучкості спортсмена бойового хортингу.
74. Які фактори обумовлюють прояв гнучкості спортсмена бойового хортингу?
75. Розкрити особливості методики розвитку гнучкості в системі бойового хортингу.
76. Дайте визначення координаційним здібностям і види їхніх проявів у бойовому хортингу.
77. Які фактори обумовлюють прояв координаційних здібностей спортсмена бойового хортингу?
78. Розкрийте особливості методики розвитку координаційних здібностей спортсмена бойового хортингу.
79. Навести приклади тестів для контролю за розвитком координаційних здібностей спортсменів бойового хортингу.
80. Обґрунтуйте структуру занять у системі бойового хортингу.
81. Розкрити взаємозв'язок фаз зміни працездатності і структури частин заняття з бойового хортингу.
82. Охарактеризувати типову структуру заняття з бойового хортингу.
83. Що визначає послідовність вирішення завдань в основній частині заняття з бойового хортингу і якою вона є?
84. Дайте характеристику методів організації учнів у процесі занять бойовим хортингом.
85. Розкрити вимоги до змісту і методики проведення занять з бойового хортингу урочного типу.
86. У чому полягають особливості занять з бойового хортингу позаурочного типу, і дати їхню класифікацію?
87. Охарактеризуйте мету, завдання та зміст занять з бойового хортингу позаурочного типу.

88. Що розуміють під поняттям «управління» у процесі фізичного виховання спортсмена бойового хортингу.
89. Які особливості системи «вчитель-учень» («тренер-спортсмен») у системі бойового хортингу?
90. Назвіть основні умови управління у фізичному вихованні спортсмена бойового хортингу.
91. Що розуміють під терміном «моделювання» та які можливості його застосування у фізичному вихованні спортсменів бойового хортингу?
92. Дайте характеристику прогнозування як складового елемента управління тренувальним процесом у бойовому хортингу.
93. Які завдання і функції попереднього, оперативного, поточного та етапного контролю в системі фізичного виховання спортсменів бойового хортингу?
94. Розкрити зміст поняття «програмування» у фізичному вихованні спортсменів бойового хортингу.
95. Що входить до складу алгоритму програмування занять з бойового хортингу?
96. У чому полягає технологія корекції програм занять з бойового хортингу?
97. Визначити мету і основні завдання навчально-тренувального процесу з бойового хортингу в системі середньої освіти.
98. Зміст та особливості викладання бойового хортингу в школі.
99. Розкрити зміст понять «моторна» і «загальна» щільність заняття з бойового хортингу.
100. Особливості розвитку силових здібностей спортсмена бойового хортингу у шкільному віці.
101. Особливості розвитку швидкісних здібностей спортсмена бойового хортингу в шкільному віці.
102. Особливості розвитку витривалості спортсмена бойового хортингу в шкільному віці.
103. Особливості розвитку гнучкості спортсмена бойового хортингу в шкільному віці.
104. Особливості розвитку спритності спортсмена бойового хортингу в шкільному віці.
105. Дайте характеристику загальній, підготовчій і спеціальній медичним групам школярів, які займаються бойовим хортингом.
106. Особливості дозування фізичного навантаження у ослаблених дітей під час занять бойовим хортингом.
107. Охарактеризувати особливості методики фізкультурно-оздоровчих занять з бойового хортингу у підготовчій групі.

108. Зміст, методи і завдання фізичного виховання студентів у процесі занять бойовим хортингом.

109. Особливості організації самостійної роботи студентів з фізичного виховання засобами бойового хортингу.

110. Основні положення роботи спортивного клубу бойового хортингу.

111. Як забезпечується норма рухової активності студентської молоді засобами бойового хортингу?

112. Які фактори визначають зміст професійно-прикладної фізичної підготовки студентів, які займаються бойовим хортингом?

113. Принципи фізичної підготовки військовослужбовців засобами військово-прикладного хортингу.

114. Основні форми організації занять фізичною підготовкою військовослужбовців засобами військово-прикладного хортингу.

115. Охарактеризуйте рекреаційно-оздоровчі заняття з бойового хортингу.

116. Охарактеризуйте профілактично-оздоровчі заняття з бойового хортингу.

117. Охарактеризуйте кондиційне заняття з бойового хортингу.

118. Методика проведення фізкультурно-оздоровчих занять з бойового хортингу.

119. Сутність індивідуальних програм фізкультурно-оздоровчих занять з бойового хортингу.

120. Основні поняття адаптивного бойового хортингу.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З БОЙОВОГО ХОРТИНГУ ДЛЯ СТУДЕНТІВ І КУРСАНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1. Концепція програми

Дана освітня програма розроблена на основі типової програми з бойового хортингу і посібників з тематики бойового хортингу відомих фахівців, а також багаторічного особистого тренерського і викладацького педагогічного досвіду.

Широкі можливості ведення сутички на всіх дистанціях за допомогою рук і ніг, ліктів і колін приносять бойовому хортингу величезну видовищність поряд з високою ефективністю. Відсутність складних елементів дають великі можливості спортсменам різного віку реалізувати себе. Надійність захисних засобів і універсальність правил змагань дозволяє брати участь у турнірах з бойового хортингу представникам багатьох видів єдиноборств.

З кожним роком бойовий хортинг набуває все більшого поширення, особливо серед підлітків і юнаків нашої країни, як ефективний засіб різнобічного виховання.

Заняття бойовим хортингом роблять позитивний вплив на нервову систему. Поліпшення функцій нервової системи проявляється у збільшенні швидкості реагування і орієнтування, в більшій швидкості сприйняття, перемикання уваги, врівноваженості і стриманості.

Бойовий хортинг вимагає від спортсмена високого ступеня не тільки фізичного, а й розумового розвитку. У сутичці перемагає спортсмен, який «швидко думає», здатний творчо розбиратися в постійно мінливих ситуаціях на хорті, добре підготовлений технічно і тактично.

В даний час Україна є однією з провідних країн у розвитку бойового хортингу. Збірні команди України є багаторазовими переможцями та призерами чемпіонатів світу та Європи. Акцентування спортсменів на цих перемогах служить потужним стимулом патріотичного виховання. Як національний професійно-прикладний вид спортивних єдиноборств бойовий хортинг є хорошою підготовкою для служби у Збройних Силах України, правоохоронних органах та інших силових структурах держави.

Отримані навички дозволяють швидко адаптуватися і успішно виконувати свій військовий обов'язок.

Основними завданнями реалізації даної програми є:

широке залучення до занять спортом студентів;

освоєння учнями даної програми;

виконання спортивних розрядів;

підготовка спортсменів для участі в спортивних заходах високих досягнень.

2. Загальна характеристика програми

Програма з бойового хортингу для закладів вищої освіти складена на основі законодавчих актів, постанов і розпоряджень Уряду України, постанов і наказів Міністерства культури, молоді та спорту України, Міністерства освіти і науки України, Національної федерації бойового хортингу України, що регламентують роботу державних закладів вищої освіти, розташованих на території України, незалежно від їх підпорядкованості та з урахуванням сучасного стану бойового хортингу як виду спорту.

При розробці цієї програми використані результати наукових досліджень і практичної діяльності провідних тренерів з підготовки спортсменів бойового хортингу різних вікових груп, дані наукових досліджень з проблем теорії і методики юнацького спорту, практичні рекомендації спортивної медицини, вікової фізіології та психології, теорії і методики фізичного виховання і педагогіки, біохімії та біоенергетичного забезпечення рухової діяльності спортсменів.

Програма, спираючись на особливості сучасного етапу розвитку спорту, охоплює основні методологічні та методичні положення, на основі яких будуються раціональна єдина педагогічна система багаторічного спортивного тренування і навчання у закладі вищої освіти та передбачає:

залучення студентів до регулярних занять бойовим хортингом;

спадкоємність у вирішенні завдань щодо формування особистості спортсмена, зміцненню здоров'я, гармонійного розвитку всіх органів і систем організму;

спадкоємність завдань, засобів, методів, організаційних форм підготовки спортсменів усіх вікових груп;

цільову спрямованість по відношенню до вищої спортивної майстерності в процесі підготовки спортсменів бойового хортингу усіх вікових груп;

забезпечення всебічної загальної та спеціальної фізичної підготовки тих, хто займається бойовим хортингом;

оволодіння випереджальним формуванням техніко-тактичної майстерності;

комплексну систему контролю та аналізу стану підготовленості спортсменів, як на етапах підготовки, так і на етапах вікового розвитку.

Програма містить: мету і завдання; навчальний матеріал за розділами підготовки (теоретичної, фізичної, технічної, тактичної, психологічної); засоби і форми підготовки спортсменів; систему контрольних вправ і нормативів (нормативні вимоги щодо відбору – приймальні, перевідні – після кожного року навчання, і випускні – для переведення з груп початкової підготовки в навчально-тренувальні групи); систему медико-педагогічного контролю.

Програма є основним навчально-методичним документом при організації та проведенні занять з бойового хортингу у закладах вищої освіти. Однак в окремих випадках, відповідно до конкретних умов роботи в спортивних клубах закладів вищої освіти, дирекція клубів (тренерська рада клубу) може вносити необхідні зміни у зміст даної програми, зберігаючи при цьому її основну спрямованість.

3. Особливості багаторічної підготовки спортивного резерву в бойовому хортингу

Систему багаторічної підготовки спортсменів у бойовому хортингу становлять взаємопов'язані етапи, кожен з яких створює передумови для забезпечення поступального розвитку, становлення і вдосконалення спортивної майстерності, для досягнення високих результатів. Перше знайомство з бойовим хортингом можливе і у закладі вищої освіти.

На першому етапі (етап попередньої підготовки 1–2 курс університету, студенти 17–19 років) провідними завданнями є: зміцнення здоров'я, всебічний розвиток рухових здібностей, особливо координаційних можливостей і швидкості рухових дій, швидкості і загальної витривалості. Це досягається за допомогою застосування рухливих і спортивних ігор, неспецифічних рухових вправ (вправ з легкої атлетики, плавання, гімнастичних і акробатичних вправ тощо). Основні методи – рівномірний та ігровий. Етап в основному служить виявленню у спортсмена здатності до занять бойовим хортингом, можливості формування спеціальних здібностей, необхідних для успішної спеціалізації в цьому виді спорту. Вся тренувальна діяльність підпорядкована розвитку природних задатків, виявленню придатності, орієнтації і відбору. Змагання проводяться в основному для контролю за ходом розвитку рухових здібностей і виявлення рівня фізичної працездатності. Вони проводяться раз в 1,5–2 місяці, мають важливе тренувальне і виховне значення, а також служать своєрідним стимулом для тих, хто займається.

Етап підготовки спортсменів бойового хортингу навчально-тренувальних груп (3–4 курс) – включає два етапи багаторічної підготовки: 1-й етап початкової спортивної спеціалізації; та 2-й етап поглибленого тренування в бойовому хортингу.

Відмітна особливість етапу початкової спортивної спеціалізації в підготовці спортсменів бойового хортингу – формування навичок і адаптація окремих систем і органів організму спортсменів. Тому одним з найважливіших розділів навчально-тренувальної роботи на цьому етапі стає загальна фізична підготовка (ЗФП), що забезпечує всебічний фізичний розвиток та сприяє зниженню стомлюваності студентів.

Другий етап охоплює підготовку спортсменів 20–23 років. До цього періоду рівень фізичного розвитку студентів наближається до рівня дорослих спортсменів. Розширюються можливості адаптації не тільки до фізичних навантажень помірної і великої інтенсивності, але і до навантажень субмаксимальної потужності, що супроводжується утворенням значного кисневого боргу. Це дає можливість широко використовувати у тренувальному процесі засоби і методи, використовувані в підготовці спортсменів бойового хортингу високої кваліфікації, і здійснювати фізичну підготовку переважно з використанням спеціально-підготовчих вправ і тренувальних форм змагального режиму.

Морфофункціональні характеристики м'язової системи (функціональна рухливість і функціональна потужність м'язів, будова окремих м'язових волокон) на цьому етапі близькі до рівня дорослих. Це дозволяє більш широко використовувати в тренувальному процесі не тільки динамічні, але і статичні вправи, що сприяють удосконаленню силових можливостей і спеціальної витривалості.

Для спортсменів бойового хортингу цієї вікової групи вже характерний досить високий рівень стійкості нервових процесів, функціональних можливостей серцево-судинної і дихальної систем, психологічної стійкості до відчуттів втоми. Тому одним з найважливіших напрямів фізичної підготовки на цьому етапі має стати сприяння розвитку спеціальної витривалості, що дозволяє спортсменам бойового хортингу старшого студентського віку зберігати вибухову швидкість і темп прискорень при проведенні прийомів сутички. Основними завданнями технічної підготовки на цьому етапі є максимальне пристосування техніки до індивідуальних особливостей спортсмена (перш за все, до морфофункціональних параметрів та рівня розвитку фізичних якостей), виявлення і вдосконалення найбільш ефективно виконуваних технічних прийомів, розширення кількості варіантів виконання вивчених технічних прийомів і вдосконалення вміння вільно переходити від одних прийомів до інших, підвищення стабільності і надійності виконання технічних дій при впливі збивальних факторів і при активному опорі суперника під час проведення сутички.

4. Організація навчально-тренувального процесу

Основні форми навчально-тренувальної роботи у спортивній секції з бойового хортингу закладу вищої освіти – теоретичні і практичні тренувальні заняття, участь у змаганнях і контрольних сутичках, навчально-тренувальні збори, заняття в оздоровчо-спортивних таборах, медико-відновлювальні заходи, перегляд і аналіз навчальних кіно- та відеоматеріалів з виступами спортсменів

високої кваліфікації, відеозаписів змагань за участю провідних спортсменів бойового хортингу України і світу.

Тривалість 1 заняття:

у групах попередньої підготовки не перевищує 2 академічних год;

у навчально-тренувальних групах – 3 год.

Кількість навчально-тренувальних занять на тиждень визначає тренерська рада спортивної секції закладу вищої освіти, виходячи із завдань виконання програмних вимог, підготовки до змагань тощо.

Таблиця 1

Методи тренування студентів – спортсменів бойового хортингу

Методи	Зміст
Рівномірний	Постійна інтенсивність у виконанні вправи впродовж тривалого часу
Перемінний	Постійна зміна інтенсивності виконання вправи
Повторний	Відпрацювання одного елемента різними методичними прийомами, чергуючи їх з відпочинком
Інтервальний	Чергування роботи високої інтенсивності з інтервалами відпочинку. Система відрізків сутички
Ігровий	Підвищення емоційності та високої інтенсивності роботи в іграх, що розвивають спритність і швидкість мислення
Круговий	Послідовне і досить довготривале виконання ряду простих вправ зі снарядами і без них по колу
Змагальний	Безпосереднє суперництво спортсменів у боротьбі за досягнення ними високих результатів

Таблиця 2

Основні методичні прийоми навчання техніки бойового хортингу

Методичний прийом	Практика
Групове освоєння прийому (без партнера) за загальною командою тренера в строю з однієї шеренги	Навчання новачка на першому етапі. Відпрацювання окремих елементів бойового хортингу
Групове освоєння прийому (з партнером) за загальною командою тренера в строю з двох шеренг	Навчання новачка на другому етапі. Відпрацювання дистанцій, атаквальних і захисних дій
Самостійне освоєння прийому за завданням тренера у парах, що вільно пересуваються по залу, хорту	Основа техніко-тактичної майстерності (ТТМ)
Умовна сутичка з діями супротивників, що обмежені вузьконапраленим завданням	Удосконалення техніко-тактичної майстерності (ТТМ)

Індивідуальне освоєння прийому в роботі з тренером на лапах, рукавицях, з манекеном тощо	Відпрацювання ТТМ, виправлення помилок
Вільна сутичка (сутичка без обмеження дій супротивників)	Вироблення особистої манери і стиля ведення сутички

Засоби навчання і тренування спортсменів бойового хортингу

Основними засобами навчання і тренування спортсменів бойового хортингу є фізичні вправи

Таблиця 3

Зміст фізичних вправ бойового хортингу

Фізичні вправи	Зміст
Спеціальні бойові вправи	Вдосконалення техніко-тактичної майстерності (ТТМ) у парах. Умовні, вільні, змагальні сутички
Спеціально-підготовчі вправи	Схожість в особливостях нервово-м'язових зусиль, що розвиваються, зі спеціальними ударними, захватними, захисними та іншими діями спортсмена (вправи з обтяженнями)
Загальнорозвивальні бойові вправи	Різнобічні впливи на організм спортсмена, що сприяють виробленню широкого кола рухових навичок. Використання вправ з інших видів підготовки і спорту

Таблиця 4

Розподіл річного навантаження

Зміст занять	Навчально-тренувальні групи 1–2 рік навчання		Навчально-тренувальні групи 3–4 рік навчання	
	1	2	3	4
Кількість годин на рік	172	172	258	258
Кількість занять на рік	86	86	129	129
Кількість годин на тиждень	4	4	6	6
Кількість занять на тиждень	2	2–3	3	3
Тривалість заняття	2	2	2–3	2–3
Варіант побудування тижневого циклу	2–3	3–3	3–4	3–4

Таблиця 5

Навчально-тематичний план

№	Блок (тема)	НТГ – 1 (1 рік навч)	НТГ – 2 (2 рік навч)	НТГ – 3 (3 рік навч)	НТГ – 4 (4 рік навч)
I	Ввідний (теоретична підготовка)	6	7	8	9
II	Фізична підготовка	100	90	132	100
III	Технічна підготовка	30	34	50	60
IV	Тактична підготовка	24	26	50	68
V	Психологічна підготовка	6	8	10	12
IV	Виховна робота	6	7	8	9
	Всього;	172	172	258	258

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН-ГРАФІК ОСВОЄННЯ ПРОГРАМИ

Таблиця 6

Навчально-тренувальна група 1-й рік навчання,
4 години на тиждень / 172 години на рік

Розділ програми	Всього годин									
		Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень
Теоретична підготовка	6	-	-	-	-	1	1	1	2	1
Фізична підготовка	100	15	15	10	10	10	10	10	10	10
Технічна підготовка	30	3	3	3	3	3	3	5	4	3
Тактична підготовка	24	2	2	2	2	2	4	4	4	4
Психологічна підготовка	6	-	-	-	-	-	1	2	2	1
Виховна робота	6	1	1	1	1	1	1	-	-	-
РАЗОМ:	172	21	21	16	16	17	20	22	22	17

Таблиця 7

Навчально-тренувальна група 2-й рік навчання,
4 години на тиждень / 172 години на рік

Розділ програми	Всього годин									
		Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень
Теоретична підготовка	7	-	-	-	-	1	1	2	2	1
Фізична підготовка	90	10	10	10	10	10	10	10	10	10
Технічна підготовка	34	3	3	4	4	4	4	4	4	4
Тактична підготовка	26	2	2	2	2	3	3	4	4	2

Психологічна підготовка	8	-	-	-	1	1	1	2	2	1
Виховна робота	7	1	1	1	1	1	1	1	-	-
РАЗОМ:	172	16	16	17	18	20	20	23	22	18

Таблиця 8

**Навчально-тренувальна група 3-й рік навчання,
6 годин на тиждень / 258 годин на рік**

Розділ програми	Всього годин	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень
Теоретична підготовка	8	-	-	-	1	1	1	2	2	1
Фізична підготовка	132	17	17	14	14	14	14	14	14	14
Технічна підготовка	50	5	5	5	5	6	6	7	6	5
Тактична підготовка	50	5	5	5	5	6	6	7	6	5
Психологічна підготовка	10	-	-	1	1	1	1	2	3	1
Виховна робота	8	-	1	1	1	1	1	1	1	1
РАЗОМ:	258	27	28	26	27	29	29	33	32	27

Таблиця 9

**Навчально-тренувальна група 4-й рік навчання,
6 годин на тиждень / 258 годин на рік**

Розділ програми	Всього годин	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень
Теоретична підготовка	9	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Фізична підготовка	100	15	15	10	10	10	10	10	10	10
Технічна підготовка	60	6	6	6	6	6	7	8	9	6
Тактична підготовка	68	7	7	7	7	7	7	10	11	7
Психологічна підготовка	12	1	1	1	1	1	1	2	3	1
Виховна робота	9	1	1	1	1	1	1	1	1	1
РАЗОМ:	258	31	31	26	26	26	27	32	35	26

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Таблиця 10

1. Блок. Теоретична підготовка

Зміст курсу занять	НТГ 1 рік навчання	НТГ 2 рік навчання	НТГ 3 рік навчання	НТГ 4 рік навчання
Техніка безпеки, пожежна безпека, правила поведінки	1	1	1	1
Витоки та історія розвитку бойового хортингу	1	1	1	1
Основи гігієни, спортивний режим, значення фізичної підготовки	1	1	1	1
Правила змагань з бойового хортингу. Термінологія	1	1	1	2
Спортивний інвентар. Захисне екіпірування. Правила експлуатації	1	2	2	2
Основи долікарської медичної допомоги. Спортивний травматизм	1	1	2	2
Всього:	6	7	8	9

Таблиця 11

2. Блок. Фізична підготовка

Зміст занять	НТГ 1 рік навчання	НТГ 2 рік навчання	НТГ 3 рік навчання	НТГ 4 рік навчання
Загальна фізична підготовка				
Вправи для розвитку сили				
вправи з власною вагою	15	6	6	3
вправи з партнером	12	6	6	3
вправи з обтяженням	-	-	6	3
Вправи для розвитку швидкості				
розвиток загальної швидкості	12	10	10	10
розвиток спеціальних швидкісних якостей	10	10	15	10
Вправи для розвитку витривалості	12	10	12	8
Вправи для розвитку гнучкості	15	10	12	8
Вправи для розвитку спритності	10	10	12	8
Спеціальна фізична підготовка				
Вправи з використанням інвентаря бойового хортингу (мішок, груша, настінна подушка, лапи, ракетки, манекени)	5	20	33	35

Вправи з використанням інвентаря (скакалка, набивний м'яч, тенісний м'яч тощо)	9	18	20	12
Всього:	100	90	132	100

Таблиця 12

3. Блок. Технічна підготовка

Зміст занять з бойового хортингу	НТГ 1 рік навчання	НТГ 2 рік навчання	НТГ 3 рік навчання	НТГ 4 рік навчання
Стійки	1	1	1	1
Пересування	1	1	1	1
Дистанції в бойовому хортингу	1	1	1	1
Удари руками				
Прямий ближньою рукою	1	1	1	1
Прямий дальньою рукою	1	1	1	1
Боковий ближньою рукою	1	1	1	1
Боковий дальньою рукою	1	1	1	1
Знизу ближньою рукою	1	1	1	1
Знизу дальньою рукою	1	1	1	1
Удари ліктем	1	1	1	1
Удари ногами				
Прямий ближньою ногою	1	1	1	1
Прямий дальньою ногою	1	1	1	1
Боковий ближньою ногою	1	1	1	1
Боковий дальньою ногою	1	1	1	1
Удар ногою вбік	1	1	1	1
Удар ногою зверху	1	1	1	1
Удар ногою назад	1	1	1	1
Круговий ближньою ногою	1	1	1	1
Круговий дальньою ногою	1	1	1	1
Удар п'ятою з розворотом	1	1	1	1
Удар коліном	1	1	1	1
Кидки (згідно арсеналу техніки бойового хортингу)				
Підсічки	1	1	1	1
Підніжки (передня, задня, бокова)	1	1	1	1
Зачепа	1	1	1	1
Кидки через стегно, спину	1	1	1	1
Підхвати, підсади	1	1	1	1
Перевороты	1	1	1	1
Прийоми партеру				
Утримання	1	1	1	1
Больові прийоми на руку	1	1	1	1
Больові прийоми на ногу	1	1	1	1

Задушливі прийоми	1	1	2	2
Комбінаційні дії				
Захист від ударів руками і ногами	1	1	1	1
Контрприйоми проти кидків	1	1	1	1
Ударно-борцівські комбінації у стійці і партері, в атаці та захисті	1	1	1	1
Всього:	30	34	50	60

Таблиця 13

4. Блок. Тактична підготовка

Зміст занять	НТГ 1 рік навчання	НТГ 2 рік навчання	НТГ 3 рік навчання	НТГ 4 рік навчання
Форми ведення сутички (розвідки, наступ, оборона)	4	4	10	15
Сутичка на дальній дистанції	4	4	5	5
Сутичка на середній дистанції	4	4	5	5
Сутичка на ближній дистанції, у клінчу	4	4	5	5
Тактика пересування і сутичка в стійці	2	2	2	2
Облудні дії, маневри, фінти	4	3	3	9
Тактика сутички у партері	2	3	8	18
Сутичка проти «темповика»	-	-	2	4
Сутичка проти «силовика»	-	-	2	4
Сутичка проти «ігровика»	-	-	2	5
Сутичка проти «універсала»	-	-	2	5
Сутичка проти «лівші»	-	2	4	6
Всього:	24	26	50	68

Таблиця 14

5. Блок. Психологічна підготовка

Зміст курсу занять	НТГ 1 рік навчання	НТГ 2 рік навчання	НТГ 3 рік навчання	НТГ 4 рік навчання
Загальна психологічна підготовка	2	2	2	2
Формування у спортсменів необхідних властивостей особистості, вольових якостей	2	2	2	2
Підготовка спортсменів до тривалих фізичних навантажень	1	2	2	2
Підготовка спортсменів бойового хортингу до продуктивної роботи в екстремальних умовах спортивних змагань				
Аутогенне тренування	1	2	2	2
Вивчення сильних і слабих сторін супротивника	-	-	1	2
Створення психологічної підготовленості до сутички	-	-	1	2
Всього:	6	8	10	12

6. Блок. Виховна робота

Зміст занять	НТГ 1 рік навчання	НТГ 2 рік навчання	НТГ 3 рік навчання	НТГ 4 рік навчання
Державна символіка, прапор і Гімн України	1	1	1	1
Історія клубу, секції. Студенти закладу освіти, які загинули, виконуючи воїнський обов'язок	1	1	1	1
Розповіді з життя видатних спортсменів бойового хортингу	1	1	1	1
Бесіди на тему «Шкідливі звички»	1	1	1	1
Участь у заходах, що пропагують здоровий спосіб життя	1	1	1	1
Участь в обладнанні спортзалу, прибиранні території	1	1	1	1
Колективна робота, створення збірної команди, традиції, шефство	-	1	3	3
Участь у загальнозначущих заходах	-	-	2	3
Індивідуальна робота	За необхідністю			
Всього:	6	7	8	9

7. Основні завдання підготовки і зміст навчально-тренувального процесу

Групи початкової підготовки (етап попередньої підготовки 1–2 рік навчання) – студенти 17–19 років

Основними завданнями підготовки спортсменів бойового хортингу на даному етапі є:

1. Зміцнення здоров'я і сприяння правильному фізичному розвитку.
2. Підвищення загальної фізичної підготовленості (особливо таких якостей, як швидкість, спритність, швидкісно-силові якості, гнучкість).
3. Навчання основам базової техніки бойового хортингу.
4. Початкове навчання тактичним діям у сутичці.
5. Прищеплення навичок участі в змагальній діяльності.
6. Прищеплення студентам стійкого інтересу до занять бойовим хортингом.
7. Відбір здібних студентів у навчально-тренувальні групи.

У зміст навчально-тренувальних занять у групах початкової підготовки вводять:

загальна підготовка з широким діапазоном засобів всебічного фізичного впливу;

підготовчі вправи, що сприяють оволодінню різноманітними техніко-тактичними прийомами бойового хортингу;

теоретичні заняття за програмою; підвідні та основні вправи, що сприяють оволодінню технічними і тактичними прийомами; підготовчі навчальні сутички та вправи з партнером;

відбір здібних та обдарованих студентів дня занять бойовим хортингом на основі розроблених тестів.

Основний принцип побудови навчально-тренувальної роботи в групах початкової підготовки – універсальність у постановці завдань, виборі засобів і методів по відношенню до всіх спортсменів, дотримання вимог щодо індивідуального підходу і глибокого вивчення особливостей кожного, хто займається бойовим хортингом. Основна спрямованість програми – навчальна, що полягає в прагненні створити передумови для успішного освоєння спортсменами бойового хортингу широкого техніко-тактичного арсеналу, у досягненні високого рівня спеціальної фізичної підготовленості в процесі підготовки на наступних етапах багаторічного тренувального процесу.

Навчально-тренувальні групи (етапи початкової спортивної спеціалізації та поглибленого тренування 3–4 рік навчання) – студенти 20–23 роки

Основні завдання підготовки та зміст навчально-тренувального процесу.

Заняття в навчально-тренувальних групах 1-го і 2-го років навчання відповідають етапу початкової спортивної спеціалізації. У цей час цілеспрямовано освоюються техніко-тактичні прийоми бойового хортингу і застосування їх в змагальній діяльності під час проведення сутичок. У той же час, важливе місце в підготовці спортсменів бойового хортингу продовжує займати загальна фізична підготовка, що забезпечує всебічний розвиток систем організму, підвищення їх функціональних можливостей. Основними завданнями підготовки спортсменів на етапі початкової спортивної спеціалізації (в навчально-тренувальних групах 1–2 років навчання) є:

1. Досягнення всебічної фізичної та функціональної підготовленості і розвиток спеціальних фізичних якостей.
2. Розвиток спеціальних здібностей і психічних якостей, що сприяють успішному оволодінню технікою і тактикою сутички.
3. Оволодіння основами техніки бойового хортингу і її вдосконалення.
4. Придбання та накопичення змагального досвіду.

У зміст навчально-тренувальних занять у групах 1 і 2 років навчання входять:

загальна фізична підготовка, спрямована на всебічний гармонійний розвиток органів і систем спортсменів: вправи для виховання швидкісних, швидкісно-силових і координаційних здібностей, в тому числі рухливі ігри;

підготовчі та підвідні вправи, що сприяють успішному оволодінню техніки і тактики проведення сутички; вправи з навчання та вдосконалення техніки виконання прийомів бойового хортингу:

теоретичні заняття за програмою;

загальна фізична підготовка;

вправи щодо освоєння індивідуальної техніки прийомів;

контрольні та навчально-тренувальні сутички;

контрольні випробування з оцінкою рівня фізичної та технічної підготовленості;

вправи для виховання спеціальних рухових якостей: силових, швидкісно-силових, швидкісних і координаційних, у тому числі вправи на спеціальних тренажерних пристроях; спарингові вправи з партнером для вдосконалення техніко-тактичних прийомів сутички в ускладнених умовах, в різних поєднаннях; вправи з освоєння варіантів тактичних схем проведення сутички у нападі та захисті;

теоретичні заняття за програмою; навчально-тренувальні, товариські і календарні змагання з конкретними завданнями на установках і подальшим розбором сутичок; індивідуальні заняття, спрямовані на поліпшення якостей, які відстають у розвитку, і розвиток сильних сторін з урахуванням індивідуалізації;

контрольні випробування з оцінкою рівня фізичної, технічної і тактичної підготовленості.

Відповідно до завдань роботи спортивної секції з бойового хортингу закладу вищої освіти на даних етапах і на основі врахування вікових особливостей студентської молоді, спрямованість у роботі навчально-тренувальних груп пов'язана, з одного боку, з універсальним підбором засобів і методів для всіх спортсменів з метою міцного оволодіння технікою і тактикою бойового хортингу, розвитку фізичних якостей, а з іншого – спрямована на досягнення у перспективі високої індивідуальної спортивної майстерності.

Навчання спортсменів бойового хортингу в навчально-тренувальних групах 3-го року навчання відповідає етапу поглибленого тренування, спрямованого на розучування і вдосконалення техніко-тактичних прийомів сутички в органічній єдності з розвитком спеціальних фізичних і психічних якостей, у стандартних і ускладнених умовах тренувальної і змагальної діяльності.

До числа основних завдань підготовки спортсменів бойового хортингу на етапі поглибленої підготовки (в навчально-тренувальних групах 3-го року навчання) входять:

розвиток спеціальних фізичних якостей: швидкісних, силових, швидкісно-силових, спеціальної витривалості і підвищення спеціальної підготовленості;

розвиток психофізичних якостей, швидкості реакції, точності рухів тощо;
розширення технічного арсеналу, вдосконалення техніки проведення прийомів бойового хортингу в умовах, що моделюють змагальні;

поглиблене освоєння основних тактичних систем ведення сутички в нападі та захисті;

визначення технічного амплуа індивідуалізації підготовки;

розширення досвіду змагальної боротьби.

Психологічна підготовка спортсменів бойового хортингу

Психологічна підготовка в бойовому хортингу є важливішою за будь-яку іншу, адже головна її мета – виховання у спортсмена справжніх «бійцівських» якостей, які також мають назву «воля до перемоги».

Якщо провести аналогію між класом спортсмена і формою дитячої піраміди – на стрижень якої нанизуються диски різного калібру як усі якості, то психологія, психологічна стійкість і буде тим стрижнем, на якому тримаються всі інші якості спортсмена бойового хортингу.

При загальній психологічній підготовці розвиваються:

вольові риси характеру;

цілеспрямованість;

наполегливість;

сміливість і рішучість;

спеціалізовані сприйняття;

увага;

мислення;

рухова пам'ять;

уява.

Сила волі. Одне з найбільш важливих якостей спортсмена бойового хортингу. Уміння змусити себе зробити те, що йде врозріз з власними бажаннями, в істотній мірі залежить від характеру спортсмена. Це вміння можна виховати тренуванням і постійним стимулюванням. І навпаки, неважко позбутися його, якщо не розвивати, не виховувати волю до праці і перемоги.

Цілеспрямованість – виявляється тоді, коли спортсмен бойового хортингу розуміє значення мети, до якої він прагне, і усвідомлює, що досягнення і вирішення поставлених завдань нерозривно пов'язане з його прагненням та об'ємом виконаної роботи на тренуваннях.

Наполегливість – важливо, щоб спортсмен бойового хортингу вірив у перспективу своєї спортивної діяльності, був переконаний, що працьовитість під час виконання вправ і стійкість у сутичці сприятимуть формуванню і підвищенню його спортивної майстерності. Слід постійно виробляти вміння стійко переносити у сутичках больові відчуття, долати неприємні почуття, які

проявляються при максимальних навантаженнях і втомі, при скиданні ваги, обмеженому прийнятті їжі, зміні режимів тренувань тощо.

Сміливість і рішучість – якості, для розвитку яких тренер має змушувати спортсмена бойового хортингу долати боязнь іду в атаку, приглушувати інертність, активно працювати в обороні та контратакувати.

Розвиток почуття дистанції

Для успішного ведення сутички на різних дистанціях спортсмену бойового хортингу необхідно ясно розрізняти ознаки цих дистанцій (клінчу, ближньої, середньої і дальньої). Спортсмен має розуміти, що для суперників з різним ростом і довжиною рук і ніг ці дистанції значно відрізняються один від одної.

Для перевірки вміння оцінювати дистанцію під час занять в парах, одному партнеру пропонується наносити чіткі «удари з дальньої дистанції, а іншому випробувати їх далекобійність, застосовуючи різні захисти та маневруючи по хорту.

Проводячи «двобій з тінню» і наносячи по повітрю імітаційні удари руками та ногами, спортсмен повинен уміти наносити удари, прагнучи потрапити в певні точки простору, де знаходяться вразливі місця уявного противника. Такі місця він має візуально чітко представляти.

Для вдосконалення почуття дистанції використовуються також снаряди і лапи, вправляючись з ними спортсмен бойового хортингу має частіше змінювати відстань до снарядів і запам'ятовувати ті відчуття, які з'являються при нанесенні ударів з різних дистанцій.

Розвиток вміння орієнтуватися на хорті

Ведучи напружену сутичку, спортсмен повинен уміти в будь-який момент визначати своє положення на хорті щодо його кутів, площини майданчику, місцезнаходження рефері, в той же час не відволікаючись від дій противника.

Для вироблення вміння орієнтуватися на хорті партнерам пропонується в умовних сутичках проводити бойові дії в кутах і біля межі хорта, частіше робити виходи звідти.

Для ускладнення умов орієнтування ці завдання можна давати відразу двом парам спортсменів, які перебувають на хорті. При цьому кожна з пар змушена враховувати дії інших.

Розвиток почуття свободи рухів

Почуття свободи рухів, тобто розкутості, створюється у результаті оволодіння спортсменом бойового хортингу координації рухів і оптимальним чергуванням розслаблення і напруження.

Для вироблення почуття свободи рухів корисно застосовувати вправи перед дзеркалом, супроводжувати вправи веселою і легкою музикою.

Розвиток почуття удару

Почуття удару пов'язане зі складним сприйняттям швидкості та різкості руху в кінцевій фазі удару, а також ступеня жорсткості, міцності ланок тіла в момент зіткнення ударної поверхні з ціллю.

Для розвитку почуття удару застосовуються вправи в нанесенні ударів по рукавичках, лапах, снарядах. При нанесенні ударів спортсмен бойового хортингу має відчувати:

- їх різкість;
- тривалість і жорсткість зіткнення ударної поверхні з ціллю;
- положення руки або ноги, котра завдає удару;
- ступінь включення в удар тулуба, міру його повороту.

Удари слід наносити з різною різкістю і швидкістю. Особливо ефективні для розвитку почуття удару вправи з лапами. Під час виконання цих вправ тренер бойового хортингу може регулювати жорсткість удару.

Розвиток почуття часу

Почуття часу дозволяє спортсмену оцінювати:

- тривалість сутички;
- тривалість перерви;
- мікроінтервали часу, протягом яких наносяться удари, проводяться прийоми партеру і виконуються захисти.

Для розвитку почуття тривалості сутичок і перерв, між ними тренер варіює ці часові проміжки і називає їх тривалість. Іноді самим спортсменам може даватися завдання визначити закінчення такого часового проміжку.

Найчастіше спортсменам бойового хортингу пропонують спарингові вправи, навчальні сутички протягом 3-х, 2-х або 1 хв, а проміжки між раундами складають: 1,5, 1 або 0,5 хв.

Мікроінтервали усвідомлюються та оцінюються при порівнянні швидкісних дій різних партнерів, часу власних рухів і реакції при роботі в парах.

Розвиток бойової уваги

Без зосередженості та особливої уваги на положеннях і діях противника неможливо реагувати і діяти власними діями і рухами. Тому бойова увага тісно пов'язана зі швидкістю реакції, і всі вправи тля розвитку швидкості реакції служать одночасно вправами дня розвитку бойової уваги.

Найважливіша властивість бойової уваги – інтенсивність, що характеризує напруженість уваги, ступінь зосередженості її на певних діях суперника. Для того, щоб спортсмен бойового хортингу міг із залишковою інтенсивністю зосередити увагу на всіх своїх діях, він у результаті тренувань має виробити в собі постійне прагнення концентрувати своє сприйняття і мислення на виконуваних технічних прийомах рукопашної сутички.

ПОЛОЖЕННЯ ПРО СУДДІВСЬКУ КОЛЕГІЮ НАЦІОНАЛЬНОЇ ФЕДЕРАЦІЇ БОЙОВОГО ХОРТИНГУ УКРАЇНИ

1. Загальні положення

1.1. Дане положення є нормативним документом, який регламентує роботу суддів з бойового хортингу в Україні. Воно розроблене відповідно до положень Закону України «Про фізичну культуру і спорт», «Про об'єднання громадян», Статуту Національної федерації бойового хортингу України та визначає умови і порядок присвоєння почесного спортивного звання «Суддя з бойового хортингу».

1.2. Положення регламентує порядок присвоєння кваліфікаційних категорій спортивних суддів з бойового хортингу і вимоги до кандидатів на присвоєння даних категорій.

1.3. Почесне спортивне звання «Суддя з бойового хортингу» (надалі – Звання) впроваджене з метою визнання особистих заслуг людей, які мають відповідну підготовку у суддівстві кваліфікованих спортсменів України на змаганнях з бойовому хортингу різного рівня.

1.4. Суддівство змагань з бойового хортингу є почесною і відповідальною громадською роботою, що виконується на добровільних засадах.

1.5. Судді Національної федерації бойового хортингу України (надалі – Федерації) об'єднуються у Суддівську колегію (надалі - Колегія), загальне керівництво якої здійснює Рада Колегії.

1.6. Суддями бойового хортингу можуть бути громадяни України, які мають відповідну кваліфікаційну підготовку, виявили бажання брати участь в організації, проведенні та суддівстві змагань. До суддівської роботи залучаються фахівці, спортсмени та любителі бойового хортингу. Призначення суддів на змаганнях відповідного масштабу залежить від рівня їх підготовленості та здійснюється безпосередньо членами ради Колегії.

1.7. Суддя з бойового хортингу має бути чесним і неупередженим під час суддівства змагань, бути прикладом для спортсменів і тренерів, дотримуватись правил змагань, постійно сприяти вихованню спортсменів, вести боротьбу з випадками недисциплінованості і грубості, нетактовності, порушенням правил змагань, активно сприяти популяризації бойового хортингу в Україні і за кордоном.

1.8. Дане Положення є загальним для керування суддями змагань з бойового хортингу в усіх структурах Федерації. Сфера застосування даного Положення розповсюджується на змагання всіх рівнів, серед усіх вікових груп та вагових категорій бойового хортингу в усіх розділах змагань, починаючи з клубних змагань, і закінчуючи чемпіонатом та Кубком України.

1.9. Дія кваліфікаційної категорії спортивного судді, привласненої в бойовому хортингу, не розповсюджується на інші види спорту.

1.10. Дія кваліфікаційної категорії спортивного судді, привласненої в інших видах спорту, не розповсюджується на бойовий хортинг.

2. Мета і завдання Колегії

2.1. Колегія засновується для обслуговування змагань з бойового хортингу всіх рівнів, рангів, категорій та розділів.

2.2. Колегія у відповідності до пунктів даного Положення:

надає практичну допомогу спортивним організаціям, регіональним, обласним, міським та міськрайонним федераціям, спортивним клубам і секціям з бойового хортингу в підготовці та проведенні змагань;

узагальнює та залучає до роботи передовий досвід організації, проведення та суддівства змагань з бойового хортингу;

організовує роботу щодо делегування суддів з бойового хортингу на різні змагання, сприяє формуванню суддівських колегій змагань та підвищенню кваліфікації суддів;

проводить суддівські навчальні семінари, організує роботу щодо вивчення та практичного застосування Правил змагань серед тренерів, спортсменів та інших фахівців з виду спорту.

3. Склад і структура Колегії

3.1. До складу Колегії можуть входити судді, які мають бажання брати участь у суддівстві змагань з бойового хортингу, підтримують і приймають пункти даного Положення, є членами Федерації. До складу Колегії входять судді з бойового хортингу, які мають міжнародну, національну, першу, другу, третю категорії, суддя-стажер та категорію «юний суддя з бойового хортингу».

3.2. Для того, щоб потрапити до складу Колегії, суддя зобов'язаний пройти курс підготовки національного суддівського семінару, виконати необхідні вимоги тестів та успішно скласти іспит з теорії і практики суддівства змагань з бойового хортингу.

3.3. Безпосереднє управління діяльністю Колегії здійснюється Президією Федерації. Голова Колегії за посадою входить до Президії Федерації.

3.4. Структура Колегії:

3.4.1. Колегією керує голова Суддівської колегії Федерації, який призначається президентом Федерації відповідним наказом. Голова Колегії, у випадку невиконання своїх зобов'язань, може бути достроково звільнений зі своєї посади рішенням Президії Федерації або наказом Президента Федерації.

Голова Колегії має наступні повноваження:

за дорученням президента Федерації керує роботою Колегії Федерації;

розподіляє обов'язки між членами Колегії за основними напрямками діяльності;

призначає голів комітетів суддів в розділах змагань «Рукопашна сутичка», «Борцівська сутичка», «Самозахист», «Форма»;

рекомендує кандидатури суддів для проведення фінальних сутичок на чемпіонатах і кубках України, а також всеукраїнських змагань;

призначає голів обласних, міських та районних суддівських комітетів з бойового хортингу;

відповідає перед Президентом та Президією Федерації за якість роботи суддів на змаганнях, які проводяться на території України;

вносить пропозиції щодо поліпшення роботи Колегії та організації суддівства змагань;

організує і проводить суддівські семінари для всіх категорій суддів, тренерів, спортсменів, інших фахівців виду спорту;

надає практичну допомогу спортивним організаціям, дитячо-юнацьким спортивним школам, навчальним закладам у підготовці та проведенні змагань з бойового хортингу;

організовує роботу щодо підвищення кваліфікації суддів в областях, містах, районах України;

забезпечує кваліфіковану роботу суддів на всіх національних змаганнях;

організує роботу з навчання і розуміння представниками федерації правил змагань, нюансів суддівства серед тренерів і спортсменів;

звітує на щорічних звітних загальних зборах Федерації перед Президією Федерації про проведену роботу Колегії та особисту діяльність за звітний період;

у разі своєї відсутності, призначає одного зі своїх заступників для організації роботи Колегії.

3.4.2. Заступники Голови Колегії.

За клопотанням Голови Колегії, Президія Федерації затверджує двох заступників Голови (Першого заступника і заступника Голови) та 25 членів ради Колегії, по одному в кожній області України.

Перший Заступник Голови Колегії є відповідальним за проведення суддівських семінарів та навчання суддів.

Заступник Голови Колегії є відповідальний за організаційно-технічну роботу.

Заступники Голови Колегії відповідно до пунктів даного Положення здійснюють безпосередню організаційну роботу, займаються навчанням та підбором суддівських кадрів, комплектацією регіональних федерацій необхідними засобами суддівства, суддівської форми, суддівських таблиць, прапорців, навчальних і методичних видань щодо здійснення суддівства змагань;

готують пропозиції щодо забезпечення суддівства національних та місцевих змагань, організації заходів з підготовки суддів, суддівських семінарів, нарад, тощо.

3.5. Члени ради Колегії призначаються зі складу найбільш досвідчених суддів по одному від кожної області України та мають наступні обов'язки: виконують функції, визначені Головою Колегії; здійснюють контроль за якістю роботи суддів на змаганнях; надають практичну допомогу в підготовці суддів, беруть безпосередню участь у вирішенні основних завдань Колегії.

3.6. Член ради Колегії є головою обласного суддівського комітету, який підпорядковується керівництву обласної федерації, проводить роботу в своєму регіоні щодо підвищення кваліфікації суддів, організує суддівство обласних, міських та районних змагань з бойового хортингу в області.

3.7. Колегія має чотири Суддівських комітетів за розділами змагань з бойового хортингу розділені на наступні спеціалізації:

3.7.1. Суддівський комітет розділу «Рукопашна сутичка» займається питаннями суддівства змагань свого розділу, забезпечує суддівство сутичок, згідно особливостям даної спеціалізації, має свою структуру і органи управління: голову, заступника голови, членів комітету.

3.7.2. Суддівський комітет розділу «Борцівська сутичка» займається питаннями суддівства змагань свого розділу, проводить суддівство сутичок, згідно особливостям даної спеціалізації, досліджує і вдосконалює принципи та методики використання техніки боротьби в бойовому хортингу, має свою структуру і органи управління: голову, заступника голови, членів комітету.

3.7.3. Суддівський комітет розділу «Самозахист» займається питаннями суддівства змагань свого розділу, проводить суддівство виступів учасників, які демонструють прийоми самозахисту, розробляє і вдосконалює практики застосування прийомів самооборони та демонстрації техніки розділу, згідно особливостям даної спеціалізації, має свою структуру і органи управління: голову, заступника голови, членів комітету.

3.7.4. Суддівський комітет розділу «Форма» займається питаннями суддівства змагань свого розділу, проводить суддівство з демонстрації форм, досліджує і вдосконалює принципи та методики базової техніки бойового хортингу, згідно особливостям даної спеціалізації, має свою структуру і органи управління: голову, заступника голови, членів комітету.

3.8. У разі невиконання своїх обов'язків, Колегія може бути доповнена, реорганізована, розформована рішенням Президії Федерації.

4. Зміст роботи Колегії

4.1. Колегія виконує наступні функції:

здійснює контроль підготовки місць змагань у відповідності до вимог Міжнародних правил змагань з бойового хортингу;

забезпечує організаційний комітет змагань необхідною кількістю кваліфікованих суддів, членів Колегії;

заслуховує звіти головних суддів національних, обласних, міських, районних і клубних змагань про підсумки проведення та загальний аналіз рівня суддівства;

здійснює підготовку і підвищення кваліфікації суддівських кадрів шляхом організації семінарів, суддівських нарад, консультацій, курсів підвищення кваліфікації суддів;

проводить іспити та екзаменаційні тести на знання Правил змагань з бойового хортингу, суддівської термінології та спеціальних суддівських знань;

оцінює організаційну діяльність, практичне суддівство окремих суддів, їх дисципліну;

організовує заходи щодо обміну досвідом роботи обласних суддівських комітетів та провідних суддів з різних міст країни, заходи щодо підвищення культури проведення змагань, популяризації бойового хортингу та поліпшення взаємовідносин з глядачами та вболівальниками змагань;

здійснює нагляд та інспектування підготовки і проведення змагань, призначає спостерігачів змагань;

розглядає подання щодо присвоєння суддівських категорій, веде особистий облік роботи кожного судді;

розглядає матеріали щодо зняття суддівської категорії з некваліфікованого судді, який не виконує суддівських зобов'язань, або за порушення суддівської дисципліни;

здійснює підготовку суддів-початківців для вступу і складання іспитів на право бути членом Суддівської Колегії України, отримати звання судді-стажера або юного судді;

готує пропозиції щодо випуску обладнання та атрибутики для проведення змагань, суддівської форми;

розглядає подання і клопотання про заохочення та покарання членів Колегії;

проводить конкурси для визначення кращих суддів на національних змаганнях, кращих суддів Федерації за підсумками спортивного календарного року.

4.2. Суддівська Колегія оцінює загальну роботу кожного судді впродовж звітнього періоду, його професійні навички та суддівську дисципліну і класифікує їх за трьома рівнями *високим, середнім і низьким*:

робота судді високого рівня: обслуговування і суддівство змагань практично без помилок і зауважень, відсутність порушень суддівської дисципліни;

робота судді середнього рівня: обслуговування і суддівство змагань із зауваженнями та помилками незначного характеру, які не впливають на правильність винесення рішення щодо визначення переможця сутички, бажання

навчатися та вдосконалювати свій професійний рівень, правильне реагування на зауваження, незначні порушення дисципліни виражені в особистій неорганізованості;

робота судді низького рівня: обслуговування і суддівство змагань з істотною кількістю зауважень і помилок, які впливають на визначення переможця сутички, наявність вагомих порушень дисципліни, виявлення небажання прислуховуватися до зауважень та виконувати загальноприйняті норми поведінки суддів під час змагань.

4.3. Колегія проводить кваліфікаційну оцінку суддів за трьома рівнями на всіх без виключення змаганнях з бойового хортингу, що проводяться в Україні, на основі письмового звіту головного судді чи голови оргкомітету змагань. Роботу головних суддів та голів оргкомітетів оцінює безпосередньо Колегія у співпраці з керівництвом суддівського комітету області та комітету розділу змагань.

4.4. Судді, які отримали оцінку високого рівня на календарних змаганнях України з бойового хортингу мають право обслуговувати наступні національні, регіональні та місцеві змагання, проводити суддівство фінальних сутичок в якості арбітра хорта, рефері та бокового судді, надавати клопотання щодо організації і проведення обласних і місцевих змагань.

4.5. Судді, які отримали оцінку середнього рівня на календарних змаганнях України з бойового хортингу не отримують права обслуговувати в якості арбітра або рефері наступні національні, регіональні та місцеві змагання, проводити суддівство фінальних сутичок в якості арбітра хорта, рефері, надавати клопотання щодо організації змагань з виду спорту на місцях. Вони зберігають за собою право працювати в суддівських бригадах тільки в якості бокового судді, судді при учасниках.

4.6. Судді, які отримали оцінку низького рівня на календарних змаганнях України з бойового хортингу не допускаються до суддівства наступних національних, регіональних змагань і понижуються в кваліфікації на одну категорію або дискваліфікуються строком на один рік з моменту отримання оцінки роботи низького рівня. Таким суддям дозволяється брати участь в суддівстві міських, районних і клубних змагань, підвищуючи свій суддівський рівень та виправляючи помилки суддівства.

5. Атестація суддів з бойового хортингу

5.1. Атестація суддів з бойового хортингу проходить 1 раз на рік з метою надання суддівської ліцензії на поточний рік. Головними заходами, які є кваліфікованими для видання суддівської ліцензії, є національній суддівський семінар, семінари, що проводяться за один день до початку чемпіонату України з бойового хортингу серед дорослих чи Кубку України.

5.2. Суддя, який не пройшов атестацію в поточному році, не допускається до суддівства на чемпіонатах України та наступних офіційних змаганнях календарного спортивного року.

5.3. При необхідності атестація суддів може проводитись частіше ніж 1 раз у рік перед офіційними змаганнями з бойового хортингу за рішенням Президії Федерації.

5.4. Для проходження суддівської атестації необхідно пройти базовий суддівський семінар, на якому судді знайомляться з правилами та принципами суддівства, що містять наступні питання:

- основні критерії суддівства дитячих та юнацьких змагань;
- принципи суддівства змагань у розділах «Рукопашна сутичка», «Борцівська сутичка», «Самозахист», «Форма»;
- критерії суддівських оцінок;
- традиції та зміст суддівського етикету;
- суддівська документація;
- особливості жестикуляції та сигналізації рефері і бокових суддів;
- принцип підрахунку результативних атак арбітром хорта;
- особливості суддівства міжнародних змагань;
- зміни та доповнення в Положеннях і Правилах змагань, регламентуючих документах Федерації.

5.5. Після базового семінару суддя здає атестаційний іспит, під час якого визначається його рівень теоретичної і практичної підготовки в кожному розділі змагань, у якому він претендує на суддівство.

5.6. Після атестації відбувається засідання атестаційної комісії, на якому підтверджується підвищення або пониження суддівської категорії суддям за наступними критеріями:

- відповідність своїй суддівській категорії впродовж року;
- рівень підготовлених спортсменів, їх присутність у збірних командах;
- виконання етичних норм поведінки;
- участь у суддівських, тренерських, атестаційних та інших семінарах;
- участь в якості судді на змаганнях;
- кількість проведених навчально-тренувальних семінарів з бойового хортингу;
- кількість організованих і проведених змагань в якості головного судді;
- участь зі своїми спортсменами в міжнародних змаганнях в Україні та за кордоном;

активна суддівська та інструкторська позиція, бажання працювати в питаннях розвитку і популяризації бойового хортингу в Україні та за кордоном.

5.7. Суддівська категорія підвищується на 1 рівень на кожній атестації. В окремих випадках, враховуючи особливі здобутки суддів, категорія може

підвищуватись на 2 рівня. Категорія понижується на 1 рівень, якщо суддя національної або першої категорії протягом сезону не мав достатньої суддівської практики: провів суддівство менше, ніж 5 змагань на рік; судді нижчих категорій (другої та третьої) – менше, ніж 3 змагання на рік та провів суддівство менше ніж 25 виступів спортсменів за змагання, або взагалі не був присутнім на спортивних заходах Федерації.

5.8. Протокол результатів атестаційної комісії затверджує Президія Федерації, підписує Президент Федерації та за підсумками семінару видаються відповідні кваліфікаційні суддівські документи особам, які успішно склали іспити. Результати семінарів офіційно публікуються на сайті Федерації.

6. Класифікація суддів з бойового хортингу

6.1. У Федерації встановлюються наступні суддівські категорії:

6.1.1. Юний суддя з бойового хортингу;

6.1.2. Суддя з бойового хортингу III категорії;

6.1.3. Суддя з бойового хортингу II категорії;

6.1.4. Суддя з бойового хортингу I категорії;

6.1.5. Суддя з бойового хортингу національної категорії;

6.1.6. Рефері з бойового хортингу національної категорії;

6.1.7. Суддя з бойового хортингу міжнародної категорії;

6.1.8. Рефері з бойового хортингу міжнародної категорії.

7. Застосування кваліфікаційних суддівських категорій та органи, які їх присвоюють

7.1. Суддя, який має кваліфікацію «Юний суддя з бойового хортингу», має право обслуговувати наступні змагання з бойового хортингу, при умові, що в них приймають участь спортсмени з 1 по 6 учнівський ранк – спортивний рівень, які мають перший юнацький – третій дорослий спортивний розряд:

всеукраїнські дитячі змагання новачків;

чемпіонат області серед юнаків;

рейтингові обласні турніри серед юнаків;

клубні та міжклубні змагання обласного та міського рівня серед юнаків;

першості закладів освіти, дитячо-юнацьких спортивних шкіл серед юнаків;

клубні та міжклубні турніри закладів освіти серед юнаків.

Кваліфікацію «юний суддя з бойового хортингу» присвоює керівний орган клубу, районної, міської федерації бойового хортингу.

7.2. Суддя, який має кваліфікацію «Суддя з бойового хортингу III категорії», має право обслуговувати наступні змагання з бойового хортингу, при умові, що в них приймають участь спортсмени з 1 по 10 учнівський ранк – спортивний рівень, які мають перший юнацький – другий дорослий спортивний розряд:

всеукраїнські відкриті змагання серед юнаків, кадетів;

міжнародні турніри серед юнаків, кадетів, крім офіційних чемпіонатів, кубків, відкритих міжвідомчих турнірів;

міжобласні і міжрегіональні турніри серед юнаків, кадетів, юніорів;

чемпіонати області серед юнаків кадетів, юніорів;

рейтингові обласні турніри серед юнаків та юніорів;

клубні та міжклубні обласні турніри серед юнаків, кадетів та юніорів;

першості закладів, освіти, дитячо-юнацьких спортивних шкіл серед юнаків, кадетів, та юніорів;

клубні та міжклубні турніри закладів освіти серед юнаків, кадетів та юніорів.

Кваліфікацію «Суддя з бойового хортингу III категорії» присвоює Рада Колегії за поданням претендента на категорію.

7.3. Суддя, який має кваліфікацію «Суддя з бойового хортингу II категорії», має право обслуговувати наступні змагання з бойового хортингу, при умові, що в них приймають участь спортсмени з 1 учнівського по 3 інструкторський ранк – спортивний рівень, які мають перший юнацький – перший дорослий спортивний розряд:

всеукраїнські відкриті змагання серед юнаків та юніорів;

міжнародні турніри серед юнаків, кадетів та юніорів, крім офіційних чемпіонатів, кубків, відкритих всесвітніх турнірів;

міжобласні і міжрегіональні турніри серед юнаків кадетів та юніорів;

чемпіонати області серед юнаків, кадетів, юніорів та молоді;

рейтингові обласні турніри серед юнаків, юніорів та молоді;

клубні та міжклубні обласні турніри серед юнаків, юніорів та молоді;

першості закладів освіти, дитячо-юнацьких спортивних шкіл серед юнаків, юніорів та молоді;

клубні та міжклубні турніри закладів освіти серед юнаків, юніорів та молоді.

Кваліфікацію «Суддя з бойового хортингу II категорії» присвоює Радою Колегії за поданням претендента на категорію.

7.4. Суддя, який має кваліфікацію «Суддя з бойового хортингу I категорії», має право обслуговувати наступні змагання з бойового хортингу, при умові, що в них приймають участь спортсмени з кваліфікацією будь-який ранк – спортивний рівень, які мають перший юнацький розряд – кандидат у майстри спорту України:

чемпіонати України серед юнаків, кадетів та юніорів за рішенням Ради Федерації;

командні чемпіонати України серед юнаків, кадетів та юніорів за рішенням Ради Федерації;

всеукраїнські відкриті змагання категорії А будь-якої вікової групи;

міжнародні турніри серед юнаків, юніорів та молоді, крім офіційних чемпіонатів, кубків, відкритих всесвітніх турнірів;

міжобласні та міжрегіональні турніри серед юнаків, юніорів і молоді;

чемпіонати області серед юнаків, юніорів, молоді та дорослих;

рейтингові обласні турніри серед юнаків, юніорів, молоді та дорослих;

клубні та міжклубні обласні турніри серед юнаків, юніорів, молоді та дорослих;

першості закладів освіти, дитячо-юнацьких спортивних шкіл серед юнаків, юніорів, молоді та дорослих;

клубні та міжклубні турніри закладів освіти серед юнаків, юніорів, молоді та дорослих.

Кваліфікацію «Суддя з бойового хортингу I категорії» присвоює Рада Колегії за поданням претендента на категорію.

7.5. Суддя, який має кваліфікацію «Суддя з бойового хортингу національної категорії», має право в якості бокового судді, заступника арбітра хорта обслуговувати національні змагання з бойового хортингу любого рангу і розділів змагань, любой вікової групи та проводити суддівство сутичок любого рівня майстерності спортсменів від спортсменів-розрядників до майстрів спорту України міжнародного класу. Суддя національної категорії має право брати участь у суддівстві змагань, засновниками яких є, як сама Федерація, так і її структурні підрозділи – обласні федерації, а також, за її дорученням, окремі спортивні клуби бойового хортингу, любі міжнародні змагання, крім офіційних чемпіонатів Європи та світу, кубків Європи та світу, відкритих всесвітніх турнірів.

Кваліфікацію «Суддя з бойового хортингу національної категорії» присвоює Рада Колегії за поданням претендента на категорію.

7.6. Суддя з бойового хортингу, який має кваліфікацію «Рефері національної категорії», має право в якості рефері на хорті, арбітра хорта обслуговувати національні змагання з бойового хортингу любого рангу і розділів змагань, любой вікової групи та проводити суддівство сутичок любого рівня майстерності спортсменів від спортсменів-розрядників до майстрів спорту України міжнародного класу. Рефері національної категорії має право брати участь у суддівстві змагань в якості рефері, арбітра хорта, засновниками яких є, як сама Федерація, так і її структурні підрозділи – обласні федерації, а також за її дорученням окремі спортивні клуби бойового хортингу, любі міжнародні змагання, крім офіційних чемпіонатів Європи та Світу, кубків Європи та світу, відкритих всесвітніх турнірів.

Кваліфікацію «Рефері національної категорії» присвоює Рада Колегії за поданням претендента на категорію.

7.7. Суддя, який має кваліфікацію «Суддя з бойового хортингу міжнародної категорії», «Рефері з бойового хортингу міжнародної категорії» має право обслуговувати від імені України офіційні чемпіонати, Кубки Європи і світу, відкриті міжнародні турніри всесвітнього рейтингу Всесвітньої федерації бойового хортингу – World Combat Horting Federation.

Кваліфікацію «Суддя з бойового хортингу міжнародної категорії», «Рефері з бойового хортингу міжнародної категорії» присвоює Міжнародний суддівський комітет Всесвітньої федерації бойового хортингу – World Combat Horting Federation за поданням Президії Федерації при успішному проходженні іспитів на міжнародних суддівських семінарах.

Для участі в Міжнародних суддівських семінарах на присвоєння категорії «Суддя міжнародної категорії», «Рефері міжнародної категорії», Президія Федерації рекомендує фахівців тільки із числа спортивних суддів національної категорії.

8. Порядок оформлення кваліфікаційних документів

8.1. Особи, кандидатури яких подані на присвоєння суддівських категорій, розглядаються відповідними колегіями суддів з бойового хортингу. Присвоєння суддівських категорій оформлюється відповідними наказами.

8.2. Для оформлення суддівських категорій: «Юний суддя з бойового хортингу» подаються наступні документи:

заява претендента встановленого зразка;

оформлена картка обліку спортивної суддівської діяльності;

2 фотокартки розміром 3×4 см;

копія свідоцтва про народження (для присвоєння кваліфікаційної категорії юного спортивного судді);

рішення керівного органу обласної федерації бойового хортингу;

8.3. Для оформлення суддівських категорій: «Суддя з бойового хортингу III категорії», «Суддя з бойового хортингу II категорії», «Суддя з бойового хортингу I категорії», «Суддя з бойового хортингу національної категорії», «Рефері з бойового хортингу національної категорії» подаються наступні документи:

заява претендента встановленого зразка;

оформлена картка обліку спортивної суддівської діяльності;

2 фотокартки розміром 3×4 см;

ксерокопія паспорта (сторінка з прізвищем, ім'ям та по-батькові);

рішення Ради Суддівської колегії національної федерації.

9. Умови присвоєння суддівських категорій

9.1. Суддівські категорії «Юний суддя з бойового хортингу», «Суддя з бойового хортингу III категорії», «Суддя з бойового хортингу II категорії»,

«Суддя з бойового хортингу I категорії» присвоюються Колегією за умов виконання наступних вимог:

9.1.1. Суддівська категорія «Юний суддя з бойового хортингу» надається особам у віці від 14 років, які прослухали суддівський семінар і мають досвід суддівства не менш одного року в п'яти змаганнях.

9.1.2. Суддівська категорія «Суддя з бойового хортингу III категорії» – надається Радою Колегії Федерації за клопотанням профільного комітету особам у віці 16 років і більше, які мають досвід суддівства не менш півтора роки і приймали участь у суддівстві 7-ми змагань: першості клубу, району або міста, брали участь у суддівському семінарі за правилами змагань і успішно склали іспит кваліфікаційній комісії з питань знання Правил змагань, у тому числі приймали участь у 3-х змаганнях у складі суддівської бригади, укомплектованої з суддів інших клубів, федерацій, організацій бойового хортингу.

Категорія привласнюється при наявності категорії «Юний суддя з бойового хортингу». Претендент повинен мати практику роботи судді при учасниках, бокового судді, заступника арбітра хорта.

9.1.3. Суддівська категорія «Суддя з бойового хортингу II категорії» присвоюється Радою Колегії Федерації за клопотанням профільного комітету особам у віці 16 років і старше, які мають стаж суддівства не менш 2 років після присвоєння кваліфікації «Суддя з бойового хортингу III категорії», приймали участь у суддівстві 7 змагань: районних, міських, спортивних клубів, приймали участь у суддівському семінарі за правилами змагань і успішно склали іспит кваліфікаційній комісії в питаннях знання Правил змагань, а також приймали участь у 3 змаганнях в складі суддівської бригади, вкомплектованої з суддів інших клубів, федерацій, організацій бойового хортингу, приймали участь в організації і проведенні суддівського семінару для отримання кваліфікації «Юний суддя з бойового хортингу», «Суддя з бойового хортингу III категорії».

Претендент повинен мати практику роботи судді при учасниках, бокового судді, рефері, заступника арбітра хорта, заступника головного судді або помічника секретаря змагань.

9.1.4. Суддівська категорія «Суддя з бойового хортингу I категорії» присвоюється рішенням Ради Колегії Федерації за клопотанням профільного комітету особам, які мають категорію «Суддя з бойового хортингу II категорії» і стаж суддівства не менше 2 років після присвоєння кваліфікації «Суддя з бойового хортингу II категорії», стаж суддівства не менше 7 змагань міського, районного, обласного і 5 змагань національного рівня у складі суддівської бригади, укомплектованої з суддів інших клубів, федерацій, організацій бойового хортингу, мати досвід роботи в якості головного судді або заступника головного судді та головного секретаря змагань. Обов'язкова участь не менше, ніж у трьох семінарах з підготовки «Суддів з бойового хортингу III категорії» та

«Суддів з бойового хортингу II категорії», які проводяться за 40-годинною програмою: особисто провести в загальній складності не менше 8 годин занять програми семінару.

Претендент повинен мати практику роботи головним суддею, заступником головного судді або секретарем змагання, вміти правильно оформляти суддівську звітність.

9.2. Суддівські категорії «Суддя з бойового хортингу національної категорії», «Рефері з бойового хортингу національної категорії» присвоюються рішенням Ради Колегії Федерації за клопотанням профільного комітету. Дані суддівські категорії можуть бути присвоєні суддям, які мають I категорію і стаж суддівства не менше 4 років після її присвоєння, а також тим діючим суддям, які вже мають звання «Суддя з бойового хортингу національної категорії», «Рефері з бойового хортингу національної категорії», які мають практику суддівства за звітний період не менше 28 змагань, з них 14 календарних змагань Федерації, мати досвід роботи за цей період в якості головного судді у 2 змаганнях, заступника головного судді у 2 змаганнях, головного секретаря у 2 змаганнях. Для отримання даної кваліфікації необхідно взяти участь у 3 семінарах з підготовки «Суддів з бойового хортингу I категорії», які проводяться за 40-годинною програмою. Особисто провести не менше 12 годин занять, брати участь у семінарі і скласти кваліфікаційний іспит Колегії.

Претендент повинен мати практику роботи на всіх рівнях суддівства: судді при учасниках, бокового судді, рефері, заступника арбітра хорта, арбітра хорта, головного судді, заступника головного судді, секретаря змагання, здійснювати суддівство у збірній суддівській бригаді, уміти надавати консультації з оформлення суддівської документації.

9.2.1. Особа, яка призначається Головним суддею на національному змаганні повинна мати суддівську кваліфікацію «Суддя з бойового хортингу національної категорії», «Рефері з бойового хортингу національної категорії».

9.2.2. Суддя з бойового хортингу національної категорії, Рефері з бойового хортингу національної категорії, Суддя з бойового хортингу I категорії, Суддя з бойового хортингу II категорії, який не з'явився на Національний суддівський семінар без поважної причини, допускається до суддівства спортивних змагань Федерації на одну категорію нижче, строком до проведення наступного Національного суддівського семінару, з обов'язковим відвідуванням і проходженням тестів даним суддею.

10. Права та обов'язки суддів

10.1. Суддя з бойового хортингу має право:

у відповідності до своєї кваліфікації приймати участь у суддівстві змагань з бойового хортингу, семінарах щодо підвищення суддівської кваліфікації;

при суддівстві змагань використовувати всі необхідні суддівські атрибути, обумовлені правилами змагань;

проводити семінари та інструктажі за дорученням відповідних колегій суддів;

вимагати від організатора змагання, головного судді, Президії Федерації, Ради обласної спортивної федерації захисту своєї честі і гідності;

вимагати через головного суддю припинення змагань для усунення виявлених порушень правил поведінки;

відповідно до чинного законодавства отримувати грошові виплати та інші заохочення за виконання суддівської діяльності, в залежності від суддівської категорії і посади на змаганнях, отримувати відшкодування витрат, пов'язаних з від'їздами до місця проведення змагань;

подавати клопотання щодо підвищення суддівської категорії у відповідності з кваліфікаційними вимогами, якщо виконав для цього всі умови;

подавати апеляцію через Дисциплінарну колегію Федерації до Президії Федерації, Ради обласної федерації на рішення головного судді, організатора змагань, яке він вважає неправочинним, у відношенні до його особисто або спортсмена, виступ якого він судив;

бути звільненим від основної роботи на період участі в суддівстві змагань на підставі офіційного запрошення організацій або відповідних федерацій бойового хортингу;

клопотати про зняття покарань, відновлення втраченої суддівської категорії;

клопотати про видання дублікату посвідчення судді з бойового хортингу, у разі втрати оригіналу.

10.2. Суддя з бойового хортингу зобов'язаний:

чесно, об'єктивно і неупереджено оцінювати виступи учасників змагань, без врахування минулих досягнень, наявності звань, зайнятих раніше місць і рейтингів спортсменів, здійснювати суддівство кваліфіковано і професійно, виключаючи помилки, які можуть привести до несправедливої оцінки виступів і спотворення результатів змагань, своєчасно і справедливо вирішувати всі питання, які виникли в ході змагання;

досконало знати правила змагань, суворо і об'єктивно застосовувати їх у процесі суддівства, сприяти проведенню змагань на високому організаційному рівні;

постійно дбати про підвищення своєї суддівської кваліфікації, рівня підготовленості, передавати свої знання і досвід молодшим суддям, брати активну участь у роботі Колегії і популяризації неупередженого суддівства, в роботі семінарів з підготовки і підвищення кваліфікації суддів;

проводити семінари та інструктажі за дорученням відповідних суддівських комісій;

знаходячись на хорті в якості рефері або бокового судді під час суддівства, не вступати у розмови із глядачами, тренерами, секундантами, спортсменами, іншими спортивними суддями, не виявляти упередженості щодо виступів учасників або роботи інших суддів, поводити себе коректно і стримано, не залишати місце суддівства і не припиняти суддівство без дозволу головного судді змагання;

здійснювати суддівство змагань у заздалегідь підготовленій, охайній суддівській формі, встановленій правилами змагань;

виховувати в роботі толерантність, дисциплінованість, дотримання правил змагань учасниками, тренерами і представниками, бути коректним, ввічливим і доброзичливим по відношенню до всіх учасників і глядачів змагань;

до початку змагання, в перервах і по їх закінченні не вступати в обговорення з тренерами, учасниками, іншими суддями, організаторами, офіційними особами Федерації і глядачами оцінок виступів учасників і не намагатися з'ясувати думку вказаних осіб про виступ спортсменів, у перервах знаходитися тільки в кімнаті офіційних суддів;

бути прикладом дисциплінованості і організованості в ході проведення змагань, неупереджено та справедливо вирішувати спірні питання, непередбачені правилами змагань, сумлінно ставитись до своїх обов'язків;

не порушувати вимоги даного Положення, етичні норми поведінки судді з бойового хортингу, інші нормативні акти Федерації, які відносяться до питань організації і проведення змагань;

протистояти проявам грубості, неповаги, недисциплінованості, порушеннями правил змагань з боку учасників, тренерів, представників команд, глядачів;

виховувати спортсменів у дусі дотримання спортивної етики;

відмовитися від суддівства у разі участі в змаганні найближчих родичів або членів сім'ї, заявити головному судді до початку змагання про факт реєстрації такого члена родини для виступу у розділі, на який суддя був призначений обслуговувати змагання;

заздалегідь готуватися і з'являтися до місця проведення змагання, маючи при собі посвідчення спортивного судді і відповідну суддівську форму;

не входити в будь-яку іншу суддівську колегію, крім Колегії Федерації;

у перервах між сутичками, колами змагань, інформувати головного суддю змагань про виявлені порушення правил проведення змагань або інших положень, вимагати від нього та організатора змагань усунення недоліків;

відмовитися від суддівства розділів змагань бойового хортингу, які не відповідають його категорії;

підписати протокол змагання.

10.3. У разі порушення суддею будь-якої з вимог даного Положення, Президія Федерації може застосувати до нього наступні форми покарання:

- а) попередження;
- б) тимчасове усунення від суддівства змагань в Україні і / чи за кордоном;
- в) тимчасове припинення дії суддівської категорії, пониження категорії;
- г) виключення із членів Колегії Федерації.

11. Порядок формування суддівських бригад на змаганнях

11.1. Суддівські бригади чемпіонатів та кубків України формує і затверджує виключно Президія Федерації на підставі рекомендацій, розроблених Колегією, координаторами комітетів з розділів змагань.

11.2. До складу однієї суддівської бригади у розділі змагань «Рукопашна сутичка» на чемпіонаті або кубку України входять 5 чоловік, із яких 4 судді (арбітр хорта, заступник арбітра хорта – хронометрист, рефері і один боковий суддя) – судді національної або міжнародної категорії і один боковий суддя – суддя першої категорії. В цьому випадку даний боковий суддя може здавати практичний іспит на підвищення суддівської кваліфікації до національної категорії.

11.3. За рішенням Президії Федерації в одну суддівську бригаду на чемпіонаті чи кубку України можуть бути включені не більше одного судді міжнародної категорії із зарубіжної федерації – члена Всесвітньої федерації бойового хортингу.

11.4. Під час попередніх змагань (не напівфінальних і фінальних виступів) одна область, на території якої проводиться чемпіонат або кубок України, може бути представлена в суддівській бригаді двома судьями, кожна інша область – одним суддею.

11.5. Суддівство напівфінальних і фінальних сутичок на змаганнях національного рівня проводиться суддівською бригадою, укомплектованою по одному судді з кожної області. Два судді з однієї області не можуть обслуговувати напівфінальну і фінальну частину змагань ні в якому розділі змагань з бойового хортингу.

11.6. Забороняється включати в одну суддівську бригаду двох чи більше суддів від одного спортивного клубу бойового хортингу.

11.7. Забороняється включати в суддівську бригаду суддю, або призначати арбітром хорта, якщо в даному розділі змагання бере участь хоча б один член його родини (син, донька, внук, внучка, батько, мати), по лінії подружжя (обоє подружжя, в тому числі якщо вони знаходяться в громадянському шлюбі), а також по лінії брата або сестри (старші і молодші брати, сестри, племінники). Забороняється включати в одну суддівську бригаду спортивних суддів, які мають близькі або дальні родинні відносини: чоловік – жінка, в тому числі якщо вони

знаходяться в громадянському шлюбі, один з батьків – син/ донька, брат – брат, сестра – брат, сестра – сестра, також у відношенні до двоюрідних братів, сестер, дядів, тьоть, племінників, племінниць, дідусів, бабусь, внуків, внучок, братів чи сестер чоловіка або жінки тощо.

11.8. Запрошення в суддівську бригаду спортивних суддів, які не є членами Федерації, можливо на підставі спеціального рішення Президії Федерації.

11.9. Президія Федерація має право в окремих випадках включати в бригаду фахівців за своїм поглядом, до суддівства чемпіонатів серед молодших, старших юнаків можуть допускатися судді, які мають першу суддівську категорію.

11.10. На змаганнях суддівські бригади можуть мінятися між собою після кожного кола змагання в розділі «Рукопашна сутичка», «Борцівська сутичка», але в розділах «Самозахист» і «Форма» бригада суддів має судити змагання повністю від першого кола до фінальних виступів, включаючи фінали.

11.11. У випадку захворювання спортивного судді – члена укомплектованої бригади, порушення членом суддівської бригади норм суддівського етикету, пунктів даного Положення, норм поведінки члена Федерації, а також в інших виключних випадках, даний член суддівської бригади може бути замінений рішенням головного судді змагання на запасного суддю або іншого фахівця після консультації з членами Президії Федерації.

11.12. Керівний орган обласної федерації – колективного члена Федерації має право впровадити необхідні місцеві критерії, специфічні для даного регіону, щодо формування суддівських бригад для обслуговування змагань з бойового хортингу, які вона організовує. Дані критерії не повинні суперечити вимогам даного Положення.

11.13. Суддівські бригади чемпіонатів і кубків областей, інших обласних змагань формує суддівський комітет з бойового хортингу області на нараді суддів та представників під час мандатної комісії, представляє їх в оргкомітет змагання, сформований Виконкомом обласної федерації, а при недостатності кваліфікованих суддів в області узгоджує такі дії з Колегією Федерації.

11.14. Пропозиції по складу суддівських бригад міжнародних турнірів категорії А, відкритих всесвітніх турнірів, які проводить Всесвітня федерація бойового хортингу, у відповідності з пунктами розділу 11 даного Положення розробляє організатор змагання, який після їх узгодження з Президією Федерації, може представити Міжнародній суддівській колегії з бойового хортингу.

12. Права та обов'язки головного судді змагання перед Колегією Федерації

12.1. Очолює суддівську колегію та керує проведенням змагань Головний суддя змагань. У разі створення Оргкомітету змагань, Головний суддя за

посадою є одночасно заступником голови Оргкомітету. Головний суддя призначається організацією, що проводить змагання, а для всеукраїнських календарних змагань з бойового хортингу – Федерацією.

12.2. Головний суддя несе відповідальність за проведення змагань у відповідності з правилами змагань, даним Положенням, Регламентом (Положенням) про проведення змагань, керує роботою суддівської колегії змагань, звітує перед організацією, яка проводить змагання, і відповідає перед Федерації або обласною федерацією бойового хортингу (у залежності від статусу змагань).

12.3. Головний суддя змагань зобов'язаний:

перевіряти стан і готовність місця змагань до початку виступів спортсменів, інвентаря та устаткування, приміщень для суддів і учасників, документації, яка ведеться на змаганні;

заздалегідь з'явитися на місце проведення змагань і разом з організатором перевірити готовність усіх служб до проведення заходу і внести необхідні корективи щодо поліпшення роботи;

отримати в організатора змагань і вивчити сценарій урочистого відкриття, проведення заходу з хронометражем кіл змагань, перерв, включенням показових виступів, офіційних промов, церемонії нагородження та урочистого закриття змагань;

призначати суддів і посадових осіб для проведення зважування учасників, жеребкування і формувати суддівські бригади;

разом з організатором оглянути кімнату суддів, переконатися, що рішення Президії Федерації щодо відсутності алкогольних напоїв і цигарок будуть виконуватися, що для почесних гостей та інших запрошених осіб виділене окреме приміщення. До початку першого кола змагань провести інструктивну нараду з суддями і забезпечити заповнення ними бюлетеня про знання кодексу етичних норм поведінки суддів Федерації та даного Положення;

не допускати до участі у змаганнях спортсменів, суддів, представників команд, які не підготовлені і не відповідають вимогам правил змагань, даного Положення і Регламенту (Положення) про змагання;

разом з організатором перевірити наявність і готовність медичного персоналу в залі для надання допомоги учасникам змагань;

затверджувати дискваліфікацію учасників;

перед самим початком змагання або в ході першого тура оглянути всіх учасників, переконатися, що змагальні костюми відповідають вимогам Міжнародних правил змагань з бойового хортингу, реклама спонсорів на костюмах відповідає нормам Всесвітньої федерації бойового хортингу, а в разі виявлення порушень вимагати від представника команди, яку представляє даний

учасник, привести костюм у належний вигляд у відповідності з правилами змагань;

у ході всього змагання контролювати, щоб інформація про послідовність виступів учасників, протоколи сутичок, результати попереднього кола для учасників вивішувалися своєчасно і в доступному місці;

знімати зі змагань суддів, що допустили грубі помилки при суддівстві;

проводити засідання і наради суддівської колегії у всіх випадках, коли це буде потрібно (до початку, по ходу змагань і після їхнього закінчення);

проводити наради з медперсоналом, який обслуговує змагання;

при одержанні протесту приймати обґрунтоване рішення відповідно до правил змагань, даного Положення і Регламенту (Положення) про змагання;

разом з організатором змагання забезпечити припинення неетичної поведінки на змаганнях спортсменів, тренерів, глядачів, суддів, самому чітко виконувати етичні норми громадської поведінки;

відповідно до представлення інспекторської групи змагань і особистих спостережень, давати оцінку діям кожного члена суддівської колегії;

мати безпосередній постійний зв'язок з арбітром хорта, який підписує остаточний протокол рішення суддівської бригади щодо об'явлення перемоги чи поразки в певній сутичці;

приймати остаточне рішення у випадках, не обговорених правилами змагань, даним Положенням і Регламентом (Положенням) про змагання, а також при виникненні суперечливих ситуацій;

не пізніше ніж через 3 дні після закінчення змагань здати звіт, протоколи та інші обов'язкові документи в організацію, яка проводить змагання. Вислати короткий звіт чи копії вищевказаних документів в Секретаріат Федерації.

Головний суддя зобов'язаний не допустити суддю до суддівства змагань або вилучити його зі складу суддівської бригади, якщо суддя порушив будь-який із пунктів даного Положення.

12.4. Головний суддя змагань має право:

скасувати змагання, якщо місце їхнього проведення, устаткування чи інвентар не відповідають вимогам правил змагань;

припинити змагання, оголосити перерву, перенести початок змагань на більш пізніший час, при виникненні виключних обставин чи якщо глядачі своєю поведінкою заважають ефективному перебігу змагань;

не допускати до змагань учасників, які за своїм віком, спортивною кваліфікацією, зовнішнім виглядом або з інших причин не відповідають вимогам правил змагань або Регламенту (Положення) про проведення змагань;

внести зміни до програми і розкладу змагань, якщо за умовами їхнього проведення в цьому виникла необхідність;

переміщувати суддів по ходу змагань;

зупинити сутичку і дати необхідні вказівки суддям на хорті, у випадку явної помилки чи невірно прийнятого рішення;

в разі необхідності переформувати суддівські бригади для ефективнішого проведення сутичок;

скасувати рішення судді, якщо сам особисто переконався в його помилковості, й прийняти своє рішення;

відсторонити від участі в суддівстві змагань суддів, що зробили грубі помилки і не справляються з виконанням покладених на них обов'язків;

під час перерви між сутичками, при виникненні необхідності, замінити рефері або бокового суддю сутички;

при невстановленні переможця сутички, за усним клопотанням рефері сутички, особистим рішенням призначати додатковий час, дане рішення може приймати виключно головний суддя, і воно не підлягає оскарженню і є остаточним для виявлення переможця;

дискваліфікувати учасників змагань за недисциплінованість або грубе порушення правил змагань;

за столом суддівської колегії можуть знаходитися тільки члени суддівської колегії даних змагань, персонально визначені головним суддею.

12.5. Спортивні результати змагань затверджуються суддівською колегією змагань, відповідні протоколи підписуються Головним суддею змагань і членами суддівської колегії, а результати повідомляються учасникам змагань до їх закриття.

13. Порядок призначення головного судді змагання

13.1. Головним суддею національного змагання може бути особа, яка має національну або міжнародну суддівську категорію з бойового хортингу.

13.2. Головний суддя національних змагань призначається виключно Президією Федерації.

13.3. Призначення Головного судді обов'язкове на будь-якому змаганні з бойового хортингу в системі Всесвітньої федерації бойового хортингу.

13.4. Головний суддя любого обласного змагання призначається Суддівським комітетом при керівному органі обласної федерації.

13.5. Організатор змагання рекомендує Президії в якості головного судді фахівця із числа кваліфікованих членів Колегії, а Президія Федерації призначає його головним суддею змагань.

13.6. Кандидатура Головного судді мінімум за 30 днів до початку змагання має бути представлена організатором на узгодження в:

Президію Федерації – на міжнародні та національні змагання, включаючи будь-які всеукраїнські рейтингові змагання;

керівний орган обласної федерації бойового хортингу – на обласні, міські, районні, клубні, міжклубні змагання, включаючи аби-які обласні рейтингові змагання.

13.7. Організатор відкритого турніру всесвітнього рейтингу, призначений Всесвітньою федерацією бойового хортингу за узгодженням з Федерацією, пропонує в якості головного судді тільки осіб, які мають міжнародну суддівську категорію і ліцензію на представлення Всесвітньою федерацією бойового хортингу в якості головного судді змагання. Даний список міжнародних суддів опублікований на офіційному сайті Всесвітньою федерацією бойового хортингу.

14. Заохочення

14.1. За кваліфіковане володіння і використання методики суддівства змагань з бойового хортингу, гідне і добросовісне виконання своїх суддівських обов'язків, за активну популяризацію бойового хортингу в Україні і за кордоном, регулярну участь в організації та проведенні змагань різного рівня судді з бойового хортингу можуть отримувати заохочення та відзнаки від організаторів, що проводять змагання, Колегії, Президії Федерації, Президента Федерації.

14.2. Види відзнак та заохочень:

нагородження дипломами, почесними грамотами, листами подяки, цінними подарунками, іншими почесними відзнаками спортивних організацій;

включення до списку кращих суддів року з врученням почесної грамоти, пам'ятної відзнаки і публікацією списку в засобах масової інформації, спортивних виданнях Федерації і її підрозділів;

подання на присвоєння наступної суддівської категорії;

у встановленому порядку клопотання до Міністерства молоді та спорту України, Міністерства освіти і науки України та інших державних органів про присвоєння спортивних і почесних звань.

15. Дисциплінарні покарання

15.1. За неналежне виконання суддівських обов'язків і неспортивну поведінку, порушення правил змагань та норм дисциплінарного характеру до судді можуть бути застосовані наступні засоби покарань:

зауваження;

попередження про невідповідність кваліфікації;

усунення від суддівства змагання до завершення змагання;

зниження оцінки за суддівську діяльність;

тимчасова дискваліфікація з встановленням строку її дії;

пониження суддівської категорії;

позбавлення суддівської категорії;

припинення членства в Колегії Федерації;

припинення членства в Федерації.

15.2. Скоєні судьями порушення розглядаються на нараді Суддівського комітету з розділу змагання, а при винесенні суворого покарання Радою Колегії не пізніше 3-х місяців з моменту припущеного порушення. Прийняті рішення оформляються постановами, фіксуються відповідними протоколами у встановленому порядку та доводяться до відома всіх членів Колегії та судді, до якого застосовано покарання.

15.3. У разі зниження суддівської категорії судді, вона може бути відновлена при повторному підтвердженні кваліфікаційних вимог, затверджених даним Положенням.

15.4. Питання про застосування покарань до суддів, які мають національну та першу категорію, вирішується на засіданні Ради Колегії.

15.5. Питання про застосування покарань до суддів, які мають другу, третю та категорію «Юний суддя», вирішується обласною або місцевою федерацією бойового хортингу на засіданні керівного органу даної обласної чи місцевої федерації.

15.6. Рішення про зниження або позбавлення національної, першої, другої та третьої суддівської категорії затверджується органом, який присвоїв відповідну категорію.

15.7. При позбавленні суддівської категорії за вагоме правопорушення, вона не може бути присвоєна знову.

15.8. За одне і теж порушення до судді не може бути застосовано декілька видів покарань.

16. Облік суддів

16.1. Судді міжнародної, національної, першої, другої та третьої категорії знаходяться на обліку в Колегії Федерації. Дані про їх рівень суддівської кваліфікації, загальні списки та інші дані використовуються при плануванні суддівських бригад для обслуговування всеукраїнських і обласних змагань.

16.2. Всі обласні та місцеві федерації за місцем проживання суддів ведуть їх облік і використовують дані обліку для формування суддівських бригад на обласні і місцеві змагання.

16.3. При зміні місця проживання суддя має стати на облік у відповідну районну, міську, обласну федерацію бойового хортингу за новим місцем проживання.

16.4. Обласні федерації щорічно, не пізніше 15 грудня кожного року в письмовій формі надають Раді Колегії Федерації інформацію і дані про кількість та кваліфікацію зареєстрованих в обласній федерації суддів.

16.5. Участь у суддівстві національних змагань з бойового хортингу реєструється в Суддівських комітетах з розділів змагань та подається до Ради Колегії Федерації. Участь у суддівстві також фіксується в особистій картці

обліку суддівської діяльності судді. Кількість змагань, на яких працював суддя впливає на присвоєння йому наступної суддівської кваліфікації.

16.6. Судді, дані про яких своєчасно не надаються до Колегії Федерації, не залучаються до суддівства національних змагань, чемпіонатів областей та відкритих всеукраїнських і обласних турнірів, а їх представлення та клопотання на присвоєння національної суддівської категорії в поточному році залишаються без розгляду.

17. Посвідчення та значок судді з бойового хортингу

17.1. Після отримання суддею певної суддівської категорії, присвоєння та реєстрації даної суддівської категорії відповідними фізкультурними організаціями, даній особі видається значок та іменне кваліфікаційне посвідчення судді єдиного зразка, встановленого Президією Федерації.

18. Фінансування роботи Колегії

18.1. Фінансування діяльності суддівської колегії окремого змагання здійснюється згідно Регламенту (Положення) про проведення змагань за кошторисом на їх проведення, який готує оргкомітет змагань.

18.2. Фінансування поточної, організаційної, навчально-методичної, видавничої та іншої діяльності Колегії, заохочення кращих суддів, відрядження суддів на змагання і семінари може здійснюватися за рахунок коштів організацій, які відряджають на змагання, та організацій, які проводять змагання.

19. Міжнародна діяльність суддів

19.1. Судді Колегії Федерації можуть рекомендуватися та залучатися до суддівства міжнародних змагань, які проводить Всесвітня федерація бойового хортингу, національні федерації бойового хортингу інших країн.

19.2. Тільки кваліфіковані судді національної та міжнародної категорії, які знаходяться на обліку в Колегії Федерації, мають достатній досвід роботи в суддівстві національних змагань та високий рівень особистої професійної дисципліни, можуть бути рекомендовані, а при робочій необхідності відряджені для участі в суддівстві міжнародних змагань від імені Федерації.

Наукове видання

ЄРЬОМЕНКО Едуард Анатолійович

ЗАСОБИ НАВЧАННЯ В БОЙОВОМУ ХОРТИНГУ

Монографія

*Монографію схвалено до друку науково-методичною колегією
Громадської спілки «Національна федерація бойового хортингу України».
Затверджено рішенням Президії ГС «НФБХУ» № 1 від 02.01.2023 р.,
протокол № 1 від 02.01.2023 р.*

Редактори: В. Е. Єрьюменко, М. О. Єрьюменко
Коректори: О. М. Гречаний, Л. О. Гречана
Комп'ютерна верстка: І. Р. Ільницький

Підписано до друку 02.01.2023 р.
Формат 84x108/16
Умов. друк. арк. 57,39

Папір офсетний
Друк офсетний
Гарнітура Times

Зам. № 0215
Наклад 500 пр.

Підготовлено до друку Національною федерацією бойового хортингу України.
02081, вул. Дніпровська набережна, 19-64, м. Київ, Україна. Код ЄДРПОУ – 43479233.
E-mail: horting.combat@gmail.com, тел.: 050-226-85-09, 063-225-78-37.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПРОБЛЕМ ВИХОВАННЯ НАПН УКРАЇНИ
КИЇВ – 2023**